

Handwritten scribbles or faint markings, possibly including the number '1' and some illegible characters.

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο Α΄ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ
ΚΑΙ Ο Β΄ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε΄ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΒΔΟΜΗ

Τιμᾶται μετὰ τοῦ βιβλιοσήμου καὶ φόρου δραχ. 9.90

Βιβλιόσημον καὶ Φόρος Ἀναγκ. Δανείου δραχ. 3.50

Ἀριθ. ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως 37.434

Ἀριθ. ἀδείας κυκλοφορίας 41.777

18-7-1931

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΤΩΠΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,

ΟΔΟΣ ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ, ΕΝΑΝΤΙ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

1931

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

Αρ. ειλ. 45026.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο Α΄ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ
ΚΑΙ Ο Β΄ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε΄ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΒΔΟΜΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,"

ΟΔΟΣ ΠΕΣΜΑΤΟΖΟΓΛΟΥ, ΕΝΑΝΤΙ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

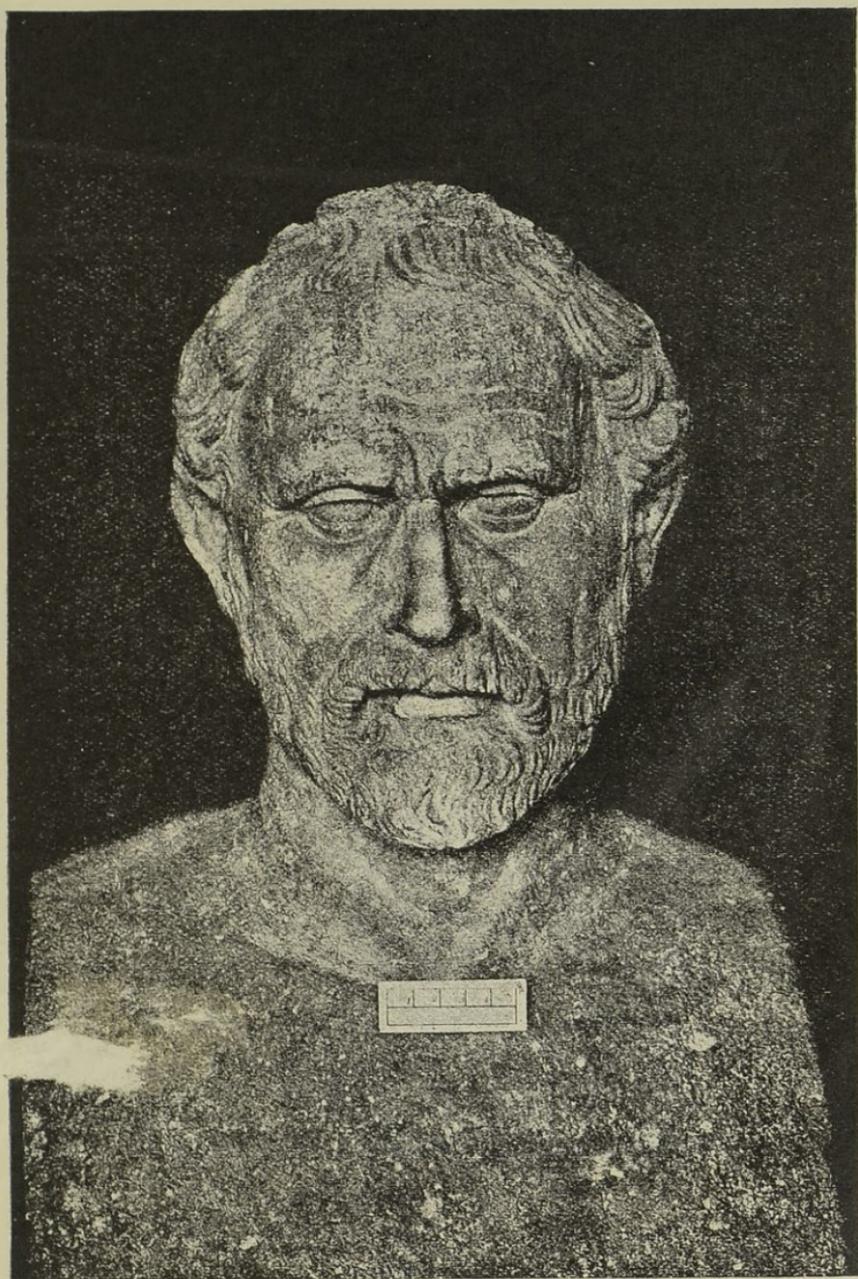
1931

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως
καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

K. Κογγι

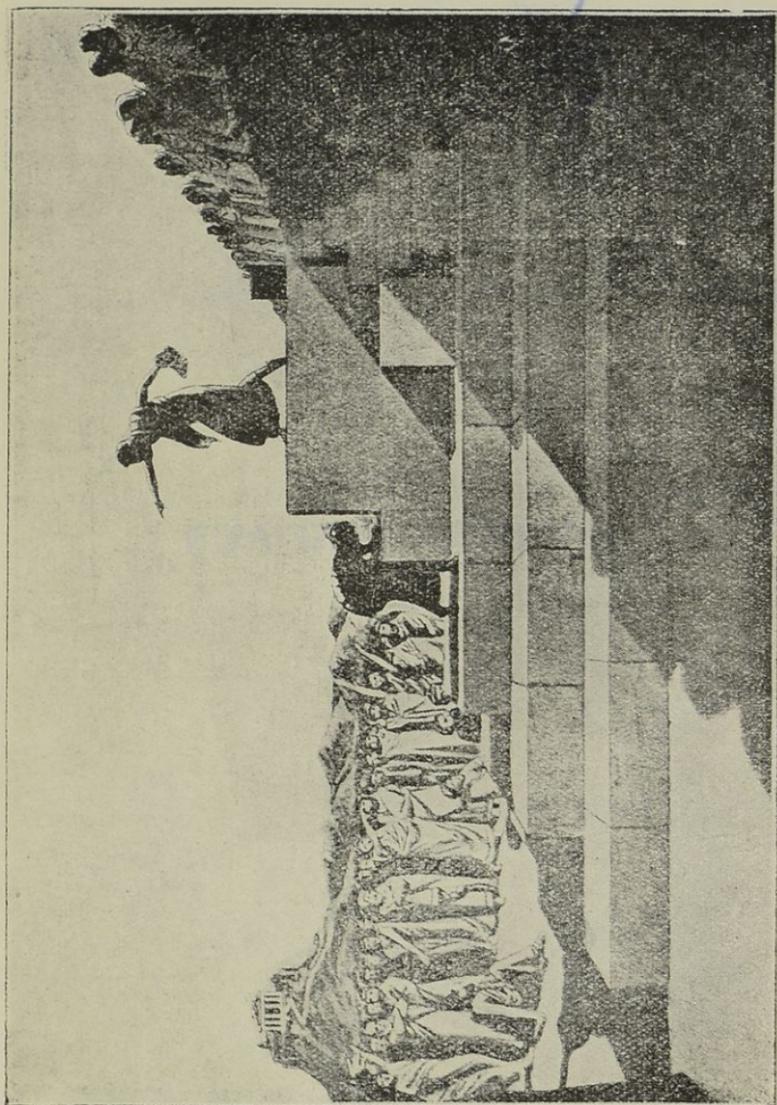

ΤΥΠΟΙΣ ΣΕΡΓΙΑΔΟΥ - ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ, 10

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

ΑΛΛΗ

Ο ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΑΓΟΡΕΥΩΝ

WILKA

WILKA

WILKA

WILKA

WILKA

WILKA

WILKA

ΕΙΣΑΓΩΓΑΙ-ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Προανάστος

Μυόγαστος

Γραμμύς

WIKKA

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΚΕΙΜΕΝΟΝ

WIKKA

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Δημοσθένους.

Ὁ Δημοσθένης, υἱὸς Δημοσθένους, ἐκ τοῦ ἐν Ἀττικῇ δήμου Παιανίας, κειμένου κατὰ τοὺς ἀνατολικοὺς πρόποδας τοῦ Ὑμητοῦ, ἐγεννήθη τῷ 383 π. Χ. Καὶ ὁ μὲν πατὴρ του εὐπορος ὢν ἐκέκτητο ἐν Ἀθήναις δύο ἐργαστήρια, μαχαιροποιεῖον καὶ θρονοποιεῖον, ἡ δὲ μήτηρ του—Κλεοβούλη ὀνομαζομένη—κατήγετο ἐξ ἑλληνικῆς οἰκογενείας διαμενούσης ἐν τῇ Ταυρικῇ Χερσονήσῳ.

Ἑπταετῆς μόλις γενόμενος ὁ Δημοσθένης ἀπάλεσε τὸν πατέρα του, ὅστις ἀποθνήσκων κατέλιπε τρεῖς ἐπιτρόπους τῶν ἀνηλίκων τέκνων, τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς θυγατρὸς. Ἄλλ' οἱ ἐπίτροποι δὲν ἐφάνησαν ἀξίοπιστοι, διότι τὴν καταλειφθεῖσαν περιουσίαν, ἀνερχομένην εἰς δέκα πέντε τάλαντα, διεσπάθησαν σχεδὸν τελείως, ἐν ᾧ ἠδύναντο νὰ διπλασιάσωσιν αὐτὴν εὐσυνειδήτως διαχειριζόμενοι. Ὡσαύτως οὗτοι καὶ τῆς παιδείσεως τοῦ Δημοσθένους ἠμέλησαν· ἀλλ' οὗτος φιλομαθὴς ὢν καὶ ἐπιμελὴς ἐμόρφωσεν ἑαυτὸν μαθητεύσας παρὰ τῷ ῥήτορι Ἰσαίῳ, τῷ Χαλκιδεῖ, καὶ μελετήσας τοὺς λόγους τοῦ Ἰσοκράτους, τὰ συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ Θουκυδίδου, ἣν, ὡς λέγεται, ὀκτάκις ἀντέγραψε καὶ μέγα μέρος αὐτῆς ἀπεμνημόνευσεν. Διαφόρους δ' ἐλλείψεις αὐτοῦ σημαντικὰς διὰ τὸ ἔργον τοῦ ῥήτορος, ὡς τὴν ἀσάφειαν καὶ τραυλότητα τῆς γλώσσης, τὸ ἀσθενὲς καὶ φαῦλον τῆς φωνῆς καὶ τὴν ἀπρεπῆ ἀνακίνησιν τοῦ ὄμου, ὑπερενίκησε δι' ἐπιμόνου ἀσκήσεως καὶ φιλοπονίας.

Ἐνῆλιξ γενόμενος κατεδίωξε δικαστικῶς τοὺς ἐπιτρόπους ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν τοῦ διδασκάλου του Ἰσαίου καὶ κατώρθωσε μικρὸν μόνον μέρος τῆς πατρικῆς περιουσίας ν' ἀναλάβῃ. Διὰ τοῦτο ἀναγκασθεὶς νὰ φρονίσῃ περὶ τῆς ἀναπληρώσεως τῆς ἀπολεσθείσης περιουσίας ἐγένετο **λογογράφος**· ὡς τοιοῦτος συνέταττε λόγους δικανικοὺς ὑπὲρ ἄλλων καὶ μεγάλως ἐξετιμᾶτο. Ἄλλὰ

τὴν δόξαν αὐτοῦ ἐκτίησάτο ἐκ τῶν πολιτικῶν λόγων καὶ τῆς πολιτικῆς ἐνεργείας κατὰ Φιλίππου, τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ὅστις ὁσημέραι αὐξανόμενος διενεοεῖτο ν' ἄρξῃ ὅλης τῆς Ἑλλάδος· τοῦτο καθορῶν ὁ Δημοσθένης εἰργάζετο ἐκ παντὸς τρόπου ν' ἀνυψώσῃ τὸ φρόνημα τῶν συμπολιτῶν ἀναμιμνήσκων αὐτοῦς τὰ ἐν Μαραθῶνι, ἐν Σαλαμῖνι καὶ ἐν Πλαταιαῖς τρόπαια τῶν προγόνων. Καὶ ἐνθεν μὲν ἐπολέμει κατὰ τῶν φιλιππιζόντων, ἐνθεν δ' ἐφρόντιζε ν' ἀνεύρῃ συμμάχους τῶν Ἀθηναίων ὅτε δ' ἐπρέσβευσεν εἰς Θήβας, κατώρθωσε νὰ διαλλάξῃ τὰς τέως ἀσπόνδους πόλεις, Ἀθήνας καὶ Θήβας, καὶ νὰ καταστήσῃ αὐτὰς συμμάχους· ἀλλ' ἡ συμμαχία αὕτη κατεστράφη διὰ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ ἥττης (338).

Καὶ μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ ἥτταν ὁ Δημοσθένης οὔτε τὸ θάρρος ἀπέβαλεν οὔτε ἔπαυσε μισῶν τοὺς Μακεδόνας· ἐν ἀρχῇ μάλιστα τῆς βασιλείας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου (336) ἐπέτυχεν, ἵνα οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Θηβαῖοι ἀποστῶσι τῆς μακεδονικῆς κυριαρχίας· ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἐπελθὼν κατὰ τῶν Θηβῶν καὶ καταστρέψας αὐτὰς ἐζήτησεν εἶτα παρὰ τῶν Ἀθηναίων τὴν παράδοσιν τοῦ Δημοσθένους καὶ ἄλλων τινῶν στρατηγῶν καὶ πολιτικῶν ἐκ τῶν ἰδίως ὑποκινησάντων καὶ ὑποστηριξάντων τὴν ἀποστασίαν τῶν Θηβαίων· τῇ παρεμβάσει δ' ὅμως τοῦ μακεδονίζοντος ῥήτορος Δημάδου ἡ παράδοσις αὕτη ἀπεσοβήθη.

Τῷ 324 κατηγορηθεὶς ὁ Δημοσθένης ὡς δωροδοκῆσας ἐν τῇ δίκῃ τοῦ Ἀρπάλου, ταμίου τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, φυγόντος μετὰ πολλῶν χρημάτων ἐξ Ἀσίας εἰς Ἀθήνας, κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον πεντήκοντα ταλάντων, μὴ δυνάμενος δὲ ν' ἀποτίσῃ τὸ ποσὸν αὐτὸ ἔφυγεν εἰς Αἴγιναν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Τροιζῆνα. Καὶ ἔγραφε μὲν καὶ πρὸς τὴν βουλὴν καὶ πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων δικαιολογούμενος καὶ παρακαλῶν ν' ἀνακληθῆ, ἀλλ' αἱ παρακλήσεις αὗται εἰς οὐδὲν ὠφέλουν καὶ μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου (323), ὅτε αἱ Ἀθηναῖοι, τὸ Ἄργος καὶ ἡ Κόρινθος ἐπανέστησαν κατὰ τῆς μακεδονικῆς ἀρχῆς, ἐπῆλθε μεταβολὴ τις τῶν διαθέσεων τοῦ δήμου· διότι οὗτος μαθὼν ὅτι ὁ Δημοσθένης, καίπερ φυγὰς, συνώδευσε τοὺς Ἀθηναίους πρόσβεις τοὺς κηρύσσοντας τὸν κατὰ τῶν Μακεδόνων πόλεμον, ἀνεκάλεσεν αὐτὸν πανηγυρικῶς.

Μετὰ τὴν ἀνάκλησίν του ὁ Δημοσθένης ἐξηκολούθει τὸν κατὰ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνα· ἀλλ' ὅτε τῷ 322 αἱ Ἀθηναίαι ἐκυριεύθησαν καὶ φρουρὰ μακεδονικὴ ἐγκαθιδρύθη ἐν αὐταῖς, κατεδιώχθη ὑπὸ τοῦ δισικητοῦ τῆς Μακεδονίας Ἀντιπάτρου. Καὶ κατώρθωσε μὲν νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν ἐν Καλαυρίᾳ (νῦν Πόρω) ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος, ἀλλ' οἱ στρατιῶται τοῦ Ἀντιπάρχου ἀπέσπασαν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ. Εὐτυχῶς ὅμως ὁ ῥήτωρ ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ δηλητήριον ἐντὸς δακτυλίου ἢ γραφικοῦ καλάμου καὶ πῶν αὐτὸ ἀπέφυγε τὰς ὕβρεις τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ δι' ἔκουσιου θανάτου (κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 322).

Οἱ οἰκίτορες τῆς Καλαυρίας ἤγειραν ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος μνήμα τοῦ ῥήτορος καὶ ἐπὶ αἰῶνας πολλοὺς ἐξηκολούθουν τιμῶντες τὴν μνήμην αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ οἱ συμπολιταὶ τοῦ ῥήτορος τεσσαράκοντα καὶ δύο ἔτη μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐπήφισαν, ἵνα ὁ πρεσβύτατος τῶν ἀπὸ τοῦ γένους αὐτοῦ ἔχῃ σίτησιν ἐν τῷ Πρυτανείῳ, καὶ ἀνήγειραν ἐν τῇ ἀγορᾷ χαλκοῦν τοῦ ῥήτορος ἀνδριάντα, ἐφ' οὗ ἔχαράχθη τὸ πολυθρύλητον ἐπίγραμμα :

Εἶπερ ἴσην ῥώμην γνώμη, Δημοσθένες, εἶχες,
οὔποτ' ἂν Ἑλλήνων ἦρξεν Ἄρης Μακεδῶν.

2. Λόγοι Δημοσθένους.

Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Δημοσθένους περιῆλθον εἰς ἡμᾶς 61 λόγοι· τούτων οἱ μὲν 15 εἶναι *συμβουλευτικοὶ* ἢ *δημηγορίαι*, οἱ δὲ λοιποὶ *δικανικοί*. Τῶν συμβουλευτικῶν, δηλ. τῶν λόγων τῶν ἀπαγγελθέντων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου, σπουδαιότατοι εἶναι οἱ *Φιλιππικοί*, οἱ *Ὀλυνθιακοί* καὶ ὁ *περὶ τῆς εἰρήνης*· τῶν δὲ δικανικῶν ἔχομεν δύο εἴδη : 1) λόγους δικανικοὺς *δημοσίους*, ἀπαγγελθέντας δηλ. ἐν δημοσίαις δίκαις, ὧν σπουδαιότατος εἶναι ὁ *περὶ τοῦ στεφάνου*, καὶ 2) λόγους δικανικοὺς *ιδιωτικούς*, ἀπαγγελθέντας δηλ. ἐν ιδιωτικαῖς δίκαις.

Ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις τοῦ Δημοσθένους καταφαίνεται μεγαλεῖον ψυχῆς, σαφήνεια, γοργότης καὶ σφοδρότης τῆς ἐκφράσεως, σαρκασμοὶ μικροί, ποικιλία ῥητορικῶν σχημάτων καὶ τρόπων

λεκτικῶν καὶ ἐν γένει πάντα, ὅσα προσδίδουσιν εἰς αὐτοὺς **δεινότητα** καὶ **ὑψος**.

Ἐκαστος τῶν λόγων συνίσταται ἐκ πέντε μερῶν, τοῦ **προομίου**, τῆς **διηγέσεως**, τῆς **προθέσεως**, τῆς **πίστεως** καὶ τοῦ **ἐπιλόγου**. Τούτων τὸ κυριώτερον μέρος εἶναι τὸ τρίτον—**ἡ πρόθεσις**—, ἐν ᾧ ἀναπτύσσεται ἡ πρότασις τοῦ ῥήτορος· τὸ μέρος τοῦτο προπαρασκευάζει μὲν ἡ **διήγησις**, συμπληροῖ δὲ καὶ ἐξηγεῖ ἡ **πίστις**.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Α.

Εισαγωγή : Ὁ Φίλιππος ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας (τῷ 359) καὶ καθυποτάξας τοὺς πλησιοχώρους ἐχθροὺς τοῦ βασιλείου, τοὺς Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας, ἐστοράφη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος κατακτητικῶν του σχεδίων. Πρὸς τοῦτο μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον προέβαινε μεθ' ὑπομονῆς ἀναμέμων καταλλήλους εὐκαιρίας ἢ παρασκευάζων τοιαύτας διὰ χρημάτων, ὑποσχέσεων καὶ ἄλλων μέσων. Καὶ κατ' ἄρχὰς μὲν προσέβαλε τὴν Ἀμφίπολιν (357), εἶτα δ' ἐπετέθη κατὰ τῶν ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου κτήσεις τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐκρούευσεν τὴν Πύδναν (357), τὴν Ποτειδαίαν (356) καὶ τὴν Μεθώνην (353). Ἀκολούθως κατεπολέμησε τοὺς τυράννους τῆς Θεσσαλίας καὶ μετὰ τοῦτο ἐπεχείρησε νὰ γείνη κύριος τῶν Θερμοπυλῶν (352), ἵνα οὕτω δυνηθῆι εὐκολώτερον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀττικὴν ἄλλ' οἱ Ἀθηναῖοι φθάσαντες ἐγκαίρως μετὰ τοῦ στρατοῦ ἀπέκρουσαν τὴν ἀπόπειραν αὐτῆν τοῦ Φιλίππου, ὅστις ὑποχωρήσας ἄπρακτος ἐξεστράτευσεν κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 352 εἰς τὴν Θράκην πρὸς ἐπέκτασιν τῆς κυριαρχίας του. Οἱ μικροὶ ἐκεῖ ἠγεμόνες ἤρριζον πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις Πέρινθον καὶ Βυζάντιον. Ἐκ τῶν διχονοιῶν τούτων ὠφελούμενος ὁ Φίλιππος ἐγένετο κύριος ἀπόλυτος τῶν χωρῶν καὶ προχωρήσας πέραν τοῦ Ἐβρου ἐπολιόρησεν τὸ Ἡραῖον τεῖχος ἐπὶ τῆς Προποντίδος.

Ἡ εἶδησις τῆς πολιορκίας τοῦ Ἡραίου τείχους, ὅπερ ἦτο ἀποθήκη ἐπιτηδειότητι τοῦ εἰς τὴν Ἀττικὴν μεταβιβαζομένου σίτου, φθάσασα εἰς Ἀθήνας τὸν Νοέμβριον τοῦ 352 ἀνησύχησε τοὺς Ἀθηναίους. Τὸ γεγονός δὲ τοῦτο ἐθεωρήθη τοσοῦτον ἐπικίνδυνον, ὥστε ἀπεφασίσθη νὰ παρασκευασθῆι στόλος ἐκ 40 τριήρων, νὰ ὑποχρεωθῶσι νὰ μετασχωσι τῆς στρατείας πάντες οἱ ἄνδρες μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 45 ἐτῶν καὶ νὰ εἰσπραχθῆι φόρος 60 ταλάντων. Ἀλλὰ μικρὸν μετὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν καταφθάνουσιν

εἰς Ἀθήνας νεότεροι εἰδήσεις προῶτον μὲν ὅτι ὁ Φίλιππος νοσεῖ, ἔπειτα δὲ ὅτι ἀπέθανεν· ἐπὶ ταῖς διαδόσεσι ταύταις οἱ Ἀθηναῖοι ἐγκατέλιπον τὴν ἀποφασισθεῖσαν στρατείαν καὶ περιέπεσον εἰς ἀδράνειαν.

Ὀλίγω ὕστερον μετὰ τὰ γεγονότα ταῦτα, τῷ 351, ἡ συζήτησις περὶ πόλεμον κατὰ Φίλιππον ἐτέθη εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῶν διασκέψεων τοῦ λαοῦ. Ἐν μᾶ τῶν διασκέψεων τούτων ὁ Δημοσθένης—νεαρὸς ἔτι ἄγων ἡλικίαν 32 ἐτῶν—ἐξήγησε τὸν λόγον πρὸ τῶν ἄλλων ῥητόρων καὶ ἀπήγγελε τὸν Ἀ' Φιλιππικόν. Ἐν τούτῳ προσπαθεῖ ὁ ῥήτωρ γὰρ ἐξαγάγῃ τοὺς Ἀθηναίους ἐκ τῆς ἀδρανείας καὶ ὑποδεικνύει τὸν τρόπον, καθ' ὃν δύναται οὔτοι γὰρ διεξαγάγων ἐπιτυχῶς τὸν κατὰ τοῦ Φιλίππου πόλεμον.

- 8/10/933
- 1 Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προὔθιθετ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λέγειν, ἐπισχὼν ἄν, ἕως οἱ πλείστοι τῶν εἰωθότων γνώμην ἀπεφάνησαν, εἰ μὲν ἤρεσκε τί μοι τῶν ὑπὸ τούτων βῆθέντων, ἡσυχίαν ἄν ἤγον, εἰ δὲ μή, τότε ἄν καυτὸς ἐπειρώμην, ἃ γιγνώσκω, λέγειν· ἐπειδὴ δ', ὑπὲρ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὔτοι πρότερον, συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν, ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς εἰκότως ἄν συγγνώμης τυγχάνειν. εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου τὰ δεόνθ' οὔτοι συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἄν ὑμᾶς νῦν ἔδει βουλευέσθαι.
- 2 Πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ἄθυμητόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ. ὁ γὰρ ἐστὶ χεῖριστον ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἐστὶ τοῦτο; ὅτι οὐδέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν κακῶς τὰ πράγματ' ἔχει, ἐπεὶ τοι, εἰ πάνθ', ἃ προσῆκε, πραττόντων οὕτως εἶχεν, οὐδ' ἄν ἐλπίς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι.
- 3 Ἐπειτ' ἐνθυμητόν καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι καὶ τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς ἀναμιμνησκομένοις, ἡλικίην ποτ' ἐχόντων δύναμιν Λακεδαιμονίων—ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολὺς—ὡς καλῶς

καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως, ἀλλ' ὑπεμείναθ' ὑπὲρ τῶν δικαίων τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον. τίνος οὖν εἵνεκα ταῦτα λέγω; ἔν' εἰδῆτ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεάσθηθε, ὅτι οὐδὲν οὔτε φυλακτομένοις ὑμῖν ἐστι φοβερὸν οὔτ', ἂν ὀλιγωρήτε, τοιοῦτον, οἷον ἂν ὑμεῖς βούλοισθε, παραδείγμασι χρώμενοι τῇ τότε βίωμῃ τῶν Λακεδαιμονίων, ἧς ἐκρατεῖτ' ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου, δι' ἣν ταραπτόμεθ' ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν, ὧν ἐχρήην.

Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυσπολέμητον οἶεται ⁴ τὸν Φιλίππον εἶναι, σκοπῶν τό τε πλῆθος τῆς ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως καὶ τὸ τὰ χωρὶά πάντ' ἀπολωλέναι τῇ πόλει, ὀρθῶς μὲν οἶεται, λογισάσθω μέντοι τοῦθ', ὅτι εἵχομέν ποθ' ἡμεῖς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Πύδναν καὶ Ποτεΐδαιαν καὶ Μεθώνην καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκείον κύκλω, καὶ πολλὰ τῶν μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων ἔθνων αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερ' ὑπῆρχε καὶ μᾶλλον ἡμῖν ἐβούλετ' ἔχειν οἰκείως ἢ κείνῃ. εἰ τοίνυν ὁ Φιλίππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς ⁵ χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστὶν Ἀθηναίοις ἔχουσι τοσαῦτ' ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας ἔρημον ὄντα συμμάχων, οὐδὲν ἂν, ὧν νυνὶ πεποίηκεν, ἔπραξεν, οὐδὲ τοσαύτην ἐκτίροατ' ἂν δύναμιν. ἀλλ' εἶδεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο καλῶς ἐκείνος, ὅτι ταῦτα μὲν ἐστὶν ἅπαντα τὰ χωρὶ' ἄθλα τοῦ πολέμου κείμεν' ἐν μέσῳ, φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν τὰ τῶν ἀμελούντων. καὶ γὰρ τοι ταύτην χρησάμενος τῇ γνώμῃ πάντα κατέ- ⁶ στραπται καὶ ἔχει, τὰ μὲν ὡς ἂν ἐλών τις ἔχοι πολέμῳ, τὰ δὲ σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος· καὶ γὰρ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, οὓς ἂν ὀρῶσι παρσκευασμένους καὶ πράττειν ἐθέλοντας, ἃ χρή.

Ἄν τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύ- ⁷

της ἐθελήσητε γενέσθαι γνώμης νῦν, ἐπειδήπερ οὐ πρότερον, καὶ ἕκαστος ὑμῶν, οὐ δεῖ καὶ δύναιτ' ἄν παρασχεῖν αὐτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφείς τὴν εἰρωνεῖαν ἔτοιμος πράττειν ὑπάρξει, ὁ μὲν χρήματ' ἔχων εἰσφέρειν, ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ στρατεύεσθαι, — συνελόντι δ' ἀπλῶς, ἄν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε γενέσθαι καὶ παύσησθ' αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσῃ ἐλπίζων, τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξειν, καὶ τὰ ὑμέτερά αὐτῶν κομιεῖσθε, ἄν θεὸς θέλῃ, καὶ τὰ κατερραθυμημένα πάλιν ἀναλήψεσθε κἀκείνον τιμωρήσεσθε.

- 8 Μὴ γὰρ ὡς θεῶ νομίζετ' ἐκείνῳ τὰ παρόντα πεπηγῆναι πράγματ' ἀθάνατα, ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐκείνον καὶ δέδιεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν πάνυ νῦν δοκούντων οἰκείως ἔχειν καὶ ἄπανθ', ὅσα περ καὶ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις ἐνι, ταῦτα κἀν τοῖς μετ' ἐκείνου χρῆ νομίζειν ἐνεῖναι. κατέπτηχε μέντοι πάντα ταῦτα νῦν, οὐκ ἔχοντ' ἀποστροφὴν διὰ τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ βραθυμίαν, ἣν ἀποθέσθαι φημί δεῖν ἤδη.
- 9 Ὅρατε, γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ πρᾶγμα, οἱ προσελήλυθεν ἀσελγείας ἀνθρώπος, ὃς οὐδ' αἴρῃσιν ὑμῖν δίδωσι τοῦ πράττειν ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ' ἀπειλεῖ καὶ λόγους ὑπερηφάνους, ὡς φασι, λέγει, καὶ οὐχ' οἶδ' ἐστὶν ἔχων, ἃ κατέστραπται, μένειν ἐπὶ τούτων, ἀλλ' αἰεὶ τι προσπεριβάλλεται καὶ κύκλιπ πανταχῆ μέλλοντας ἡμᾶς καὶ καθημένους περιστοιχίζεται.
- 10 Πότ' οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πότ', ἃ χρῆ πράξετε; ἐπειδὴν τί γένηται; ἐπειδὴν νῆ Δί' ἀνάγκη τις ἦ. νῦν δὲ τί χρῆ τὰ γιγνόμεν' ἡγεῖσθαι; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι τοῖς ἐλευθέρους μεγίστην ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνην εἶναι. ἢ βούλεσθ', εἰπέ μοι, περιόντες αὐτῶν πυνθάνεσθαι. «λέγεται τι καινόν;» γένοιτο γὰρ ἄν τι καινότερον ἢ Μακεδῶν ἀνὴρ Ἀθηναίου καταπολεμῶν καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων διοι-

κῶν ; «τέθνηκε Φίλιππος ;» «οὐ μὰ Δί', ἀλλ' ἀσθενεῖ.» τί 11
 δ' ὑμῖν διαφέρει ; καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς
 ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε, ἄνπερ οὕτω προσέχητε τοῖς πράγ-
 μασι τὸν νοῦν· οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ τὴν αὐτοῦ βίωμην
 τοσοῦτον ἐπηύξηται, ὅσον παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν.
 καίτοι καὶ τοῦτο· εἴ τι πάθῃ καὶ τὰ τῆς τύχης ἡμῖν, ἤπερ 12
 αἰεὶ βέλτιον ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμεθα, καὶ τοῦτ'
 ἐξεργάσαιτο, ἴσθ', ὅτι πλησίον μὲν ὄντες, ἅπασιν ἂν τοῖς
 πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες, ὅπως βούλεσθε, διοι-
 κήσαισθε, ὡς δὲ νῦν ἔχετε, οὐδὲ διδόντων τῶν καιρῶν Ἀμ-
 φίπολιν δέξασθαι δύναισθ' ἂν, ἀπρητημένοι καὶ ταῖς παρα-
 σκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαις.

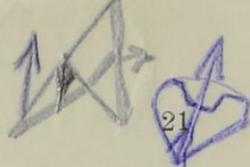
Ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήμοντα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑπάρχειν 13
 ἅπαντας ἐτοιμῶς, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων,
 παύομαι λέγων· τὸν δὲ τρόπον τῆς παρασκευῆς, ἣν ἀπαλλά-
 ξαι ἂν τῶν τοιούτων πραγμάτων ἡμᾶς οἴομαι, καὶ τὸ πλῆθος
 ὅσον, καὶ πόρους οὐστυνας χρημάτων, καὶ τᾶλλ' ὡς ἂν μοι
 βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκεῖ παρασκευασθῆναι, καὶ δὴ πειρά-
 σομαι λέγειν, δεηθεὶς ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοσοῦτον.
 ἐπειδὴ ἂν ἅπαντ' ἀκούσητε, κρίνατε, μὴ πρότερον προλαμ- 14
 θάνετε· μὴδ' ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τινι καινὴν παρασκευὴν
 λέγειν, ἀναβάλλειν με τὰ πράγμαθ' ἡγείσθω. οὐ γὰρ οἱ
 «ταχὺ» καὶ «τήμερον» εἰπόντες μάλιστα' εἰς δέον λέγουσιν
 (οὐ γὰρ ἂν τὰ γ' ἤδη γεγενημένα τῇ νυκτὶ βοήθεια κωλύσαι
 δυνήθειμεν), ἀλλ' ὅς ἂν δείξῃ, τίς πορισθεῖσα παρασκευὴ 15
 καὶ πόση καὶ πόθεν διαμεῖναι δυνήσεται, ἕως ἂν ἢ διαλυσώ-
 μεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν·
 οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ πάσχοιμεν ἂν κακῶς· οἴμαι
 τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν ἔχειν, μὴ κωλύων, εἴ τις ἄλλος
 ἐπαγγέλλεται τι. ἢ μὲν οὖν ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλη, τὸ δὲ
 πρᾶγμ' ἤδη τὸν ἔλεγχον δώσει· κριταὶ δ' ὑμεῖς ἔσσεσθε.

- 16 Πρῶτον μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τριήρεις πεντήκοντα παρασκευάσασθαι φημι δεῖν, εἰτ' αὐτοὺς οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν, ὡς, ἐάν τι δέη, πλευστέον εἰς ταύτας αὐτοῖς ἐμβάσιν. πρὸς δὲ τούτοις τοῖς ἡμίσεσι τῶν ἱππέων ἱππαγωγὸς
- 17 τριήρεις καὶ πλοῖ' ἱκανὰ εὐτρεπίσαι κελεύω. ταῦτα μὲν οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας ἀπὸ τῆς οἰκείας χώρας αὐτοῦ στρατείας εἰς Πύλας καὶ Χερρόνησον καὶ Ὀλυθον καὶ ὅποι βούλειται· δεῖ γὰρ ἐκείνω τοῦτ' ἐν τῇ γνώμῃ παραστήσαι, ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν, ὡσπερ εἰς Εὐβοίαν καὶ πρότερόν ποτέ φασιν εἰς Ἀλίαρτον καὶ τὰ τελευταία πρῶην εἰς Πύλας, ἴσως ἂν ὀρμήσαιτε.
- 18 οὗτοι παντελῶς οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν τοῦτο, ὡς ἔγωγέ φημι δεῖν, εὐκαταφρόνητόν ἐστιν, ἢ ἢ διὰ τὸν φόβον, εἰδὼς εὐτρεπεῖς ὑμᾶς, (εἴσεται γὰρ ἀκριβῶς· εἰσὶ γὰρ, εἰσὶν οἱ πάντ' ἐξαγγέλλοντες ἐκείνω παρ' ἡμῶν αὐτῶν πλείους τοῦ δέοντος) ἡσυχίαν ἔχη, ἢ παριδῶν ταῦτ' ἀφύλακτος ληφθῆ, μηδενὸς ὄντος ἐμποδῶν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκείνου χώραν ὑμῖν, ἂν ἐνδῶ καιρόν.
- 19 Ταῦτα μὲν ἐστίν, ἃ πᾶσι δεδόχθαι φημι δεῖν καὶ παρασκευάσθαι προσήκειν οἶομαι· πρὸ δὲ τούτων δύνάμιν τιν', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φημι προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς, ἢ συνεχῶς πολεμήσει καὶ κακῶς ἐκείνον ποιήσει· μή μοι μυρίους μηδὲ δισμυρίους ξένους, μηδὲ τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας δυνάμεις, ἀλλ' ἢ τῆς πόλεως ἔσται, κἂν ὑμεῖς ἓνα κἂν πλείους κἂν τὸν δεῖνα κἂν ὄντινοῦν χειροτονήσητε στρατηγόν, τούτῳ πείσεται καὶ ἀκολουθήσει. καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαι κελεύω.
- 20 Ἔσται δ' αὕτη τίς ἢ δύναμις καὶ πόση, καὶ πόθεν τὴν τροφὴν ἔξει, καὶ πῶς ταῦτ' ἐθελήσει ποιεῖν; ἐγὼ φράσω, καθ' ἕκαστον τούτων διεξιὼν χωρὶς. ξένους μὲν λέγω—καὶ ὅπως μὴ ποιήσθ' ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἔβλαψεν· πάντ' ἐλάττω νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος καὶ τὰ μέγιστ' ἐν τοῖς ψηφίσμα-

σιν αἰρούμενοι, ἐπὶ τῷ πράττειν οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιεῖτε· ἀλλὰ τὰ μικρὰ ποιήσαντες καὶ πορίσαντες, τούτοις προστίθετε, ἂν ἐλάττω φαίνηται. λέγω δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας δισχι- 21 λίους, τούτων δ' Ἀθηναίους φημί δεῖν εἶναι πεντακοσίους, ἐξ ἧς ἂν τινος ὑμῖν ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῆ, χρόνον τακτὸν στρατευομένους, μὴ μακρὸν τούτον, ἀλλ' ὅσον ἂν δοκῆ καλῶς ἔχειν, ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις· τοὺς δ' ἄλλους ξένους εἶναι κελεύω· καὶ μετὰ τούτων ἰππέας διακοσίους, καὶ τούτων πεντήκοντ' Ἀθηναίους τοῦλάχιστον, ὡσπερ τοὺς πεζοὺς, τὸν αὐτὸν τρόπον στρατευομένους· καὶ ἰππαγωγὸς τούτοις εἶεν· τί πρὸς τούτοις ἔτι; ταχείας τριήρεις δέκα· δεῖ 22 γάρ, ἔχοντος ἐκείνου ναυτικόν, καὶ ταχειῶν τριήρων ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλέη. πόθεν δὴ τούτοις ἡ τροφή γενήσεται; ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω καὶ δείξω, ἐπειδάν, διότι τηλικαύτην ἀποχρῆν οἶμαι τὴν δύναμιν καὶ πολίτας τοὺς συστρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω.

Τοσαύτην μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ ταῦτα, ὅτι οὐκ ἔνι 23 νῦν ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῃ παραταξομένην, ἀλλὰ ληστεύειν ἀνάγκη καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ πολέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην· οὐ τοίνυν ὑπέρογκον αὐτὴν (οὐ γὰρ ἔστι μισθὸς οὐδὲ τροφή), οὐδὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι δεῖ. πολίτας δὲ παρῆναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι καὶ πρότερόν ποτ' ἀκούω ξενικὸν τρέφειν ἐν Κορίνθῳ τὴν πόλιν, οὐ Πολύστρατος ἤγειτο καὶ Ἰφικράτης καὶ Χαβρίας καὶ ἄλλοι τινές, καὶ αὐτοὺς ὑμᾶς συστρατεύεσθαι· καὶ οἷδ' ἀκούων, 24 ὅτι Λακεδαιμονίους παραταττόμενοι μεθ' ὑμῶν ἐνίκων οὗτοι οἱ ξένοι καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων. ἐξ οὗ δ' αὐτὰ καθ' αὐτὰ τὰ ξενικὰ ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ καὶ τοὺς συμμάχους, οἱ δ' ἐχθροὶ μείζους τοῦ δέοντος γεγονόσιν· καὶ παρακύφαντ' ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως πόλεμον πρὸς Ἀρτάβαζον καὶ πανταχοῦ μᾶλλον οἴχεται πλέοντα, ὁ δὲ στρατηγὸς ἀκο-

- λουθει, εικότως· οὐ γὰρ ἔστιν ἄρχειν μὴ διδόντα μισθόν.
- 25 Τί οὖν κελεύω; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν καὶ τοῦ στρατη-
γοῦ καὶ τῶν στρατιωτῶν, μισθὸν πορίσαντας καὶ στρατιώτας
οἰκείους ὥσπερ ἐπόπτας τῶν στρατηγουμένων παρακαταστή-
σαντας· ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἔσθ', ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασιν.
εἰ γὰρ ἔροιτό τις ὑμᾶς, «εἰρήνην ἄγετε, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι;» «μὰ Δί' οὐχ ἡμεῖς γε», εἴποιτ' ἄν, «ἀλλὰ Φιλίππῳ
26 πολεμοῦμεν». οὐκ ἐχειροτονεῖτε δ' ἐξ ὑμῶν αὐτῶν δέκα
ταξιάρχους καὶ στρατηγούς καὶ φυλάρχους καὶ ἱππάρχους
δύο; τί οὖν οὗτοι ποιοῦσιν; πλὴν ἑνὸς ἀνδρός, ὃν ἂν ἐκπέμ-
ψητ' ἐπὶ τὸν πόλεμον, οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν
μετὰ τῶν ἱεροποιῶν· ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλί-
νους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους καὶ τοὺς
27 φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐχρήν, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ταξιάρχους παρ' ὑμῶν, ἱππαρχὸν παρ' ὑμῶν, ἄρ-
χοντας οἰκείους εἶναι, ἐν' ἣν ὡς ἀληθῶς τῆς πόλεως ἡ δύνα-
μις; ἀλλ' εἰς μὲν Λῆμνον τὸν παρ' ὑμῶν ἱππαρχὸν δεῖ πλεῖν,
τῶν δ' ὑπὲρ τῶν τῆς πόλεως κτημάτων ἀγωνιζομένων Μενέ-
λαον ἱππαρχεῖν; καὶ οὐ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦτα λέγω,
ἀλλ' ὑφ' ὑμῶν ἔδει κεχειροτονημένον εἶναι τοῦτον, ὅστις ἂν ἦ.
- 28 Ἴσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἡγεῖσθε λέγεσθαι, τὸ δὲ τῶν
χρημάτων, πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μάλιστα ποθεῖτ' ἀκοῦσαι.
τοῦτο δὴ καὶ περαίνω· χρήματα τοίνυν· ἔστι μὲν ἡ τροφή,
σιτηρέσιον μόνον τῇ δυνάμει ταύτῃ, τάλαντ' ἐνεθήκοντα καὶ
μικρόν τι πρὸς, δέκα μὲν ναυσὶ ταχεύαις τετταράκοντα
τάλαντα, εἴκοσιν εἰς τὴν ναῦν μναῖ τοῦ μηνὸς ἑκάστου, στρα-
τιώταις δὲ δισχιλίους τοσαῦθ' ἕτερα, ἵνα δέκα τοῦ μηνὸς ὁ
στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ, τοῖς δ' ἱππεῦσι
διακοσίοις οὔσιν, ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμβάνῃ
29 τοῦ μηνός, δώδεκα τάλαντα· εἰ δέ τις οἶεται μικρὰν ἀφορμὴν
εἶναι σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις ὑπάρχειν, οὐκ ὀρθῶς

ἔγνωκεν· ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς, ὅτι, τοῦτ' ἂν γένηται, προσ-
ποριεὶ τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ στράτευμα ἀπὸ τοῦ πολέμου, οὐδένα
τῶν Ἑλλήνων ἀδικοῦν οὐδὲ τῶν συμμάχων, ὥστ' ἔχειν
μισθὸν ἐντελεῖ. ἐγὼ συμπλέων ἐθελοντῆς πάσχειν ὀτιοῦν
ἔτοιμος, ἐὰν μὴ ταῦθ' οὕτως ἔχῃ. πῶθεν οὖν ὁ πόρος τῶν
χρημάτων, ἃ παρ' ὑμῶν κελεύω γενέσθαι, τοῦτ' ἤδη λέξω. ✓

15/11/33 ΠΟΡΟΥ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ.

Ἄ μὲν ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεδυνήμεθ' εὐρεῖν, 30
ταῦτ' ἐστίν. ἐπειδὰν δ' ἐπιχειροτονήτε τὰς γνώμας, ἂν ὑμῖν
ἀρέσκη, χειροτονήσετε, ἵνα μὴ μόνον ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ
ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμήτε Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις.

Δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου καὶ ὅλης 31
τῆς παρασκευῆς βουλευσασθαι, εἰ τὸν τόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, τῆς χώρας, πρὸς ἣν πολεμεῖτ', ἐνθυμηθεῖητε καὶ λογί-
σαισθ', ὅτι τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ
προλαμβάνων διαπράττεται Φίλιππος καὶ φυλάξας τοὺς ἐτη-
σίας ἢ τὸν χειμῶν' ἐπιχειρεῖ, ἥνίκ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυναί-
μεθ' ἐκεῖσ' ἀφικέσθαι. ✓ δεῖ τοίνυν ταῦτ' ἐνθυμουμένους μὴ 32
βοηθείαις πολεμεῖν (ὕστεριούμεν γὰρ ἀπάντων), ἀλλὰ παρα-
σκευῇ συνεχεῖ καὶ δυνάμει. ὑπάρχει δ' ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν
χρῆσθαι τῇ δυνάμει Δήμηφ καὶ Θάσφ καὶ Σκιάθφ καὶ ταῖς
ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες καὶ σῖτος καὶ, ἃ
χρῆ στρατεύματι, πάνθ' ὑπάρχει· τὴν δ' ὥραν τοῦ ἔτους, ὅτε
καὶ πρὸς τῇ γῇ γενέσθαι βῆδιον καὶ τὸ τῶν πνευμάτων
ἀσφαλές, πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορίων
στόμασι βῆδιως ἔσται.

Ἄ μὲν οὖν χρήσεται καὶ πότε τῇ δυνάμει, πρὸς τὸν και- 33
ρὸν ὁ τούτων κύριος καταστάς ὑφ' ὑμῶν βουλευσεται· ἃ
δ' ὑπάρξει δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἐστίν, ἃ ἔγω γέγραφα. ἂν
ταῦτ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πορίσητε, τὰ χρήματα πρῶτον, ἃ

λέγω, εἶτα καὶ τᾶλλα παρασκευάσαντες, τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἰππέας, ἐντελῆ πᾶσαν τὴν δύναμιν, νόμῳ κατακλείσθητ' ἐπὶ τῇ πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι καὶ πορισταὶ γιγνόμενοι, τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τὸν λόγον ζητοῦντες, παύσεσθ' αἰεὶ περὶ τῶν αὐτῶν
 34 βουλευόμενοι καὶ πλεόν οὐδὲν ποιοῦντες. καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ πρῶτον μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μέγιστον τῶν ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθε. ἔστι δ' οὗτος τίς; ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ συμμάχων, ἄγων καὶ φέρων τοὺς πλεόντας τὴν θάλατταν.

Ἐπειτα τί πρὸς τούτῳ; τοῦ πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ἔξω γενήσεσθε, οὐχ ὥσπερ τὸν παρελθόντα χρόνον εἰς Ἀθήμνον καὶ Ἰμβρον ἐμβαλὼν αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ᾤχετ' ἔχων, πρὸς τῇ Γεραιστῇ τὰ πλοῖα συλλαβὼν ἀμύθητα χρήματ' ἐξέλεξεν, τὰ τελευταῖ' εἰς Μαραθῶν' ἀπέβη καὶ τὴν ἱερὰν ἀπὸ τῆς χώρας ᾤχετ' ἔχων τριήρη, ὑμεῖς δ' οὔτε ταῦτα δύνασθε κωλύειν οὔτ' εἰς τοὺς χρόνους, οὓς ἂν προθῆσθε, βοηθεῖν.
 35 Καίτοι τί δή ποτ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τὴν μὲν τῶν Παναθηναίων ἑορτὴν καὶ τὴν τῶν Διονυσίων αἰεὶ τοῦ καθήκοντος χρόνου γίγνεσθαι, ἂν τε δεινοὶ λάχωσιν ἂν τ' ἰδιῶται οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμελούμενοι, εἰς ἃ τοσαῦτ' ἀναλίσκονται χρήματα, ὅσ' οὐδ' εἰς ἓνα τῶν ἀποστόλων, καὶ τοσοῦτον ὄχλον καὶ παρασκευὴν, ὅσην οὐκ οἶδ', εἴ τι τῶν ἀπάντων ἔχει, τοὺς δ' ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὑστερίζειν τῶν καιρῶν,
 36 τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς Παγασάς, τὸν εἰς Ποτειδαίαν; ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα νόμῳ τέτακται, καὶ πρόοιδεν ἕκαστος ὑμῶν ἐκ πολλοῦ, τίς χορηγὸς ἢ γυμνασίαρχος τῆς φυλῆς, πότε καὶ παρὰ τοῦ καὶ τί λαβόντα τί δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἡμέληται· ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῇ τούτου παρασκευῇ ἄτακτα, ἀδιόρθωτα, ἀόρισθ' ἅπαντα.

✓ Τοιγαροῦν ἅμ' ἀκηκόαμέν τι καὶ τριηράρχους καθίσταμεν ³⁷
καὶ τοῦτοις ἀντιδόσεις ποιούμεθα καὶ περὶ χρημάτων πόρου
σκοποῦμεν, καὶ μετὰ ταῦτ' ἐμβαίνειν τοὺς μετοίκους ἔδοξε
καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας, εἴτ' αὐτοὺς πάλιν, εἴτ' ἀντεμδιθά-
ζειν, εἴτ' ἐν ὄσφ ταῦτα μέλλεται, προαπόλωλε τὸ ἐφ' ὃ ἂν
ἐκπλέωμεν· τὸν γὰρ τοῦ πράττειν χρόνον εἰς τὸ παρασκευά-
ζεσθαι ἀναλίσκομεν, οἱ δὲ τῶν πραγμάτων οὐ μένουσι καιροὶ
τὴν ἡμετέραν βραδυτῆτα καὶ εἰρωνεῖαν. ἄς δὲ τὸν μεταξὺ χρό-
νον δυνάμεις οἰόμεθ' ἡμῖν ὑπάρχειν, οὐδὲν οἶαί τ' οὔσαι ποιεῖν
ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται. ὁ δ' εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἐλή-
λυθεν, ὥστ' ἐπιστέλλειν Εὐβοεῦσιν ἤδη τοιαύτας ἐπιστολάς.

23/1/33/3a

ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ.

✓ Τούτων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἀνεγνωσμένων ἀληθῆ ³⁸
μέν ἐστὶ τὰ πολλά, ὡς οὐκ ἔδει, οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως οὐχ
ἠδέ' ἀκούειν, ἀλλ' εἰ μὲν, ὅσ' ἂν τις ὑπερβῆ τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ
λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγματα ὑπερβήσεται, δεῖ πρὸς ἠδονὴν
δημηγορεῖν· εἰ δ' ἡ τῶν λόγων χάρις, ἂν ἡ μὴ προσήκουσα,
ἔργῳ ζημία γίγνεται, αἰσχρὸν ἐστὶ φενακίζειν ἑαυτοὺς, καὶ
ἅπαντ' ἀναβαλλομένους, ἂν ἡ δυσχερῆ, πάντων ὑστερεῖν τῶν
ἔργων, καὶ μηδὲ τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς ἄρθως ³⁹
πολέμῳ χρωμένους οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ'
αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων, καὶ τὸν αὐτὸν τρό-
πον, ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιῶσαι τις ἂν τὸν στρατηγὸν
ἡγεῖσθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς βουλευομένους,
ἔν', ἂν ἐκείνοις δοκῆ, ταῦτα πράττηται καὶ μὴ τὰ συμ-
βάντ' ἀναγκάζονται διώκειν.

Χ' Ὑμεῖς δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλείστην δύναμιν ἅπάντων ⁴⁰
ἔχοντες, τριήρεις, ὀπλίτας, ἱππέας, χρημάτων πρόσδοτον, τού-
των μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐδενὶ πώποτ' εἰς δέον τι
κέχρησθε, οὐδὲν δ' ἀπολείπετε, ὥσπερ οἱ βάρβαροι πυκτεύου-

- σιν, οὕτω πολεμεῖν Φιλίππῳ. καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ πληγγείς
 αἰεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται, κὰν ἐτέρωσε πατάξῃς, ἐκείσ' εἰσὶν
 αἱ χεῖρες· προβάλλεσθαι δ' ἢ βλέπειν ἐναντίον οὐτ' οἶδεν
 41 οὐτ' ἐθέλει· καὶ ὑμεῖς, ἂν ἐν Χερρονήσῳ πύθησθε Φίλιππον,
 ἐκείσε βοηθεῖν ψηφίζεσθε, ἂν ἐν Πύλαις, ἐκείσε, ἂν ἄλλοθί
 που, συμπαραθεῖτ' ἄνω κάτω, καὶ στρατηγεῖσθ' ὑπ' ἐκείνου,
 βεβούλευσθε δ' οὐδὲν αὐτοῖ συμφέρον περὶ τοῦ πολέμου, οὐδὲ
 πρὸ τῶν πραγμάτων προορᾶτ' οὐδέν, πρὶν ἂν ἡ γεγενημένον
 ἢ γιγνόμενόν τι πύθησθε. ταῦτα δ' ἴσως πρότερον μὲν ἐνῆν·
 νῦν δ' ἐπ' αὐτὴν ἦκει τὴν ἀκμὴν, ὥστ' οὐκέτ' ἐγχωρεῖ. V
- 42 Χ Δοκεῖ δέ μοι θεῶν τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς γιγνομέ-
 νοις ὑπὲρ τῆς πόλεως αἰσχυρόμενος τὴν φιλοπραγμοσύνην
 ταύτην ἐμβαλεῖν Φιλίππῳ. εἰ γὰρ ἔχων, ἃ κατέστραπται καὶ
 προεῖληφεν, ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε καὶ μηδὲν ἔπραττεν ἔτι,
 ἀποχρῆν ἐνίοις ὑμῶν ἂν μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν αἰσχύνην καὶ ἀναν-
 δρίαν καὶ πάντα τὰ αἰσχιστ' ὠφληκότες ἂν ἤμεν δημοσίᾳ·
 νῦν δ' ἐπιχειρῶν αἰεὶ τι καὶ τοῦ πλείονος ὀρεγόμενος ἴσως
 ἂν ἐκκαλέσαιθ' ὑμᾶς, εἴπερ μὴ παντάπασιν ἀπεγνώκατε.
- 43 Θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ μηδεὶς ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται μήτ'
 ὀργίζεται, ὄρων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ
 πολέμου γεγενημένην περὶ τοῦ τιμωρῆσασθαι Φίλιππον,
 τὴν δὲ τελευταίην οὖσαν ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς ὑπὸ
 Φιλίππου. ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐ στήσεται, δῆλον, εἰ μὴ τις
 κωλύσει. εἶτα τοῦτ' ἀναμενοῦμεν, καὶ τριήρεις κενὰς καὶ
 τὰς παρὰ τοῦ δαίμονος ἐλπίδας ἂν ἀποστείλητε, πάντ' ἔχειν
 44 οἴεσθε καλῶς; οὐκ ἐμβησόμεθα; οὐκ ἔξιμεν αὐτοῖ μέρει γέ
 τι στρατιωτῶν οἰκείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον; οὐκ ἐπὶ
 τὴν ἐκείνου πλευρόμεθα; «ποῖ οὖν προσορμιούμεθα;» ἤρετό
 τις. εὐρήσει τὰ σαθρά, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἐκείνου
 πραγμάτων αὐτὸς ὁ πόλεμος, ἂν ἐπιχειρῶμεν· ἂν μέντοι
 καθώμεθ' οἴκοι λοιδορουμένων ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων

ἀλλήλους τῶν λεγόντων, οὐδέποτε οὐδὲν ἡμῖν μὴ γένηται
τῶν δεόντων. X

X^οΟποὶ μὲν γὰρ ἄν, οἶμαι, μέρος τι τῆς πόλεως συναπο- 45
σταλή, κἂν μὴ πᾶσα, καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενὲς καὶ τὸ τῆς
τύχης συναγωνίζεται· ὅποι δ' ἄν στρατηγὸν καὶ ψήφισμα
κενὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμφητε, οὐδὲν
ὑμῖν τῶν δεόντων γίγνεται, ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελωσιν,
οἱ δὲ σύμμαχοι τεθνάσι τῶν δέει τοιοῦτους ἀποστόλους·
οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ἐν' ἄνδρα δυναθῆναι ποτε ταῦθ' ὑμῖν 46
πράξει πάνθ', ὅσα βούλεσθε· ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι
καὶ τὸν δεῖν' αἰτιάσασθαι καὶ τὸν δεῖν' ἔστιν, τὰ δὲ πράγματ'
ἐκ τούτων ἀπόλλωλεν. ὅταν γὰρ ἡγήται μὲν ὁ στρατηγὸς
ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων, οἱ δ' ὑπὲρ ὧν ἄν ἐκεῖνος πράξει
πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι ῥαδίως ἐνθάδ' ὦσιν, ὑμεῖς δ', ἐξ ὧν ἄν
ἀκούσηθ', ὅ τι ἄν τύχητε ψηφίζησθε, τί καὶ χρῆ προσδοκᾶν;

X^πὩς οὖν ταῦτα παύσεται; ὅταν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 47
τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε στρατιώτας καὶ μάρτυρας τῶν στρα-
τηγουμένων καὶ δικαστὰς οἵκαδ' ἐλθόντας τῶν εὐθυνῶν, ὥστε
μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόν-
τας δρᾶν. νῦν δ' εἰς τοῦθ' ἤκει τὰ πράγματ' αἰσχύνης, ὥστε
τῶν στρατηγῶν ἕκαστος δις καὶ τρίς κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ
θανάτου, πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς οὐδεὶς οὐδ' ἅπαξ αὐτῶν ἀγω-
νίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ, ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδραποδιστῶν
κακούργου μὲν γὰρ ἔστι κριθέντ' ἀποθανεῖν, στρατηγοῦ δὲ
μαχόμενον τοῖς πολεμίοις.

Ἡμῶν δ' οἱ μὲν περιόντες μετὰ Λακεδαιμονίων φασὶ 48
Φιλίππον πράττειν τὴν Θηβαίων κατάλυσιν καὶ τὰς πολι-
τείας διασπᾶν, οἱ δ' ὡς πρέσβεις πέπομφεν ὡς βασιλέα, οἱ
δ' ἐν Ἰλλυριοῖς πόλεις τειχίζουσιν, οἱ δὲ — λόγους πλάττοντες
ἕκαστος περιερχόμεθα. ἐγὼ δ' οἶμαι μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 49

νή τοὺς θεοὺς ἐκείνον μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων
καὶ πολλὰ τοιαῦτ' ὄνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ, τὴν τ' ἐρημίαν
τῶν κωλυσόντων ὄρωντα καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπηρμένον,
οὐ μέντοι γε μὰ Δι' οὕτω προαιρεῖσθαι πράττειν, ὥστε τοὺς
ἀνοητοτάτους τῶν παρ' ἡμῖν εἰδέναι, τί μέλλει ποιεῖν ἐκει-
νος· ἀνοητότατοι γὰρ εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες. X

50 Ἄλλ' ἂν ἀφέντες ταῦτ' ἐκεῖν' εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς ἀνθρω-
πος καὶ τὰ ἡμέτερ' ἡμᾶς ἀποστερεῖ καὶ χρόνον πολλὸν ὕβρισε
καὶ ἅπανθ', ὅσα πώποτ' ἠλπίσαμεν τινα πράξειν ὑπὲρ ἡμῶν,
καθ' ἡμῶν εὐρηται, καὶ τὰ λοιπὰ ἐν αὐτοῖς ἡμῖν ἐστί, καὶ
μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ, ἐνθάδ' ἴσως ἀναγ-
κασθησόμεθα τοῦτο ποιεῖν, ἂν ταῦτ' εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντ'
ἐσόμεθ' ἐγνωκότες καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι· οὐ γάρ,
ἅττα ποτ' ἔσται, δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅτι φαῦλα, ἂν μὴ προσέ-
χητε τὸν νοῦν καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητε, εὖ εἰδέναι.

51 Ἐγὼ μὲν οὖν οὕτ' ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν εἰλόμην
λέγειν, ὅ τι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν πεπεισμένος ὦ, νῦν θ', ἂ
γιγνώσκω, πάνθ' ἀπλῶς οὐδὲν ὑποστειλάμενος πεπαρρησία-
σμαι. ἐβουλόμην δ' ἂν, ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέρει τὰ βέλτιστ'
ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι συνοίσον καὶ τῷ τὰ βέλτιστ'
εἰπόντι· πολλῶ γὰρ ἂν ἥδιον εἶχον. νῦν δ' ἐπ' ἀδήλοισι οὕσι
τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γενησομένοις, ὅμως ἐπὶ τῷ συνοί-
σειν ὑμῖν, ἂν πράξητε, ταῦτα πεπεισθαι λέγειν αἰροῦμαι.
νικῆ δέ, ὅ τι πᾶσιν μέλλει συνοίσειν.

51121933

51121933

27

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Εισαγωγή > Ἡ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ἐν ἔτει 348 ἄλωσις τῆς Ὀλύμπου καὶ τῶν Χαλκιδικῶν πόλεων προεκάλεσε τοσαύτην ἀγανάκτησιν ἐν πάσῃ τῇ Ἑλλάδι καὶ ἰδίᾳ ἐν Ἀθήναις, ὥστε ἤρχισαν νὰ καταβάλλωνται προσπάθειαι ἐξ Ἀθηρῶν, ὅπως αἱ ἑλληνικαὶ δυνάμεις συνασπισθῶσι πρὸς κοινὴν καταπολέμησιν τοῦ Φιλίππου. Ἀλλ' αἱ προσπάθειαι αὗται ἀπέβησαν μάταιαι· οἱ εἰς πλείστας πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἀποσταλέντες πρέσβεις, ὅπως παρακινήσωσιν αὐτὰς εἰς κοινὴν μετὰ τῶν Ἀθηρῶν σύμπραξιν κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ἐπέστρεψαν εἰς Ἀθήνας ἄπρακτοι. Τότε μετεβλήθησαν καὶ αἱ διαθέσεις τῶν Ἀθηναίων· οὗτοι βλέποντες τὴν ἀδιαφορίαν ταύτην τῶν ἑλληνικῶν πόλεων, ὄντες δὲ τελείως ἐξηρητημένοι ἐκ τοῦ πολέμου πρὸς τὸν Φίλιππον καὶ φοβούμενοι πρὸς τούτοις μὴ ἐξακολουθοῦντος τοῦ πολέμου ὑποστῶσι νέας ζημίας ἤρχισαν νὰ ἐκδηλῶσι διαθέσεις ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ὑπὲρ ἧς καὶ ὁ Φίλιππος ἐφαίνετο διατεθειμένος.

Τὰς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης διαθέσεις τῶν Ἀθηναίων ὑπέθαλλον οἱ φιλιππίζοντες, ὑπεστηρίχθησαν δ' οὗτοι σθεναρώτατα ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὅτε παρέσχον εἰς αὐτὸν εὐκαιρίαν πρὸς ἐπίδειξιν τῆς εὐνοίας αὐτοῦ. Ἦλθε δηλ. τὸ ζήτημα περὶ τῆς τύχης τῶν ἐν Ὀλύμπῳ αἰχμαλωτισθέντων Ἀθηναίων· χάριν δὲ αὐτοῦ ἐστάλησαν εἰς τὴν Μακεδονίαν οἱ ὑποκριταὶ Κτησιφῶν, Ἀριστόδημος καὶ Νεοπτόλεμος, οἵτινες ἐπιστρέψαντες εἰς Ἀθήνας ἐμαρτύρουν ὁμοφώνως τὸν θεομὸν πόθον τοῦ βασιλέως νὰ συνάψῃ εἰρήνην καὶ συμμαχίαν μετὰ τῶν Ἀθηναίων. Τότε ὁ Φιλοκράτης κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 346 ὑπέβαλε πρότασιν περὶ ἀποστολῆς πρεσβείας εἰς Πέλλαν, σκοπούσης νὰ παρασκευάσῃ τὰ πράγματα πρὸς συνομολόγησιν εἰρήνης καὶ συμμαχίας μετὰ τοῦ Φιλίππου. Ἡ πρότασις αὕτη ἐγένετο ἀσπαστὴ ἄνευ ἀντιρρήσεων καὶ κατεστάθη πρεσβεία δέκα

ἀνδρῶν, ἐν οἷς ἦσαν ὁ Αἰσχίνης, ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Φίλοκράτης.

Οἱ πρέσβεις ἔτυχον ἐν Πέλλα λαμπρᾶς δεξιώσεως παρὰ τοῦ Φιλίππου, ὅστις ἠκροάσθη τῶν λόγων τῶν πρέσβων, τοῦ μὲν μετὰ τὸν δέ, μετ' εὐμενείας· ἀποκρινόμενος δὲ εἶπε πολλὰ ἀγαθὰ περὶ τῆς πόλεως καὶ πολλὴν ἐπέδειξε προθυμίαν συμφιλώσεως πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλ' οὐδὲν ὄρισμένον διετύπωσεν εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους, οἵτινες οὐχ ἤττον ἐπέστρεψαν εἰς τὰς Ἀθήνας μεμαγευμένοι ἐκ τῶν ὑποσχέσεων καὶ τῶν τρόπων τοῦ Μακεδόνα.

Μετ' ὀλίγον φθάνουσιν εἰς Ἀθήνας στελλόμενοι ὑπὸ τοῦ Φιλίππου δύο τῶν ἐπιφανεστέρων ἀνδρῶν τοῦ μακεδονικοῦ κράτους, ὁ Παρμενίων καὶ ὁ Ἀντίπατρος, οἵτινες τῇ ἐντολῇ τοῦ βασιλέως αὐτῶν προτεινόντι εἰρήνην, ἧς βάσις ἦτο ὁ ὄρος τῆς παρ' ἐκατέρου τῶν συμβαλλομένων τηρήσεως τῶν ὑπαρχουσῶν κτήσεων. Ἡ τοιαύτη εἰρήνη ἦτο λίαν ἐπιζήμιος εἰς τοὺς Ἀθηναίους· διότι ἢ Θεσσαλία μετὰ τοῦ λιμένος τῶν Παγασῶν, ἢ Ἀμφίπολις, ἢ Πύδνα, ἢ Μεθώνη, ἢ Ποτείδααι καὶ ὅλη ἢ Χαλκιδικὴ ἔμενον εἰς τὸν βασιλέα. Διὰ ταῦτα δὲν ἔλειψαν σφοδραὶ ἀντιρροήσεις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' οὐχ ἤττον ἢ εἰρήνη ἐγένετο δεκτὴ κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 346.

Οἱ πρέσβεις τοῦ Φιλίππου μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀποδοχὴν τῆς εἰρήνης δὲν ὑπέγραψαν αὐτὴν ἀμέσως ἐν Ἀθήναις, ἅτε μὴ ἔχοντες τοιαύτην ἐντολήν, ἀλλ' ἐχρειάσθη νὰ σταλῶσι καὶ πάλιν πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὸν Φίλιππον, ὅπως λάβωσι τοὺς ὄρκους ἀπὸ μέρους αὐτοῦ. Πρέσβεις ἐξελέγησαν οἱ αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἄνδρες, οἵτινες εἶχον συγκροτήσῃ τὴν πρώτην πρεσβείαν ἀπελθόντες δὲ οὗτοι ἐξ Ἀθηνῶν ἀντὶ νὰ σπεύσωσι πρὸς συνάντησιν τοῦ Φιλίππου διὰ τῆς βραχυτάτης ὁδοῦ, ὡς συνεβούλευεν ὁ Δημοσθένης, ἐπορεύθησαν τῇ προτροπῇ τοῦ Φίλοκράτους κύκλω μακρὰν ὁδὸν διὰ τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Μακεδονίας εἰς τὴν Πέλλαν, ἐνθα καθήμενοι ἀνέμενον τὸν Φίλιππον. Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς ἐπέστρεψεν εἰς Πέλλαν μόνον μετὰ τὴν προσχώρησιν τοῦ βασιλέως τῶν Ὀδρουσῶν Κερσοβλέπτου καὶ τὴν καθυπόταξιν ἀθηναϊκῶν τινων κτήσεων ἐν Θράκῃ, ἃς οὐδαμῶς ἦτο διατεθειμένος ν' ἀποδώσῃ εἰς τοὺς προτέρους αὐτῶν κυρίους. Συναντηθεὶς δὲ μετὰ τῶν ἀναμενόντων αὐτὸν Ἀθηναίων πρέσβων δὲν ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης ὄρκους, ἀλλ' ἀπῆλθε μετὰ τοῦ στρατοῦ του διὰ

τὴν Θεσσαλίαν συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων πρόσβειν. Ὅτε δ' ἔφθασεν εἰς Φεράς, οἱ πρόσβεις ἐδέχθησαν τέλος ἔν τιμι πανδοχείῳ τὸν ὄρκον αὐτοῦ.

Οὕτω λοιπὸν μετὰ τρίμηνον περίπου χρονοτριβὴν ἐν Μακεδονία καὶ Θεσσαλίᾳ ἐπανῆλθον οἱ πρόσβεις τῶν Ἀθηναίων εἰς Ἀθήνας φέροντες ἐπικεκρωμένην τὴν συνθήκην καὶ ἐπιστολὴν συγχρότως τοῦ Φιλίππου πλήρη ἐκφράσεων φιλικῶν. Ὁ Δημοσθένης μετὰ τὴν ἐπ' αὐτῶν ἐπίσκεψιν εἰς Ἀθήνας παρουσιασθεὶς εἰς τὴν βουλὴν κατηγόρησε τοὺς συμπρόσβεις ὡς ἀμελήσαντας ἀπάντων τῶν συμφερόντων τῆς πόλεως κατὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς συνθήκης ὑπὸ τοῦ Φιλίππου καὶ ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην τῆς ἀμύνης τῶν Θεσμοφυλάκων καὶ τῶν Φωκέων. Ἀλλ' ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου ἀναστὰς ὁ Ἀλοχίνης ἀντὶ ν' ἀπολογηθῆ παρῆστη τὸν Φίλιππον ὡς εὐνοῦστατον τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ἠγωνίσθη νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς Ἀθηναίους μεγάλας περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλπίδας. Ὁ δὲ Δημοσθένης, ὅστις ἠθέλησε νὰ ρουθετήσῃ τοὺς Ἀθηναίους, δὲν ἠδυνήθη νὰ δημηγορήσῃ, ἀλλ' ἦ φωνὴ του κατεπνίγη ὑπὸ τῶν κραυγῶν τοῦ πλήθους καὶ ἠναγκάσθη νὰ καταβῆ ἀπὸ τοῦ βήματος χλευαζόμενος καὶ ἀποδοκιμαζόμενος.

Ἐν ᾧ ταῦτα ἐγίνοντο ἐν Ἀθήναις, ὁ Φίλιππος φθάνει μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὰς Θεσμοφυλάκας, ἃς εὐρίσκει κατεχομένας ὑπὸ ὀκτακισχιλίων Φωκέων· ἀλλ' ὁ στρατηγὸς αὐτῶν Φάλαικος προβλέπων τὸν κίνδυνον ἐσυνθηκολόγησε μετὰ τοῦ Φιλίππου καὶ ἐκκενώσας τὰς Θεσμοφυλάκας ἀφῆκε τὸν ἐχθρὸν νὰ εἰσελάσῃ εἰς τὴν Φωκίδα, λαβὼν ὡς ἀντάλλαγμα τὴν ἄδειαν ἐλευθέρας ἐξόδου μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ὀκτακισχιλίων μισθοφόρων. Καὶ ὁ μὲν Φάλαικος ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὁ δὲ Φίλιππος εἰσέβαλεν εἰς Φωκίδα. Οἱ Φωκεῖς ἠττηθέντες παρεδόθησαν εἰς τὸν Φίλιππον· ἡ δὲ περὶ αὐτῶν ἀπόφασις τοῦ ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου τοῦ συνελθόντος ἐπὶ τῇ προσκλήσει τοῦ Φιλίππου ἐν Δελφοῖς ὑπῆρξεν ἐμπαθῆς καὶ ἀμείλικτος· αἱ δύο ψῆφοι, ἃς εἶχον ἐν τῷ συνεδρίῳ οἱ Φωκεῖς, παρεχωρήθησαν τῷ Φιλίππῳ· αἱ 22 πόλεις τῆς Φωκίδος κατεσκάφησαν πλὴν τῆς ἱερᾶς Ἀβας, ἐν ἣ ὑπῆρχε μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος· οἱ δὲ κάτοικοι τῶν καταστράφεισθων πόλεων μετακίσθησαν εἰς κώμας.

Οἱ Ἀθηναῖοι μαθόντες τὴν καταστροφὴν τῆς Φωκίδος καὶ

βλέποντες ματαιουμένας τὰς ἐκ τῆς εἰρήνης ἐλπίδας αὐτῶν ἤρχισαν νὰ ἐκφράζωνται πικρῶς κατὰ τοῦ Φιλίππου· ἐπὶ τοσοῦτον δὲ εἶχε κορυφωθῆ ἡ ἀγανάκτησις αὐτῶν, ὥστε κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Πυθίων, ἣν ἐτέλεσεν ὁ Φίλιππος, δὲν ἐπεμψαν θεωροὺς εἰς Δελφοὺς θέλοντες διὰ τούτου νὰ δείξωσιν ὅτι δὲν ἀναγνωρίζουσι τὰ ὑπὸ τῶν Ἀμφικτυόνων γενόμενα· πρὸς τούτοις δὲ καὶ τοὺς φυγάδας τῶν Φωκέων καὶ Βοιωτῶν ἐδέχθησαν εἰς τὴν πόλιν τῶν παρὰ τὰς περὶ αὐτῶν ἀποφάσεις τῶν Ἀμφικτυόνων. Ὁ Φίλιππος μαθὼν ταῦτα ἀπέστειλε κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 346 πρεσβείαν εἰς Ἀθήνας, ἵνα ἀπαιτήσῃ παρὰ τῶν Ἀθηναίων εὐθύνας περὶ τῆς ἐν τῇ πόλει δεξιώσεως τῶν φυγάδων καὶ δευτέρον τὴν ἀναγνωρίσιν αὐτοῦ ὡς μέλους τοῦ ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου.

Ἡ ἀπάντησις, ἣν ἔμελλον νὰ δώσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι, ἦτο κρίσιμος διὰ τὴν τύχην τῆς πόλεως. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ συνελθούσῃ ἐπὶ τοῦτο πρῶτος λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Αἰσχίνης θέλων νὰ συμβουλεύσῃ τοὺς Ἀθηναίους ν' ἀποδεχθῶσι τὰ ὑπὸ τῶν Ἀμφικτυόνων γενόμενα, ἀλλ' ὁ λαὸς ἐθορύβει καὶ δὲν ἤθελε ν' ἀκούσῃ αὐτόν. Οἱ διαδεχθέντες αὐτὸν ὀρθότερον ὑπεστήριζον νὰ μὴ ἀποδεχθῶσι τὰς αἰτήσεις τοῦ Φιλίππου, ἀλλὰ διαορήξαντες τὴν μετ' αὐτοῦ ὁμολογημένην εἰρήνην νὰ κηρύξωσι πόλεμον κατ' αὐτοῦ. Τότε λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Δημοσθένης καὶ ἀπαγγέλλει τὸν περὶ τῆς εἰρήνης— ἐν ἔτει 346 — ἐν ᾧ ὑποδεικνύει εἰς τοὺς Ἀθηναίους τί ὀφείλουσιν οὔτοι νὰ πράξωσιν ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει.

Ὁρῶ μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ παρόντα πράγματα πολλὴν δυσκολίαν ἔχοντα καὶ ταραχήν, οὐ μόνον τῷ πολλὰ προεῖσθαι καὶ μὴδὲν εἶναι προὔργου περὶ αὐτῶν εὖ λέγειν, ἀλλὰ καὶ τῷ περὶ τῶν ὑπολοίπων κατὰ ταῦτ' ἀποβῆναι κατ' ἐν τὸ συμφέρον πάντας ἡγεῖσθαι, ἀλλὰ τοῖς μὲν ὠδί, τοῖς δ' ἐτέρως δοκεῖν. 2 δυσκόλου δ' ὄντος φύσει καὶ χαλεποῦ τοῦ βουλεύεσθαι ἔτι πολλῷ χαλεπώτερον ὑμεῖς αὐτὸ πεποιθήκατ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασιν χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι, ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα. ἐκ δὲ τούτου συμβαίνει παρὰ πάντα τὸν

χρόνον, ὃν οἶδ' ἐγώ, τὸν μὲν οἷς ἂν ἀμάρτητ' ἐπιτιμῶντ' εὐδοκίμειν καὶ δοκεῖν εὖ λέγειν, τὰ δὲ πράγματα καὶ περὶ ὧν βουλευέσθ' ἐκφεύγειν ὑμᾶς.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ τούτων οὕτως ἐχόντων οἶομαι καὶ 3
 πεπεικῶς ἑμαυτὸν ἀνέστηκα, ἂν ἐθελήσῃτε τοῦ θορυβεῖν καὶ
 φιλονικεῖν ἀποστάντες ἀκούειν, ὡς ὑπὲρ πόλεως βουλευομέ-
 νοις καὶ τηλικούτων πραγμάτων προσήκει, ἔξειν καὶ λέγειν
 καὶ συμβουλεύειν, δι' ὧν καὶ τὰ παρόντ' ἔσται βελτίω καὶ τὰ
 προειμένα σωθήσεται.

Ἀκριβῶς δ' εἰδῶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ λέγειν περὶ ὧν 4
 αὐτὸς εἶπέ τις καὶ περὶ αὐτοῦ παρ' ὑμῖν αἰεὶ τῶν πάνυ λυσι-
 τελούντων τοῖς τολμῶσιν ὃν, οὕτως ἠγοῦμαι φορτικὸν καὶ
 ἐπαχθές, ὥστ', ἀνάγκην οὔσαν ὄρων, ὅμως ἀποκνῶ. νομίζω
 δ' ἄμεινον ἂν ὑμᾶς, περὶ ὧν νῦν ἐρῶ, κρίναι, μικρὰ τῶν πρό-
 τερόν ποτε βηθέντων ὑπ' ἐμοῦ μνημονεύσαντας.

Ἐγὼ γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρῶτον μὲν, ἤνικ' ἔπειθόν 5
 τινες ὑμᾶς τῶν ἐν Εὐβοίᾳ πραγμάτων ταραττομένων βοηθεῖν
 Πλουτάρχῳ καὶ πόλεμον καὶ ἄδοξον καὶ δαπανηρὸν ἄρασθαι,
 πρῶτος καὶ μόνος παρελθὼν ἀντείπον καὶ μόνον οὐ διεσπά-
 σθην ὑπὸ τῶν ἐπὶ μικροῖς λήμμασι πολλὰ καὶ μεγάλ' ὑμᾶς
 ἀμαρτάνειν πεισάντων· καὶ χρόνου βραχείος διελθόντος, μετὰ
 τοῦ προσοφλεῖν αἰσχύνῃ καὶ παθεῖν, οἷα τῶν ὄντων ἀνθρώ-
 πων οὐδένες πώποτε πεπόνθασ' ὑπὸ τούτων, οἷς ἐβοήθησαν,
 πάντες ὑμεῖς ἔγνωτε τήν τε τῶν τότε ταῦτα πεισάντων κα-
 κίαν καὶ τὰ βέλτιστ' εἰρηκότ' ἐμέ.

Πάλιν τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατιδὼν Νεοπτόλεμον 6
 τὸν ὑποκριτὴν τῷ μὲν τῆς τέχνης προσχήματι τυγχάνοντ'
 ἀδείας, κακὰ δ' ἐργαζόμενον τὰ μέγιστα τὴν πόλιν καὶ τὰ παρ'
 ὑμῶν διοικοῦντα Φιλίππῳ καὶ πρυτανεύοντα, παρελθὼν εἶπον
 εἰς ὑμᾶς, οὐδεμιᾶς ἰδίας οὔτ' ἐχθρας οὔτε συκοφαντίας ἔνεκα,
 ὡς ἐκ τῶν μετὰ ταῦτ' ἔργων γέγονε δῆλον. καὶ οὐκέτ' ἐν 7

- τούτοις αἰτιάσομαι τοὺς ὑπὲρ Νεοπτολέμου λέγοντας (οὐδὲ εἰς γὰρ ἦν), ἀλλ' αὐτοὺς ὑμᾶς· εἰ γὰρ ἐν Διονύσου τραγωδοὺς ἐθεᾶσθε, ἀλλὰ μὴ περὶ σωτηρίας καὶ κοινῶν πραγμάτων ἦν ὁ λόγος, οὐκ ἂν οὕτως οὔτ' ἐκείνου πρὸς χάριν οὔτ' 8 ἐμοῦ πρὸς ἀπέχθειαν ἠκούσατε. καίτοι τοῦτό γ' ὑμᾶς οἶμαι νῦν ἅπαντας ἠσθηθῆσθαι, ὅτι τὴν τότε ἄφιξιν εἰς τοὺς πολεμίους ἐποίησαθ' ὑπὲρ τοῦ τάκει χρήματ' ὀφειλόμεν', ὡς ἔφη, κομίσας δεῦρο λειτουργεῖν, καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ πλείστῳ χρησάμενος, ὡς δεινόν, εἴ τις ἐγκαλεῖ τοῖς ἐκείθεν ἐνθάδε τὰς εὐπορίας ἄγουσιν, ἐπειδὴ διὰ τὴν εἰρήνην ἀδείας ἔτυχεν, ἦν ἐνθάδ' ἐκέκτητ' οὐσίαν φανεράν, ταύτην ἐξαργυρίσας πρὸς ἐκείνον ἀπάγων οἴχεται.
- 9 Δύο μὲν δὴ ταῦθ', ὧν προεῖπον ἐγώ, μαρτυρεῖ τοῖς γεγενημένοις λόγοις ὀρθῶς καὶ δικαίως, οἷά περ ἦν, ἀποφανθένθ' ὑπ' ἐμοῦ· τὸ τρίτον δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι (καὶ μόνον ἐν τοῦτ' εἰπὼν ἔτι, καὶ δὴ περὶ ὧν παρελήλυθ' ἔρῳ), ἠνίκα τοὺς ὄρκους τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης ἀπειληφότες ἤκομεν σὶ πρό- 10 σθεῖς, τότε Θεοσιάς τινων καὶ Πλαταιᾶς ὑπισχνουμένων οἰκισθήσεσθαι, καὶ τοὺς μὲν Φωκέας τὸν Φίλιππον, ἂν γένηται κύριος, σώσειν, τὴν δὲ Θηβαίων πόλιν διοικεῖν, καὶ τὸν Ὀρωπὸν ὑμῖν ὑπάρξειν, καὶ τὴν Εὐβοίαν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ἀποδοθήσεσθαι, καὶ τοιαύτας ἐλπίδας καὶ φανακισμούς, οἷς ὑπαχθέντες ὑμεῖς οὔτε συμφόρως οὔτ' ἴσως καλῶς προεῖσθε Φωκέας, οὐδὲν τούτων οὔτ' ἐξαπατήσας οὔτε σιγήσας ἐγὼ φανήσομαι, ἀλλὰ προεῖπὼν ὑμῖν, ὡς οἶδ' ὅτι μνημονεύετε, ὅτι ταῦτ' οὔτ' οἶδα οὔτε προσδοκῶ, νομίζω δὲ τὸν λέγοντα ληρεῖν.
- 11 Ταῦτα τοίνυν ἅπανθ', ὅσα φαίνομαι βέλτιον τῶν ἄλλων προορῶν, οὐδ' εἰς μίαν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὔτε δεινότητ' οὔτ' ἀλαζονείαν ἐπανοίσω, οὐδὲ προσποιήσομαι δι' οὐδὲν ἄλλο γιγνώσκειν καὶ προαισθάνεσθαι, πλὴν δι' ἂν ὑμῖν εἴπω δύο· ἐν μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δι' εὐτυχίαν, ἦν συμ-

πάσης ἐγὼ τῆς ἐν ἀνθρώποις οὔσης δεινότητος καὶ σοφίας
 ὀρῶ κρατοῦσαν· ἕτερον δέ, προῖκα τὰ πράγματα κρίνω καὶ 12
 λογιζομαι, καὶ οὐδὲν λῆμμ' ἂν οὐδεὶς ἔχοι πρὸς οἷς ἐγὼ
 πεπολίτευμαι καὶ λέγω δεῖξαι προσηρητημένον. ὀρθὸν οὖν, δ' τι
 ἂν ποτ' ἀπ' αὐτῶν ὑπάρχη τῶν πραγμάτων, τὸ συμφέρον
 φαίνεται μοι. ὅταν δ' ἐπὶ θάτερ', ὡσπερ εἰς τρυτάνην, ἀργύ-
 ριον προσενέγκῃς, οἷχεται φέρον καὶ καθέλκυκε τὸν λογι-
 σμὸν ἐφ' αὐτό, καὶ οὐκ ἂν ἔτ' ὀρθῶς οὐδ' ὑγιῶς ὁ τοῦτο ποιή-
 σας περὶ οὐδενὸς λογίσαιτο.

Ἐν μὲν οὖν ἔγωγε πρῶτον ὑπάρχειν φημί δεῖν, ὅπως, 13
 εἴτε συμμάχους εἴτε σύνταξιν εἴτ' ἄλλο τι βούλεται τις κατα-
 σκευάζειν τῇ πόλει, τὴν ὑπάρχουσαν εἰρήνην μὴ λύων τοῦτο
 ποιήσει, οὐχ ὡς θαυμαστὴν οὐδ' ὡς ἀξίαν οὔσαν ὑμῶν· ἀλλ'
 ὅποια τίς ποτ' ἐστὶν αὕτη, μὴ γενέσθαι μᾶλλον εἶχε τοῖς
 πράγμασι καιρὸν ἢ γεγενημένη νῦν δι' ἡμᾶς λυθῆναι· πολλὰ
 γάρ προσείμεθα, ὧν ὑπαρχόντων τότε ἂν ἢ νῦν ἀσφαλέστερος
 καὶ βῆων ἦν ἡμῖν ὁ πόλεμος. δεῦτερον δ' ὄραν, ὅπως μὴ 14
 προαξόμεθ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς συνεληλυθότας τούτους
 καὶ φάσκοντας Ἀμφικτύονας νῦν εἶναι εἰς ἀνάγκην καὶ πρό-
 φασιν κοινῶς πολέμου πρὸς ἡμᾶς.

Ἐγὼ γάρ, εἰ γένοιθ' ἡμῖν πρὸς Φίλιππον πάλιν πόλεμος
 δι' Ἀμφίπολιν ἢ τι τοιοῦτον ἐγκλημ' ἴδιον, οὐ μὴ μετέχουσι
 Θετταλοὶ μηδ' Ἀργεῖοι μηδὲ Θηβαῖοι, οὐκ ἂν ἡμῖν οἴομαι 15
 τούτων οὐδένας πολεμῆσαι, καὶ πάντων ἥκιστα (καὶ μοι μὴ
 θορυβήσῃ μηδεὶς πρὶν ἀκοῦσαι) Θηβαίους, οὐχ ὡς ἠδέως
 ἔχουσιν ἡμῖν, οὐδ' ὡς οὐκ ἂν χαρίζοιντο Φιλίππῳ, ἀλλ' ἴσα-
 σιν ἀκριβῶς, εἰ καὶ πάνυ φησὶ τις αὐτοὺς ἀναισθήτους εἶναι,
 ὅτι, εἰ γενήσεται πόλεμος πρὸς ἡμᾶς αὐτοῖς, τὰ μὲν κακὰ
 πάνθ' ἔξουσιν αὐτοί, τοῖς δ' ἀγαθοῖς ἐφεδρεῦων ἕτερος καθε-
 δεῖται. οὐκ οὖν πρόοιτ' ἂν αὐτοὺς εἰς τοῦτο, μὴ κοινῆς τῆς
 ἀρχῆς καὶ τῆς αἰτίας οὔσης τοῦ πολέμου.

- 16 Οὐδέ γ' εἰ πάλιν πρὸς τοὺς Θηβαίους πολεμήσῃμεν δι'
 Ὀρωπὸν ἢ τι τῶν ἰδίων, οὐδὲν ἂν ἡμᾶς παθεῖν ἤγοῦμαι· καὶ
 γὰρ ἡμῖν κάκεινοις τοὺς βοηθοῦντας ἂν οἶμαι, εἰς τὴν οἰκείαν
 εἴ τις ἐμβάλοι, βοηθεῖν, οὐ συνεπιστρατεύσειν οὐδετέροις. καὶ
 γὰρ αἱ συμμαχίαι τοῦτον ἔχουσι τὸν τρόπον, ὧν καὶ φροντί-
 17 σιεν ἂν τις, καὶ τὸ πρᾶγμα φύσει τοιοῦτόν ἐστιν· οὐκ ἄκρι-
 τῆς ἴσης ἕκαστός ἐστιν εὐνους οὐθ' ἡμῖν οὔτε Θηβαίοις, σῶς
 τ' εἶναι καὶ κρατεῖν τῶν ἄλλων, ἀλλὰ σῶς μὲν εἶναι πάντες
 ἂν βούλοισθ' ἕνεχ' αὐτῶν, κρατήσαντας δὲ τοὺς ἐτέρους
 δεσπότης ὑπάρχειν αὐτῶν οὐδὲ εἰς.
- Τί οὖν ἤγοῦμαι φοβερόν καὶ τί φυλάξασθαι δεῖν ἡμᾶς; μὴ
 κοινὴν πρόφασιν καὶ κοινὸν ἔγκλημα ὃ μέλλων πόλεμος πρὸς
 18 ἅπαντας λάβῃ. εἰ γὰρ Ἀργεῖοι μὲν καὶ Μεσσήνιοι καὶ Μεγα-
 λοπολίται καὶ τινες τῶν λοιπῶν Πελοποννησίων, ὅσοι ταῦτά
 τούτοις φρονοῦσιν, διὰ τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους ἡμῖν ἐπικη-
 ρυκείαν ἐχθρῶς σχήσουσι καὶ τὸ δοκεῖν ἐκδέχασθαι τι τῶν
 ἐκείνοις πεπραγμένων, Θηβαῖοι δ' ἔχουσι μὲν, ὡς λέγουσιν,
 ἀπεχθῶς, εἶτι δ' ἐχθροτέρως σχήσουσιν, ὅτι τοὺς παρ' ἐκείνων
 φεύγοντας σφύζομεν καὶ πάντα τρόπον τὴν δυσμένειαν ἐνδει-
 19 κνύμεθ' αὐτοῖς, Θετταλοὶ δ', ὅτι τοὺς Φωκέων φυγάδας
 σφύζομεν, Φίλιππος δ', ὅτι κωλύομεν αὐτὸν κοινωνεῖν τῆς
 ἀμφικτυονίας, φοβοῦμαι, μὴ πάντες, περὶ τῶν ἰδίων ἕκαστος
 ὀργιζόμενος, κοινὸν ἐφ' ἡμᾶς ἀγάγωσι τὸν πόλεμον, τὰ τῶν
 Ἀμφικτυόνων δόγματα προστησάμενοι, εἴτ' ἐπισπασθῶσιν
 ἕκαστοι πέρα τοῦ συμφέροντος ἑαυτοῖς ἡμῖν πολεμήσαι, ὥσπερ
 καὶ περὶ Φωκέας.
- 20 Ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι νῦν Θηβαῖοι καὶ Φίλιππος καὶ
 Θετταλοὶ, οὐχὶ ταῦθ' ἕκαστοι μάλιστ' ἐσπουδαχότες, ταῦτά
 πάντες ἐπραξαν· οἷον Θηβαῖοι τὸν μὲν Φίλιππον παρελθεῖν
 καὶ λαβεῖν τὰς παρόδους οὐκ ἐδύναντο κωλύσαι, οὐδὲ γε τῶν
 21 αὐτοῖς πεπονημένων ὕστατον ἐλθόντα τὴν δόξαν ἔχειν· νυνὶ

γὰρ Θηβαίους πρὸς μὲν τὸ τὴν χώραν κεκομίσθαι πέπρακται
 τι, πρὸς δὲ τιμὴν καὶ δόξαν αἰσχίστα· εἰ γὰρ μὴ παρήλθε
 Φίλιππος, οὐδὲν ἂν αὐτοῖς δοκεῖ εἶναι. ταῦτα δ' οὐκ ἐβούλοντο,
 ἀλλὰ τῷ τὸν Ὀρχομενὸν καὶ τὴν Κορώνειαν λαβεῖν ἐπι-
 θυμειν, μὴ δύνασθαι δέ, πάντα ταῦθ' ὑπέμειναν. Φίλιππον ²²
 τοῖνον τινὲς μὲν δῆπου τολμῶσι λέγειν, ὡς οὐδ' ἐβούλετο
 Θηβαίους Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν παραδοῦναι, ἀλλ' ἤναγ-
 κάσθη· ἐγὼ δὲ τούτοις μὲν ἐρρῶσθαι λέγω, ἐκεῖνο δ' οἶδ', ὅτι
 οὐ μᾶλλον γε ταῦτ' ἔμελεν αὐτῷ ἢ τὰς παρόδους λαβεῖν
 ἐβούλετο καὶ τὴν δόξαν τοῦ πολέμου τοῦ δοκεῖν δι' αὐτὸν
 κρίσιν εἰληφέναι, καὶ τὰ Πύθια θεῖναι δι' αὐτοῦ· καὶ ταῦτ' ἦν,
 ὧν μάλιστ' ἐγλίχετο. Θετταλοὶ δὲ γ' οὐδέτερον ἐβούλοντο τού- ²³
 των, οὔτε Θηβαίους οὔτε τὸν Φίλιππον μέγαν γίγνεσθαι
 (ταῦτα γὰρ πάντ' ἐφ' ἑαυτοὺς ἤγοῦντο), τῆς πυλαίας δ' ἐπε-
 θύμουν καὶ τῶν ἐν Δελφοῖς, πλεονεκτημάτων δυοῖν, κύριοι
 γενέσθαι· τῷ δὲ τούτων γλίχεσθαι τάδε συγκατέπραξαν.
 τῶν τοῖνον ἰδίων ἔνεχ' εὐρήσεθ' ἕκαστον πολλὰ προηγημένον
 ὧν οὐδὲν ἐβούλετο πράξαι. τοῦτο μέντοι τοῦτ' ἐστὶ φυλα-
 κτέον ἡμῖν.

«Τὰ κελευόμεν' ἡμᾶς ἄρα δεῖ ποιεῖν ταῦτα φοβουμένους; ²⁴
 καὶ σὺ ταῦτα κελεύεις;» πολλοῦ γε καὶ δέω. ἀλλ' ὡς οὔτε
 πράξομεν οὐδὲν ἀνάξιον ἡμῶν αὐτῶν οὔτ' ἔσται πόλεμος,
 νοῦν δὲ δόξομεν πᾶσιν ἔχειν καὶ τὰ δίκαια λέγειν, τοῦτ' οἶμαι
 δεῖν ποιεῖν. πρὸς δὲ τοὺς θρασέως ὀτιοῦν οἰομένους ὑπομῆναι
 δεῖν καὶ μὴ προορωμένους τὸν πόλεμον ἐκεῖνα βούλομαι
 λογίσασθαι. ἡμεῖς Θηβαίους ἐῷμεν ἔχειν Ὀρωπόν· καὶ εἴ τις
 ἔροιθ' ἡμᾶς, κελεύσας εἰπεῖν τάληθῆ, διὰ τί; «ἕνα μὴ πολε-
 μῶμεν», φαῖμεν ἂν. καὶ Φιλίππῳ νυνὶ κατὰ τὰς συνθήκας ²⁵
 Ἀμφιπόλεως παρακεχωρήκαμεν, καὶ Καρδιανοὺς ἐῷμεν ἔξω
 Χερρονησιτῶν τῶν ἄλλων τετάχθαι, καὶ τὸν Κᾶρα τὰς νή-
 σους καταλαμβάνειν, Χίον καὶ Κῶν καὶ Ῥόδον, καὶ Βυζαν-

τίους κατάγειν τὰ πλοῖα, δῆλον ὅτι τὴν ἀπὸ τῆς εἰρήνης
ἡσυχίαν πλείων ἀγαθῶν αἰτίαν εἶναι νομίζοντες ἢ τὸ
προσκρούειν καὶ φιλονικεῖν περὶ τούτων. οὐκοῦν εὖηθες καὶ
κομιδῇ σχέτλιον, πρὸς ἑκάστους καθ' ἓν οὕτω προσενη-
νεγμένους περὶ τῶν οἰκείων καὶ ἀναγκαιοτάτων, πρὸς πάν-
τας περὶ τῆς ἐν Δελφοῖς σκιάς νυνὶ πολεμῆσαι.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β.

Εἰσαγωγή: Ὁ Φίλιππος μετὰ τὴν Φιλοκράτειον εἰρήνην οὐδαμῶς ἠσύχασεν, ἀλλ' ἐξηκολούθησεν ἐργαζόμενος διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος κατακτητικῶν του σχεδίων. Οὕτω τῷ 344 π. Χ., ἀφ' οὗ ἐξεστράτευσεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ κατέβαλεν ἐν αὐτῇ πᾶσαν ἀντίδρασιν, ἐζήτησε γὰρ ἐπέμβῃ ἐν Πελοποννήσῳ λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τοῦ ἐξῆς γεγονότος: οἱ Λακεδαιμόνιοι διαρκούντος τοῦ Φωκικοῦ πολέμου ἐπεδίωξαν καὶ πάλιν ν' ἄρξωσι τῆς Πελοποννήσου, οἱ δ' Ἀργεῖοι καὶ οἱ Μεσσηνιοὶ πιεζόμενοι ὑπὸ τούτων ἐστράφησαν πρὸς τὸν Φίλιππον ἐπικαλούμενοι τὴν βοήθειαν αὐτοῦ. Ὁ Φίλιππος θεωρήσας κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν προθύμως ἐδέχθη γὰρ βοηθήσῃ τοὺς Ἀργεῖους καὶ Μεσσηνίους· ὅθεν διατάττει τοὺς Λακεδαιμονίους ν' ἀφήσωσι τὴν Μεσσηνίαν αὐτόνομον, ἀποστέλλει χροήματα καὶ μισθοφόρους εἰς τοὺς Ἀργεῖους καὶ Μεσσηνίους καὶ ὑπόσχεται ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ ἔλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Πελοπόννησον μετὰ στρατοῦ.

Οἱ Ἀθηναῖοι μαθόντες τὰς τοιαύτας ἐνεργείας τοῦ Φιλίππου ἐν Πελοποννήσῳ, τὰς ἀποσκοπούσας εἰς τὴν καθυπόταξιν αὐτῆς, καὶ θέλοντες γὰρ ματαιώσωσιν αὐτὰς ἀποστέλλουσιν ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Δημοσθένους πρέσβεις εἰς τὰς Πελοποννησιακὰς πόλεις· ἤγετο δὲ τῆς πρεσβείας αὐτὸς ὁ Δημοσθένης. Οὗτος ἠγωνίσθη γὰρ παραστήσῃ εἰς τοὺς Ἀργεῖους καὶ Μεσσηνίους τὴν δολίαν πολιτικὴν τοῦ Φιλίππου καὶ προσεπάθησε ν' ἀποτρέψῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς μετ' αὐτοῦ συμμαχίας. Οἱ λόγοι τοῦ δῆτορος ἐνεποίησαν ἀρίστην αἴσθησιν, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ὑπῆρξεν ἀνάλογον πρὸς τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ. Οἱ Μεσσηνιοὶ καὶ οἱ Ἀργεῖοι μεριμνῶντες περὶ μόνων τῶν ἐπιχωρίων συμφερόντων καὶ οὐχὶ περὶ τῶν κοινῶν πάσης τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔπαυσαν πιστεύοντες εἰς τὴν φιλίαν καὶ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Φιλίππου.

Ὁ Φίλιππος ὀργισθεὶς διὰ τὰς ἐνεργείας αὐτὰς τῶν Ἀθηναίων

ἐν Πελοποννήσῳ, καθὼς καὶ διὰ τὰς κατ' αὐτοῦ ἐκτοξευομένας καθ' ἐκάστην ἀπὸ τοῦ ἀθηναϊκοῦ βήματος κατηγορίας τῶν ῥητόρων, πέμπει πρέσβεις εἰς Ἀθήνας παραπονούμενος ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι κατηγοροῦσιν αὐτὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας ὡς μὴ ἐκτελέσαντα τὰς ὑποσχέσεις, τὰς δοθείσας κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης. Συγχρόνως μετὰ τῶν Μακεδόνων πρέσβεων καταφθάνουσιν εἰς Ἀθήνας καὶ πρέσβεις τῶν Μεσσηνίων καὶ Ἀργείων παραπονούμενοι ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι προστατεύοντες τοὺς Σπαρτιάτας παρακλῶνται τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνας τῶν ἐχθρῶν τῆς Σπάρτης.

Τότε συνέρχονται εἰς ἐκκλησίαν οἱ Ἀθηναῖοι, ἵνα συσκεφθῶσι περὶ τῆς ἀποκρίσεως, ἣτις πρέπει νὰ δοθῆι εἰς τοὺς πρέσβεις. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Δημοσθένης καὶ ἀπαγγέλλει τὸν Β' Φιλιππικὸν — ἐν ἔτει 344 —, ἐν ᾧ οὗτος ὑποδεικνύει τίνα ἀπόκρισιν ὀφείλουσιν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ δώσωσιν εἰς τοὺς πρέσβεις.

Ὅταν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγοι γίνωνται περὶ ὧν Φίλιππος πράττει καὶ βιάζεται παρὰ τὴν εἰρήνην, αἰεὶ τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν λόγους καὶ δικαίους καὶ φιλανθρώπους ὀρώ φαινομένους, καὶ λέγειν μὲν ἅπαντας αἰεὶ τὰ δέοντα δοκοῦντας τοὺς κατηγοροῦντας Φιλίππου, γιγνόμενον δ' οὐδὲν ὡς ἔπος ² εἰπεῖν τῶν δεόντων, οὐδ' ὧν ἕνεκα ταῦτ' ἀκούειν ἄξιον· ἀλλ' εἰς τοῦτ' ἤδη προηγημένα τυγχάνει πάντα τὰ πράγματα τῇ πόλει, ὥσθ', ὅσῳ τις ἂν μᾶλλον καὶ φανερώτερον ἐξελέγχῃ Φίλιππον καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην παραβαίνοντα καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντα, τοσοῦτῳ τὸ τί χρῆ ποιεῖν συμβουλευσάι χαλεπώτερον εἶναι.

³ Αἴτιον δὲ τούτων, ὅτι πάντας, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς πλεονεκτεῖν ζητοῦντας ἔργῳ κωλύειν καὶ πράξεσιν, οὐχὶ λόγοις δέον, πρῶτον μὲν ἡμεῖς οἱ παριόντες τούτων μὲν ἀφέσταμέν καὶ γράφειν καὶ συμβουλεύειν, τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν ὀκνοῦντες, οἷα ποιεῖ δέ, ὡς δεινὰ καὶ χαλεπὰ καὶ τοιαῦτα διεξερχόμεθα· ἔπειθ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι, ὡς μὲν ἂν

εἴποιτε δικαίους λόγους καὶ λέγοντος ἄλλου συνείητε, ἄμεινον Φιλίππου παρεσκευάσθε, ὡς δὲ κωλύσαιτ' ἂν ἐκεῖνον πράττειν ταῦτ', ἐφ' ὧν ἐστι νῦν, παντελῶς ἀργῶς ἔχετε.

Συμβαίνει δὴ πράγμα ἄναγκαῖον, οἶμαι, καὶ ἴσως εἰκός·⁴ ἐν οἷς ἑκάτεροι διατρίβετε καὶ περὶ ἃ σπουδάζετε, ταῦτ' ἄμεινον ἑκατέροις ἔχει, ἐκεῖνῳ μὲν αἱ πράξεις, ὑμῖν δ' οἱ λόγοι.

Εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν λέγειν δικαιοτέρ' ὑμῖν ἐξαρκεῖ, βράδιον,⁵ καὶ πόνος οὐδεις πρόσεστι τῷ πράγματι· εἰ δ', ὅπως τὰ παρόντ' ἐπανορθωθήσεται, δεῖ σκοπεῖν καὶ μὴ προελθόντ' ἔτι πορρωτέρω λήσει πάνθ' ἡμᾶς μηδ' ἐπιστήσεται μέγεθος δυνάμεως, πρὸς ἣν οὐδ' ἀντάραι δυνησόμεθα, οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος, ὅσπερ πρότερον, τοῦ βουλευέσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς λέγουσιν ἅπασιν καὶ τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν τὰ βέλτιστα καὶ τὰ σώσοντα τῶν βράστων καὶ τῶν ἡδίστων προαιρετέον.

Πρῶτον μὲν, εἴ τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θαρρεῖ, ὄρων,⁶ ἡγλίκος ἦδη καὶ ὅσων κύριός ἐστι Φίλιππος, καὶ μηδέν' οἴεται κίνδυνον φέρειν τοῦτο τῇ πόλει μηδ' ἐφ' ὑμᾶς πάντα παρασκευάζεσθαι, θαυμάζω, καὶ δεηθῆναι πάντων ὁμοίως ὑμῶν βούλομαι τοὺς λογισμοὺς ἀκούσαί μου διὰ βραχέων, δι' οὓς τάναντί' ἐμοὶ παρέστηκε προσδοκᾶν καὶ δι' ὧν ἐχθρὸν ἡγοῦμαι Φίλιππον, ἔν', ἐὰν μὲν ἐγὼ δοκῶ βέλτιον προορᾶν, ἐμοὶ πεισθήτε, ἂν δ' οἱ θαρροῦντες καὶ πεπιστευκότες αὐτῷ, τούτοις προσθήσθε.

Ἐγὼ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λογίζομαι· τίνων δ'⁷ Φίλιππος κύριος πρῶτον μετὰ τὴν εἰρήνην κατέστη; Πυλῶν καὶ τῶν ἐν Φωκεῦσι πραγμάτων. τί οὖν; πῶς τούτοις ἐχρήσατο; ἃ Θηβαίοις συμφέρει καὶ οὐχ ἃ τῇ πόλει, πράττειν προείλετο. τί δήποτε; ὅτι πρὸς πλεονεξίαν, οἶμαι, καὶ τὸ πάνθ' ὑφ' αὐτῷ ποιήσασθαι τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων, καὶ οὐχὶ πρὸς εἰρήνην οὐδ' ἡσυχίαν οὐδὲ δίκαιον οὐδέν, εἶδε⁸ τοῦτ' ὀρθῶς, ὅτι τῇ μὲν ἡμετέρα πόλει καὶ τοῖς ἦθεσι τοῖς

ἡμετέροις οὐδὲν ἂν ἐνδείξαιτο τοσοῦτον οὐδὲ ποιήσειεν, ὅφ' οὐ πεισθέντες ὑμεῖς τῆς ἰδίας ἕνεκ' ὠφελείας τῶν ἄλλων τινὰς Ἑλλήνων ἐκείνῳ πρόοισθε, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου λόγον ποιούμενοι καὶ τὴν προσοῦσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι φεύγοντες καὶ πάνθ', ἃ προσήκει, προορώμενοι ὁμοίως ἐναντιώσεσθε, ἂν τι τοιοῦτον ἐπιχειρήῃ πράττειν, ὡσπερ ἂν εἰ πολεμοῦντες τύχοιτε.

- 9 Τοὺς δὲ Θηβαίους ἠγεῖτο, ὅπερ συνέβη, ἀντὶ τῶν ἑαυτοῖς γιγνομένων τὰ λοιπὰ ἐάσειν, ὅπως βούλεται, πράττειν ἑαυτὸν καὶ οὐχ ὅπως ἀντιπράξειν καὶ διακωλύσειν, ἀλλὰ καὶ συστρατεύσειν, ἂν αὐτοὺς κελεύῃ. καὶ νῦν τοὺς Μεσσηνίους καὶ τοὺς Ἀργεῖους ταῦθ' ὑπειληφὼς εὖ ποιεῖ. ὃ καὶ μέγιστόν ἐστι
- 10 καθ' ὑμῶν ἐγκώμιον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· κέκρισθε γὰρ ἐκ τούτων τῶν ἔργων μόνοι τῶν πάντων μηδενὸς ἂν κέρδους τὰ κοινὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων προέσθαι, μηδ' ἀνταλλάξασθαι μηδεμιᾶς χάριτος μηδ' ὠφελείας τὴν εἰς τοὺς Ἑλληνας εὐνοίαν.

- Καὶ ταῦτ' εἰκότως καὶ περὶ ὑμῶν οὕτως ὑπείληφε καὶ κατ' Ἀργείων καὶ Θηβαίων ὡς ἐτέρως, οὐ μόνον εἰς τὰ
- 11 παρόνθ' ὄρων, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸ τούτων λογιζόμενος. εὐρίσκει γάρ, οἶμαι, καὶ ἀκούει τοὺς μὲν ὑμετέρους προγόνους, ἔξδὸν αὐτοῖς τῶν λοιπῶν ἄρχειν Ἑλλήνων, ὥστ' αὐτοὺς ὑπακούειν βασιλεῖ, οὐ μόνον οὐκ ἀνασχομένους τὸν λόγον τοῦτον, ἤνικ' ἦλθεν Ἀλέξανδρος ὁ τούτων πρόγονος περὶ τούτων κῆρυξ, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν ἐκλιπεῖν προελομένους καὶ παθεῖν ὅτιοῦν ὑπομείναντας, καὶ μετὰ ταῦτα πράξαντας ταῦθ', ἃ πάντες ἀεὶ γλίχονται λέγειν, ἀξίως δ' οὐδεὶς εἰπεῖν δεδύνηται (διόπερ καὶ γὼ παραλείψω δικαίως· ἔστι γὰρ μείζων τὰ κείνων ἔργα ἢ ὡς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι), τοὺς δὲ Θηβαίων καὶ Ἀργείων προγόνους τοὺς μὲν συστρατεύσαντας τῷ βαρβάρῳ, τοὺς δ' οὐκ ἐναντιωθέντας.

Οἶδεν οὖν ἀμφοτέρους ἰδίᾳ τὸ λυσιτελοῦν ἀγαπήσοντας, ¹² οὐχ, ὃ τι συνοίσει κοινῇ τοῖς Ἕλλησι, σκεφομένους. ἤγειτ' οὖν, εἰ μὲν ὑμᾶς ἔλοιτο, φίλους ἐπὶ τοῖς δικαίοις αἰρήσεσθαι, εἰ δ' ἐκείνοις πρόσθοιτο, συνεργοὺς ἕξειν τῆς αὐτοῦ πλεονεξίας. διὰ ταῦτ' ἐκείνους ἀνθ' ὑμῶν καὶ τότε καὶ νῦν αἰρεῖται. οὐ γάρδῃ τριήρεις γ' ὄρα πλειούς αὐτοῖς ἢ ὑμῖν οὔσας, οὐδ' ἐν μὲν τῇ μεσογειᾷ τιν' ἀρχὴν εὔρηκε, τῆς δ' ἐπὶ τῇ θαλάττῃ καὶ τῶν ἐμπορίων ἀφέστηκεν, οὐδ' ἀμνημονεῖ τοὺς λόγους οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς τῆς εἰρήνης ἔτυχεν.

«Ἄλλὰ νῆ Δί'», εἴποι τις ἂν ὡς πάντα ταῦτ' εἰδῶς, «οὐ ¹³ πλεονεξίας ἔνεκ' οὐδ' ὧν ἐγὼ κατηγορῶ τότε ταῦτ' ἔπραξεν, ἀλλὰ τῷ δικαιοτέρῳ τοῦς Θηβαίους ἢ ὑμᾶς ἀξιούν». ἀλλὰ τοῦτον καὶ μόνον πάντων τῶν λόγων οὐκ ἔνεστιν αὐτῷ νῦν εἰπεῖν· ὁ γὰρ Μεσσηνῆν Λακεδαιμονίους ἀφιέναι κελεύων, πῶς ἂν Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν τότε Θηβαίους παραδοὺς τῷ δίκαιᾳ νομίζειν ταῦτ' εἶναι πεποιημέναι σκήψαιτο;

«Ἄλλ' ἐβιάσθη νῆ Δία» (τοῦτο γὰρ ἐσθ' ὑπόλοιπον) «καὶ ¹⁴ παρὰ γνώμην, τῶν Θετταλῶν ἱππέων καὶ τῶν Θηβαίων ὀπλιτῶν ἐν μέσῳ ληφθεὶς, συνεχώρησε ταῦτα». καλῶς. οὐκοῦν φασὶ μὲν μέλλειν πρὸς τοὺς Θηβαίους αὐτὸν ὑπόπτως ἔχειν, καὶ λογοποιοῦσι περιμόντες τινές, ὡς Ἐλάτειαν τειχειεῖ. ὁ δὲ ¹⁵ ταῦτα μὲν μέλλει καὶ μελλήσει, ὡς ἐγὼ κρίνω, τοῖς Μεσσηνίοις δὲ καὶ τοῖς Ἀργείοις ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους συλλαμβάνειν οὐ μέλλει, ἀλλὰ καὶ ξένους εἰσπέμπει καὶ χρήματ' ἀποστέλλει καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχων αὐτὸς ἐστί προσδόκιμος. τοὺς μὲν ὄντας ἐχθροὺς Θηβαίων Λακεδαιμονίους ἀναιρεῖ, οὓς δ' ἀπώλεσεν αὐτὸς πρότερον Φωκέας, νῦν σφάζει; καὶ τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ ἂν ἠγοῦμαι ¹⁶ Φιλίππον, οὐτ' εἰ τὰ πρῶτα βιασθεὶς ἄκων ἔπραξεν, οὐτ' ἂν εἰ νῦν ἀπεγίγνωσκε Θηβαίους, τοῖς ἐκείνων ἐχθροῖς συνεχῶς ἐναντιοῦσθαι, ἀλλ', ἀφ' ὧν νῦν ποιεῖ, κάκειν' ἐκ προαιρέσεως

δηλός ἐστι ποιήσας, ἐκ πάντων δ', ἂν τις ὀρθῶς θεωρῆ, πάνθ', ἃ πραγματεύεται, κατὰ τῆς πόλεως συντάττων.

- 17 Καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τιν' αὐτῷ νῦν γε δὴ συμβαίνει. λογίζεσθε γάρ. ἄρχειν βούλεται, τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπέληφεν ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολλὸν ἤδη χρόνον καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἄριστα σύνοιδεν αὐτῷ· οἷς γὰρ οὖσιν ὑμετέροις ἔχει, τούτοις πάντα τᾶλλ' ἀσφαλῶς κέκτηται· εἰ γὰρ Ἀμφίπολιν καὶ Ποτειδαίαν προεῖτο, οὐδ' ἂν οἴκοι μένειν βεβαίως
- 18 ἤγειτο. ἀμφοτέρ' οὖν οἶδε, καὶ αὐτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους· εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων δικαίως αὐτὸν μισεῖν νομίζει, καὶ παρῶξυνται πείσεσθαι τι προσδοκῶν,
- 19 ἂν καιρὸν λάβητε, ἂν μὴ φθάσῃ ποιήσας πρότερος. διὰ ταῦτ' ἐγρήγορεν, ἐφέστηκεν, ἐπὶ τῇ πόλει θεραπεύει τινάς, Θηβαίους καὶ Πελοποννησίων τοὺς ταῦτὰ βουλομένους τούτοις, οὓς διὰ μὲν πλεονεξίαν τὰ παρόντ' ἀγαπήσειν οἶεται, διὰ δὲ σκαιότητα τρόπων τῶν μετὰ ταῦτ' οὐδὲν προόψεσθαι.

Καίτοι σωφρονοῦσί γε καὶ μετρίως ἐναργῆ παραδείγματα ἔστιν ἰδεῖν, ἃ καὶ πρὸς Μεσσηνίους καὶ πρὸς Ἀργεῖους ἔμοιγ' εἰπεῖν συνέβη, βέλτιον δ' ἴσως καὶ πρὸς ὑμᾶς ἔστιν εἰρηῆσθαι.

- 20 «Πῶς γὰρ οἶεσθ'», ἔφη, «ὧ ἄνδρες Μεσσηνιοί, δυσχερῶς ἀκούειν Ὀλυνθίους, εἴ τίς τι λέγοι κατὰ Φιλίππου κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτ' Ἀνθεμοῦντα μὲν αὐτοῖς ἀφίει, οὗ πάντες οἱ πρότερον Μακεδονίας βασιλεῖς ἀντεποιοῦντο, Ποτειδαίαν δ' ἐδίδου τοὺς Ἀθηναίων ἀποίκους ἐκβάλλων, καὶ τὴν μὲν ἔχθραν τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτὸς ἀνήρητο, τὴν χώραν δ' ἐκείνοις ἐδεδώκει καρποῦσθαι; ἄρα προσδοκᾶν αὐτοὺς τοιαῦτα πείσεσθαι ἢ λέγοντος ἂν τινος πιστεῦσαι οἶεσθε;
- 21 ἀλλ' ὅμως», ἔφη ἐγώ, «μικρὸν χρόνον τὴν ἀλλοτριαν καρπωσάμενοι πολλὸν τῆς αὐτῶν ὑπ' ἐκείνου στέρονται, αἰσχρῶς ἐκπεσόντες, οὐ κρατηθέντες μόνον, ἀλλὰ καὶ προδοθέντες ὑπ' ἀλλήλων καὶ πραθέντες· οὐ γὰρ ἀσφαλεῖς

ταῖς πολιτεαῖς αἰ πρὸς τοὺς τυράννους αὐταὶ λίαν ὀμιλῖαι.

«Τί δ' οἱ Θετταλοὶ ; ἄρ' οἴεσθ'», ἔφην, «ὅτ' αὐτοῖς τοὺς 22
 τυράννους ἐξέβαλλε καὶ πάλιν Νίκαιαν καὶ Μαγνησίαν ἐδί-
 δου, προσδοκᾶν τὴν καθεστῶσαν νῦν δεκαδαρχίαν ἔσεσθαι
 παρ' αὐτοῖς ; ἢ τὸν τὴν πυλαίαν ἀποδόντα, τοῦτον τὰς ἰδίας
 αὐτῶν προσόδους παραιρήσεσθαι ; οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ μὴν
 γέγονε ταῦτα καὶ πᾶσιν ἔστιν εἰδέναι.

«Ἵμεῖς δ'», ἔφην ἐγώ, «διδόντα μὲν καὶ ὑπισχνούμενον 23
 θεωρεῖτε Φίλιππον, ἐξηπατηκότα δ' ἤδη καὶ παρακεκρωμέ-
 νον ἀπεύχεσθε, εἰ σωφρονεῖτε, ἰδεῖν. ἔστι τοίνυν νῆ Δί'»,
 ἔφην ἐγώ, «παντοδαπὰ εὕρημένα ταῖς πόλεσι πρὸς φυλα-
 κὴν καὶ σωτηρίαν, οἷον χαρακῶματα καὶ τείχη καὶ τάφροι
 καὶ τᾶλλ', ὅσα τοιαῦτα. καὶ ταῦτα μὲν ἔστιν ἅπαντα χειρο- 24
 ποιήματα καὶ δαπάνης προσδεῖται· ἐν δέ τι κοινὸν ἢ φύσις τῶν
 εὖ φρονούντων ἐν αὐτῇ κέκτηται φυλακτήριον, ὃ πᾶσι μὲν
 ἐστ' ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πλήθεσι πρὸς
 τοὺς τυράννους. τί οὖν ἔστι τοῦτο ; ἀπιστία. ταύτην φυλάτ-
 τετε, ταύτης ἀντέχεσθε· ἂν ταύτην σφίζητε, οὐδὲν μὴ δεινὸν
 πάθητε. τί ζητεῖτε ;» ἔφην. «ἐλευθερίαν. εἴτ' οὐχ ὄρατε 25
 Φίλιππον ἄλλοτριωτάτας ταύτη καὶ τὰς προσηγορίας ἔχοντα ;
 βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραννος ἅπας ἐχθρὸς ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις
 ἐναντίος. οὐ φυλάξεσθ', ὅπως», ἔφην, «μὴ πολέμου ζητοῦν-
 τες ἀπαλλαγῆναι δεσπότην εὕρητε ;»

Ταῦτ' ἀκούσαντες ἐκεῖνοι, καὶ θορυβοῦντες, ὡς ὀρθῶς λέγε- 26
 ται, καὶ πολλοὺς ἑτέρους λόγους παρὰ τῶν πρέσβειων καὶ
 παρόντος ἐμοῦ καὶ πάλιν ὕστερον, ὡς ἔοικεν, οὐδὲν μᾶλλον
 ἀποσχίσονται τῆς Φιλίππου φιλίας οὐδ' ὧν ἐπαγγέλλεται.
 καὶ οὐ τοῦτ' ἔστιν ἄτοπον, εἰ Μεσσηνιοὶ καὶ Πελοποννησίων
 τινὲς παρ' ἃ τῷ λογισμῷ βέλτισθ' ὀρῶσί τι πράξουσιν, ἀλλ' 27
 ὑμεῖς οἱ καὶ συνιέντες αὐτοὶ καὶ τῶν λεγόντων ἀκούοντες
 ἡμῶν, ὡς ἐπιβουλεύεσθε, ὡς περιστοιχίζεσθε, ἐκ τοῦ μηδὲν

ἤδη ποιεῖν λήσῃθ', ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, πάνθ' ὑπομείναντες· οὕτως ἢ παραυτίχ' ἠδονὴ καὶ βραστῶν ἡμεῖζον ἰσχύει τοῦ ποθ' ὅστερον συνοίσειν μέλλοντος.

- 28 Περὶ μὲν δὴ τῶν ὑμῖν πρακτέων καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον βουλευέσθε, ἂν σωφρονῆτε· ἃ δὲ νῦν ἀποκρινάμενοι τὰ δέοντ' ἂν εἴητ' ἐψηφισμένοι, ταῦτ' ἤδη λέξω.

Ἦν μὲν οὖν δίκαιον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ἐνεγκόντας τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς ἐπέισθητε ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην, 29 καλεῖν· οὔτε γὰρ αὐτὸς ἂν ποθ' ὑπέμεινα πρεσβεύειν, οὔτ' ἂν ὑμεῖς οἴδ' ὅτι ἐπαύσασθε πολεμοῦντες, εἰ τοιαῦτα πράξειν τυχόντ' εἰρήνης Φίλιππον ᾤεσθε· ἀλλ' ἦν πολὺ τούτων ἀφεστηκότα τὰ τότε λεγόμενα.

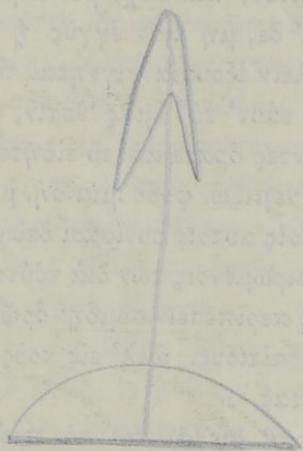
Καὶ πάλιν γ' ἐτέρους καλεῖν· τίνας; τοὺς, ὅτ' ἐγὼ γεγενηίας ἤδη τῆς εἰρήνης ἀπὸ τῆς ὑστέρας ἡκίων πρεσβείας τῆς ἐπὶ τοὺς ὄρκους, αἰσθόμενος φενακίζομένην τὴν πόλιν, προὔλεγον καὶ διεμαρτυρόμην καὶ οὐκ εἶων προσέσθαι Πύλας οὐδὲ 30 Φωκέας, λέγοντας, ὡς ἐγὼ μὲν ὕδωρ πίνων εἰκότως δύστροπος καὶ δύσκολός εἰμι τις ἄνθρωπος, Φίλιππος δ', ἅπερ εὔξαισθ' ἂν ὑμεῖς, ἐὰν παρέλθῃ, πράξει, καὶ Θεσπιὰς μὲν καὶ Πλαταιὰς τειχιεῖ, Θηβαίους δὲ παύσει τῆς ὕβρεως, Χερρόνησον δὲ τοῖς αὐτοῦ τέλεσι διορύξει, Εὐβοίαν δὲ καὶ τὸν Ὀρωπὸν ἄντ' Ἀμφιπόλεως ὑμῖν ἀποδώσει· ταῦτα γὰρ ἅπαντ' ἐπὶ τοῦ βήματος ἐνταῦθα μνημονεύετ' οἴδ' ὅτι ρηθέντα, καίπερ 31 ὄντες οὐ δεινοὶ τοὺς ἀδικοῦντας μεμνήσθαι. καὶ τὸ πάντων αἴσχιστον, καὶ τοῖς ἐκγόνοις πρὸς τὰς ἐλπίδας τὴν αὐτὴν εἰρήνην εἶναι ταύτην ἐψηφίσασθε· οὕτω τελέως ὑπήχθητε.

Τί δὴ ταῦτα νῦν λέγω καὶ καλεῖν φημί δεῖν τούτους; ἐγὼ νῆ τοὺς θεοὺς τάληθῃ μετὰ παρρησίας ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς καὶ 32 οὐκ ἀποκρύβομαι· οὐχ ἔν' εἰς λοιδορίαν ἐμπεσῶν ἐμαυτῷ μὲν ἐξ ἴσου λόγον παρ' ὑμῖν ποιήσω, τοῖς δ' ἐμοὶ προσκρούσασιν ἐξ ἀρχῆς καὶ νῦν παράσχω πρόφασιν τοῦ πάλιν τι λαβεῖν

παρὰ Φιλίππου, οὐδ' ἔν' ὡς ἄλλως ἀδολεσχῶ· ἀλλ' οἶομαί ποθ' ὑμᾶς λυπήσειν, ἃ Φίλιππος πράττει, μᾶλλον ἢ τὰ νυνί· τὸ γὰρ πράγμα ὄρω προβαῖνον, καὶ οὐχὶ βουλοίμην μὲν ἂν ³³ εἰκάζειν ὀρθῶς, φοβοῦμαι δέ, μὴ λίαν ἐγγύς ἦ τοῦτ' ἤδη. ὅταν οὖν μηκέθ' ὑμῖν ἀμελεῖν ἐξουσία γίγνηται τῶν συμβαινόντων μηδ' ἀκούηθ', ὅτι ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἐστίν, ἐμοῦ μηδὲ τοῦ δεινός, ἀλλ' αὐτοὶ πάντες ὄρατε καὶ εὖ εἰδήτε, ὀργίλους καὶ τραχεῖς ὑμᾶς ἔσσεσθαι νομίζω. φοβοῦμαι δὴ, μὴ τῶν πρέ- ³⁴ σβειων σεισωπηκότων, ἐφ' οἷς αὐτοῖς συνίσασι δεδωροδοκηκότες, τοῖς ἐπανορθοῦν τι πειρωμένοις τῶν διὰ τούτους ἀπολωλότων τῇ παρ' ὑμῶν ὀργῇ περιπεσεῖν συμβῆ· ὄρω γὰρ ὡς τὰ πόλλ' ἐνίους οὐκ εἰς τοὺς αἰτίους, ἀλλ' εἰς τοὺς ὑπὸ χεῖρα μάλιστα τὴν ὀργὴν ἀφιέντας.

Ἔως οὖν ἔτι μέλλει καὶ συνίσταται τὰ πράγματα καὶ ³⁵ κατακούομεν ἀλλήλων, ἕκαστον ὑμῶν, καίπερ ἀκριθῶς εἰδότα, ὅμως ἐπαναμνησάμενοι βούλομαι, τίς ὁ Φωκέας πείσας καὶ Πύλας ὑμᾶς προσέσθαι, ὧν καταστάς ἐκεῖνος κύριος τῆς ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ὁδοῦ καὶ τῆς εἰς Πελοπόννησον κύριος γέγονεν, καὶ πεποίηχ' ὑμῖν μὴ περὶ τῶν δικαίων μηδ' ὑπὲρ τῶν ἔξω πραγμάτων εἶναι τὴν βουλήν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τοῦ πρὸς τὴν Ἀττικὴν πολέμου, ὃς λυπήσει μὲν ἕκαστον, ἐπειδὴν παρῆ, γέγονε δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. εἰ γὰρ μὴ παρεκρού- ³⁶ σθητε τόθ' ὑμεῖς, οὐδὲν ἂν ἦν τῇ πόλει πρᾶγμα· οὔτε γὰρ ναυσὶ δῆπου κρατήσας εἰς τὴν Ἀττικὴν ἦλθεν ἂν ποτε στόλις Φιλίππος, οὔτε πεζῇ βαδίζων ὑπὲρ τὰς Πύλας καὶ Φωκέας, ἀλλ' ἢ τὰ δίκαι' ἂν ἐποίει καὶ τὴν εἰρήνην ἄγων ἡσυχίαν εἶχεν, ἢ παραχρῆμ' ἂν ἦν ἐνδομίφ' πολέμῳ, δι' ὃν τότε τῆς εἰρήνης ἐπεθύμησεν.

Ταῦτ' οὖν, ὡς μὲν ὑπομνήσασι, νῦν ἰκανῶς εἴρηται, ὡς δ' ἂν ³⁷ ἐξετασθεῖη μάλιστα ἀκριθῶς, μὴ γένοιτ', ὧ πάντες θεοί· οὐδένα γὰρ βουλοίμην ἔγωγ' ἂν, οὐδ' εἰ δίκαιός ἐστ' ἀπολωλέναι, μετὰ τοῦ πάντων κινδύνου καὶ τῆς ζημίας δίκην ὑποσχεῖν.

Πουγαράκης

Κυριότατος

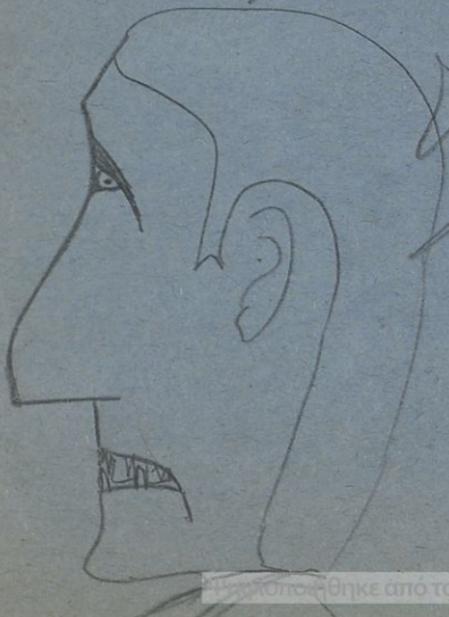
Γραμματέως

Πουγαράκου

Πουγαράκης

Πουγαράκης

Πουγαράκης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Πρὸς

τοὺς ἐκδότας κ. κ. Ἰωάννην Δ. Κολλάρον καὶ Σία

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν, ὅτι δι' ἡμετέρας ταυταρίθμου καὶ ἀπὸ 23 Ἰουνίου 1930 πράξεως καταχωρισθείσης ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 86 τῆς 15 Ἰουλίου 1930 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως (τεῦχος Β') ἐνεκρίθη συμφώνως τῷ νόμῳ 3438 τὸ ὑφ' ὑμῶν ὑποβληθὲν πρὸς κρίσιν διδακτικὸν βιβλίον Κυρ. Κοσμᾶ «Ὁ Α' καὶ Β' κατὰ Φιλίππου καὶ ὁ περὶ τῆς εἰρήνης λόγος τοῦ Δημοσθένους» διὰ τὴν πέμπτην τάξιν τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων διὰ τέσσαρα σχολικὰ ἔτη, ἤτοι ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1930-31 ἕως τέλους τοῦ 1933-34 ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν αὐτοῦ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει καὶ ἐκτελεσθῶσιν αἱ ὑπὸ τῆς οἰκείας ἐπιτροπῆς ὑποδειχθεῖσαι τροποποιήσεις.

Ὁ Ὑπουργὸς
Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ἈΡΘΡΟΝ 9 τοῦ ἀπὸ 26ης Ἰουλίου 1929 Προεδρικοῦ Διατάγματος

Τὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεώς των ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ 20 % τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἄνευ βιβλιοσήμου τιμῆς πρὸς ἀντιμετώλισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς, τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἐπὶ τῆς τελευταίας σελίδος τοῦ ἐξωφύλλου ἐκτυποῦται τὸ παρὸν ἄρθρον.

Κ. Καραγιάννης *Α. Καραγιάννης*

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

2/20

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο Α΄ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ
ΚΑΙ Ο Β΄ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε΄ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

—♦—

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΒΔΟΜΗ

—

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Σελ. 8

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Εκδοται Ιωάννης Δ. Κολλαρος και Σ^{ΙΑ}

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",

ΟΔΟΣ ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΑΟΥ, ΕΝΑΝΤΙ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

1931

Handwritten text, possibly a signature or name, in dark ink.

Handwritten blue ink markings, possibly initials or a date.

Handwritten text in dark ink, possibly a signature or name.

Small blue ink stamp or marking.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Σκαριος

Μαθηματικά

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ Α΄ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

§ 1.

εἰ μὲν . . . προϋτίθετο . . . λέγειν—ἐὰν μὲν ἐπρόκειτο νὰ ὀμιλῇ τις ἢ ἀντίθεσις: ἐπειδὴ δέ . . . τὸ προτιθέσθαι κυρίως λεγόμενον ἐπὶ τῶν πρυτάνεων καὶ προέδρων σημαίνει 1) δημοσιεύειν ταῦτα, περὶ ὧν πρέπει νὰ συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία καὶ 2) παρέχειν ἐξουσίαν τοῦ λέγειν εἰς τοὺς βουλομένους ἀγορεύειν. — περὶ καινοῦ τινος πρ.—περὶ νέας τινὸς ὑποθέσεως· κατὰ τινὰ νόμον τοῦ Σόλωνος, δόσκις συνεζητεῖτο νέα τις ὑπόθεσις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἡγόρευον οἱ πρεσβύτεροι πρὸ τῶν νεωτέρων· δι' αὐτὸ καὶ ὁ κῆρυξ ἐκήρυττεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ «τίς ἀγορεύειν βούλεται τῶν ὑπὲρ πενήκοντα ἔτη γεγονότων». Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ Πελοπον. πολέμου ἢ διάταξις αὕτη ἤρχισε νὰ παραβαίηται καὶ ὁ κῆρυξ προσεκάλει ἀπλῶς «τίς ἀγορεύειν βούλεται». Ἐφυλάττετο δ' ὅμως ἡ τάξις αὕτη κατὰ φυσικόν τινα λόγον ὑπαγορεύοντα εἰς τοὺς νεωτέρους νὰ τιμῶσι τοὺς πρεσβυτέρους.—ἐπισχῶν—ἐπεὶ ἐπέσχον—ἀφ' οὗ συνεκράτουν τὸν ἑαυτὸν μου· ὁ ἂν μετὰ τὸ ἐπισχῶν ἀνήκει εἰς τὸ ἡσυχίαν ἦγον, ἔνθα ἐπαναλαμβάνεται διὰ τὴν παρεμβολὴν ἄλλων προτάσεων.—ἕως . . . γν. ἀπεφήναντο = ἕως οὗτο (νὰ) ἐξέφραζον τὴν γνώμην των.—τῶν εἰωθότων, δηλ. ἀποφαίνεσθαι γνώμην—τῶν συνήθων ῥητόρων.—τῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέντων = ἐκ τούτων, ἅτινα ἤθελον εἶπει οὗτοι (τίνες;).—ἡσυχίαν ἂν ἦγον (=θὰ ἡσυχάζον, θὰ ἐσιώπων), ἀπόδοσις τοῦ εἰ μὲν . . . προϋτίθετο, ἅμα δὲ καὶ τοῦ: εἰ μὲν . . . ἤρρασκε . . . οὕτω καὶ τό: ἂν . . . ἐπειρωμένη εἶναι ἀπόδοσις τοῦ εἰ μὲν . . . προϋτίθετο, ἅμα δὲ καὶ τοῦ: εἰ δὲ μὴ (δηλ. ἤρρασκε). — ἃ γινώσκω = τὴν γνώμην μου. — ὑπὲρ ὧν . . . συμβαίνει . . . σκοπεῖν—συμβαίνει νὰ σκεπτόμεθα περὶ τούτων, περὶ τῶν ὁποίων . . .—οὗτοι, δηλ. οἱ εἰωθότες ἀποφαίνεσθαι γνώμην. — νυνὶ—τώρα δά.—καὶ πρῶτος, ὁ καὶ ἐπιδοτικός—πρῶτος πρῶτος. — ἀναστάς, οἱ ἀγορεύοντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνίσταντο,

ἐν ᾧ οἱ λοιποὶ παρευρισκόμενοι Ἀθηναῖοι ἐκάθηντο· φράσεις δὲ συνήθεις περὶ τῶν ἀγορευόντων ῥητόρων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἶναι αἱ ἐξῆς: ἀνίστασθαι, παριέναι, παρῆναι ἐπὶ τὸ βῆμα, πρόσσοδον ἢ πάροδον ποιεῖσθαι, ἀναβαίνειν εἰς τὸ πλῆθος.—εἰκότως ἂν συγγν. τυγχάνειν=ἔτι εὐλόγως ἤθελον τυγχάνει συγγνώμης (ἂν δηλ. ἤθελέ μοι παρασχεθῆ τοιαύτη).—εἰ... συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἂν... ἔδει βουλευέσθαι=ἂν συνεβούλευον (ἂν εἶχον συμβουλευέσει)... οὐδόλως θὰ ἔπρεπε νὰ σκέπτησθε· παρατηρητέα ἢ παρονομασία: συνεβούλευσαν... βουλευέσθαι.—ἐκ τοῦ παρ. χρόνου=ἐν τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ.—εἰ μὲν περὶ καινοῦ... βουλευέσθαι, ἐν τῷ προσιμίῳ ὁ ῥήτωρ ζητεῖ νὰ ἐγείρῃ α') τὴν εὐνοίαν τῶν ἀκρατῶν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ζητῶν συγγνώμην, διότι πρῶτος αὐτὸς λαμβάνει τὸν λόγον καίπερ νεώτερος, β') τὴν ἀποδοκιμασίαν πρὸς τοὺς συνήθεις ῥήτορας λέγων ὅτι αὐτοὶ οὐδὲν μέχρι τοῦδε σωτήριον συνεβούλευσαν καὶ γ') τὴν προσοχὴν τῶν ἀκρατῶν ὑποσχόμενος ὅτι θὰ ὁμιλήσῃ οὐχὶ ὡς οἱ προηγούμενοι ῥήτορες. Τὴν ἀποδοκιμασίαν πρὸς τοὺς συνήθεις ῥήτορας ὁ ῥήτωρ δηλοῖ καὶ διὰ τῶν φράσεων: οἱ πλεῖστοι τῶν εἰωθότων — εἰ μὴ ἤρεσκε τί μοι — οὔτοι—πολλάκις εἰρήκασιν.

§ 2.

οὐκ ἀθυμητέον, δηλ. ὑμῖν = δὲν πρέπει ν' ἀθυμῆτε ὑμεῖς: οἱ Ἀθηναῖοι ἠθύμουν διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν ἐν Θράκῃ καὶ ἐν Μακεδονίᾳ πόλεων, Ἀμφιπόλεως, Πύδνης, Μεθώνης, Ποτειδαίας καὶ ἄλλων, ὅσαι ἦσαν μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ ὀχυρώματα αὐτοῖς· πρὸς τούτοις διότι ἠγγέλθη αὐτοῖς ἢ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου πολιορκία τοῦ ἐν Θράκῃ Ἡραίου τείχους, ὅπερ ἦτο ἐπιτηδειοτάτη ἀποθήκη τοῦ ἐκεῖθεν εἰς Ἀττικὴν μετακομιζομένου σίτου (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 13).

—τοῖς παροῦσι πράγμασι=διὰ τὴν παρούσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων.—οὐδ' εἰ (=καὶ εἰ) πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ=καὶ ἂν (ἀκόμη) φαίνωνται ταῦτα—τὰ πράγματα—ἔτι εὐρίσκονται εἰς πολὺ κακὴν κατάστασιν· ὁ ῥήτωρ λέγει ὅτι τὰ πράγματα δὲν εἶναι ὄντως φαῦλα, ἀλλὰ δοκεῖ, ἵνα θαρρύνῃ τοὺς Ἀθην.: ὁμοίως θαρρύνει αὐτοὺς παρέχων ἀγαθὰς ἐλπίδας περὶ τῶν μελλόντων καὶ διὰ τοῦ κατωτέρω: «ὁ γὰρ ἔστι χειριστόν κτλ.»· τούτου δ' ἢ ἔγνοια εἶναι ἢ ἐξῆς: ἂν μὲν σεῖς ἐπράττετε τὰ δέοντα, τὰ δὲ

πράγματα εἶχον κακῶς, οὐδεμία ἐλπίς θὰ ὑπῆρχε νὰ βελτιωθῶσι ταῦτα· τώρα ὁμως ἐπειδὴ τὰ πράγματα ἔχουσι κακῶς λόγῳ τῆς ἀδρανεΐας σας, ἐλπίς εἶναι νὰ βελτιωθῶσι ταῦτα, ἐὰν σεῖς ἀφήσητε τὴν ἀδρανεΐαν. — ὁ . . . ἐστι χεῖριστον ἐκ τοῦ π. χρ. (= ἐν τῷ παρεληλυθότῳ χρόνῳ [§ 1]), τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτ. ὑπάρχει (= ἐστι) — ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶναι χεῖριστον ἐν τῷ παρελθόντι (δηλ. ἡ ἀμέλειά σας), τοῦτο παρέχει τὰς ἀρίστας ἐλπίδας, εἶναι λίαν ἐνθαρρυντικὸν διὰ τὰ μέλλοντα. Σχῆμα ἀπροσδόκητον· διὰ τοῦ σχήματος τούτου ὁ ῥήτωρ ζητεῖ νὰ διεγείρῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν ἐπὶ τὰ λεγόμενα. — τί . . . ἐστι τοῦτο ;, ἐρωτήσις· διὰ τῆς ἐρωτήσεως, ἢν πολλάκις μεταχειρίζεται ὁ ῥήτωρ, ὁ λόγος καθίσταται ἐντονώτερος καὶ διεγείρεται ἡ προσοχὴ τῶν ἀκροατῶν. — ὅτι οὐδὲν κτλ., ἡ σύνταξις: (τοῦτό ἐστι) ὅτι κακῶς τὰ πράγμα. ἔχει οὐδὲν τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν (= διότι σεῖς οὐδὲν ἐπράττετε ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ πράττητε). — ἐπεὶ τοι=διότι βεβαίως. — εἰ πάνθ' κτλ., ἡ σύνταξις: εἰ οὕτως εἶχε (τὰ πράγματα) πρᾶττόντων (δηλ. ὑμῶν) πάνθ', ἃ προσῆκε = ἐὰν τὰ πράγματα εὐρίσκοντο οὕτως (δηλ. ἐν κακῇ καταστάσει), ἂν καὶ σεῖς ἐπράττετε ὅλα, ὅσα ἔπρεπε. — οὐδ' ἂν ἐλπίς ἦν αὐτὰ (δηλ. τὰ πράγματα) β. γενέσθαι = οὐδ' ἐλπίς θὰ ὑπῆρχε νὰ βελτιωθῶσιν αὐτά.

§ 3.

ἔπειτ', ἄνευ τοῦ δὲ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν ἐν § 2 «πρῶτον μὲν». — ἐνθυμητέον . . . ἀναμνησκομένοις, ἡ σύνταξις: ἐνθυμητέον (δηλ. ὑμῖν ἐστι) καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι (μετχ. τροπ.) καὶ ἀναμνησκομένοις τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς=πρέπει ν' ἀναλογίζησθε σεῖς καὶ παρ' ἄλλων ἀκούοντες (δηλ. ὅσοι εἴσθε νεώτεροι) καὶ ἀνακαλοῦντες εἰς τὴν μνήμην σας, ὅσοι οἱ ἴδιοι γνωρίζετε (δηλ. οἱ πρεσβύτεροι). — ἠλίκην. . . ὧς, δι' ἔμφασιν συχνάκις παρατίθενται ἀσυνδέτως δύο ἀναφορικά ἢ ἐρωτηματικά. — ἠλίκην ποτ' ἐχόντων δύναμιν Λακ.=πόσον μεγάλην δύναμιν ἂν καὶ εἶχόν ποτε — κατὰ τὸν Κορινθιακὸν πόλεμον (395) — οἱ Λακεδαιμόνιοι. — ἐξ οὔ χρόνος οὐ πολὺς, δηλ. ἐστι = ὅχι πρὸ πολλοῦ· πρὸ πόσων δηλ. ἐτῶν; — ὧς καλῶς καὶ πρ. = πόσον καλῶς καὶ πρεπόντως· διὰ τούτων πειράται ὁ ῥήτωρ νὰ παρακινήσῃ τοὺς ἑαυτοῦ πολίτας πρὸς μίμησιν τῆς εὐκλείας καὶ ἀρετῆς τῶν προγόνων. — οὐδὲν ἀνάξιον. . . ἐπρά-

ξατε, οὔτε δηλ. ἐκ φόβου ὑπεχωρήσατε εἰς τοὺς Λακεδ. οὔτε διαφοθαρέντες διὰ δῶρων ἀφήσατε ἀπροστατεύτους τοὺς Ἕλληνας. — ἀλλ' ὑπεμείναθ' ὑπὲρ τῶν δικαίων κτλ., τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο πολὺ ἰσχυρόν· ἡ ἔννοια: ἐὰν πρότερον καίπερ ἀσθενέστεροι ὄντες τῶν Λακεδ. ἀνελάβετε τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον χάριν ἄλλων, πολὺ μᾶλλον τώρα ἰσχυρότεροι ὄντες ὀφείλετε νὰ πολεμήσητε κατὰ τοῦ Φιλίπ. χάριν τῶν ἰδικῶν μας συμφερόντων. — τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον, πόλεμον ἐννοεῖ ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ τὸν Κορινθιακὸν (395-387), καθ' ὃν οἱ Κορίνθιοι, Ἀργεῖοι, Θηβαῖοι καὶ Ἄθην. συνεμάχησαν κατὰ τῆς Σπάρτης φοβούμενοι τὴν αὐξησιν τῆς δυνάμεως τῶν Λακεδ. καὶ παρακινούμενοι ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν φοβούμενοι τὴν μεγάλην πρόδοον τοῦ Ἀγησιλάου εἰς Ἀσίαν· ἐν τῇ πολέμῳ τούτῳ, ὅτε οἱ Λακεδ. ἐστράτευσαν ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν στρατηγούστος τοῦ Λυσάνδρου καὶ ἐπολιόρχουν τὴν Ἀλίαρτον, ἐστρατεύσαντες οἱ Ἄθην. καὶ ἐνωθέντες μετὰ τῶν συμμάχων κατεπολέμησαν αὐτούς. — τίνος... ταῦτα λέγω; ἐρώτησις· πρβλ. ἀνωτέρω § 2. — ἴν' εἰδῆτε... καὶ θεάσθηθε, συνωνυμία. — φυλαττομένοις ὑμῖν=ἐὰν σεῖς φυλάττησθε, ἐὰν προσέχητε· ἡ ἀντίθεσις: ἂν ὀλιγορῆτε. — τοιοῦτον (δηλ. ἐστί), οἷον ἂν ὑμεῖς βούλοισθε=τοιοῦτον, ὅποιον σεῖς θὰ ἐπεθυμεῖτε (δηλ. ταπεινὸν καὶ εὐκαταφρόνητον). — παραδ. χρώμενοι τῇ τότε ὄ. τῶν Λακ... καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου = ἔχοντες ὡς παραδείγματα ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν τότε ἰσχὺν τῶν Λακ... ἀφ' ἐτέρου δὲ τὴν παρούσαν αὐθάδειαν αὐτοῦ (δηλ. τοῦ Φιλίππου)· ἡ ἀντωνυμία οὗτος ἔχει ἐνταῦθα καταφρονητικὴν σημασίαν· περὶ δὲ τῆς ὕβρεως τοῦ Φιλίππου πρβλ. § 9. — ἐκρατεῖτ' (= ὑπερισχύετε)... ταραττόμεθα, παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῶν προσώπων· εἰς τὸ α' ῥ. μετεχειρίσθη ὁ ῥήτωρ δεύτερον πρόσωπον, διότι ὁ Δημοσθ. ὡς γεννηθεὶς τῇ 383 π. Χ. δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μετὰσχῃ τοῦ Κορινθιακοῦ πολέμου (395)· εἰς δὲ τὸ β' ῥ. μετεχειρίσθη πρῶτον πρόσωπον, ἵνα μὴ ἀποδοθῇ αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἄθην. κατηγορία ὅτι δὲν ταράττεται αὐτὸς ὑπὸ τῆς ὕβρεως τοῦ Φιλίππου. — ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πρ. τὸν νοῦν = διότι προσεῖχετε (= εἶχετε ἐστραμμένην τὴν προσοχὴν σας) εἰς τὸ συμφέρον τῆς πολιτείας. — ἐκ τοῦ μηδὲν φρ., ὧν ἐχοῖν (δηλ. ἡμᾶς φροντίζειν) = διότι οὐδὲ ὧς φροντίζομεν περὶ ἐκείνων, περὶ ὧν ἔπρεπεν ἡμεῖς νὰ φροντίζωμεν.

§ 4-6.

εἰ δέ τις ὑμῶν κτλ., σχῆμα προλήψεως· ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ προλαμβάνων δὲν ἀνασκευάζει κατ' εὐθείαν τὴν ἐνδεχομένην ἔνστασιν τῶν ἐναντίων, ἀλλ' ἀποδέχεται μὲν αὐτήν, εἶτα δὲ ἄλλως πῶς ἀναιρεῖ : Δὲν ἀρνεῖται δηλ. ὁ ῥήτωρ ὅτι ὁ Φίλιππος εἶναι δυσπολέμητος, ἀλλ' ἀποδεικνύει ὅτι δὲν πρέπει νὰ φοβῆται τις τὴν μεγάλην αὐτοῦ δύναμιν, διότι καὶ ἐκεῖνος μὴ φοβηθεὶς τοὺς Ἄθην. ἰσχυροτέρους αὐτοῦ τότε ὄντας μεγάλην ἀπέκτησε δύναμιν.—σκοπῶν=διότι παρατηρεῖ.—τὸ πλῆθος τῆς ὑπαρχ. αὐτῷ δυνάμεως, ὁ Φίλ., ὅτε ἐπολέμει ἐν Θεσσαλίᾳ πρὸς τὸν στρατηγὸν τῶν Φωκῶν Ὀνόμαρχον (353/2), εἶχεν 20.000 πεζῶν καὶ 3.000 ἵππέων.—τὸ . . . ἀπολωλέναι = τὸ ὅτι ἔχουσι χαθῆ = τὴν ἀπώλειαν.—τὰ χωρία πάντ' = ἅλοι αἱ ὄχυραί θέσεις (αἱ ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ κείμεναι).—τῇ πόλει=πρὸς ζημίαν τῆς πόλεως.—ὅτι εἶχομέν ποθ' ἡμεῖς κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ τοῦτο. Οἱ Ἄθηναῖοι μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι μάχην καὶ τὴν ἐν Μαραθῶνι οὐ μόνον τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος ἔλαβον, ἀλλὰ καὶ πολλὰς πόλεις πλησιοχώρους τῆς Θράκης καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Θράκῃ ὑπέταξαν.—Πύδναν καὶ Ποτειδαίαν καὶ Μεθώνην καὶ . . . πολυσύνδετον· διὰ τοῦ σχήματος τούτου ὁ λόγος λαμβάνει δύναμιν καὶ μεγαλοπρέπειαν. Ἡ Πύδνα, πόλις τῆς Μακεδονίας παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, κτισθεῖσα ὑπὸ Ἑλλήνων ἀποίκων (βλ. γεωγρ. πίν.)· ἡ δὲ Ποτειδαία ἀποικία Κορινθίων ἐπὶ τοῦ στενοῦ ἰσθμοῦ τοῦ συνδέοντος τὴν χερσόνησον Παλλήνην μετὰ τῆς Μακεδονίας (νῦν Κασσάνδρα [βλ. γεωγρ. πίν.]) καὶ ἡ Μεθώνη ἀποικία Ἐρετριέων παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον (βλ. γεωγρ. πίν.).—πάντα τὸν τόπον τοῦτον (=πάντα τὸν ἐκεῖ τόπον), δηλ. τὰς ἀκτὰς τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, τὰς πρὸς Α. καὶ Δ.—οἰκεῖον (=φιλικόν, σύμμαχον) κύκλω, τὸ α' ἀναφέρεται εἰς τὸ εἶχομεν, τὸ δὲ β' εἰς τὸ πάντα τὸν τόπον τοῦτον· ἐτέθη δὲ μετὰ τὸ οἰκεῖον ἀντὶ νὰ τεθῆ πρὸ αὐτοῦ (κύκλω οἰκεῖον) πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χασμωδίας.—τῶν μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων ἔθνων=τῶν ἔθνων, ἅτινα νῦν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐκείνου (δηλ. τῶν Ἰλλυριῶν, τῶν Παιόνων καὶ Θρακῶν).—αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερα, συνωνυμία.—εἰ . . . ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην=ἐὰν ἐσκέπτετο οὕτως. — τότε, τότε ; — ὡς

χαλεπόν κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην· ἢ σύνταξις : ὡς χαλεπόν ἐστὶν (αὐτὸν [τὸν Φίλιππον]) ἔρημον ὄντα συμμάχων πολεμεῖν Ἀθην. = ὅτι δηλ. εἶναι δύσκολον αὐτός, ὅστις ἦτο ἔστερημένος συμμάχων, νὰ πολεμῇ κατὰ τῶν Ἀθην. — ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας = ὄρμητήρια κατὰ τῆς χώρας του. — οὐδὲν . . . ἂν ἔπραξεν, οὐδὲ . . . ἐκτίσας ἂν, ἀπόδοσις τοῦ εἰ . . . ἔσχε· τίνας εἶδους εἶναι ὁ ὑποθετικὸς λόγος; — τοσαύτην . . . δύναμιν = τόσῃ σημαντικὴν δύναμιν (ἔσῃ δηλ. νῦν ἔχει). — ἀλλ' εἶδεν (= ἐνόησε) κτλ., ὁ ῥήτωρ ἵνα προτρέψῃ τοὺς Ἀθην. νὰ πράξωσι τὰ δέοντα πρὸς ἀνάγκησιν τῶν χωρίων, ἃ ἀπώλεσαν, θέτει πρὸ αὐτῶν τὰ φρονήματα καὶ κατορθώματα τῶν ἐχθρῶν. — ἐστὶν . . . κείμενα = κεῖται. — ἄθλα (= ὡς βραβεῖα) τοῦ πολέμου . . . ἐν μέσῳ, ἢ μεταφορὰ ἐκ τῶν ἀγώνων, ἐν οἷς τὰ βραβεῖα ἔκειντο ἐν τῷ μέσῳ πρὸς διέγερσιν τῆς ἀμίλλης τῶν ἀγωνιζομένων. — τοῖς παροῦσι = εἰς τοὺς παρευρισκομένους (ἐν τοῖς κινδύνοις)· συνωνυμῆ τῷ : τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν. — τὰ τῶν ἀπόντων = τὰ ἀγαθὰ τῶν ἀπόντων (δηλ. ἐκ τῶν κινδύνων)· συνωνυμῆ τῷ : τὰ τῶν ἀμελούντων. — καὶ γὰρ τοι = καὶ διὰ τοῦτο λοιπόν. — ταύτη χρ. τῇ γνώμῃ = ἐπειδὴ οὕτως (πῶς;) ἐσκέφθη. — κατέστραπται καὶ ἔχει = ἔχει καθυποτάξει καὶ κατέχει. — τὰ μὲν ὡς ἂν κτλ. = τὰ μὲν (δηλ. ἔχει) ὡς τις ἔχοι ἂν (αὐτὰ) ἐλὼν πολέμῳ = ἄλλα μὲν κατέχει, ὅπως ἤθελέ τις κατέχει αὐτὰ κυριεύσας ἐν τῷ πολέμῳ· κατ' ἔννοιαν = ἄλλα μὲν κατέχει διὰ τῆς βίας· ἔννοε δὲ τὰς πόλεις, ἃς ἀνωτέρω (§ 4) ὠνόμασε, καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς, Παίονας καὶ Θράκας. — τὰ δὲ σύμμαχα κτλ. = ἄλλα δὲ (κατέχει) καταστήσας σύμμαχα καὶ φίλα (= συνάψας μετ' αὐτῶν συμμαχίαν καὶ φιλίαν)· ἔννοε τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ Ὀλυθίους, μεθ' ὧν εἶχε συνάψει συμμαχίαν τῷ 357/6. — καὶ γὰρ = διότι καὶ πράγματι. — καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, ἢ πρότασις αὕτη περιέχει δακτυλικὸν ἐξάμετρον· τοιοῦτοι στίχοι εὐρίσκονται σποραδικῶς παρὰ Δημοσθένει καὶ ἄλλοις ὀνομαστοῖς ῥήτορσι καὶ συγγραφεῦσιν. — προσέχειν τὸν νοῦν (= οἰκείως ἔχειν) τούτοις = νὰ πείθωνται εἰς τούτους· νὰ συμπράττωσι μετὰ τούτων. — ἢ χρῆ (δηλ. πρᾶττειν), κατ' ἔννοιαν = τὸ καθήκον των.

§ 7.

καὶ ὑμεῖς, ὡς ὁ Φίλιππος.—ἐπὶ τῆς τοιαύτης . . . γενέσθαι γνώ-
 μης=να σκεφθῆτε κατὰ τοιοῦτον τρόπον (καθ' ὃν ὁ Φίλ.).—νῦν
 = νῦν γε = τώρα τοῦλάχιστον.—ἐπειδήπερ (= ἄφ' οὗ βεβαίως)
 οὐ πρότερον, δηλ. ἠθελήσατε γενέσθαι ἐπὶ τῆς τοιαύτης γνώμης.—
 καὶ ἕκαστος . . . ὑπάρξῃ, ἐξακολουθεῖ ἢ ὑπόθεσις = καὶ ἂν ἕκα-
 στος . . . ὑπάρξῃ (=ῆ).—οὐ δεῖ=ἐκεῖ, ἔπου ὀφείλει (δηλ. παρα-
 σχεῖν ἑαυτὸν χρήσιμον τῇ πόλει).—δύναιτ' ἂν=θα ἠδύνατο (ἐὰν
 δηλ. ᾔθελε).—πᾶσαν . . . τὴν εἰρωνεῖαν = πᾶσαν τὴν συνήθη
 προσποίησιν (ὅτι δὲν ἔχει χρήματα)· ἐν καιρῷ πολέμου ἐπεβάλ-
 λετο φόρος ἕκτακτος πρὸς πολεμικὰς παρασκευὰς (ἢ εἰσφορὰ
 καλουμένη, ἣτις ἦτο ἕκτακτος λειτουργία). Πολλοὶ τῶν Ἀθην.,
 ἵνα ἀπαλλαγῶσι ταύτης, προσεποιούντο ὅτι ἦσαν πένητες ἢ ἐθεώ-
 ρουν ὡς ὑποχρέους εἰς τοιαύτην εἰσφορὰν ἄλλους πλουσιωτέρους
 ἑαυτῶν καὶ προσεχάλουν αὐτοὺς ν' ἀναλάβωσι τὴν λειτουργίαν ἢ
 ν' ἀνταλλάξωσι τὰς περιουσίας αὐτῶν ἢ πρὸς τοῦτο ἄγουσα δια-
 δικασία ἐκαλεῖτο ἀντίδοσις (§ 37).—ἀφείς, μετχ. χρονκ.· πῶς
 ἀναλύεται;—πράττειν, ἄνευ ἀντικμ.=να ἐνεργῇ.—εἰσφέρειν . . .
 στρατεύεσθαι, δηλ. ἔτοιμος ὑπάρξῃ (=ῆ).—ἐν ἡλικίᾳ, δηλ. στρα-
 τευσίμῳ (ἣτις ἦτο ἀπὸ τοῦ 20-60 ἔτους).—συνελόντι δ' ἀπλῶς
 (δηλ. εἰπεῖν) = ἵνα δὲ συνελὼν τὸν λόγον ἀπλῶς εἶπω = ἵνα δὲ
 συντόμως καὶ ἀπλῶς εἶπω.—ἡμῶν αὐτῶν . . . γενέσθαι = να
 γίνητε κύριοι τοῦ ἑαυτοῦ σας = να ἐξαρτηθῆτε ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν
 σας (καὶ ὄχι ἀπὸ τοὺς ἄλλους).—καὶ παύσησθ' κτλ., ἢ σύντα-
 ξις: καὶ παύσηθε ἕκαστος ἐλπίζων αὐτὸς μὲν οὐδὲν ποιήσῃν,
 τὸν δὲ πλ. πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πρ. = καὶ ἐὰν παύσῃ ἕκαστος ἐξ
 ὑμῶν να ἐλπίζῃ ὅτι αὐτὸς μὲν μόνος του οὐδὲν θὰ κατορθώσῃ, ὁ
 δὲ πλησίον του θὰ πράξῃ τὰ πάντα ὑπὲρ αὐτοῦ.—καὶ . . . κοιμει-
 σθε . . . καὶ . . . ἀναλήψεσθε . . . κἀκεῖνον . . ., ἢ ἀπόδοσις τῶν προη-
 γουμένων ὑποθέσεων (ἂν . . . ἐθελήσητε . . . καὶ ἕκαστος . . . ὑπάρξῃ . . .
 σηελόντι δ' ἂν . . . ἐθελήσητε . . . καὶ παύσησθ' . . .) παρατηρητέον
 τὸ πολυσύνδετον.—τὰ ὑμέτερόν αὐτῶν = τὰ ὑμῶν αὐτῶν = τὰ ἰδικά
 σας· νοοῦνται τὰ ἀπολωλότα χωρία (ἢ Πύδνα, Ποτειδαία, Μεθώνη
 [§ 4]).—κομεισθε=θὰ ἀνακτήσητε.—ἂν θεὸς θέλῃ, ὁ εὐσεβὴς
 Δημοσθ. νομίζει ὅτι πρὸς τῇ καλῇ θελήσει τῶν ἀνθρώπων ἀναγ-

καία είναι πρὸς ἐπιτυχὴ ἔκβασιν πράγματός τινος καὶ ἡ βοήθεια τοῦ θεοῦ. — τὰ κατεροαθυμημένα = τὰ ἐξ ἀμελείας ἀπολεσθέντα νοεῖται τὸ ἀξίωμα καὶ ἡ ἰσχύς τῶν Ἀθηνῶν. — πάλιν ἀναλήψετε, πλεονασμός. — τιμωρήσεσθε = θὰ ἐκδικηθῆτε.

§ 8.

μὴ ὡς θεῶ κτλ., ἡ σύνταξις: μὴ νομίζετε τὰ παρόντα πράγμα. ἐκείνω ὡς θεῶ πεπηγένοι ἀθάνατα (προληπτικὸν κατ᾽ ἄνω. = ὥστε εἶναι ἀθάνατα) = μὴ νομίζετε ὅτι ἡ παρούσα κατάστασις τῶν πραγμάτων εἶναι δι' ἐκείνον, ὡς νὰ ἦτο θεός, τόσοσ στερεά, ὥστε νὰ εἶναι ἀθάνατος· τὸ πηγνυσθαι ἐνταῦθα μεταφορικῶς· κυρίως λέγεται ἐπὶ βρυστῶν μεταβαλλομένων εἰς στερεά. — ἀλλὰ καὶ μισεῖ . . . καὶ δέδ. . . καὶ φθ. . . , πολυσύνδετον. — καὶ τῶν πάνυ νῦν δ. οἰκείως ἔχειν (δηλ. Φιλίππου) = καὶ τῶν νῦν δοκούντων πάνυ οἰκείως ἔχειν = ἀκόμη καὶ ἐξ ἐκείνων, οἵτινες φαίνονται ὅτι . . . νοοῦνται οἱ Παίονες, οἱ Ἰλλυριοὶ καὶ οἱ λοιποὶ ὑπήκοοι καὶ σύμμαχοι τοῦ Φιλίππου. — ἅπανθ', ὅσα περ. . . ἐνι (= ἐνεσι) = ὅλα ἐν γένει τὰ πάθη (δηλ. τὸ μῖσος, ὁ φόβος καὶ ὁ φθόνος), ὅσα βεβαίως . . . ἐνυπάρχουσι. — κἂν = καὶ ἐν. — κατέπτηχε . . . πάντα ταῦτα = πάντες οὗτοι οἱ λαοὶ εἶναι συνεσταλμένοι ἐκ φόβου· τὸ καταπτῆσαι ἐνταῦθα μεταφορικῶς· κυρίως τοῦτο λέγεται ἐπὶ τῶν ζώων, ἅτινα φοβούμενα συστέλλουσι τὸ ἑαυτῶν σῶμα καὶ ἀποχωροῦσι. — οὐκ ἔχοντ' ἀποστροφὴν = διότι δὲν ἔχουσι καταφύγιον. — ἀποθέσθαι = ν' ἀφήσητε. — ἤδη (= εὐθύς), ἐτέθη ἐν τέλει χάριν ἐμφάσεως.

§ 9.

τὸ πρᾶγμα = τὸ συμβαῖνον, τὴν κατάστασιν· ἐπεξηγεῖται διὰ τῆς ἐπομένης προτάσεως «οἱ προελήλυθεν ἀσελγείας» = μέχρι ποίου δηλ. βαθμοῦ ἀναιδεΐας ἔχει προχωρήσει· ἀσελγεία κυρίως = ἀκράτεια, ἀκολασία. — ἄνθρωπος (= ὁ ἄνθρωπος), περιφρονητικῶς ὀνομάζει οὕτω τὸν Φίλιππον ὁ Δημοσθ., ὡς ἀλλαχοῦ καλεῖ αὐτὸν διὰ τοῦ «οὔτος» (§ 3). — αἶρεσιν = ἐκλογὴν. — τοῦ πράττειν, ἄνευ ἀντικειμένου (§ 7) = τοῦ νὰ ἐνεργῆτε. — ἀπειλεῖ καὶ λόγους ὑπερηφάνους . . . λέγει, ὁ Φίλ. ἐν ὅσῳ μὲν ἦτο ἀσθενὴς ἐκολάκευε τοὺς Ἀθην. καλῶν αὐτοὺς φίλους καὶ συμμάχους· ὕστερον δ' ἕμως ἤρχισε

ν^ο ἀπειλῆς ὅτι θὰ ἐπέλθῃ καὶ κατ' αὐτῆς τῆς Ἀττικῆς. Ταῦτα δὲ λέγων ὁ ῥήτωρ θέλει νὰ παροξύνῃ κατὰ τοῦ Φιλ. τοὺς Ἀθην., οἵτινες δὲν πρέπει τοιαῦτα ὀνειδῆ νὰ ὑπομένωσι παρ' ἀνδρὸς βαρβάρου. — οὐχ οἶός ἐστιν. . . μένειν ἐπὶ τούτων = οὐκ ἔστιν τοιοῦτος, οἶος (= ὥσπερ) μένειν ἐπὶ τούτων (= νὰ περιορίζεται εἰς ταῦτα) — κατέστραπται, πρβλ. § 6. — τι προσπεριβάλλεται = ἀποκτᾶ πρὸς τοῖς ἄλλοις νέον τι. — κύκλω πανταχῆ — πέριξ καθ' ἕλα τὰ μέρη. — μέλλοντας . . . καὶ καθημένους = βραδύοντας καὶ ἀδρανούς. — περιστοιχίζεται = περικυκλώνει ὡς διὰ δικτύων ἢ μεταφορὰ ἐκ τῶν κυνηγῶν, οἵτινες στήνουσι κύκλω ξύλα (στοίχους) κατὰ σειράν, ἐφ' ὧν ἔξαπλοῦσι τὰ δίχτυα, ἵνα ἐμπίπτωσιν ἐν αὐτοῖς τὰ θηρία.

§ 10-12.

πότ' . . . πόθ', ἀναδίπλωσις· διὰ ταύτης καθίσταται ὁ λόγος ἐντονώτερος καὶ τὸ πρᾶγμα ἐντυποῦται ἰσχυρότερον εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκρατῶν. — πόθ' ἂ χροῖ, πράξετε; = πότε πράξετε. ἂ χροῖ (δηλ. πράξαι); = πότε θὰ πράξετε τὸ καθήκον σας; — ἐπειδὴν τί γένηται, βραχυλογία = τί ἔστι τοῦτο, ὃ ἐπειδὴν γένηται, τότε πράξετε ἂ χροῖ; — ἐπειδὴν . . . ἀνάγκη τις ἦ = ὅταν παρουσιασθῇ ἐπιτακτικὴ τις ἀνάγκη. — νῦν δὲ κτλ. = τὰ δὲ νῦν γινόμενα τί χροῖ ἠγεῖσθαι (δηλ. εἰ μὴ ἀνάγκην). — ἐγὼ μὲν γάρ, τὸ ἐγὼ μὲν ἄνευ ἐπομένου δὲ = ἐγὼ τοῦλάχιστον (ἄλλος τις δὲν γνωρίζω τί νομίζει). — τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων (= τῶν γιγνομένων) αἰσχ. εἶναι = ὅτι εἶναι ἢ διὰ τὰ (κακῶς) γινόμενα καταισχύνῃ. — ἢ βούλεσθ', εἰπέ μοι, μετὰ τὸν πληθυντ. ἀριθμὸν ἔθηκεν ὁ ῥήτωρ ἐνικόν, ἵνα καταστήσῃ προσεκτικωτέρους τοὺς ἀκρατάς· διότι διὰ τοῦ εἰπέ ἕκαστος θὰ νομίζῃ ὅτι προσφωνεῖται αὐτὸς μόνος. — περιόντες (δηλ. κατὰ τὴν ἀγορὰν) αὐτῶν πυνθ. (= ἀλλήλων πυνθάνεσθαι). . . λέγεται τι καινὸν = περιερχόμενοι ἀνὰ τὴν ἀγορὰν νὰ ἐρωτᾶτε ἀλλήλους· «ὑπάρχει νέον τι;»· διὰ τούτων ὁ ῥήτωρ σκόπτει τὴν περὶ τὰ νέα κλίσειν τῶν Ἀθην. — γένοιτο γὰρ ἄν τι κ. = ἀλλὰ δύναται νὰ ὑπάρξῃ νεώτερόν τι. — ἢ Μακεδὼν ἀνὴρ Ἀθηναῖος καταπολεμ. = ἦ ὅτι εἰς Μακεδὼν καταπολεμεῖ ὑμᾶς τοὺς Ἀθην.· λέγων ὁ ῥήτωρ ὅτι ἄνθρωπος Μακεδὼν, δηλ. οὐτιδανὸς καὶ εὐτελής, καταπολεμεῖ τοὺς Ἀθηναῖους, τοὺς σωτήρας καὶ ἡγεμόνας τῶν Ἑλλήνων καὶ

ἐπὶ σοφίᾳ πολυθρῦλῆτος, ζητεῖ νὰ ἐξεγείρῃ τοὺς Ἀθην. Οἱ δὲ Μακεδ. ἦσαν Ἑλληνικὴ φυλὴ, ἤτις ὅμως ἔνεκα τοῦ ἑλλειποῦς πολιτισμοῦ ἐπὶ πολλὸν καιρὸν δὲν ἀνεγνώριζετο ὑπὸ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἐθεωρεῖτο ὡς βαρβαρικὴ.—καὶ τὰ τῶν Ἑλλ. διοικῶν=καὶ οἱ διευθύνει τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος· διὰ τοῦτου ὑπαινίσσεται ὁ Δημοσθ. τὸν Φωκικὸν πόλεμον, εἰς ὃν ὁ Φίλ. κληθεὶς ὑπὸ τῶν Θεσσαλῶν ἀνέμιχθη ἀνεπίστως.—«τέθνηκε Φίλ;» «οὐ μὰ Δί', ἀλλ' ἀσθeneῖ», ὁ ῥήτωρ εἰσάγει ἐνταῦθα διάλογον γινόμενον μεταξὺ δύο ἀνθρώπων πάνυ περιέρχων καὶ ἀκόρεστον ἐπιθυμίαν ἐχόντων νὰ μανθάνωσιν εἰδήσεις περὶ Φιλ.· ὁ μὲν πρῶτος τῶν διαλεγομένων ἐρωτᾷ· «τέθνηκε Φίλ. ;»· ὁ δὲ δεῦτερος ἀπαντῶν λέγει «οὐ μὰ Δί', ἀλλ' ἀσθeneῖ»· διὰ τούτων ὁ ῥήτωρ ὡσαύτως θέλει νὰ σκώψῃ τὴν περὶ τὰ γέα κλίσιν τῶν Ἀθην.—τί ὑμῖν διαφέρει, τοῦτο λέγει ὁ ῥήτωρ πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς φιλοκαίνοους=τί σὰς ὠφελεῖ (τοῦτο [ἂν δηλ. ἀπέθανεν ὁ Φίλ.]). — καὶ γὰρ... , ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν νοουμένην ἀπόκρισιν εἰς τὴν προηγουμένην ἐρώτησιν : οὐδὲν (οὐδόλως δηλ. σὰς ὠφελεῖ).—ἂν... τι πάθη, εὐφημισμὸς = ἂν ἀποθάνῃ. — οὕτω, δηλ. ὡς νῦν ποιεῖτε=οὐδὲν (=οὐδόλως).—παρὰ τὴν αὐτοῦ ὁ., ἡ παρὰ ἐνταῦθα, ὡς καὶ κατωτέρω (παρὰ τὴν ἡμ. ἀμ.), σημαίνει αἰτίαν=διά, ἔνεκα, ἐξ αἰτίας.—καίτοι καὶ τοῦτο, δηλ. ἐνθυμητέον (ὑμῖν ἐσσι).—καὶ τὰ τῆς τύχης (=ἡ τύχη) ἡμῖν... ἐξεργάσαιτο=καὶ (ἐάν) ἡ τύχη πρὸς χάριν μας... ἤθελε κατορθώσει.—ἤπερ βέλτιον (δηλ. ἐπιμελεῖται ἡμῶν) ἢ... ἐπιμ., ὁ Δημοσθ. λέγων ταῦτα ἔχει ὑπ' ὄψει τὸ ἀρχαῖον λόγιον περὶ τῶν Ἀθηναίων, καθ' ὃ ἡ πόλις των πάντοτε θὰ σκέπτηται κακῶς (κατὰ τὴν κατάραν τοῦ Ποσειδῶνος), ἀλλ' οἱ θεοὶ πάντα τὰ κακῶς ἐσκευμένα πρὸς ὄφελός των θέλουσι μεταβάλλει (κατὰ τὴν εὐχὴν τῆς Ἀθηναῆς).—καὶ τοῦτ', δηλ. τὸ παθεῖν τι Φίλ.=τὸ ἀποθανεῖν Φίλ.—ἴσθ' =ἴστε' προστακτ. τίνος β. ; — πλησίον μὲν ὄντες, δηλ. τῆς Μακεδονίας.—ἅπασι τοῖς πρ. τεταρ. ἐπιστάντες=ἐπελθόντες εἰς τὰ πράγματα καθ' ὃν χρόνον εὐρίσκονται ἅπαντα ἐν ταραχῇ=ἀφ' οὗ καταλάβητε (διὰ τῆς αἰφνιδίας ἐφορμήσεως ἐκ τίνος νήσου ἢ λιμένος, Λήμνου, Θάσου § 32, ὅπου διαρκῶς θὰ παραμένητε, πλησίον ὄντες) τὴν γενικὴν κατάστασιν ἐν ταραχῇ διατελοῦσαν.—ἂν... διοικήσαισθε=ἠθέλετε διαχειρισθῆ (αὐτήν, τὴν κατάστασιν).—ὡς δὲ νῦν ἔχετε, δηλ. ἀπόντες, μέλλοντες, καθήμε-

νοι.—οὐδὲ διδόντων τῶν καιρῶν=οὐδὲ εἰ διδοῖεν οἱ καιροὶ=
οὐδὲ ἐὰν αἱ περιστάσεις ἤθελον ἐπιτρέψει.—Ἀμφίπολιν, πόλιν
τῆς Μακεδονίας οὐ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Στρυμόνος (νῦν Νεο-
χώρι· βλ. γεωγρ. πίν.)· ἢ ἀνάκτησις τῆς Ἀμφιπόλεως ἦτο ὁ δια-
καέστερος πόθος τῶν Ἀθην.—ἀπηρητημένοι (τοῦ ῥ. ἀπαρτῶμαι) καὶ
ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαις=διότι εἴσθε μακρὰν (τῶν ἐν
Μακ. πραγμάτων) καὶ ὡς πρὸς τὰς (πολεμικὰς) παρασκευὰς καὶ ὡς
πρὸς τὰς γνώμας· κατ' ἔννοιαν=διότι εἴσθε ἀπαράσκευοι καὶ ἀνα-
ποφάσιστοι.

§ 13-15.

ὡς μὲν οὖν κτλ., ἡ σύνταξις: παύομαι μὲν οὖν λέγων, ὡς δεῖ
(ὕμᾱς) ἅπαντας ὑπάρχειν ἐθέλοντας (ἐθέλοντας ὑπάρχειν=ἐθέ-
λειν) ποιεῖν ἐτοίμως τὰ προσήκοντα=λοιπὸν παύω μὲν νᾶ λέγω
ὅτι πρέπει σεῖς ὅλοι νὰ θέλητε νὰ πράττητε προθύμως τὸ καθή-
κόν σας.—ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπ.=διότι κατὰ τὴν γνώ-
μην μου ἔχετε γνωρίσει καὶ ἔχετε πεισθῆ· ὡς ἀντικμ. τῶν μετχ.
νοητέα ἢ πρότασις: ὡς δεῖ (ὕμᾱς) ἅπαντας ὑπάρχειν ἐθέλοντας
ποιεῖν ἐτοίμως τὰ προσήκοντα.—τὸν δὲ τρόπον, ἢ αἰτιατκ. αὕτη
—ὡς καὶ αἱ κατωτέρω καὶ τὸ πλῆθος... καὶ πόρους... καὶ
τᾶλλα—ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ πειράσομαι λέγειν.—ἦν ἀπαλ. ἄν...
ἡμᾶς οἴομαι=περὶ τῆς ὁποίας νομίζω ὅτι δύναται αὕτη νὰ μᾶς
ἀπαλλάξῃ.—τῶν τοιούτων πραγμ.=τῆς τοιαύτης (δηλ. δυσχε-
ροῦς) καταστάσεως τῶν πραγμάτων.—τὸ πλῆθος (δηλ. τῶν στρα-
τευομένων) ὅσον, δηλ. οἴομαι ἡμᾶς ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων
πραγμάτων· τὸ αὐτὸ νοητέον καὶ εἰς τὸ πόρους οὔστινας χρημάτων
(=πόρους χρημάτων οὔστινας).—ὡς ἂν μοι... δοκεῖ παρ.=πῶς
κατὰ τὴν γνώμην μου δύναται νὰ παρασκευασθῶσι.—καὶ δὴ=
εὐθύς τώρα.—δεηθεὶς ὑμῶν... τοσοῦτον=ἄφ' οὗ σὰς παρακαλέσω
τόσον μόνον.—ἐπειδάν... ἀσύνδετον, ὡς ἐπεξήγησις τοῦ τοσοῦ-
τον...—μὴ πρὸ τ ε ρ ο ν π ρ ο λαμβάνετε, πλεονασμὸς (πρβλ. § 7
π ἄ λ ι ν ἂ ν ἀ λήψεσθε)=μὴ προλαμβάνετε—καθ' ὃν χρόνον ὁμιλῶ
—(δηλ. τὴν κρίσιν)· κατ' ἔννοιαν=μὴ κρίνετε πρότερον (πρὶν ἢ
δηλ. ἀκούσητε).—μηδ' ἂν... δοκῶ τι... ἠγείσθω=καὶ ἂν
φαίνωμαι εἰς τινα... ἄς μὴ νομίζῃ.—καινὴν παρασκευὴν λέγειν=
ὅτι προτείνω νέαν τινὰ (πολεμικὴν) παρασκευὴν, δηλ. οὐχὶ τὴν

συνθησιμένην, ἀλλ' ἀρμόζουσαν καὶ συμφέρουσαν εἰς τὰς περι-
στάσεις. — οὐ . . . εἰς δέον λέγουσι = δὲν λέγουσι δεόντως = δὲν
προτείνουσι τὸ πρέπον. — οἱ . . . εἰπόντες, ἀντιστοιχεῖ τῷ κατωτέρω :
ὅς ἂν δείξῃ· κατὰ ταῦτα = ὅσοι ἂν εἴπωσιν· ὁ Δημοσθ. ὑπαινίσι-
σεται τοὺς ῥήτορας ἐκείνους, οἵτινες ἢ μεγάλα καὶ ἀδύνατα προέ-
τεινον ταχέως νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἢ προέτεινον μὲν τινα νὰ ἐκτελε-
σθῶσι ταχέως, δὲν ὑπεδείκνυσον ὅμως καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν
ᾧφειλον ταῦτα νὰ γίνωσιν. — οὐ . . . ἂν . . . δυνηθεῖμεν, τὸ ἡγούμε-
νον ὑπολανθάνει ἐν τῷ «τῇ νυνὶ βοηθεία» = εἰ βοηθοῦμεν ὡς
νυνὶ ἔχομεν. — τὰ γ' ἤδη . . . , ὁ γε = βεβαίως. — ἀλλ' ὅς ἂν δείξῃ =
ἀλλ' οὗτος εἰς δέον λέγει, ὅς ἂν δείξῃ. — τίς πορισθεῖσα παρ. καὶ
πόση (δηλ. πορισθεῖσα) καὶ πόθεν (δηλ. πορισθεῖσα) διαμ.δυνή-
σεται (= ποία παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν πρέπει νὰ πορισθῇ,
ἵνα δυνηθῇ νὰ μείνῃ διαρκῶς), τὸ μὲν τις ἀναφέρεται εἰς τὰ εἶδη
τῆς δυνάμεως, δηλ. τίνες ἔσονται οἱ στρατεύμενοι, ὀπλίται, ἵππεις,
ναῦται, πολῖται, ξένοι· τὸ δὲ πόση εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν στρατιωτῶν
καὶ νεῶν· τὸ δὲ πόθεν εἰς τὰ χρήματα, δι' ὧν ἡ δύναμις θὰ παρα-
σκευασθῇ καὶ θὰ διαμένῃ. Ἐπαναλαμβάνει δὲ ὁ ῥήτωρ τὴν διάθεσιν
τῆς προτάσεώς του (ἧς ἡ πρώτη μνεῖα ἐγένετο ἐν § 13 «τὸν δὲ
τρόπον . . .») σκοπίμως ὄχι μόνον χάριν σαφηνείας καὶ συνοπτικό-
τητος τῆς διαπραγματεύσεως αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἵνα ποιήσῃται
ἀντίθεσιν ἑαυτοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους ῥήτορας, οἵτινες ὅλως ἀμελῶς
καὶ ἐπιπολαίως ἐσχέποντο περὶ πολεμικῶν παρασκευῶν. — ἕως ἂν
ἢ διαλυσ . . . τὸ ν πόλ. ἢ περιγ. τῶν ἐχθρῶν = ἕως ὅτου ἢ κατα-
παύσωμεν τὸν γνωστὸν (κατὰ τοῦ Φιλ.) πόλεμον ἢ νικήσωμεν τοὺς
ἐχθρούς. — πεισθέντες, δηλ. διὰ φιλικῆς ὁδοῦ = συμβιβασθέντες. —
οὕτω, δηλ. εἰ πορισαίμεθα δύναμιν, ἥτις δυνησεται κτλ. — τοῦ λοι-
ποῦ (δηλ. χρόνου) = ἐν τῷ μέλλοντι. — οἶμαι, παρατηρητέα ἡ μετριο-
φροσύνη τοῦ ῥήτορος, ὅστις δὲν λέγει πέπεισμαι, ἀλλ' οἶμαι. —
ταῦτα λέγειν ἔχειν = ἔχειν λέγειν ταῦτα = ὅτι δύναμαι νὰ προτείνω
ταῦτα (δηλ. τίς παρασκευὴ, πόση καὶ πόθεν κτλ.). — μὴ κωλύων
(= χωρὶς νὰ ἐμποδίζω), ἢ ἄρνησις μὴ ἀντὶ οὐ, διότι ἢ μετχ. εἶναι
στενωῶς συνδεδεμένη μετὰ τοῦ ἀπαρμφ. ἔχειν. — ἐπαγγέλλεται = ὑπι-
σχεῖται. — ἢ ὑπόσχεσις, ὅτι δηλ. δύναμαι νὰ προτείνω ταῦτα, δι' ὧν
ἢ θὰ καταπαύσωμεν τὸν πόλεμον συμβιβασθέντες ἢ τοὺς ἐχθρούς
θὰ καταπολεμήσωμεν. — οὕτω μεγάλη, δηλ. ἐστί. — τὸ πρᾶγμ' . . .

τὸν ἔλεγχον δώσει=ἡ ἀνάπτυξις τῶν προτάσεων μου θὰ δείξῃ (ἂν ἡ ὑπόσχεσις εἶναι ἀληθὴς ἢ ψευδής). — ἤδη = εὐθύς.

§ 16 - 18.

πρῶτον μὲν, ἡ ἀπόδοσις εἶ(τα) (ἄνευ τοῦ δὲ [πρβλ. § 2]).—τριή-
ρεις, τῶν τριήρων αἱ μὲν ἦσαν στρατιώτιδες, ἄγουσαι δηλ. τοὺς
πεζομαχῆσοντας στρατιώτας, αἱ δὲ ταχεῖαι, δηλ. πρὸς ναυμαχίαν
ἐπιτήδειοι· ὑπῆρχον δὲ καὶ τριήρεις ἵππαγωγοί, δι' ὧν μετεκομί-
ζοντο ἵππεῖς καὶ ἵπποι· πρὸς μεταφορὰν δὲ τῶν ἐπιτηδείων ἢ τῆς
φορβῆς ὑπῆρχον τὰ πλοῖα. — πεντήκοντα, ὁ ἀριθμὸς εἶναι μικρὸς,
διότι οἱ Ἰσθμ. ἠδύναντο νὰ παρασκευάσωσι 300—400 τριήρεις.—
παρασκευάσασθαι, διὰ τούτου πρέπει νὰ νοήσωμεν οὐχὶ κατα-
σκευὴν τριήρων, ἀλλ' ἑτοιμασίαν αὐτῶν πρὸς ἀπόπλουν· ἡ ἑτοι-
μασία δὲ συνέκειτο εἰς τὸν διορισμὸν τριηράρχων. — φημί = κε-
λεύω=προτείνω. — αὐτοὺς οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν = σεῖς οἱ ἴδιοι
νὰ σκέπτησθε οὕτω.—ὡς . . . πλευστέον (ἔστι) εἰς ταύτας (ὕμιν)
αὐτοῖς ἐμβ.=ἔτι δηλ. πρέπει νὰ πλεύσητε, ἂψ' οὐ σεῖς οἱ ἴδιοι
— καὶ ὄχι ξένοι μισθοφόροι — ἐμβῆτε εἰς ταύτας (δηλ. τὰς τριή-
ρεις). — εἰάν τι δέη = εἰάν παρουσιάζηται ἀνάγκη τις. — τοῖς ἡμί-
σεσι τῶν ἱππέων=τῶ ἡμίσει τῶν ἱππέων = διὰ τὸ ἡμισυ ἐκ τῶν
ἱππέων σκς (δηλ. διὰ τοὺς 500 [διότι χίλιοι ἦσαν οἱ ἱππεῖς, ἑκα-
τὸν ἐξ ἐκάστης φυλῆς]). — ἱππαγ. τρ. καὶ πλοῖα, περὶ τούτων βλ.
ἀνωτέρω. — ἱκανά, δηλ. τὸν ἀριθμὸν. — εὐτρεπίσαι = παρασκευά-
σασθαι. — ταῦτα μὲν, ἡ ἀπόδοσις κατωτέρω ἐν § 19: πρὸ δὲ
τούτων.—ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας . . . αὐτοῦ στρ.=διὰ νὰ ἐμπο-
δίξωσι ταύτας — ἄς ὄλοι γνωρίζετε — τὰς ἐξαίφνης (γινομένας)
ἐκστρατείας αὐτοῦ. — εἰς Πύλας = εἰς Θερμοπύλας (τὸ γνωστὸν
στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν μεταξὺ τοῦ ὄρους Οἰτης καὶ τοῦ Μαλια-
κοῦ κόλπου)· ταύτας ἀπεπειράθη νὰ καταλάβῃ ὁ Φίλ. τὸ 352,
ἀλλ' οἱ Ἰσθμ. φθάσαντες ἐγκαίρως μετὰ στρατοῦ ἀπέκρουσαν
τὴν ἀπόπειραν αὐτῆν τοῦ Φιλ. (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 13. — Χερρο-
νησον, τὴν Θρακικὴν κατὰ ταύτης ὁ Φίλ. ἐξεστράτευσεν εὐθύς
μετὰ τὴν εἰς Πύλας ἐκστρατείαν (352).—Ἰολυνθον, πόλιν τῆς
Χαλκιδικῆς ἐπὶ τῆς ΒΔ. πλευρᾶς τοῦ Τορωναίου κόλπου· ἐννοεῖ-
ται στρατεία τοῦ Φιλίπ. γενομένη περὶ τὸ 351. — ἐκείνω τοῦτ' ἐν

τῆ γν. παραστῆσαι (δηλ. ὑμᾶς) = γὰ ἐμβάλητε εἰς τὸν νοῦν ἐκείνου (= γὰ κάμητε ἐκείνον γὰ σκεφθῆ) τοῦτο. — ὡς. . . ἴσως ἂν ὀρμήσατε = ὅτι ἴσως ἠθέλετε κινήθῃ (ἐντεῦθεν ἐναντίον του), θὰ τὸ ἐκ οὐ νοῦσατε ἐπὶ τέλους. — ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν = καταλιπόντες ταύτην τὴν ὑπερβολικὴν ἀμέλειαν. — ὡσπερ εἰς Εὐβ., δηλ. ὀρμήσατε· οἱ Ἰθην. στρατεύσαντες τῷ 357 ὑπὸ τὸν Τιμόθεον εἰς Εὐβοίαν ἐνίκησαν τοὺς κατέχοντας αὐτὴν Θηβαίους καὶ ἠνάγκασαν τοὺτους ν' ἀπέλθωσι τῆς νήσου. — φασί, δηλ. ὑμᾶς ὀρμῆσαι· μετεχειρίσθη δὲ τὸ φασί, ὡς κατωτέρω (§ 23) τὸ ἀκούω, διότι ἡ εἰς Ἀλίαρτον στρατεία (395) ἐγένετο πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Δημοσθ. — εἰς Ἀλίαρτον, πόλιν τῆς Βοιωτίας· ἐνταῦθα τῷ 395 οἱ συνησπισμένοι σύμμαχοι Θηβαῖοι, Κορίνθιοι, Ἀργεῖοι καὶ Ἰθην. ἐνίκησαν τοὺς Λακ. φονεύσαντες καὶ τὸν Λύσανδρον. — καὶ τὰ τελευταῖα πρῶην εἰς Π. = καὶ τελευταῖον πρὸ ὀλίγου (τῷ 352) εἰς τὰς Θερμοπύλας (δηλ. ὀρμήσατε). οὗτοι παντελῶς . . . εὔκατ. ἐστι, ὡς ὑποκείμεν. νοητέον τό: τὸ ὑπάρχειν ταῦτα, δηλ. τριήρεις, πλοῖα κτλ. = (τὸ προτεινόμενον μέτρον) οὐδόλως θέβαια εἶναι ἄξιον καταφρονήσεως. — οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν τοῦτο = καὶ ἂν τυχὸν (ὡς εἶναι πιθανόν) ἀκόμη δὲν ἠθέλατε κάμει τοῦτο (δηλ. τὸ ὀρμῆσαι ἐπ' αὐτόν)· ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς ἔθεσε τὸν ἂν μετὰ τὸν εἰ, διότι εἶχεν ἐν νῶ τοιοῦτόν τι: καὶ οὐκ ἂν ποιήσαιτε, εὐ οἶδα ὅτι. — ὡς . . . φημί δεῖν, δηλ. ὑμᾶς ποιῆσαι. — διὰ τὸν φόβον = ἀπὸ τὸν φόβον του. — εὐτρεπεῖς ὑμᾶς, δηλ. ὄντας = ὅτι σεῖς εἴσθε παρεσκευασμένοι. — εἴσεται (μέλλ. τοῦ ῥ. οἶδα), δηλ. τοῦτο (ποῖον;). — εἰσὶ . . . εἰσὶ, ἀναδίπλωσις (πρβλ. § 10 «πότε. . . πότε»). — οἱ. . . ἔξαγγέλλοντες, νοοῦνται οἱ ἐν Ἀθήναις φιλιππίζοντες, ὡς ὁ Φιλοκράτης, ὁ Φρόνων, ὁ Ἀριστόδημος, ὁ Νεοπτόλεμος, ὁ Κτησιφῶν καὶ ἄλλοι. — παριδὼν ταῦτ' = καταφρονήσας ταῦτα = ἀδιαφορήσας διὰ τὴν προετοιμασίαν σας. — ἀφύλακτος ληφθῆ = ἀπροφύλακτος καταληφθῆ. — μηδενὸς (οὐδετέρου γέν.) ὄντος ἐμποδῶν = ἐν ᾧ τίποτε δὲν ἐμποδίζει. — ἂν ἐνδῶ καιρὸν = ἐὰν (ὁ Φίλιππος) δώσῃ εὐκαιρίαν (εἰς τοῦτο [ποῖον;]).

§ 19.

ταῦτα μὲν, ἐπανάληψις τοῦ ἐν § 17 «ταῦτα μὲν οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν»· ἡ ἀπόδοσις «πρὸ δὲ τούτων». — ἀ πᾶσι δεδοῖσθαι φημί δεῖν = τὰ ὅποια λέγω ὅτι πρέπει ὑπὸ πάντων ὑμῶν γὰ ἔχωσιν ἀποφα-

σισθῆ.—φημί δεῖν—προσῆκειν οἴομαι, ἤρκει δυσὶν θάτερον: δεδόχθαι καὶ παρεσκευάσθαι φημί δεῖν ἢ δεδ. καὶ παρεσι. προσῆκειν οἴομαι: ἐτέθησαν δ' ἀμφοτέρα, ἵνα ὁ λόγος γένηται ἀρτιμελῆς.—δύναμιν, δηλ. πεζικὴν = πεζικὸν στράτευμα.—προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς = ὅτι πρέπει σεῖς νὰ προετοιμάσητε τὸ ὑποκμ. τοῦ ἀπαρμφ. (ὑμᾶς) ἐτέθη ἐνταῦθα, ἐν ᾧ ἐν τοῖς ἡγουμένοις § 16 «παρασκευάσασθαι φημί δεῖν» παρελήφθη, διὰ τὴν εὐρυθμίαν τῶν προτάσεων.—ἢ... πολεμήσει καὶ κ. ἐκ. ποιήσει=ἵνα αὕτη πολεμῆ καὶ κακοποιῆ ἐκεῖνον (τίνα;).—μή μοι (δτκ. ἠθικῆ) μυρίους (δηλ. λεγέτω τις) μηδὲ δυσμ. ξένους=ἄς μὴ μοῦ λέγγῃ τις 10,000 μηδὲ 20,000 μισθοφόρους στρατιώτας: οἱ ᾠθην. συνήθιζον λόγῳ μὲν πολλὰ νὰ ψηφίζωσιν, ἔργῳ δὲ ὀλίγα ἢ μηδὲν νὰ ἐκτελῶσιν (πρβλ. § 20).—τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας δυνάμεις=τὰς ἐν ἐπιστολαῖς (μόνον) γραφομένας ταύτας—τὰς γνωστὰς ὑμῖν—δυνάμεις (πρβλ. § 30, § 45): οἱ ᾠθην. συνήθιζον, ὁσάκις οἱ στρατηγοὶ ἐζήτουν παρ' αὐτῶν βοήθειαν, νὰ ὑπόσχωνται μὲν αὐτοῖς δι' ἐπιστολῶν μεγάλας βοηθείας, νὰ μὴ ἐμμένωσιν ὅμως εἰς τὰς ἑαυτῶν ὑποσχέσεις.—ἀλλ' ἢ (=ἀλλὰ φημί προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς δύναμιν, ἢ) τῆς πόλεως ἔσται=ἀλλὰ λέγω ὅτι πρέπει νὰ προετοιμάσητε δύναμιν, ἣτις (πράγματι) θ' ἀνήκη εἰς τὴν πόλιν (=οἱ στρατιῶται αὐτῆς θὰ μάχωνται ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος τῆς πόλεως [καὶ οὐχὶ ὑπὲρ τοῦ ἰδικοῦ των συμφέροντος, ὡς ἔπραττον οἱ μισθοφόροι]).—κἂν (=καὶ ἂν)... χειροτονήσητε... πείσεται καὶ ἀκολ.=καὶ (ἣτις), ἐὰν... ἐκλέξητε... θὰ ὑπακούῃ καὶ θ' ἀκολουθῆ.—κἂν... κἂν... κἂν=εἴτε... εἴτε... εἴτε.—ὄντιν οὖν=οἷονδὴποτε.—τροφήν=σιτηρέσιον πρβλ. § 23.—ταύτη, δηλ. τῆ δυνάμει.

§ 20-22.

ἔσται δ' αὕτη κτλ.=τίς δ' αὕτη ἢ δύναμις ἔσται: τὸ δὲ τις ἀναφέρεται εἰς τὸ εἶδος τῆς δυνάμεως (πρβλ. § 15).—ταῦτ'... ποιεῖν=νὰ πράττη ταῦτα (δηλ. ν' ἀνήκη εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν στρατηγόν).—καθ' ἕκαστον τούτων διεξ. χωρὶς=διαπραγματευόμενος ἐν ἕκαστον ἐκ τούτων χωριστά.—ξένους μὲν λέγω, ὁ ῥήτωρ ἀναφέρων τὸ εἶδος τῆς δυνάμεως καὶ ἀπαριθμῶν τὸ πλῆθος αὐτῆς ἄρχεται ἀπὸ τῶν ξένων, ἵνα εὐχαριστήσῃ τοὺς

ἸΑθην., ὅτινες πιθανῶς θὰ ἐνόμιζον ὅτι ὁ ῥήτωρ θὰ προέτεινεν ἢ δύναμις ν᾽ ἀποτελεῖται ἐκ πολιτῶν, ἔπειτα πολὺ θὰ ἀπήρσκει τοῖς ἸΑθην. Διακόπτει δὲ εἶτα τὸν λόγον, διότι, ἐὰν ἐξηκολούθει οὗτος, θὰ εἶχεν ὡς ἐξῆς: ξένους μὲν λέγω πεντακοσίους καὶ χιλίους, ἸΑθηναίους δὲ πεντακοσίους· ὁ ἀριθμὸς δὲ οὗτος εἰς τοὺς ἸΑθην., συνηθισμένους νὰ ψηφίζωσι πολλὰς μυριάδας (πρὸβλ. ἀνωτέρω: μὴ μοι μυρίους κτλ.), θὰ ἐφαίνετο πολὺ γελοῖος· θέλων λοιπὸν ὁ ῥήτωρ ν᾽ ἀποφύγῃ τὴν τοιαύτην ἐντύπωσιν προλαμβάνων διακόπτει τὸν λόγον καὶ παρενθετικῶς συμβουλεύει τοὺς ἸΑθην. νὰ μὴ καταφρονῶσι τὰς μικρὰς δυνάμεις. — ὅπως μὴ ποιήσεθ', πλαγίᾳ ἐρωτηματικ. πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ νοουμένου σκοπεῖτε = προσέχετε πῶς νὰ μὴ κάμητε. — πάντα ἐλάττω . . . , ἀσύνδετον ὡς ἐπεξηγήσεις τοῦ ὁ . . . ἔβλαψεν. — νομίζοντες . . . καὶ . . . αἰρούμενοι μετχ. ἐνδοτικ. = ἐν ᾧ νομίζετε . . . καὶ (ἐν ᾧ) ἐγκρίνετε. — ἐπὶ τῷ πράττειν = ἐπάνω εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἐνεργείας, ὅταν φθάσῃ ὁ καιρὸς τῆς ἐνεργείας. — ποιήσαντες καὶ πορίσαντες (δηλ. τροφήν) = ἀφ' οὗ ἐκτελέσητε καὶ προμηθεύσητε (σιτηρέσιον). — τούτοις, συναπτόον τῷ προστίθετε = εἰς ταῦτα (δηλ. τὰ μικρὰ) προσθέτετε. — ἐλάττω, δηλ. τοῦ δέοντος. — λέγω δὴ (= λοιπὸν προτείνω), ἀναλαμβάνει τὸν διὰ τοῦ καὶ ὅπως . . . διακοπέντα λόγον κατ' ἄλλον τρόπον. — τοὺς πάντας στρ. δισχιλίους = ἐν συνόλῳ δισχιλίους (πεζοὺς) στρατιώτας. — ἸΑθην. . . πεντακοσίους, ἢ πρότασις αὕτη τοῦ Δημοσθ. νὰ στρατεύωνται καὶ αὐτοὶ οἱ ἸΑθην. συνηθισμένοι ἄχρι τοῦδε ν᾽ ἀπέχῃσι πάσης στρατείας φυσικὸν ἦτο νὰ δυσαρεστήσῃ αὐτοὺς· δι' αὐτὸ ὁ ῥήτωρ καθιστᾷ τὴν πρότασιν τοῦ ἠπιωτέραν λέγων νὰ στρατεύωνται οἱ ἸΑθην. 1) ἐξ οἰασδὴποτε θέλουσιν οὗτοι ἡλικίας, 2) ἐπὶ ὠρισμένον βραχὺν χρόνον καὶ 3) διαδοχικῶς. — ἐξ ἧς ἄν τινος ὑμῖν ἡλικίας κ. ἔχειν δοκ. = ἐξ ἧς τινος ἄν ἡλικίας δοκῇ ὑμῖν καλῶς ἔχειν = ἐξ οἰασδὴποτε ἡλικίας νομίζετε σεις ὅτι εἶναι καλὸν (= ὅτι συμφέρει) ἢ στρατεύσιμος ἡλικία παρ' ἸΑθηναίοις ἦτο ἀπὸ τοῦ 20-60 ἔτους (§ 7). — χρ. τακτὸν = ἐπὶ ὠρισμένον χρόνον. — ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις = ἀμοιβαίως, κατὰ σειράν· ὁ Δημοσθ. δηλ. προτείνει νὰ γίνῃται ἀπόλυσις τῶν στρατευομένων διαρκούσης τῆς στρατείας καὶ ἀναπλήρωσις αὐτῶν δι' ἄλλων. — τοὺς δ' ἄλλους ξ. εἶναι κελεύω (= λέγω) = οἱ δὲ λοιποὶ (δηλ. οἱ 1.500) προτείνω νὰ εἶναι μισθοφόροι. — ἱππέας διακοσίους, δηλ. κελεύω εἶναι. — ὥσπερ

τοὺς πεζοὺς, καθ' ἕλξιν πρὸς τό: στρατευομένους ἀντί: ὥσπερ οἱ πεζοὶ (δηλ. στρατεύονται).—ἱππαγωγούς (τριήρεις) τούτοις, δηλ. κελεύω.—εἶεν, ἐπίρρημα δηλοῦν συγκατάθεσιν μὲν τῶν εἰρημένων, συναρῆν δὲ πρὸς τὰ μέλλοντα=ἔστω.—τί πρὸς τούτοις ἔτι, δηλ. κελεύω.—δεῖ... καὶ ταχ. τριήρων ἡμῶν=ἔχομεν ἀνάγκην ἡμεῖς (ἔχι μόνον ἱππαγωγῶν, ἀλλὰ) καὶ ταχειῶν τριήρων (ἐπιτηδείων δηλ. πρὸς ναυμαχίαν [πρβλ. § 16]).—ἔχοντος ἐκ. ναυτικόν=ἐπειδὴ ἐκεῖνος (ὁ Φίλ.) ἔχει ναυτικόν.—ἡ τροφή, πρβλ. § 19.—διότι τηλ. ἀποχορῆν (ἀπρμφ. τοῦ ῥ. ἀποχοράω-ῶ=ἀρκῶ)... δύναμιν κτλ., πлагία ἐρωτηματικ. πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἐπειδὴν... διδάξω = ἀφ' οὗ (προηγούμενος) σὰς εἶπω διατί νομίζω ὅτι τόσῳ μικρὰ ἢ δύναμις εἶναι ἀρκετὴ καὶ διατί προτείνω νὰ εἶναι πολῖται (* Ἀθηναῖοι) οἱ συστρατευόμενοι (μετὰ τῶν ξένων).

§ 23-24.

τοσαύτην, δηλ. οἶμαι ἀποχορῆν τὴν δύναμιν=νομίζω ὅτι τόσῳ μικρὰ ἢ δύναμις εἶναι ἀρκετὴ.—διὰ ταῦτα, ὅτι = διὰ τοῦτο, διότι.—οὐκ ἔνι (=ἔνεστι)... ἡμῶν πορ.=δὲν δυνάμεθα ἡμεῖς νὰ πορισθῶμεν.—δύναμιν τὴν ἐκεῖνω (=τὴν τῆ ἐκεῖνου δυνάμει) παρατάξ.=δύναμιν, ἣτις θὰ δυνηθῆ ν' ἀντιπαραταχθῆ (=νὰ πολεμήσῃ φανερώς) πρὸς τὴν δύναμιν ἐκεῖνου (τοῦ Φιλ.).—ἀλλὰ ληστ. ἀνάγκη (ἔστιν), ἀντιτίθεται πρὸς τό: παραταξομένην = ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη ληστρικῶς (=κρυφίως) νὰ πολεμῶμεν.—τούτω τῷ τρόπῳ, δηλ. τῷ ληστρικῷ.—τὴν πρώτην = κατὰ πρώτον.—αὐτήν, δηλ. τὴν δύναμιν.—ταπεινήν=μικράν, εὐτελεῆ.—μισθὸς οὐδὲ τροφή, τοῖς στρατιώταις ἐδίδετο μισθὸς καθ' ἑκάστην καὶ σιτηρέσιον (=τροφή) οὐδέποτε ταῦτα ὁμοῦ ὑπερέβαινον τὴν δραχμὴν καθ' ἑκάστην, οὐδὲ ἦσαν ὀλιγώτερα τῶν 4 ὀβολῶν.—πολίτας παρῆναι καὶ συμπλεῖν=νὰ παρευρίσκωνται καὶ νὰ συμπλέωσι (μετὰ τίνων;) πολῖται (* Ἀθηναῖοι).—πρότερόν ποτ', δηλ. κατὰ τὸν Κορινθιακὸν πόλεμον (395-387).—ἀκούω ξενικὸν κτλ., τὸ νόημα διευτυπώθη χαλαρῶς πῶς ὁ Δημοσθ. λέγει: πρέπει νὰ συμπλέωσι καὶ πολῖται, διότι καὶ πρότερον τοῦτο ἐγένετο, ἀντὶ νὰ εἴπη: ἐπειδὴ τοῦτο καὶ πρότερον γενόμενον παρέσχεν ὠφελείας. Αὕτη ἡ κυρία αἰτία δηλοῦται ἐν τῇ ἐπομένῃ προτάσει: καὶ οἶδα κτλ.: περὶ δὲ τοῦ

ἀκούω (=ἀκήκοα) βλ. ἐν § 17 «φασὶν εἰς Ἄλ...». — ξενικὸν τρέφειν... τὴν πόλιν... καὶ αὐτοὺς ὑμᾶς συστρατ.—ἔτι ἡ πόλις συνετήρει μισθοφορικὸν στρατεύμα... καὶ ἔτι ὑμεῖς αὐτοὶ συνεστρατεύετε (μετὰ τούτου τοῦ μισθοφορικοῦ στρατεύματος). — Πολύστρατος, περὶ τῆς πολεμικῆς δράσεως τούτου οὐδὲν εἶναι γνωστὸν. — Ἰφικράτης καὶ Χαβρίας, ἐπιφανεῖς Ἀθηναῖοι ἡγεμόνες μισθοφορικῶν στρατευμάτων κατὰ τὸ 1ον ἡμισυ τοῦ 4ου αἰῶνος π. Χ. — ἄλλοι τινές, δηλ. ὁ Στράβωξ, Καλλίας καὶ Φιλοκράτης, οὓς ὁ ῥήτωρ δὲν ἀναφέρει ὡς ἦττον σπουδαίους. — οἷδ' ἀκούων=γνωρίζω ἐξ ἀκοῆς.—ἔτι Λακ. παρατ. μεθ' ὑμῶν ἐνίκων οὔτοι οἱ ξ., τὸ ἀντικμ. Λακεδαιμονίους προετάχθη πρὸς ἔμφασιν=ἔτι οὔτοι οἱ μισθοφόροι παραταττόμενοι (=φανερῶς πολεμοῦντες) μεθ' ὑμῶν ἐνίκων τοὺς (ἀηττήτους) Λακεδαιμονίους· ἐννοεῖται ἡ νίκη τοῦ Ἰφικράτους παρὰ τὸ Λέχαιον, λιμένα τῆς Κορίνθου, ἔνθα οὗτος ἡγούμενος μισθοφορικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν Ἀθην. ἠφάνισεν ὀλόκληρον μόραν (=τάγμα Σπαρτιατῶν ἐκ 400 ἀνδρῶν) τῶν Λακεδ. (392). — καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων, δηλ. παραταττόμενοι ἐνικάτε. — ἐξ οὗ (δηλ. χρόνου)=ἄφ' ἔτου.—αὐτὰ καθ' αὐτὰ=μόνα των (ἄνευ δηλ. πολιτῶν Ἀθην.). — ὑμῖν, δοτκ. χαριστικ. — τοὺς φίλους νικᾷ (ὑποκμ.: τὰ ξενικὰ) καὶ τοὺς συμ., σαρκασμὸς = τὰ μισθοφορικὰ στρατεύματα βλάπτουσι (δηλ. δι' ἀρπαγῶν, ἀργυρολογίας κ.τ.τ.) τοὺς φίλους μας καὶ τοὺς συμμάχους.—οἱ δ' ἐχθροί..., ἐννοοῦνται οἱ Θηβαῖοι, Χίτι, Ῥόδιοι, πρωτίστως δὲ ὁ Φίλιππος. — μείζους=ἰσχυρότεροι.—παρακύναντ' (δηλ. τὰ ξενικὰ) ἐπὶ τὸν τῆς π. πόλ.=ἄφ' οὗ ῥίψωσιν ἐπιπολαίως ἕν βλέμμα εἰς τὸν πόλεμον, ὃν διεξάγει ἡ πόλις· οἱ Ἀθην. διεξήγον τότε δύο πολέμους, τὸν κατὰ Φιλίππου καὶ τὸν κατὰ τῶν ἀποστάντων συμμάχων. — πρὸς Ἀρτάβαζον... οἴχεται πλέοντα (=ταχέως πλέουσι [τὰ μισθοφορικὰ στρατεύματα]), ὁ ῥήτωρ ὑπονοεῖ τὸν Χάρητα, ὅστις τὸ 356 παύσας τὸν πόλεμον κατὰ τῶν ἀποστάντων συμμάχων, καθ' ὃν εἶχε σταλῆ ὑπὸ τῶν Ἀθην., ἠναγκάσθη τὸν στρατὸν τοῦ εἰς τὸν σατράπην Ἀρτάβαζον, ὅστις εἶχεν ἀποστῆ ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν· περιήλθε δὲ ὁ Χάρης εἰς τὴν ἀνάγκην τὴν πράξει τοῦτο, διότι δὲν εἶχε τὴν δώση μισθὸν εἰς τὸν στρατὸν τοῦ· ὁ Δημοσθ. δ' ἔμωξ ἀναφέρει οὕτω τὸ γεγονός, ὡσεὶ ὁ Χάρης ἠναγκάσθη τὴν πράξει τοῦτο ὑπ' αὐτοῦ τοῦ στρατοῦ του.—πανταχοῦ μᾶλλον, ὁ β' ἔρος

τῆς συγκρίσεως : ἢ ἐπὶ τοὺς πολεμίους.— ἀκολουθεῖ, ἐν ᾧ ἔπρεπε ὡς στρατηγὸς νὰ ἡγῆται.— εἰκότως=δικαίως.— οὐ . . . ἔστιν (=ἐνεστιν) ἄρχειν (τινὰ) μὴ διδόντα μισθὸν=δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἄρχῃ τις χωρὶς νὰ δίδῃ μισθὸν (τίσι;).

§ 25-27.

τὰς προφάσεις ἀφελεῖν (δηλ. κελεύω) καὶ τοῦ στρατ. καὶ τῶν στρατ.=σὰς προτρέπω ν' ἀφαιρέσητε τὰς προφάσεις καὶ τοῦ στρατηγού καὶ τῶν στρατιωτῶν· οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ στρατιῶται πολ- λάκις ἐγκατέλειπον τὸν κατὰ τοῦ Φιλίπ. πόλεμον ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι δὲν ἐλάμβανον μισθόν.—μισθὸν πορίζαντας καὶ στρατ. οἰκ. . . παρακαταστήσαντας (δηλ. τῷ στρατηγῷ καὶ τοῖς ξένους)=ἄφ' οὗ προμηθεύσητε μισθὸν καὶ τοποθετήσητε πλησίον τοῦ στρατηγού καὶ τῶν ξένων στρατιώτας ἰδικούς σας (δηλ. πολίτας Ἀθηναίους). — ὡσπερ ἐπὶ οὐρανόθεν (=μάρτυρας [§ 47]) τῶν στρατηγουμένων (=τῶν ὑπὸ τοῦ στρατηγού πραττομένων=τῶν πράξεων τοῦ στρατηγού), μεταφορικῶς ἐνταῦθα ὁμιλεῖ ὁ ῥήτωρ· ἡ ἔννοια : καθὼς οἱ ἐπόπται ἐν τοῖς Ἐλευσινίοις μυστηρίοις (δηλ. οἱ μύσται τοῦ τρίτου καὶ ἀνωτάτου βαθμοῦ) εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ παρίστανται μάρτυρες πάντων τῶν τελουμένων, οὕτω καὶ οἱ πολῖται στρατιῶται πρέπει νὰ παρίστανται μάρτυρες τῶν ὑπὸ τοῦ στρατηγού πραττομέ- μένων.— ἐπεὶ νῦν γε γέλωσ ἔσθ' =διότι τώρα βεβαίως εἶναι γελοῖον πρᾶγμα.— ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμα., ὑποκείμε. τοῦ ἔστι, εἰς ὃ κατηγορμ. τὸ γέλωσ=ὁ τρόπος, καθ' ὃν φροντίζομεν περὶ τοῦ πολέμου.— εἰ γὰρ ἔροίτο τις (δηλ. ξένος) . . . πολεμοῦμεν, ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα πλάττει διάλογον μεταξὺ ξένου καὶ πολίτου Ἀθηναίου, ὃν διακόψας διὰ τοῦ οὐκ ἔχειροτονεῖτε ἐρωτᾷ τοὺς Ἀθην. ὁ ῥήτωρ καὶ ἐρωτῶν ἐξελέγχει τὴν κουφότητα καὶ ῥαθυμίαν αὐτῶν.— οὐχ ἡμεῖς γε, δηλ. ἄγομεν εἰρήνην.— Φιλίππῳ πολεμοῦμεν, ἀπὸ τοῦ 357, ἄφ' ὅτου ὁ Φίλιπ. κατέλαθε τὴν Ἀμφίπολιν, ἀνέλαβον οἱ Ἀθην. τὸν κατ' αὐτοῦ πόλεμον· ἀλλ' ὅμως οὐδέποτε οἱ ἴδιοι μετέσχον τῆς στρατείας.— οὐκ ἔχειροτονεῖτε. . . ; , δηλ. καθ' ὅσον τὸν μέχρι τοῦδε χρόνον, καθ' ὃν ἐπολεμεῖτε πρὸς Φίλ. (ἦτοι ἀπὸ τοῦ 357)· ἢ ἀπό- κρισις εἰς ταύτην τὴν ἐρώτησιν θὰ ἦτο : βεβαίως ἐπράττομεν τοῦτο καὶ νῦν ἀκόμη πρᾶττομεν τὴν ἀπόκρισιν ταύτην ὡς εὐνόητον παραλείπει ὁ ῥήτωρ καὶ ἐξακολουθεῖ ὁ ἴδιος διὰ τῆς ἐρωτήσεως :

τί οὖν ποιούσιν (δηλ. οἱ πρὸ μικροῦ χειροτονημένοι ἄρχοντες καὶ εἰσέτι ἐν ταῖς ἀρχαῖς διαμένοντες); — δέκα ταξ. καὶ στρατ. κτλ., κατ' ἔτος ἐξελέγοντο δέκα στρατηγοὶ ἔχοντες τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν ἐν τῷ πεζικῷ· ὑπὸ τὰς διαταγὰς τούτων ἦσαν οἱ δέκα ταξίαρχοι ἐκλεγόμενοι ἕκαστος ἐξ ἐκάστης φυλῆς. Τὴν δ' ἀνωτάτην ἀρχὴν ἐν τῷ ἵππικῷ εἶχον οἱ δύο ἵππαρχοι ἐκλεγόμενοι ἐξ ἀπάντων τῶν πολιτῶν· ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἵππάρχων ἦσαν οἱ δέκα φύλαρχοι· πάντες δὲ οὗτοι οἱ ἄρχοντες ἐξελέγοντο ψήφῳ τοῦ λαοῦ· ἦσαν λοιπὸν χειροτονητοὶ καὶ οὐχὶ κληρωτοί. — ὄν ἄν ἐκπέμψῃτ' = ὄν ἐκάστοτε ἀποστέλλετε. — τὰς πομπὰς πέμπουσι = ἡγοῦνται (=προπορεύονται) τῶν πομπῶν· οἱ Ἰθηναῖοι ἐτέλουν πομπὰς ἐν τοῖς Παναθηναίοις, Ἐλευσινίοις καὶ λοιπαῖς ἑορταῖς, ἐν αἷς μάλιστα οἱ ἵππεις διέπρεπον (ὡς φαίνεται τοῦτο καὶ ἐκ τῆς ζωφόρου τοῦ Παρθενῶνος). — ὑμῖν, δοτικὴ ἠθικὴ = πρὸς εὐχαρίστησιν σας. — μετὰ τῶν ἱεροποιῶν, διὰ τὴν διοργάνωσιν ἑορτῶν καὶ τὴν ἐποπτεῖαν θυσιῶν τινῶν ἐξελέγοντο διὰ κλήρου κατ' ἔτος δέκα ἄρχοντες καλούμενοι ἱεροποιοί. — ὥσπερ γὰρ οἱ πλ. κτλ. = ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίλους ταξίαρχους καὶ φυλάρχους πλάττουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀγορὰν (=διὰ τὴν ἀγορὰν [πρὸς πώλησιν]), οὕτως ὑμεῖς εἰς τὴν ἀγορὰν (=διὰ τὴν ἀγορὰν, ἵνα δηλ. συνοδεύωσι τὰς πομπὰς διὰ τῆς ἀγορᾶς) χειροτονεῖτε κτλ.· διὰ τῆς παραβολῆς ταύτης ὁ ῥήτωρ καθάπτεται τῶν Ἰθηναίων· ἡ ἔννοια· καθὼς οἱ κοροπλάθοι πλάττουσι τοὺς πηλίλους ταξίαρχους καὶ λοιποὺς ἄρχοντας καὶ ἐκθέτουσιν εἰς τὴν ἀγορὰν ὄχι πρὸς ὠφέλιμόν τινα χρήσιν, ἀλλὰ πρὸς παιδιὰν τῶν παίδων, οὕτω καὶ ὑμεῖς χειροτονεῖτε τοὺς ἄρχοντας ὄχι πρὸς χρήσιμόν τινα πράξιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀγορὰν, ἵνα δηλ. συνοδεύωσι τὰς πομπὰς διὰ τῆς ἀγορᾶς. — οὐ γὰρ ἐχοῖν . . . εἶναι = λοιπὸν δὲν ἔπρεπε νὰ εἶναι· ἐὰν ὁ παρατακτ. ἐχοῖν ἦτο μετὰ τοῦ ἄν τινα σημασίαν θὰ εἶχε; — παρ' ὑμῶν . . . παρ' ὑμῶν, ἐπαναφορά. — ἵππαρχον, καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν, ὡς καὶ κατωτέρω: τὸν παρ' ὑμῶν ἵππαρχον, διότι ὁ ῥήτωρ ἔχει ὑπ' ὄψει τὸν εἰς τὸν πόλεμον ἐκπεμπόμενον· διότι τῶν δύο ἵππάρχων ὁ ἕτερος ἔμενεν ἐν τῇ πόλει, ἵνα φροντίζη περὶ τῶν ἑορτῶν καὶ πομπῶν. — ἄρχοντας οἰκείους (=παρ' ὑμῶν) εἶναι = ἐν γένει ἄρχοντες νὰ εἶναι ἐξ ὑμῶν. — ἴν' ἦν . . ., τί δηλοῖ ἐνταῦθα ἡ τελικὴ πρότασις; — ὡς ἀληθῶς = πράγματι. — Λῆμνον, νῆσον τοῦ Αἰγαίου

πελάγους, ἀρχαίαν κτῆσιν τῶν Ἀθηναίων· πρὸς διοίκησιν ταύτης οἱ Ἀθην. ἀπέστελλον κατ' ἔτος σῶμα ἵππέων ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἑνὸς ἱππάρχου· ἢ αὐτόθι δὲ διαμονή τοῦ ἱππάρχου ἦτο ἀνετος. — ὑπὲρ τῶν . . . κτημάτων = ὑπὲρ τῶν κτήσεων. — Μενέλαον ἱππαρχεῖν = νὰ εἶναι ἱππαρχος ὁ (ξένος) Μενέλαος (καὶ οὐχὶ ὁ παρ' ὁμῶν ἱππαρχος)· ὁ δὲ Μενέλαος ἦτο ἑτεροθαλῆς ἀδελφὸς τοῦ Φιλ.· φοβούμενος δὲ καὶ μισῶν τὸν ἀδελφόν του κατέφυγε μετὰ τῶν οἰκείων στρατιωτῶν εἰς τὰ ξενικά τῶν Ἀθην. στρατεύματα· οἱ δὲ ξεναγοὶ ἐδέχθησαν αὐτὸν καὶ ὡς ἔμπειρον κατέστησαν ἱππαρχον. Ἐνταῦθα κατηγορεῖ ὁ ῥήτωρ τοὺς Ἀθην. 1) διότι δὲν ἐπεμφαν οἰκείον ἱππαρχον καὶ 2) διότι δὲν ἐχειροτόνησαν αὐτὸν τοῦτον τὸν Μενέλαον. — κεχειροτονημένον εἶναι (= κεχειροτονῆσθαι) τοῦτον = νὰ ἔχῃ χειροτονηθῆ οὗτος. — ὅστις ἂν ἦ = ὅστις δῆποτε καὶ ἂν εἶναι.

§ 28 - 29.

τὸ τῶν χρημάτων, δηλ. ζήτημα. — πόσα (τὰ χρήματα) καὶ πόθεν ἔσται (ταῦτα), ἐπεξήγησις τοῦ: τὸ τῶν χρημάτων = πόσα δηλ. τὰ χρήματα θὰ εἶναι καὶ πόθεν ταῦτα θὰ ἐξοικονομηθῶσι. — μάλιστα = πρὸ πάντων. — τοῦτο δὴ καὶ περαίνω, ὁ ἐνεστώς ἐνταῦθα ἀντὶ μέλλοντος (περανῶ) = τοῦτο ἤδη (καθὼς σεῖς ἐπιθυμεῖτε, οὕτω) καὶ ἐγὼ θὰ διαπραγματευθῶ. — χρήματα τοίνυν = λοιπὸν ὡς πρὸς τὰ χρήματα (σᾶς λέγω τὰ ἐξῆς). — ἔστι μὲν ὑπολογίζεται μὲν· ἢ ἀπόδοσις τοῦ μὲν κατωτέρω ἐν § 29 «εἰ δέ τις οἶεται. . .». — ἢ τροφή = ἢ διατροφή, ἢ συντήρησις· ἐπειδὴ δὲ ὑπὸ τὴν τροφήν δύναται νὰ νοηθῇ πλὴν τοῦ σιτηρέσιου καὶ ὁ μισθός, διὰ τοῦτο ὁ ῥήτωρ περιορίζει τὴν ἔννοιαν διὰ τοῦ σιτηρέσιον μόνον· τὸ σιτηρέσιον δὲ τῶν στρατιωτῶν ἐδίδοτο εἰς χρήματα, ὁ δὲ στρατηγὸς ἐπρόντιζε νὰ παρευρίσκωνται ἐν τῷ στρατοπέδῳ πωληταὶ τῶν τροφίμων. — τῇ δ. ταύτῃ = διὰ τὴν δύναμιν ταύτην (ποίαν);. — τάλαντ' ἐν. καὶ μικρόν τι πρὸς = ἐνενήκοντα τάλαντα καὶ ὀλίγον ἀκόμη προσέτι (δηλ. καὶ δύο τάλαντα)· λοιπὸν ἐν συνόλῳ ἐνενήκοντα δύο τάλαντα. Τὸ τάλαντον (= 6.000 δρ.), καθὼς καὶ ἡ μνᾶ (= 100 δρ.), δὲν ἦσαν νομίσματα, ἀλλ' ὀνομασίαι χρηματικῶν ποσοῦ. — δέκα ναυσὶ ταχείαις = διὰ τὰς δέκα ταχείας ναῦς (πρβλ. § 22). — εἴκοσιν εἰς τὴν ναῦν μναῖ τοῦ μηνὸς ἕκ. = δηλ. εἴκοσι

μναί δι' ἕκαστον πλοῖον καθ' ἕκαστον μῆνα.—στρατιώταις, πρβλ. § 21.—τοσαῦθ' ἕτερα=ἄλλα τόσα (δηλ. τετταράκοντα τάλαντα). —τοῦ μηνός = καθ' ἕκαστον μῆνα.—ὁ στρατιώτης = ἕκαστος στρατιώτης.—σιτηρέσιον, κτηρμ.=ὡς σιτηρέσιον.—τοῖς δ' ἱπ. διακ. οὔσι=διὰ δὲ τοὺς διακοσίους ἱππεῖς.—μικρὰν ἀφορμὴν κτλ.=ἰὸ ὑπάρχειν σιτηρέσιον μικρὰν ἀφορμὴν εἶναι τοῖς στρατ.=ἔτι τὸ νὰ ἔχωσιν οἱ στρατιῶται σιτηρέσιον (μόνον) εἶναι μικρὸν βοήθημα.—οὐκ ὀρθῶς ἔγνωκεν = δὲν κρίνει ὀρθῶς.—τοῦτ' ἂν γένηται, ὥστε δηλ. τὸ σιτηρέσιον ὑπάρχειν.—προσποριεῖ=θὰ ἐξοικονομηθῆ.—τὰ λοιπ', δηλ. τὸν κυρίως μισθόν.—ἀπὸ τοῦ πολέμου=ἐκ τῶν λαφύρων τοῦ πολέμου.—οὐδένα... ἀδικοῦν=χωρὶς κανένα ν' ἀδικῆ.—μισθὸν ἐντελῆ = τὸν πλήρη μισθὸν (δηλ. καὶ τὸ σιτηρέσιον καὶ τὸν μισθὸν [περὶ ὧν βλ. ἐν § 23]).—ἐγὼ συμπλέων ἐθελοντῆς (=ὡς ἐθελοντῆς=ἐκούσιως)... ἔτοιμος (δηλ. εἰμί), ταῦτα δεικνύουσιν οὐ μόνον τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπην τοῦ ῥήτορος, ἀλλὰ καὶ τὴν πεποίθησιν—ἐπαυξανομένην καὶ διὰ τοῦ ἀσυνδέτου—, ἣν ἔχει οὗτος περὶ τῆς ὀρθότητος τῆς γνώμης του.—πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρ. (δηλ. γενήσεται) = πόθεν οὖν τὰ χρήματα πορισθήσεται (=ἔσται [§ 28]).—τοῦτο, ἐπαναλαμβάνει τὸ πόθεν ὁ πόρος τῶν χρημάτων.—ἦδη, πρβλ. § 15.

§ 30.

πόρου ἀπόδειξις, τὴν ἀπόδειξιν ταύτην ὁ Δημοσθ. πάντως εἶχε γράψει ἐν καταλόγῳ, ὃν παρέδωκε τῷ γραμματεῖ πρὸς ἀνάγνωσιν· ὁ κατάλογος οὗτος λείπει ἐν τῷ λόγῳ.—ἡμεῖς, ἀναφέρεται ὄχι μόνον εἰς τὸν Δημοσθ., ὅστις οὐδέποτε περὶ ἑαυτοῦ ὀμιλεῖ ἐν πληθυντικῷ, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς πολιτικούς του φίλους, οὓς ὁ ῥήτωρ βεβαίως εἶχε προσκαλέσει πρὸς ἐπεξεργασίαν τῆς ἀποδείξεως.—ἐπιχειροτονῆτε... χειροτονήσετε, παρονομασία· ἐπειδὴν ἐπιχειροτονῆτε τὰς γν.=ἔταν ὑποβάλλητε (διὰ τοῦ ἐπιστάτου τῶν προέδρων) τὰς γνώμας εἰς τὴν διὰ χειροτονίας κρίσιν.—χειροτονήσετε, δηλ. ἂ ἐγὼ γέγραφα· ὁ μέλλων ἐνταῦθα ἀντὶ προστακτικῆς· χειροτονῶ τι=δι' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν ψηφίζω, ἀποφασίζω τι.—ἐν τοῖς ψηφ. καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς = διὰ τῶν ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς ἀναγραφομένων δυνάμεων (πρβλ. § 19).—ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις, δηλ. πολεμῆτε.

§ 31-32.

δοκεῖτε δέ μοι...=δοκεῖ δέ μοι ὑμᾶς... — εἰ... ἐνθυμηθεῖτε καὶ λογίσαισθ', συνωνυμία = ἐὰν ἠθέλετε λάβει ὑπ' ὄφει καὶ ἠθέλετε σκεφθῆ.—τὸν τόπον... τῆς χώρας=τὴν γεωγραφικὴν θέσιν τῆς χώρας (δηλ. τῆς Μακεδονίας).—τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους=τῇ βοηθείᾳ τῶν (καταλλήλων) ἀνέμων (δηλ. τῶν ἐτησίων) καὶ τῶν (καταλλήλων) ἐποχῶν τοῦ ἔτους (δηλ. τοῦ χειμῶνος).—προλαμβάνων διαπραίττει τὰ πολλὰ=προκαταλαμβάνων (=προκαταλαμβάνει καὶ) κατορθώνει τὰ πλεῖστα.—φυλάξας (=περιμείνας) τοὺς ἐτησίαις ἢ τὸν χειμῶνα, διὰ τούτων προσδιόριζεται ἀκριβέστερον τό: τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους· ἐτησίαι δὲ=οἱ ΒΔ. ἄνεμοι οἱ πνέοντες τακτικῶς κατὰ τὰ κυνικά καύματα—κατὰ τὸ θέρος—ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει (τὰ Τουρκιστὶ λεγόμενα μελέμια)· οἱ ἄνεμοι οὗτοι κωλύουσι τὸν πλοῦν εἰς τοὺς πρὸς Β. ἀπ' Ἀθηνῶν πλέοντας.—ἐπιχειρεῖ, ἄνευ ἀντικμ.—ἡνίκ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυναίμεθ' ἐκεῖσ' ἀφ., ἡ χρονικὴ πρότασις θεωρητέα ὡς ἀπόδοσις ὑπονοουμένης ὑποθέσεως: οὐδ' εἰ βουλοίμεθα.—μὴ βοηθείαις πολεμεῖν=να μὴ πολεμῶμεν δι' ἐπικουρικῶν στρατευμάτων (ταχέως συνειλεγμένων)· εἰς τοῦτο ἀντιτίθεται τό: παρασκευῆ συνεχεῖ καὶ δυνάμει.—ὕστεριούμεν γὰρ ἀπάντων (γέν. οὐδ.)=διότι (τότε—ἂν δηλ. πολεμῶμεν δι' ἐπικουρικῶν στρατευμάτων—) θὰ καθυστερῶμεν εἰς ἔλα (δὲν θὰ δυνάμεθα δηλ. νὰ ἐπωφελώμεθα παρουσιαζομένην τινὰ εὐκαιρίαν)· παραδείγματα τοιούτων καθυστερήσεων τῶν Ἀθην. βλ. κατωτέρω ἐν § 35 «τοὺς ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὕστερίζειν κτλ.».—παρασκευῆ συνεχεῖ=ἢ διαμενεῖ ἕως ἂν ἡ διαλυσώμεθα ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν (§ 15).—καὶ δυνάμει, ἀποδοτέον καὶ εἰς τοῦτο τὸ συνεχεῖ=ἢ συνεχῶς πολεμήσει καὶ κακῶς ἐκεῖνον ποιήσει (§ 19).—ὑπάρχει (=ἔξεστι) δ' ὑμῖν χειμαδίῳ (κτγρμ.) μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει (δτκ. χαριστικῇ) Λήμν. καὶ Θάσῳ καὶ... νήσοις (ἀντικμ.)=δύνασθε δὲ σεῖς νὰ ἔχητε ὡς χειμάδιον μὲν (=ὡς τόπον διαχειμάσεως =ὡς χειμαδίῳ) διὰ ταύτην τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν τὴν Λῆμνον καὶ τὴν Θάσον καὶ τὴν Σκίαθον καὶ τὰς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ (δηλ. ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει) κειμένας νήσους (ἦτοι τὴν Ἴμβρον, Σκυρον καὶ Πεπάρηθον)· περὶ τῆς Λήμνου βλ. ἐν § 27· ἡ Θάσος εἶναι

νήσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἐν τῇ Θρακικῇ παραλίᾳ ἀπέναντι τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου καὶ πρὸς Ν. τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Νέστου, ἢ δὲ Σκίαθος, μικρὰ νήσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους πρὸς Β. τῆς Εὐβοίας (βλ. γεωγρ. πίν.)· πᾶσαι αὗται αἱ νῆσοι ἦσαν τότε ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀθην.—καὶ λιμ. καὶ οἶτος καὶ ἄ. . . , διὰ τοῦ πολυσυνδέτου, διὰ τοῦ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς περιόδου καὶ ἐν τῷ τέλει ὑπάρχει, καθὼς καὶ διὰ τοῦ ἐμφαντικοῦ ῥᾶδιον καὶ ῥαδίως ὁ ῥήτωρ ζητεῖ νὰ καταστήσῃ τὴν πρότασίν του ἀποδεκτὴν.—ἂ χρὴ στρατ., δηλ. ὑπάρχειν.—τὴν ὥραν τοῦ ἔτους, αἰτιατκ. δηλοῦσα χρονικὴν διάρκειαν=κατὰ τὴν καλὴν ἐποχὴν τοῦ ἔτους (δηλ. κατὰ τὸ ἔαρ).—ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῆ γεν. ῥᾶδιον (ἔστι)=ὅτε εὐκόλον εἶναι νὰ προσεγγίσῃ ἢ δύναμις (=νὰ ἀποβιβάσθῃ) καὶ εἰς τὴν ξηρὰν.—καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές (ἔστι)=καὶ (ὅτε) οἱ ἄνεμοι εἶναι ἀσφαλεῖς (οὐδεὶς δηλ. κίνδυνος ὑπάρχει ἀπὸ τῶν ἀνέμων).—πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορίων στόμασι ῥαδίως ἔσται (δηλ. αὕτη ἢ δύναμις)=εὐκόλως θὰ διατρίβῃ αὕτη ἢ δύναμις εἰς αὐτὴν τὴν χώραν (τοῦ Φιλίπ.) καὶ εἰς τὰ στόμια τῶν ἐμπορικῶν λιμένων αὐτῆς (ἴνα δηλ. ἐξερχομένη εἰς τὴν ξηρὰν λεηλατῇ καὶ τὰς ναῦς, τὰς εἰς τοὺς λιμένας εἰσερχομένας ἢ ἐξερχομένας ἐξ αὐτῶν, διαρπάξῃ καὶ οὕτω βλάβῃ τὸν Φίλιπ. καὶ τροφὰς παρασκευάζῃ εἰς αὐτὴν [§ 23, § 29]).

§ 33-34 θάλατταν.

ἂ μὲν . . . χρήσεται καὶ . . . , πλαγία ἐρωτημ. πρότασις ἐξαρτημένη ἐκ τοῦ βουλευέσεται=πρὸς τί (κυρ. πρὸς τίνα) θὰ μεταχειρισθῇ; ἐτέθη τὸ ἂ ἀντὶ τί διὰ τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τό: ἂ δ' ὑπάρξαι. . . —παρὰ τὸν καιρὸν=εἰς τὴν κατάλληλον στιγμήν, ἔταν παρουσιασθῇ ἢ κατάλληλος εὐκαιρία.—ὁ τούτων (=ἂ χρήσεται καὶ πότε) κύριος καταστάς (ὁ καταστάς=ὅς ἂν καταστῇ) ὑφ' ὑμῶν, τοῦτο χρησιμεύει ὡς ὑποκμ. καὶ τῆς πλαγίας ἐρωτηματκ. προτάσεως: ἂ μὲν χρ. κτλ.=ὅστις θὰ διορισθῇ ὑφ' ὑμῶν στρατηγὸς εἰς ταῦτα (ποῖα;). — ἂ δ' ὑπάρξαι δεῖ παρ' ὑμῶν = ποῖα δὲ πρέπει σεῖς νὰ πράξῃτε.—ἂ ἰγὼ γέγραφα=τὰ ὁποῖα ἐγὼ ἐγγράφως ἔχω προτείνει· οἱ ἀγορευόντες ὠφείλον πρότερον ἐγγράφως νὰ παραδίδωσι τὰς γνώμας των ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ

ἔπειτα ν^ο ἀγορεύουσι πρὸς ὑποστήριξιν τούτων. — ἂν ταῦτ' κτλ., ἀσύνδετον ὡς συγκεφαλαιωτικῆ ἐπανάληψις τῶν εἰρημένων· ἢ σύνταξις: ἂν πρῶτον πορίσητε ταῦτα... εἶτα καὶ... κατακλείσητε... παύσεσθε.—τὰ χρήματα, ἃ λέγω=τὰ χρήματα, περὶ ὧν εἶπον (ἐν § 28 καὶ ἐφεξῆς).—εἶτα καὶ τᾶλλα παρασκευάσαντες... κατακλείσητε'=εἶτα καὶ τᾶλλα παρασκευάσητε... καὶ κατακλείσητε.—τᾶλλα, ἐπεξηγείται διὰ τοῦ: τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἱππέας. — ἐντελῆ (= τελείαν, πλήρη) πᾶσαν τὴν δ., ἀντικμ. τοῦ παρασκευάσαντες ἀνακεφαλαίου τὰ: τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἱππέας μετὰ τῆς προσθήκης τῆς σπουδαίας ἐντελῆ.— νόμῳ κατακλείσητ' (δηλ. αὐτήν, τὴν δύναμιν) = ὑποχρέωσητε διὰ νόμου αὐτήν. — ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν = νὰ μένη ἐπὶ τοῦ πεδίου τοῦ πολέμου (δηλ. ποῦ;).—τῶν μὲν χρημάτων, δηλ. τῶν 92 ταλάντων, περὶ ὧν ὠμίλησεν ἀνωτέρω ὁ ῥήτωρ. — αὐτοί, σεῖς οἱ ἴδιοι (καὶ οὐχὶ οἱ στρατηγοί, εἰς οὓς μέχρι τοῦδε ἀφίετο ἢ φροντίς τῆς ἐξευρέσεως τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς συντήρησιν τοῦ στρατοῦ χρημάτων [πρβλ. § 24]).—ταμίαι καὶ πορισταί, πρωθύστερον = πορισταί καὶ ταμίαι· ἀμφότεροι ἦσαν οἰκονομικαὶ ἀρχαί: οἱ πρῶτοι ἔργον εἶχον τὴν ὑπόδειξιν δημοσίων πόρων πρὸς συναγωγὴν χρημάτων, οἱ δὲ δευτέροι τὴν ταμίευσιν τῶν εἰσπραχθέντων καὶ διαθεσίμων χρημάτων· ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ δὲ ἐννοεῖ τινὰς τούτων τῶν ταμιῶν καὶ ποριστῶν, ἀλλὰ προτρέπει τοὺς Ἀθην. νὰ γείνωσιν αὐτοὶ—καὶ ὄχι οἱ στρατηγοί, ὡς συνήθως ἐγίνετο — πορισταὶ καὶ ταμίαι.— γιγνόμενοι... ζητοῦντες, μετχ. τροπικαί.—τῶν πράξεων παρὰ τοῦ στ. τὸν λόγον ζητοῦντες = ἀπαιτοῦντες παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένην λογοδοσίαν τῶν πράξεων του· μέχρι τοῦδε οἱ στρατηγοὶ ἀπέφευγον ταύτην διὰ τῶν ἐν § 25 μνημονευθεισῶν προφάσεων. — παύσεσθ' αἰεὶ περὶ κτλ., ἀπόδοσις τῆς ὑποθετικ. προτάσεως: ἂν πορίσητε... εἶτα καὶ... κατακλείσητε = (τότε) θὰ παύσητε νὰ σκέπτησθε πάντοτε διὰ τὰ ἴδια πράγματα καὶ νὰ μὴ κατορθώνητε τίποτε.—καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ = καὶ ἀκόμη ἐκτὸς τούτου (τίνος;).—πρῶτον μὲν, ἢ ἀπόδοσις ἔπειτα ἄνευ τοῦ δὲ (πρβλ. § 2).—ἐκείνου, δηλ. τοῦ Φιλίππου.—ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμ. πολ. συμμάχων = σὰς πολεμεῖ μετὰ τὰ χρήματα τῶν ἰδικῶν σας συμμάχων· αἱ περισσότεραι τῶν νήσων καὶ τῶν παραλίων πόλεων, ὧν οἱ κάτοικοι ἔπλεον περὶ τὸν Εὐξείνιον πόντον καὶ

τὸ Αἰγαῖον πέλαγος χάριν ἐμπορίου, συνεμάχουν τοῖς Ἀθην. (πρὸβλ. § 32). — ἄγων καὶ φέρων, τροπικαὶ μετοχ. ἐπεξηγοῦσαι τό: ἀπὸ τῶν ὑμ. συμμάχων· τὸ δὲ ἄγω καὶ φέρω = λεηλατῶ. — τοὺς πλέοντας τὴν θ., δηλ. χάριν ἐμπορίου.

§ 34 ἔπειτα...

τί πρὸς τούτῳ, δηλ. γενήσεται = τί ἄλλο ἐκτὸς τούτου θὰ συμβῆ. — τοῦ πάσχειν κτλ., ἡ σύνταξις: αὐτοὶ ἔξω τοῦ πάσχειν κακῶς γενήσεσθε = ὑμεῖς αὐτοὶ (κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς συμμάχους) θὰ εἴσθε ἐκτὸς πάσης προσβολῆς, οὐδὲν κακὸν θὰ πάσχητε. — οὐχ ὥσπερ κτλ., τὸ πλήρες εἶναι ὡς ἐξῆς: οὐκ οἰχίσηται ἔχων ὥσπερ... ὄχεται ἔχων, οὐκ ἐκλέξει ὥσπερ... ἐξέλεξε, οὐκ ἀποβήσεται ὥσπερ... ἀπέβη καὶ οὐκ οἰχίσηται ἔχων ὥσπερ... ὄχεται ἔχων· κατ' ἔννοιαν = δὲν θὰ συμβῆ πλεον, καθὼς κατὰ τὸν παρελθόντα χρόνον, καθ' ὃν οὗτος... ἀπῆλθεν ἔχων κτλ.—εἰς Λῆμνον καὶ Ἰμβρον κτλ., παρατηρητέα ἐν τοῖς παραδείγμασι τῶν κακοπραγιῶν τοῦ Φιλ. 1) ἡ ἐπιτυχὴς ἐκλογή αὐτῶν: ὁ Φίλ. ἀφήρει ἀτιμώρητος τὴν ἐλευθερίαν τῶν Ἀθην.—αἱ Λῆμνιοὶ καὶ οἱ Ἰμβριοὶ ἦσαν πολῖται Ἀθην.—, τὴν περιουσίαν αὐτῶν—τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα—, καὶ τὴν τιμὴν—τὴν ἱερὰν τριήρη— καὶ 2) ἡ κατάταξις τῶν παραδειγμάτων: ἀφήρει ἐκ Λήμνου καὶ Ἰμβρου, παρὰ τὸν Γεραιστὸν—ἀκρωτήριον καὶ πόλιν τῆς Εὐβοίας, πολὺ πλησίον τῆς Ἀττικῆς—, ἐν Μαραθῶνι—ἐν αὐτῇ τῇ Ἀττικῇ—. Τὰ παραδείγματα ταῦτα—ἀσυνδέτως ἐκφερόμενα—σαφῶς ὑποδεικνύουσι τοῖς Ἀθ. τὸ βάραθρον, πρὸ τοῦ ὁποίου οὗτοι ἴστανται· ταῦτα ὀφείλουσιν οὕτω ζωηρῶς νὰ ἐξεγείρωσι τὸ αἶσθημα καὶ τὴν πεποίθησιν τῶν Ἀθην. περὶ τῆς ἤδη ἐπικρατούσης ἀθλίας καταστάσεως, ὥστε νὰ εἰσακουσθῆ παρ' αὐτῶν ἡ ἔντονος προτροπὴ τοῦ ῥήτορος νόμῳ κατακλεῖσαι τὴν δύναμιν (§ 33).—ἐμβαλόν, μετχ. χρνκ. ἡ ἐπιδρομὴ τοῦ Φιλ. κατὰ τῆς Λήμνου καὶ Ἰμβρου, καθὼς καὶ αἱ ἄλλαι, αἱ ἐν τῷ παρόντι χωρίῳ ἀναφερόμεναι, κακοπραγίαι αὐτοῦ, ἐγένοντο πιθανῶς τῷ 352.—πολίτας ὑμετέρους, αἱ Λῆμνιοὶ καὶ Ἰμβριοὶ ὡς κληροῦχοι Ἀθηναῖοι ἦσαν πολῖται Ἀθηναῖοι κατὰ τε τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα.—τὰ πλοῖα = τὰ ἐκεῖ—ἐν Γεραιστῷ—ἠγκυροβολημένα ἐμπορικὰ πλοῖα (τὰ ἔτοιμα νὰ

ἐκπλεύσωσιν εἰς Ἀθήνας).—ἀμύθητα=ἀναρίθμητα, ἄπειρα.—ἐξελεξε=εἰσέπραξεν (ὡς λύτρα διὰ τὴν ἀπόδοσιν τῶν πλοίων).—εἰς Μαρ. ἀπέβη καὶ... ὄχητο, ἐνταῦθα ἀνεμένετο (κατὰ τὸ ἐμβαλῶν καὶ συλλαβῶν) τό: εἰς Μαρ. ἀποβάς... ὄχητο· ὁ Δημοσθ. ὅμως εἶπεν οὕτως (ἀπέβη καὶ...), διότι τὸ γεγονός τοῦτο (ἢ ἀπόβασις δηλ. τοῦ Φιλ. εἰς Μαραθῶνα) εἶναι τόσῳ σπουδαῖον, ὥστε ἔπρεπε νὰ ἐξενεχθῇ ὑπὸ τοῦ ῥήτορος δι' ἰδίας ἀνεξαρτήτου προτάσεως· τὸ ὄνομα δὲ τοῦ Μαραθῶνος μετὰ τόνου ὑπὸ τοῦ ῥήτορος ἀπαγγελλλόμενον προκαλεῖ τὴν ἀνάμνησιν — τὴν πάντοτε ζωηρὰν διατηρουμένην—τῆς ὁμοίας ἐκείνης ἀποβάσεως τῶν Περσῶν καὶ τῆς ὅλως διαφόρου τύχης αὐτῶν. — τὴν ἱερὰν κτλ., ἢ σύνταξις: ἀπὸ τῆς χώρας ὄχητ' ἔχων τὴν ἱερὰν τριήρη· οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον δύο ἱεράς τριήρεις, τὴν Πάραλον καὶ Σαλαμινίαν· ταύτας μετεχειρίζοντο εἰς θεωρίας (=τὰς ὑπὸ τῆς πόλεως πεμπομένης πρεσβείας εἰς μαντεῖα ἢ εἰς ἀγῶνας) ἢ εἰς ἄλλας σπουδαίας δημοσίας πράξεις, ὡς εἰς ἀνάκλησιν στρατηγῶν, μεταβίβασιν ἀποστολῶν, μετακόμισιν τῶν φόρων ἐκ τῶν ὑποτελῶν τοῖς Ἀθηναίων πόλεων κτλ.· ἐνταῦθα νοεῖται ἢ Πάραλος, ἣτις κατ' ἔτος μέλλουσα νὰ κομίσῃ τοὺς θεωροὺς εἰς Δῆλον ὄρμει πλησίον τοῦ Μαραθῶνος καὶ ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος ἠὺλογεῖτο καὶ ἐστέφετο ἢ πρύμνα τῆς.—ἀπὸ τῆς χώρας, δηλ. ἀπὸ τοῦ Μαραθῶνος.—ὕμεις δ'—ἐν ᾧ σεις.—ταῦτα=ταύτας τὰς κακοπραγίας (τοῦ Φιλ.).—οὔτε... δύνασθε, διὰ τοῦ ἐνεστώτος ἐμφαντικῶς δηλοῦται ὅτι καὶ νῦν ἀκόμη διαρκεῖ ἡ ἀδυναμία τῶν Ἀθηναίων.—εἰς τοὺς χρόνους, οὓς ἂν προθῆσθε, βοηθεῖν=νὰ πέμπητε βοήθειαν, καθ' ὃν χρόνον ἠθέλετε προσδιορίσει.

§ 35-36.

καίτοι τί δήποτ'—καὶ ὅμως διατί ἄρα γε.—τὴν μὲν... γίνεσθαι (=ὅτι ἢ μὲν... γίνεται)... τοὺς δ' ἀποστόλους... ὑστερίζειν, ἀντίθεσις.—τῶν Παναθηναίων... τῶν Διονυσίων, τὰ Παναθηναῖα καὶ Διονύσια ἦσαν ἑορταὶ τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων· τὰ πρῶτα ἐτελοῦντο εἰς τιμὴν τῆς Πολιάδος Ἀθηναῖς κατὰ μῆνα Ἑκατομβαιῶνα (15 Ἰουλίου-15 Αὐγούστου) ἢ καθ' ἕκαστον τέταρτον ἔτος—τὰ μεγάλα Παναθηναῖα—ἢ κατ' ἔτος—τὰ μικρά—τὰ δὲ Διονύσια ἐτελοῦντο εἰς τιμὴν τοῦ Διονύσου· ὑπῆρχον δὲ τέσσαρα: 1) τὰ κατ' ἀγροῦς ἢ τὰ μικρὰ, ἐν μηνὶ Ποσειδεῶνι (τέλ. Δεκεμβρίου-μέσ.

Ἰανουαρίου), 2) τὰ ἐν Λήμναις ἢ Λήναια, ἐν μηνὶ Γαμηλιῶν (τέλ. Ἰανουαρίου-μέσ. Φεβρουαρίου), 3) τὰ Ἀνθεστήρια, ἐν μηνὶ Ἀνθεστηριῶν (τέλ. Φεβρουαρίου-μέσ. Μαρτίου), καὶ 4) τὰ ἐν ἄστει ἢ τὰ μεγάλα, ἐν μηνὶ Ἐλαφηβολιῶν (τέλ. Μαρτίου-μέσ. Ἀπριλίου).—τοῦ καθήκοντος χρόνου = κατὰ τὸν ὠρισμένον χρόνον (δηλ. ;).—ἂν τε δεινοὶ λάχωσιν ἂν τ' ἰδιῶται = εἴτε ἔμπειροι διὰ κλήρου ἀναδειχθῶσιν εἴτε ἄπειροι.—οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμελούμενοι = οἱ ἐπιμεληταὶ ἀμφοτέρων τῶν ἑορτῶν τούτων, ἐκεῖνοι δηλ., εἰς οὓς ἦτο ἀναθεθεμένη ἢ διοργάνωσις τῶν ἑορτῶν τούτων ὡς ἐπιμεληταὶ τῶν μὲν Παναθηναίων ἦσαν οἱ ἀθλοθέται, δέκα τὸν ἀριθμόν, εἰς ἕξ ἐκάστης φυλῆς, τῶν δὲ Διονυσίων ὁ ἐπώνυμος ἄρχων.—εἰς ἅ = δι' ἅς ἑορτάς.—οὐδ' εἰς ἓνα (ἐντονώτερον τοῦ: εἰς οὐδένα) τῶν ἀποστόλων = δι' οὐδεμίαν ἐκ τῶν ναυτικῶν ἀποστολῶν.—καὶ τοσοῦτον ὄχλον καὶ παρασκευὴν, νοητέον τὸ ἔχει, εἰς ὃ ὑποκμ. τὸ ἅ = καὶ αἱ ὅσαι εἰς ἑορταὶ ἀπαιτοῦσι τοσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων (δηλ. χορευτῶν, αὐλητῶν, χορηγῶν, γυμνασιάρχων κτλ.) καὶ τοσαύτην προπαρασκευὴν (δηλ. πολυτελεῆ σκευή, ἐσθήτας κτλ., ὧν ἡ χρῆσις ἀπαραίτητος ἐν ταῖς ἑορταῖς).—ὄσσην οὐκ οἶδ', εἴ τι τῶν ἀπάντων (γέν. οὐδετ.) ἔχει = ὄσσην δὲν γνωρίζω, ἂν ἀπαιτῆ ἄλλο τι ἐξ ὅλων τῶν πραγμάτων = ὄσσην ἴσως οὐδὲν ἄλλο πρᾶγμα ἀπαιτεῖ.—τοὺς δ' ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὑστερίζειν τῶν καιρῶν, τὸ ἀπαρμφ. ἐκ τοῦ νομίζετε = αἱ δὲ ναυτικαὶ ὑμῶν ἀποστολαὶ (ἔτι) φθάνουσιν ἀργὰ διὰ τὰς περιστάσεις (= δὲν ἐπωφελοῦνται τὰς εὐνοϊκὰς περιστάσεις [πρβλ. § 32]).—τὸν εἰς Μεθ., τὸν εἰς Παγ., τὸν εἰς Ποτείδ. = καθὼς π. χ. ἡ εἰς Μεθώνην (ἀποστολή), ἢ εἰς Παγασάς, ἢ εἰς Ποτεΐδειαν. Τὴν Μεθώνην κατέλαβεν ὁ Φίλ. τῷ 353, τὰς δὲ Παγασάς, πόλιν παράλιον τῆς Θεσσαλίας καὶ ἐπίγειον τῶν Φερῶν, τῷ 352 καὶ τὴν Ποτεΐδειαν τῷ 356· οἱ Ἀθηγ. — ἐγνοεῖται — ἐστελλον εἰς τὰς πόλεις ταύτας βοθηθείας, ἀλλ' αὐταὶ οὐδὲν κατῴρθον ὡς ἐρχόμεναι συνήθως μετὰ τὴν ἐκπόρθησιν τῶν πόλεων.—οἱ ἐκεῖνα μὲν . . . ἀπάντησις εἰς τὸ τί δή ποτ' . . . : = διότι ὅλα μὲν ἐκεῖ (ἐν ταῖς ἑορταῖς) διὰ νόμου ἔχουσι ὀρισθῆ.—πρόοιδεν = ἐκ τῶν προτέρων γνωρίζει.—ἐκ πολλοῦ (δηλ. χρόνου) = πρὸ πολλοῦ.—τίς χορηγὸς ἢ γυμν. . . , δηλ. ἔσται· χορηγὸς λέγεται ὁ καταβάλλων τὰς δαπάνας πρὸς παρασκευὴν χοροῦ, γυμνασίαρχος δὲ ὁ ἀναλαμβάνων τὴν δαπάνην διὰ τὸν εὐπρεπισμὸν τοῦ

διὰ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας προωρισμένου χώρου καὶ διὰ τὴν ἐνάσκησιν καὶ διατροφὴν τῶν ἀθλητῶν· ἡ χορηγία καὶ ἡ γυμνασιαρχία ἦσαν αἱ σπουδαιόταται τῶν ἐν Ἀθήναις τακτικῶν λειτουργιῶν.—τῆς φυλῆς=τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς.—πότε καὶ παρὰ τοῦ (=τίνος) καὶ τί λαβόντα (αὐτόν, δηλ. τὸν χορηγὸν ἢ γυμνασίαρχον) τί δεῖ ποιεῖν = πότε (ἄφ' οὗ λάβῃ) καὶ παρὰ τίνος (ἄφ' οὗ λάβῃ) καὶ τί ἄφ' οὗ λάβῃ αὐτὸς (ὁ χορηγὸς ἢ ὁ γυμνασίαρχος) τί πρέπει νὰ πράττῃ.—οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδ' ἄοριστον ἐν τούτοις ἡμέληται, ἀσύνδετον συγκεφαλαιοῦν τὰ προηγούμενα· τὸ δὲ ἀνεξέταστον καὶ ἄοριστον προληπτικὰ κατηγορούμενα (πρβλ. § 8 «ἀθάνατα») = ἐν συντόμῳ οὐδὲν εἰς αὐτὰ ἔχει παραμεληθῆ, ὥστε νὰ εἶναι ἀνεξέταστον καὶ ἄοριστον.—ἐν δὲ τοῖς κτλ., ὁ Δημοσθ. ἄφ' οὗ τὴν γενικὴν καὶ ἀφηρημένην ἔννοιαν «ἅπαντα νόμῳ τέτακται» διεσάφησε διὰ συγκεκριμένων αὐτῆς λεπτομερειῶν — διότι τοιαῦτα ἐπιδρῶσιν ἀποτελεσματικῶς—«καὶ προοίδεν ἕκαστος . . .», συγκεφαλαιοῖ εἶτα πάσας ταύτας τὰς λεπτομερείας διὰ τοῦ «οὐδὲν ἀνεξέταστον . . . ἡμέληται», ἵνα ἐπιφέρῃ τὴν ἀντίθεσιν «ἐν δὲ τοῖς . . . ἅπαντα». — ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς τούτου παρασκευῆς — εἰς δὲ τὰ ἀφορῶντα τὸν πόλεμον καὶ τὴν προετοιμασίαν αὐτοῦ. — ἄτακτα, ἀδιόρθωτα, ἄορισθ' ἅπαντα (= ὅλα ἀνεξαίρετως εἶναι ἄνευ τάξεως, ἀκανόνιστα, ἀπροσδιόριστα), τὸ ἀσύνδετον, τὰ ἀλλεπάλληλα φωνήεντα, τὸ ὁμοιτέλευτον, ἡ χασμωδία καὶ ὁ ἀκανόνιστος ῥυθμὸς συντελοῦσιν εἰς τὸ νὰ ἐξαρθῇ ἡ ἔννοια τῆς ἀταξίας, τῆς ἐπικρατούσης ἐν τῷ στρατιωτικῷ ὀργανισμῷ τῶν Ἀθηναίων.

§ 37.

τοιαροῦν = διὰ τοῦτο λοιπόν.—ἅμ' ἀκηκόαμέν τι καὶ . . . καθίσταμεν, ἀμφότεραι αἱ πράξεις παρίστανται ὡς σύγχρονοι, ἐν ᾧ ἢ πρώτη ὄφειλε νὰ εἶναι ὑποτεταγμένη εἰς τὴν δευτέραν = εὐθὺς ὡς ἀκούομέν τι (δηλ. πολεμικὴν τινα πράξιν τοῦ Φιλ.), ἀμέσως τότε καὶ . . . διορίζομεν.—τριηράρχους, τριήραρχος ἐκαλεῖτο ὁ ἀναλαμβάνων ἰδίᾳ δαπάνη νὰ ἐξοπλίσῃ τριήρη εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου ὧν ἅμα ὑπεύθυνος καὶ περὶ τὴν κυβέρνησιν ἢ διοίκησιν αὐτῆς. — καὶ τούτοις ἀντιδόσεις ποιούμεθα = καὶ ἐπιτρέπομεν εἰς τούτους νὰ κάμωσιν ἀντιδόσεις. Ὁ ἐκλεγόμενος ὡς τριήραρχος,

ἐὰν ἐνόμιζεν ὅτι τὴν ἐπιβληθεῖσαν αὐτῷ λειτουργίαν δίκαιον ἦτο ἄλλος πλουσιώτερος νὰ λειτουργήσῃ, εἶχε τὸ δικαίωμα οὗτος νὰ προσκαλέσῃ τὸν πλουσιώτερον ν' ἀναλάβῃ τὴν λειτουργίαν ἢ ν' ἀνταλλάξῃσι τὰς περιουσίας αὐτῶν. Ἡ πρὸς τοῦτο ἄγουσα διαδικασία ἐκαλεῖτο ἀντίδοσις. — καὶ περὶ χρ. πόρου σκοποῦμεν = καὶ σκεπτόμεθα περὶ προμηθείας χρημάτων. — καὶ μετὰ ταῦτ' ἐμβαίνειν (δηλ. εἰς τὰς τριήρεις [§ 16]) τοὺς μετ. ἔδοξε (γνωμικ. ἀβρίστος=δοκεῖ) καὶ τοὺς χωρῖς οἰκ.=καὶ μετὰ ταῦτα ἀποφασίζομεν νὰ ἐμβαίνωσιν εἰς τὰ πλοῖα οἱ μέτοικοι καὶ οἱ κατοικοῦντες χωριστὰ (ἀπὸ τοὺς μέχρι τοῦδε κυρίου των), δηλ. οἱ ἀπελεύθεροι· μέτοικοι δ' ἐκαλοῦντο οἱ ξένοι, οἱ ἀντὶ φόρου, μετοικίου καλουμένου (12 δραχμ. κατ' ἔτος), ἔχοντες τὸ δικαίωμα νὰ κατοικῶσιν ἐν Ἀθήναις· τούτων οἱ μὲν εὐποροὶ ὑπεχρεοῦντο νὰ στρατεύωνται ὡς ὀπλίται, οἱ δὲ λοιποὶ ὡς ἐρέται ἐν τῷ ναυτικῷ τὴν αὐτὴν ὑποχρέωσιν εἶχον καὶ οἱ ἀπελεύθεροι. — εἴτ' αὐτοὺς (ἡμᾶς) πάλιν, δηλ. ἐμβαίνειν ἔδοξε = ἔπειτα πάλιν ἀποφασίζομεν νὰ ἐμβαίνωμεν εἰς τὰ πλοῖα ἡμεῖς οἱ ἴδιοι (οἱ Ἀθην.). — εἴτ' ἀντεμβιβάζειν, δηλ. τοὺς μετοίκους καὶ τοὺς χωρῖς οἰκοῦντας ἔδοξε = ἔπειτα ἀποφασίζομεν νὰ ἐμβιβάζωμεν εἰς τὰ πλοῖα ἀντὶ ἡμῶν αὐτῶν πάλιν τοὺς μετοίκους καὶ τοὺς ἀπελευθέρους. — εἴτ' . . . προαπόλωλε τὸ ἐφ' ὃ ἂν ἐκπλέωμεν, κατ' ἔννοιαν = ἔπειτα ὁ σκοπὸς τοῦ ἐκάστοτε γινομένου ἰδικοῦ μας ἀπόπλου ἐκ τῶν προτέρων ματαιοῦται. — ἐν ὅσῳ (δηλ. χρόνῳ) ταῦτα μέλλεται = ἐν ὅσῳ ταῦτα ἀναβάλλονται. — τοιγαροῦν ἄμ' ἄκ. κτλ., ἡ ἔννοια: λοιπὸν τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι: α') τὸ νὰ λαμβάνωμεν τὰ κατάλληλα μέτρα εὐθὺς ὡς μανθάνωμεν εἰδησίην τινα περὶ πολεμικῆς ἐνεργείας τοῦ Φιλ. καὶ οὐχί — ὡς ὤφειλεν — ἐκ τῶν προτέρων, προτοῦ δηλ. ὁ Φιλ. ἐπιχειρήσῃ τι, καὶ β') τὸ νὰ λαμβάνωμεν διαφόρους ἀποφάσεις ἀναιρούσας ἀλλήλας ἀντὶ μιᾶς ὠρισμένης. Ἐὐὐ α' ὁ ῥήτωρ εἰκονίζει διὰ τοῦ παρατακτικοῦ ἅμα καὶ διὰ τοῦ τριμελοῦς πολυσυνδέτου καὶ . . . καὶ . . . καί, τὸ β') διὰ τοῦ καὶ . . . εἶτα . . . εἶτα . . . εἶτα· πῶς χαρακτηρίζονται οἱ Ἀθην. διὰ τῆς α' πράξεως αὐτῶν καὶ πῶς διὰ τῆς β'; — εἰς τὸ παρασκ. = εἰς τὰς προετοιμασίας. — οἱ δὲ τῶν πραγμάτων (= τοῦ πρῶττειν) . . . καιροὶ = αἱ δὲ ἐκάστοτε εὐνοϊκαὶ περιστάσεις πρὸς δρᾶσιν. — οὐ μένουσι = δὲν περιμένουσι. — εἰρωνεῖαν = τὴν προspoίησιν (ἣν ἔκαμνον πολλοί, ἵνα ἀπαλλαγῶσι τῆς ἐπι-

βαλλομένης εἰς αὐτοὺς λειτουργίας [πρβλ. § 7]—. ἄς δὲ τὸν μετ. κτλ., ἢ σύνταξις : αἱ δὲ δυνάμεις, ἄς οἴομεθα ἡμῖν ὑπάρχειν τὸν μεταξὺ χρόνον, ἐξελέγχονται ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν οὐδὲν οἷαί τ' οὔσαι ποιεῖν = αἱ δὲ δυνάμεις (αἱ μισθοφορικαί, αἱ διαμένουσαι διαρκῶς ἀνὰ τὸ βόρειον Αἰγαῖον), ἄς κατὰ τὸν μεταξὺ χρόνον (μέχρις οὗ του δηλ. περατωθῆ καὶ φθάσῃ ἡ ἀποφασισθεῖσα ναυτικὴ παρασκευὴ) νομίζομεν ἀρκετὰς δι' ἡμᾶς, ἀποδεικνύονται εἰς αὐτὰς τὰς καταλλήλους περιστάσεις οὐδὲν δύναται νὰ κατορθῶσιν.— ὁ δ' κτλ., ὁ Δημοσθ. αἰφνιδίως καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἄνευ τινὸς μεσολαβήσεως ὑπομινῆσκει τοὺς Ἀθην. τὴν πρὸς αὐτοὺς περιφρονητικὴν διαγωγὴν τοῦ Φιλ.—εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἐλήλυθεν = εἰς τοσαύτην αὐθάδειαν ἔχει φθάσει (πρβλ. § 9 «οἱ... ἀσελγείας»). — ὥστ' ἐπιστέλλειν = ὥστε νὰ στέλλῃ. — τοιαύτας ἐπιστολάς, ὅποια εἶναι ἐκείνη, ἥτις νῦν θ' ἀναγνωσθῆ.

§ 38-39.

ἐπιστολῆς ἀνάγνωσις, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς περὶ τῶν Ἀθην. μικρᾶς ἰδέας τοῦ Φιλ. ἀναγινώσκει ὁ ρήτωρ ἐπιστολὴν τινα αὐτοῦ σταλεῖσαν πρὸς τοὺς Εὐδοεῖς, ἐν ἣ—καθὼς παραδίδεται—ὁ Φίλ. συνεβούλευεν αὐτοὺς «μὴ δεῖν ἐλπίζειν εἰς τὴν Ἀθηναίων συμμαχίαν, ὅτι (=διότι) οὗτοι οὐδὲ αὐτοὺς δύναται σφῆξιν». Οἱ Ἀθην. τῷ 358 π. X. εἶχον συνάψει συμμαχίαν μετὰ τῶν Εὐδοϊκῶν πόλεων· ταύτην ἐξήτει νὰ διαρρήξῃ ὁ Φίλ.· καὶ πράγματι κατώρθωσε τοῦτο τῷ 350.—τῶν ἀνεγνωσμένων, δηλ. ὑπ' ἐμοῦ.—τὰ πολλὰ—τὰ πλεῖα.—ὡς οὐκ ἔδει—ὡς δὲν ἔπρεπε· κατ' ἔννοιαν = δυστυχῶς.—οὐ μὴν ἄλλ' = ἄλλ' ὅμως.—ὅσ' ἂν τις ὑπερβῆ τῷ λόγῳ = ὅσα τις παρέλθῃ διὰ τοῦ λόγου (= ἀποσιωπήσῃ ἐν τῷ λόγῳ).—καὶ τὰ πράγμαθ' ὑπερβήσεται, ὡς ὑποκμ. τοῦ ρ. τό : τὰ πράγματα, ὡς ἀντικείμεν. δὲ νοητέον ἐκ τοῦ ὅσα τό : ταῦτα—καὶ ἢ πραγματικότητος (ὅπως δηλ. καὶ ὁ ρήτωρ) θὰ ὑπερπηδῆσῃ ταῦτα (=θὰ κάμῃ ὥστε νὰ ὑπάρχωσι, νὰ μὴ ἔχωσι γίνεαι).—δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημ.=(τότε) πρέπει νὰ ὁμιλῇ τις πρὸς εὐχαρίστησιν (τῶν ἀκροατῶν του).—εἰ δ' ἢ τῶν λόγων χάρις... ἔργῳ ζημίᾳ γίνεται—ἐὰν δ' ὅμως οἱ εὐχάριστοι (διὰ τὸ περιεχόμενόν των, οἱ ἀποκρύπτοντες δηλ. τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν) λόγοι...

πράγματι καταλήγουσιν εἰς βλάβην. — ἂν ἢ μὴ προσήκουσα = ὅπου οὗτοι (οἱ εὐχάριστοι λόγοι) δὲν ἀρμόζουσι. — φενακίζειν εἰ-
 τοὺς = ν' ἀπατάτε τὸν ἑαυτὸν σας. — καὶ ἄπ. ἀναβαλ... πάντων
 ὑστερεῖν τῶν ἔργων = καὶ διὰ τῆς ἀναβολῆς ὄλων ἐκείνων... νὰ
 καθυστερήτε εἰς ὅλας τὰς ἐπιχειρήσεις. — ἂν (= ἄ ἂν) ἢ δυσχερῆ =
 ὅσα τυχὸν εἶναι δυσάρεστα. — μαθεῖν = νὰ ἐννοήσητε. — ὅτι δεῖ
 τοὺς κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ τοῦτο = ὅτι δηλ. οἱ θέλοντες νὰ διεξά-
 γωσιν ὀρθῶς τὸν πόλεμον δὲν πρέπει ν' ἀκολουθῶσι τὰ γεγονότα
 (δὲν πρέπει δηλ. νὰ σκέπτονται μετὰ τὰ γεγονότα). — οὐκ ἀκολου-
 θεῖν, ἢ ἄρνησις οὐ καὶ ὄχι μὴ, διότι ἀνήκει εἰς τὸ δεῖ (= οὐ
 δεῖ... ἀκολουθεῖν)· ἐτέθη πρὸ τοῦ ἀκολουθεῖν διὰ τὴν ἀντίθεσιν
 (ἄλλ' αὐτοὺς...). — ἀλλ' αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι (= ἠγεῖσθαι)
 τῶν πραγμ. = ἀλλὰ τοῦναντίον αὐτοὶ πρέπει νὰ προηγῶνται τῶν
 γεγονότων (νὰ σκέπτονται δηλ. πρὶν γείνωσι τὰ πράγματα). Κατὰ
 ταῦτα ὁ Δημοσθ. συμβουλεύει τοὺς Ἰσθμ. νὰ προβλέπωσι, μὴ
 συμβῆ κακόν τι εἰς αὐτοὺς, καὶ νὰ διεξάγωσι τὸν πόλεμον οὐχὶ
 βοηθείαις, ἀλλὰ παρασκευῇ συνεχεῖ (§ 32). — τὸν αὐτὸν τρόπον
 = κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· ἐπαναλαμβάνεται διὰ τοῦ οὕτω, εἰς ὃ
 νοητέον τό: δεῖ ἀξιοῦν. — ὥσπερ τῶν στρατ... οὕτω, παραβολή·
 τί ζητεῖ διὰ τῆς παραβολῆς ὁ ῥήτωρ καὶ ποῖον τὸ κύριον σημεῖον
 αὐτῆς; — καὶ τῶν πραγμάτων (δηλ. ἠγεῖσθαι) τοὺς β. = καὶ οἱ
 (καλῶς) σκεπτόμενοι νὰ προηγῶνται τῶν πραγμάτων (= νὰ διευ-
 θύνωσι τὰ πράγματα). — ἂν (= ἄ ἂν) ἐκείνοις (= τούτοις [δηλ.
 τοῖς βουλευομένοις]) = ὅσα φανῶσι καλὰ εἰς τούτους. — ἀναγκά-
 ζονται, δηλ. οἱ βουλευόμενοι. — διώκειν = ἀκολουθεῖν.

§ 40 - 41.

πλειστήν δύναμιν κτλ., ἡ πολεμικὴ δύναμις τῶν Ἰσθμ. καὶ
 κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Δημοσθ. ἦτο μεγίστη· κατ' αὐτὸν τὸν
 ῥήτορα ἀλλαχοῦ — ἐν τῷ περὶ συμμοριῶν λόγῳ — οἱ Ἰσθμ. εἶχον
 «χιλίους μὲν ἱππέας, ὀπλίτας δὲ ὅσους ἂν ἐθέλη τις (κατὰ τὸν
 Θεουκῶδ. [ἐν βιβλ. II, κεφ. 13] «τρισχιλίους καὶ μυρίους»), ναῦς
 δὲ τριακοσίας». — ἔχοντες, μετχ. ἐνδοτικῆ. — χρημάτων πρόσδοδον,
 τὸ σύνολον τῶν κατ' ἔτος προσόδων τῆς Ἰσθμ. ἀνήρχετο κατὰ
 τοὺς χρόνους τοῦ Δημοσθ. εἰς 1.200 περίπου τάλαντα. — τούτων

μὲν . . . οὐδενὶ . . . εἰς δέον τι κέχρησθε=οὐδὲν μὲν ἐκ τούτων εἰς
 προσήκουσάν (σπουδαίαν) τινα περίστασιν ἔχετε χρησιμοποιοῦ-
 σει.—μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας=μέχρι τῆς σημερινῆς ἡμέρας
 =μέχρι σήμερον.—οὐδὲν (αἰτιατικ. τοῦ κατὰ τι) ἀπολείπεται . . .
 οὕτω πολεμεῖν Φιλ.=οὐδόλως παύετε ἀπὸ τοῦ νὰ πολεμῆτε οὕτω
 πρὸς τὸν Φίλ.=διεξάγετε τὸν κατὰ τοῦ Φιλ. πόλεμον ἀκριβῶς
 οὕτω.—ὥσπερ οἱ βάρβαροι πυκτεύουσι (=πυγμαχοῦσι), οἱ βάρβα-
 ροὶ δὲν ἐπυγμάχουν κατὰ τοὺς γυμναστικούς κανόνας, ὡς οἱ Ἕλλη-
 νες.—ὥσπερ οἱ β. . . οὕτω πολ. Φιλ., παραβολή· ποῖον τὸ κύριον
 σημεῖον αὐτῆς; —καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ πληγεῖς, ἢ ἀπόδοσις τοῦ καὶ
 κατωτέρω καὶ ὑμεῖς=διότι καθὼς ὁ κτυπηθεὶς ἐξ ἐκείνων (δηλ.
 τῶν βαρβάρων) . . . οὕτω καὶ ὑμεῖς . . . — ἀεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται=
 πάντοτε πιάνεται ἀπὸ τὸ κτυπηθὲν μέρος =φέρει τὴν χεῖρά του
 πάντοτε πρὸς τὸ κτυπηθὲν μέρος (τοῦ σώματος [πρὸς τίνα σκο-
 πόν;]).—καὶν ἐτέρωσε πατάξης (τοῦ ῥ. πατάσσω)=καὶ ἂν εἰς
 ἄλλο μέρος (τοῦ σώματος) κτυπήσῃς· ἐτέθη τὸ β΄ πρὸς. ἀντὶ τοῦ
 γ΄ (καὶν . . . πατάξῃ τις) ὡς ἐμφαντικώτερον.—ἐκεῖσ' εἰσὶν αἱ χεῖρες,
 βραχυλογία=ἐκεῖσε κινοῦνται αἱ χεῖρες καὶ ἐκεῖ εἰσὶν.—προβάλλ-
 εσθαι δ' ἢ βλέπειν ἐναντίον (ἐπίρρ.)=νὰ προτείνη ὄμως τὰς
 χεῖράς του (πρὸς προφύλαξίν του) ἢ νὰ βλέπῃ κατὰ πρόσωπον
 τὸν ἀντίπαλόν του (ἵνα ἐκ τῶν προτέρων διακρίνῃ, τοῦ ὁ ἀντί-
 παλος σκοπεύει νὰ κτυπήσῃ).—οὕτ' ἐθέλει, καὶ ἂν δηλ. τις ὑπο-
 δείξῃ αὐτῷ ὅτι ἀδεξίως πυγμαχεῖ.—ἂν . . . πύθησθε, δηλ. ὄντια.—
 ἐν Χερρονήσῳ . . . ἐν Πύλαις, πρβλ. § 17.—ἐκεῖσε βοηθεῖν ψηφί-
 ζεσθε=ἀποφασίζετε νὰ πέμπητε βοήθειαν ἐκεῖ.—ἂν ἐν Πύλαις,
 δηλ. πύθησθε Φίλ. ὄντια.—ἐκεῖσε, δηλ. βοηθεῖν ψηφίζεσθε.—ἂν
 ἄλλοθι που, ποῖον τὸ ῥ. τῆς προτάσεως; —συμπαραθεῖτ' ἄνω
 κάτω=τρέχετε κατόπιν αὐτοῦ (τοῦ Φιλ.) ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.—στρατη-
 γεῖσθ' ὑπ' ἐκείνου = διευθύνεσθε ὑπ' ἐκείνου (τοῦ Φιλ.) ὡς ὑπὸ
 στρατηγοῦ=στρατηγός σας εἶναι ἐκεῖνος (ὁ Φίλ. [ὁ ἐχθρός σας])·
 διὰ τούτων πικρῶς καθάπτεται τῶν Ἀθην. ὁ ῥήτωρ. — πρὸ τῶν
 πραγμάτων προορατ' . . . πρὶν . . . , διὰ τοῦ διπλοῦ πρό, καθὼς καὶ
 διὰ τοῦ πρὶν, ἐξαιρεται ἢ ἔννοια.—πρὶν ἂν ἢ γεγενημένον κτλ.,
 ἐπεξήγησις τοῦ: πρὸ τῶν πραγμάτων = προτοῦ δηλ. πληροφο-
 ρηθῆτε ἢ ὅτι ἔχει γείνει τι ἢ ὅτι γίνεται.—ταῦτα ἴσως . . . ἐνῆν
 =ταῦτα (ὁ τοιοῦτος δηλ. τρόπος τοῦ πολεμεῖν) ἴσως . . . ἦσαν

δυνατά.—πρότερον, ὅτε δηλ. οἱ μὲν Ἰθην. εἶχον ἔτι τὰ ἐν Μακεδονίᾳ φρούρια, ὁ δὲ Φίλ. δὲν εἶχε καταστῆ ἰσχυρός (πρβλ. § 4-6). —ἐπ' αὐτὴν ἦκει τὴν ἀκμὴν (δηλ. ταῦτα [=τὰ πράγματα]) = ἡ (ἐκ τοῦ τρόπου τούτου τοῦ πολεμεῖν δημιουργηθεῖσα) κατάστασις ἔχει φθάσει εἰς τόσῳ κρίσιμον σημεῖον· πρβλ. παροιμιώδη ἔκφρασις: ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς ἴσταται, ὅπερ κυρίως=ἴσταται εἰς τὴν κόψιν τοῦ ξυραφιοῦ· εἶτα=εὐρίσκεται εἰς κρισιμώτατον σημεῖον.—ὥστ' οὐδέκ' ἐγγωρεῖ (δηλ. ταῦτα)=ὥστε ταῦτα (ὁ τοιοῦτος δηλ. τρόπος τοῦ πολεμεῖν) δὲν ἐπιτρέπεται πλέον.

§ 42.

θεῶν τις... ἐμβαλεῖν Φίλ., μεγάλη καὶ παράδοξος αὐτῆ ἡ γνώμη, ἀλλὰ λίαν καταληπτὴ τῷ Ἑλλην. λαῷ, ὅστις διὰ τοῦ ἔπους καὶ τῆς τραγωδίας ἦτο ἐξωκλειωμένος πρὸς τὸν ἀπὸ μηχανῆς θεόν.—τοῖς γινν. ὑπὲρ τῆς πόλεως αἰσχυνόμενος=ἐξ ἐνδιαφέροντος πρὸς τὴν πόλιν ἐντρεπόμενος διὰ τὰ συμβαίνοντα.—τὴν φιλ. ταύτην ἐμβαλεῖν Φίλ.=ὅτι ἐνέβαλεν εἰς τὸν Φίλ. ταύτην τὴν φιλοπραγμοσύνην (=τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπιχειρῇ πολλὰ πράγματα [πρβλ. § 9, ἐνθα ἐκτίθεται ἡ φιλοπραγμοσύνη αὐτῆ τοῦ Φίλ.]).—εἰ... ἡσυχίαν ἔχειν ἠθέλε=ἐὰν ἠθέλε νὰ ἡσυχάζῃ.—ἔχων, ἃ κατέστραπται καὶ προεἴληφεν=κατέχων ὅσα ἔχει καθυποτάξει καὶ ἔχει προκαταλάβει (πρβλ. § 9, 31).—ἀποχορῆν (ἀπρμφ. τοῦ ἀπρσ. ρ. ἀπόχορη=ἀρκετὸν εἶναι [πρβλ. § 22]) ἐνίοις ὑμῶν ἂν μοι δοκεῖ, ἡ ἐν ἀρχῇ τῆς προτάσεως θέσις τοῦ ἀπρμφ. πρὸς ἔμφρασις =δοκεῖ μοι ἀποχορῆν ἂν ἐνίοις ὑμῶν· ὡς ὑποκείμε. τοῦ ἀποχορῆν χρησιμεύει ἡ ἀναφορ.πρότασις: (ταῦτα) ἐξ ὧν αἰσχ... ὠφληκότες ἂν ἦμεν (τοῦ ρ. ὀφλισκάνειν) δημοσίᾳ = νομίζω ὅτι μερικοὶ ἐξ ὑμῶν θὰ ἠρκοῦντο (=θὰ ἦσαν ηὔχαριστημένοι) εἰς ταῦτα, ἔνεκα τῶν ὁποίων ἠθέλομεν ἐπισύρει καθ' ἡμῶν αὐτῶν δημοσίᾳ (=ἐνώπιον τοῦ κόσμου) δυσφημίαν καὶ τὴν κατηγορίαν τῆς δειλίας καὶ πάντα τὰ αἰσχιστα· τὸ ὀφλισκάνω κυρίως =καταδικάζομαι εἰς χρηματικὸν πρόστιμον· εἶτα ὀφλισκάνω αἰσχύνην, ἀνανδρίαν κ.τ.τ. =ἐπισύρω καθ' ἑμαυτοῦ κατασχύνην, τὴν κατηγορίαν τῆς δειλίας κ.τ.τ.—ἐπιχειρῶν αἰεὶ τινὶ καὶ τοῦ πλείονος ὀρεγόμενος =ἐπειδὴ οὗτος (ὁ Φίλ.) ἐπιχειρεῖ πάντοτε (νέον) τι καὶ (πάν-

τοτε) ἐπιθυμεῖ τὸ περισσότερον (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς Ἀθην.. οἵτινες ἦσαν ἠὺχαριστήμενοι εἰς τὸ ὀλιγώτερον). — Ἰσως ἂν ἐκκαλέσαιτ(ο) ὑμᾶς = Ἰσως ἤθελεν ἐξεγείρει ὑμᾶς (ἐκ τῆς νωθρότητος ὑμῶν)· πρβλ. § 17 «ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν... Ἰσως ἂν δομήσαιτε». — εἶπερ μὴ παντάπασιν ἀπεγνώκατε (ἀμτβτ.) = ἐὰν βεβαίως δὲν ἔχγητε ἀπελπισθῆ καθ' ὀλοκληρίαν.

§ 43 - 44.

Θαυμάζω, εἰ... μετὰ τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ρ. (χαίρειν, θαυμάζειν κτλ.) καὶ τὰς ταυτοσήμους ἀπροσώπους ἐκφράσεις (αἰσχροὺν ἔστι, θαυμαστόν ἔστι κτλ.) τὸ αἷτιον τοῦ ψυχικοῦ πάθους ἐκφέρεται ὄχι μόνον διὰ τοῦ ὅτι, ἀλλὰ ὑπὸ τὸν τύπον ὑποθέσεως καὶ διὰ τοῦ εἰ, δι' οὗ πολλάκις ἐκ λεπτότητος ἀτυκῆς ἐκφέρεται καὶ πραγματικὸν αἷτιον. — ἐνθυμεῖται = ἀναλογίζεται, σκέπτεται. — ὦ ἄνδρες Ἀθην., ἢ κλητ. ἀπομακρυνθεῖσα τοῦ ὑμῶν παρενετέθη ἐκεῖ, ἔνθα ἔμελλε νὰ διεγείρῃ τὴν μεγίστην προσοχήν. — τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολ. γεγενημένην... τὴν δὲ τελευταίαν οὔσαν ἤδη, αἰ μετοχ. κατηγρμ. ἐξαρθώμεναι ἐκ τοῦ ὄρων = ὅτι ἢ μὲν ἀρχὴ τοῦ πολέμου ἔχει γείνει... τὸ δὲ τέλος αὐτοῦ (ὅτι) εἶναι ἤδη. — περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλ. = διὰ νὰ τιμωρήσωμεν τὸν Φίλιππον (διότι οὗτος ἐκπολιορκήσας τὴν Ἀμφίπολιν δὲν ἀπέδωκεν εἰς ἡμᾶς ταύτην, καθὼς εἶχεν ὑποσχεθῆ). — ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς ὑπὸ Φίλ. = διὰ νὰ μὴ κακοποιηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Φίλ. — ἀλλὰ μὴν (= ἀλλὰ τῷ ὄντι), διὰ τούτου εἰσάγεται σπουδαιότερόν τι. — ὅτι γ' οὐ στήσεται = ὅτι βεβαίως δὲν θέλει σταματήσει (ἀλλὰ ὅτι θὰ προχωρήσῃ καὶ τέλος θὰ ἐπέλθῃ καθ' ἡμῶν αὐτῶν [πρβλ. § 50]). — δῆλον, δηλ. ἔστι. — εἰ μὴ τις κωλύσει, δηλ. αὐτὸν προιέναι. — εἶτα, τοῦτο ἐν ἀρχῇ ἐρωτήσεως ἐμφαίνει ἀγανάκτησιν = καὶ ἔπειτα (παρὰ ταύτην δηλ. τὴν βεβαιότητα, ὅτι οὗτος δὲν θὰ σταματήσει, ἀλλ' ὅτι θὰ ἔλθῃ καθ' ἡμῶν αὐτῶν). — τοῦτο, δηλ. τὸ προιέναι καὶ ἤκειν Φίλιππον εἰς τὴν Ἀττικὴν. — ἀναμενοῦμεν καὶ το. κτλ., ἢ σύνταξις: ἀναμενοῦμεν καὶ οἶσθε πάντας καλῶς ἔχειν, ἂν (= ἐὰν) ἀποστείλητε τριήρεις κτλ. — κενάς, δηλ. πολιτῶν Ἀθηναίων. — τὰς παρὰ τοῦ δεῖνος (ἐξ ὀνομαστ. ὁ δεῖνα) ἐλπίδας = τὰς (κενάς) ἐλπίδας (περὶ ἐπιτυχῶν ἐκδάσεων

στρατηγοῦ τινος τῶν μισθοφόρων [ἴσως τοῦ Χαριδήμου] τὰς παρεχομένας ὑπὸ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ῥήτορος· πρβλ. κατωτέρω ἐν § 45 «τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας». — οὐκ ἐμβησόμεθα (δηλ. εἰς ναῦς [§ 16]) κτλ., ἢ βραχύτης τῶν προτάσεων καὶ ἡ ἐπισώρευσις τῶν ἐρωτήσεων ἐκφράζει ἄριστα τὴν σφοδρότητα τοῦ λόγου. — μέρει γέ τιτι στο. οἶκ. = τοῦλάχιστον μετὰ μέρους τινὸς ἰδικῶν μας (πολιτῶν δηλ. Ἀθην.) στρατιωτῶν (κατὰ τὴν ἐν § 21 πρότασιν τοῦ ῥήτορος). — νῦν = νῦν γε = τώρα τοῦλάχιστον (πρβλ. § 7). — εἰ καὶ μὴ πρότερον, δηλ. ἐξήλθομεν. — ἐπὶ τὴν ἐκείνου, δηλ. χώραν. — «ποῖ οὖν προσορμούμεθα»; ἤρετό τις (= ἔροίτο ἂν τις) = λοιπὸν εἰς ποῖον μέρος θὰ προσορμισθῶμεν; ἤθελε μὲ ἐρωτήσει τις (= ἴσως μὲ ἐρωτήσῃ τις). Σχῆμα προλήψεως· ὁ Δημοσθ. προβλέπων ὅτι ἴσως τις τῶν ἀκρατῶν τοῦ ἀντίπῃ αὐτῷ, προλαμβάνων θέτει εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ τὴν ἐνδεχομένην ἐρώτησιν (ποῖ οὖν προσορμούμεθα;), εἰς ἣν εὐθὺς ἀποκρίνεται διὰ τοῦ: εὐρήσει κτλ. — τὰ σαθρὰ . . . τῶν ἐκ. πραγμάτων = τὰ ἀσθενῆ μέρη ἐκείνου (τοῦ Φιλ.) = τὰ μέρη, ἐνθα ἐκείνος δύναται νὰ προσβληθῇ. — ἂν ἐπιχειρῶμεν = ἀρκεῖ μόνον ἡμεῖς νὰ ἐπιχειρῶμεν (τί:). — ἂν καθώμεθ' (ὑποτακτ. τοῦ κἀθημαι) οἴκοι = ἂν καθήμεθα ἐν τῇ πατρίδι ἀδρανεῖς. — λοιδ. ἀκ. κτλ. = ἀκούοντες τῶν λεγόντων (= τῶν ῥητόρων) λοιδορουμένων καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους = ἀκούοντες τοὺς ῥήτορας νὰ ἀλληλοὑβρίζωνται καὶ ν' ἀλληλοκατηγοροῦνται. — οὐδέποτε' οὐδὲν ἡμῖν μὴ γένηται τῶν δ. = οὐκ ἐλπίς ἔστι μὴ ποτέ τι τῶν δεόντων γένηται ἡμῖν = οὐδέποτε' οὐδὲν τῶν δεόντων γενόμενον ἔσται ἡμῖν (= τότε) οὐδέποτε οὐδὲν τῶν δεόντων θὰ γείνη ἐκ μέρους ἡμῶν.

§ 45 - 46.

ὅποι ἂν . . . συναποσταλῆ = ὅποι (= ὅπου) ἂν ἀποσταλῆ σὺν τοῖς ξένοις· ὁ Δημοσθ. ἐπανερχεται εἰς τὴν ἐν § 21 ἀναπτυχθεῖσαν πρότασίν του. — μέρος τι τῆς πόλεως = (μόνον) μέρος τι τῶν πολιτῶν. — κἀν μὴ πᾶσα (ἢ πόλις), δηλ. ἀποσταλῆ = καὶ ἂν μὴ πάντες οἱ πολῖται ἀποσταλῶσι. — καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενές, δηλ. ἔστιν αὐτῇ (τῇ πόλει) (= ἐκεῖ) καὶ οἱ θεοὶ εἶναι εὐμενεῖς (= διάκεινται εὐμενῶς) πρὸς αὐτὴν (τὴν πόλιν). — καὶ τὸ τῆς τύχης (πρβλ. § 12 «τὰ τῆς τύχης») συναγωνίζεται (δηλ. αὐτῇ) = καὶ ἡ τύχη ἀγωνίζεται

μετ' αὐτῆς (= ῥοηθεὶ αὐτήν). — στρατηγὸν = μόνον ἓνα στρατηγὸν (ἄνευ στρατοῦ, ἰδίᾳ ἄνευ στρατοῦ ἐκ πολιτῶν Ἰθην.). — ψήφισμα κενὸν = ψήφισμα περιέχον κενὰς μόνον λέξεις, ὅπερ οὐδέποτε ἐκτελεῖται (πρβλ. § 19 «τὰς ἐπιστολιμαίους δυνάμεις» καὶ § 30 «μὴ μόνον ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμῆτε»). — τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας = τὰς ἐλπίδας τὰς παρεχομένας ὑμῖν ἀπὸ τοῦ (ῥητορικοῦ) βήματος (πρβλ. § 43 «τὰς παρὰ τοῦ δεῖνος ἐλπίδας»). — οὐδὲν ὑμῖν. . . (= ἐκεῖ) οὐδὲν. . . — καταγελαῶσι, δηλ. τῶν τοιούτων ἀποστόλων = ἐμπαίζουσι τὰς τοιαύτας ἀποστολάς. — τεθνᾶσι τῷ δέει τοὺς τοιούτους ἀποστόλους, ἢ αἰτιατκ. ἔφαρτ. ἐκ τοῦ τεθνᾶσι τῷ δέει, ὅπερ = ὑπεροφθοῦνται = φοβοῦνται τὰς τοιαύτας ἀποστολάς καθὼς τὸν θάνατον (σὰν τὸ χάρο)· περὶ τοῦ πράγματος πρβλ. § 24. — οὐ. . . ἔστιν, οὐκ ἔστιν (= δὲν εἶναι δυνατόν, ὅχι, δὲν εἶναι δυνατόν), ἀναδίπλωσις (πρβλ. § 10 «πότ', ὦ ἄνδρες Ἰθ., πότε...»). — ἐν ἄνδρα δυνηθῆναι ποτε = εἰς μόνον ἀνὴρ (δηλ. εἰς στρατηγὸς ἄνευ στρατοῦ) νὰ δυνηθῆ ποτε. — ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι (τοῦ ῥ. φράσκω) = νὰ σᾶς ὑποσχεθῆ ὅμως (αὐτὸς — ὁ εἰς ἀνὴρ —) καὶ νὰ σᾶς εἴπη πολλά· καθὼς οἱ ῥήτορες ἀπὸ τοῦ βήματος (§ 43) χαριζόμενοι τοῖς Ἰθην. παρεῖχον ἀγαθὰς ἐλπίδας περὶ τοῦ πολέμου, οὕτω καὶ πολλοὶ τῶν στρατηγῶν ἐνταῦθα ὁ Δημοσθ. ὑπαινίσσεται τὸν στρατηγὸν τῶν μισθοφορικῶν στρατευμάτων Χάρητα, τοῦ ὁποῦ αἱ ὑποσχέσεις — καθὼς παραδίδεται — ἦσαν παρομιμῶδεις. — καὶ τὸν δεῖνα αἰτιάσασθαι καὶ τὸν δεῖνα = καὶ νὰ κατηγορήσῃ τοῦτον καὶ ἐκεῖνον· ἐν ταῖς ἀποτυχίαις συνήθιζον οἱ στρατηγοὶ νὰ κατηγορῶσιν ἄλλους, ἵνα αὐτοὶ ἀποφύγωσι τὴν τιμωρίαν· οὕτως ὁ Χάρης διέβαλε κατὰ τὸν συμμαχικὸν πόλεμον (358) τοὺς συνάρχοντας Ἰφικράτην καὶ Τιμόθεον ὡς προδότας καὶ πρὸς τὸν δῆμον ἔγραψε περὶ αὐτῶν ὡς ἐγκαταλιπόντων ἐκουσίως τὴν ναυμαχίαν, τὴν συγκροτηθεῖσαν πρὸς τοὺς ἀποστάτας συμμάχους κατὰ τὸ στενὸν τὸ χωρίζον τὴν Χίον ἀπὸ τῆς Ἀσιατικῆς ἠπείρου. — τὰ πράγματ' ἐκ τούτων (δηλ. ἐκ τοῦ ὑποσχέσθαι κτλ.) ἀπόλωλεν = τὰ ἐκάστοτε ζητήματα ἕνεκα τούτων χάνονται. — ὅταν ἠγῆται . . . ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων = ὅταν ἔχῃ ὑφ' ἑαυτὸν ἀθλίους ξένους στρατιώτας μὴ λαμβάνοντες μισθόν. — οἱ δ' . . . πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι ὁρδίως (συναπτέον τῷ : ὧσι [πρβλ. § 32 «ὁρδίως ἔσται»]) ἐνθάδ' ὧσι = καὶ ὅταν εὐκόλως ἐνταῦθα (ἐν Ἰθῆναις)

ὕπαρχωσιν (εὐρίσκωνται) ἄνθρωποι, οἵτινες ψεύδονται πρὸς ὑμᾶς· ἐνταῦθα ὁ Δημόσθ. ὑπαινίσσεται τὸν Κηφισόδοτον, τὸν ἐχθρὸν τοῦ Χάρητος.—ὕπερ ὧν ἂν ἐκεῖνος πράξη = ὑπερ (=περὶ) τούτων, ἃ ἂν ἐκεῖ (δηλ. ἔξω πρὸ τοῦ ἐχθροῦ) ὁ στρατηγὸς πράξη· κατ' ἔννοιαν=περὶ τῶν ἐκεῖ πράξεων τοῦ στρατηγοῦ.—ὕμεις δ' . . . ὅ,τι ἂν τύχητε (δηλ. ψηφίζόμενοι), ψηφίζησθε=καὶ (ἔταν) σεῖς λαμβάνητε τὰς τυχοῦσας ἀποφάσεις (=ἀπερισκέπτως ἀποφασίζητε).—ἐξ ὧν ἂν ἀκούσηθ' =ἐκ τούτων, ἃ ἂν ἀκούσητε=ἐπὶ τῇ ἑκάστοτε (ψευδεῖ) εἰδήσει.—τί καὶ χορὴ προσδοκᾶν=(τότε) τί πράγματι (τί ἀληθῶς) πρέπει νὰ ἐλπίζῃ τις; ἔκατ' ἔννοιαν=(τότε) οὐδὲν βεβαίως πρέπει νὰ ἐλπίζῃ τις.

§ 47.

ταῦτα, ποῖα; —ὅταν ὑμεῖς κτλ., πῶς ἀνωτέρω (ἐν § 20) περιεσκεμμένως εἰσήγαγεν ὁ ῥήτωρ ταύτην τὴν δυσάρεστον τοῖς Ἀθην. πρότασιν τοῦ καὶ πῶς προφυλακτικῶς διετύπωσε ταύτην; πῶς σπουδαίως ἐτόνισεν (ἐν § 33); πῶς ὀρμητικῶς ἐπανέλαβε (ἐν § 44) καὶ πῶς κολακευτικῶς ἠτιολόγησε (ἐν § 45); —ὅταν, τοῦτο μετὰ τὸ πῶς ἐμφαντικώτερον τοῦ εἰάν.—ὕμεις, πρέπει νὰ τονισθῇ μετ' ἐμφάσεως καθὼς καὶ τὸ κατωτέρω: ὑμᾶς τὰ ὑμέτερο' αὐτῶν.—τοὺς αὐτοὺς (ἀντικμ.) ἀποδείξετε στρατ. (κατγρμ.) καὶ μάρτυρας (κτγρμ.) = τοὺς ἰδίους ἀνθρώπους καταστήσετε στρατιώτας καὶ μάρτυρας (συγχρόνως).—τῶν στρατηγουμένων=τῶν πράξεων τῶν στρατηγῶν των (πρβλ. § 25).—καὶ δικαστὰς οἴκ. ἐλθόντας τῶν εὐθυονῶν (ἐξ ὀνομαστκ.: ἡ εὐθύνα), δηλ. ἀποδείξετε=καὶ (ἔταν) αὐτοὺς ἐπανελθόντας εἰς τὴν πατρίδα των καταστήσετε δικαστὰς τῶν εὐθυονῶν (τῶν στρατηγῶν). Πάντες οἱ ἄρχοντες ἐξερχόμενοι τῆς ἀρχῆς ὤφειλον νὰ δώσωσι λόγον τῶν πεπραγμένων αὐτῶν πρὸς τὰς εὐθυνούσας ἀρχάς, ἥτοι πρὸς τοὺς λογιστὰς· οὗτοι, 10 τὸν ἀριθμὸν ὄντες, ἐξήλεγchon πάντα τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ὑπευθύνου ἀρχοντος καὶ εἰσήγον τὰς εὐθύνas αὐτοῦ εἰς ἡλιαστικὸν δικαστήριον ἐκ 501 δικαστῶν κληρούμενον.—ὥστε μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερο' αὐτῶν (=τὰ ὑμῶν αὐτῶν [πρβλ. § 7])=ὥστε σεῖς νὰ μὴ γνωρίζητε μόνον ἐξ ἀκοῆς τὰς ὑποθέσεις σας· τὸ ὑποκμ. δὲ τοῦ ἀπρμψ. (ὕμᾶς) ἐτέθη κατ' αἰτιατικὴν, διότι διὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τοῦ κυρίου ῥ. ἀποδείξετε ἐπεκράτησεν ἡ συνήθης

ἀπαρεμφατική, σύνταξις (αἰτιατκ. ὑποκμ.) ἀνακολούθως. Τὸ ὑποκμ. ὑμεῖς διὰ τὴν ταυτοπροσωπίαν ἔπρεπε νὰ παραλειφθῇ, ἀλλὰ διὰ τὴν ἔμφασιν προσετέθη καὶ δὴ κατ' αἰτιατκ. (ὑμᾶς).—εἰς τοῦθ' ἦκει τὰ πράγματ' αἰσχύνης, κατ' ἔννοιαν=ἐπικρατεῖ κατάστασις τόσον ἀναξιοπρεπῆς.—τῶν στρατ. ἕκαστος, ὁ Δημοσθ. ἐννοεῖ ἐνταῦθα διαφόρους στρατηγούς τῆς ἐποχῆς του, ἄγνωστον ἀκριβῶς ποίους· ἴσως τὸν Χάρητα, πολλάκις κατηγορηθέντα καὶ κριθέντα δι' ἀποτυχίας αὐτοῦ ἐν διαφόροις ἐπιχειρήσεσιν (ὡς ἐν τῇ ἀποστολῇ αὐτοῦ εἰς Ὀλυνθον πρὸς βοήθειαν αὐτῆς [τῷ 349])· πάντως δὲ δὲν ἐννοεῖ τὸν Ἰφικράτην καὶ Τιμόθεον, διότι οὗτοι, ἂν καὶ κατηγορηθέντες (§ 46) ὑπὸ τοῦ Χάρητος κατεδικάσθησαν εἰς χρηματικὸν πρόστιμον, διεκρίθησαν δ' ὅμως πάντοτε διὰ τε τὴν σύνεσιν καὶ ἀνδρείαν (§ 23) καὶ πολλάκις ὑπὸ τοῦ Δημοσθ. ἐπαινοῦνται. — κρίνεται . . . περὶ θανάτου (=δικάζεται περὶ ζωῆς καὶ θανάτου), ἡ ποινὴ τοῦ ἐγκλήματος τίθεται συνήθως κατὰ γενκ. ἐνταῦθα προσετέθη εἰς τὴν γενκ. ἢ πρόθεσις διὰ τὴν συμφωνίαν πρὸς τὸ ἀγωνίσασθαι περὶ θ., ἔπερ=νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν ζωὴν του, ἢ=νὰ ἀγωνισθῇ μέχρι θανάτου.—πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς=πρὸς δὲ τοὺς πολεμίους.—οὐδ' ἄπαξ, ἐμφαντικὴ ἀντίθεσις πρὸς τὸ προηγούμενον: δις καὶ τρίς.—αὐτῶν, συναπτέα ἢ γενκ. τῷ οὐδεῖς.—τῶν ἀνδραποδιστῶν =τῶν σωματεμπόρων, δηλ. ἐκείνων, οἵτινες ἀπάγουσι τοὺς ἐλευθέρους εἰς δουλείαν ἢ ἀποσπῶσι τοὺς δούλους ἀπὸ τῶν ἡεσποτῶν εἰς ἑαυτούς· κατὰ τούτων δέ, καθὼς καὶ κατὰ τῶν λωποδυτῶν (=κλεπτῶν), ἡ τιμωρία ἦτο θάνατος. — αἰροῦνται=προτιμῶσι.—τοῦ προσήκοντος=τοῦ ἀρμόζοντος, τοῦ ἐντίμου θανάτου (δηλ. τοῦ ἐν τῇ μάχῃ). — κακούργου . . . ἔστι κτλ. = διότι ἴδιον μὲν (κοινῷ) κακούργου εἶναι ν' ἀποθάνῃ, ἀφ' οὗ κριθῇ (ἐν τῷ δικαστηρίῳ), ἴδιον δὲ στρατηγοῦ ν' ἀποθάνῃ μαχόμενος πρὸς τοὺς ἐχθροὺς = διότι ὀφείλει ν' ἀποθάνῃ (ἢ ἀποθνήσκῃ) ὁ μὲν κοινὸς κακούργος συμφώνως πρὸς τὴν δικαστικὴν ἀπόφασιν, ὁ δὲ στρατηγὸς ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς μάχῃ.

§ 48 - 49.

ἡμῶν δ' οἱ μὲν περιόντες (δηλ. κατὰ τὴν ἀγορὰν [πρβλ. § 10]) = ἐξ ἡμῶν δὲ ἄλλοι μὲν περιερχόμενοι ἀνά τὴν ἀγορὰν. — μετὰ Λακ. φασὶ Φίλ. πρᾶττειν τὴν Θηβ. κατάλυσιν = διαθρολοῦσιν ἔτι

ὁ Φίλ. τῇ συμπράξει τῶν Λακεδ. μηχανάται τὴν κατάλυσιν τῆς (ἐν Βοιωτίᾳ) ἡγεμονίας τῶν Θηβαίων· οἱ Λακεδ. ἀπὸ τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης ἔτρεφον ἄσπονδον μῖσος κατὰ τῶν Θηβ., καθ' ὧν καὶ οἱ Ἰσθμ. ὠσαύτως εἶχον ἀπέχθειαν· ἐπομένως, ἂν οὗτοι ἤκουον ὅτι θὰ πάθῃσι κακόν τι οἱ Θηβ., πολὺ θὰ ἠὺχαριστοῦντο· διέδιδον ἔθεν τινές, ὅτι ὁ Φίλ. διανοεῖται τῇ συμπράξει τῶν Λακεδ. νὰ κατὰλύσῃ τὴν ἐν Βοιωτίᾳ ἡγεμονίαν τῶν Θηβ.· τὴν τοιαύτην ἔμως φήμη — καθὼς καὶ τὰς ἐπομένας — ἐνήργει αὐτὸς ὁ Φίλ. νὰ διαθρυλῆται ἐν Ἀθήναις διὰ τῶν ἐμμίσθων ὀργάνων αὐτοῦ θέλων ν' ἀποσπᾷ τὴν προσοχὴν τῶν Ἀθην. ἀπὸ τῶν μελετωμένων σχεδίων του. — τὰς πολιτείας διασπᾶν = ὅτι διαλύει τὸ κοινὸν τῶν Βοιωτῶν καὶ Ἀρκαδῶν (= τὸν σύνδεσμον τῶν Βοιωτικῶν καὶ Ἀρκαδικῶν πόλεων)· οἱ Λακεδ. ἐπεζήτησαν τὴν τοιαύτην διάλυσιν· διατί; — οἱ δὲ ὡς... = οἱ δὲ φασί, ὡς...· παρατηρητέα ἐνταῦθα ἢ σύνταξις τοῦ φημί μετὰ εἰδικῆς προτάσεως, ἐν ᾧ τοῦτο σχεδὸν πάντοτε συντάσσεται μετ' εἰδικοῦ ἀπρμφ. — πρέσβεις πέποιμεν ὡς βασιλέα = πρέσβεις ἔχει ἀποστείλει πρὸς τὸν μέγαν βασιλέα (ἵνα ἀπαιτήσωσι ν' ἀφήσῃ ἐλευθέρως καὶ αὐτονόμους τὰς ἐν Ἀσίᾳ πόλεις)· βασιλεὺς δ' ἐννοεῖται ἐνταῦθα Ἀρταξέρξης ὁ Ὡχος, ὅστις ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 359 - 338 καὶ μεθ' οὗ ὁ Φίλ. εἶχε συνάψει συμμαχίαν· τοιαύτη πρεσβεία πρὸς τὸν βασιλέα δὲν ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Φιλ., διότι οὗτος ὡς ἔχων ἐν τῇ κρᾷτι του πολλοὺς περισπασμοὺς δὲν εἶχε τὸν καιρὸν διὰ τοιαύτας ἐνεργείας· φαίνεται λοιπὸν ὅτι καὶ τοῦτο — καθὼς καὶ τὰ ἄλλα — οἱ φιλιππίζοντες ἐπλαττον, διὰ νὰ καταστήσωσι τοὺς Ἀθην. ἀμερίμους, ὡς ἐνασχολουμένου τοῦ Φιλ. περὶ ἄλλα. — ἐν Ἰλλυριοῖς = ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἰλλυριῶν· οἱ δ' Ἰλλυριοὶ κατέφκουν ἐν ταῖς Α. ἀκταῖς τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους (ἐνθα νῦν ἡ Δαλματία, Βοσνία καὶ Ἀλβανία)· οὗτοι δὲ ἀνέκαθεν διέκειντο ἐχθρικῶς πρὸς τοὺς Μακεδ.· τὸ πρῶτον καθυπέταξεν αὐτοὺς ὁ Φίλ., εὐθὺς ὡς ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδ. (359)· ὀλίγῳ δὲ ὕστερον (τῷ 356) ἐπιχειρήσαντας ν' ἀποσείσωσι τὸν ζυγὸν κατὰ κράτος ἐνίκησε καὶ ὑποχειρίους πάλιν κατέστησε διὰ τοῦ Παρμενίωνος. — πόλεις τειχίζειν, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ φασί = ὅτι ὀχυρώνει πόλεις (κτιζὼν ἐν αὐταῖς φρούρια πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν κκατακτήσεων αὐτοῦ). — οἱ δὲ... , ὁ ῥήτωρ διακόπτει ἐνταῦθα τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν διαδόσεων, εἴτε διότι οὗτος δὲν θέλει ν' ἀπαρι-

θμήσῃ πάσας τὰς ἀνοήτους φλυαρίας τῶν λογοποιῶν εἶτε διότι οὐδὲν οὐσιῶδες πλέον γνωρίζει ν' ἀναφέρει· τελειώνει δὲ συγκεφαλαίων τὸ πᾶν ἀνακολούθως διὰ τοῦ: λόγους πλάττοντες... περιερχόμεθα (ἀντί: περιέρονται) = ἐν συντόμῳ, πλάττοντες ἕκαστος λόγους (ψευδεῖς καὶ ἀνυπάρχτους) περιερχόμεθα (ἀνὰ τὴν ἀγοράν). — οἶμαι μὲν, ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω: οὐ μέντοι (§ 4 «ὄρθῶς μὲν οἶεται, λογισάσθω μὲν τοιοῦ», ἔνθα πρὸς πλείονα ἀντίθεσιν τίθεται ἀντὶ τοῦ δὲ ὁ μέντοι). — νῆ τοὺς θεοὺς... οὐ μὰ Δία, παρατηρητέα ἢ διάφορος χρῆσις τῶν ὁμοτικῶν μορίων νῆ καὶ μὰ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. — ἐκεῖνον μεθύειν τῷ μ. τῶν πεπο. = ὅτι ἐκεῖνος εἶναι μεμεθυμένος (= ἐκτός ἑαυτοῦ) διὰ τὸ μέγεθος τῶν κατορθωμάτων του. — πολλὰ τοιαῦτ' ὄνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ = ὅτι πολλὰ τοιαῦτα σχέδια — ὅποια τὰ ἐν τῇ προηγουμένῃ § δηλωθέντα — ὄνειρεύεται ἐν τῇ διανοίᾳ του (= φαντάζεται μὲ τὸν νοῦν του). — τὴν ἐρημίαν τῶν κωλυσόντων = τὴν (παντελεῆ) ἔλλειψιν ἀνθρώπων, οἵτινες θὰ εἶναι ἱκανοὶ νὰ ἐμποδίσωσιν αὐτὸν (= ν' ἀντιστάσι κατ' αὐτοῦ). — ὄρωντα καὶ τοῖς πεπο. ἐπηρμένον (τοῦ ῥ. ἐπαίρομαι), αἰ μετχ. αἰτιλγκ. = διότι βλέπει... καὶ (διότι) εἶναι υπερήφανος διὰ τὰς πράξεις του. — οὐ μέντοι γε... προαιρεῖσθαι (δηλ. ἐκεῖνον), τὸ ἀπαρμφ. ἐκ τοῦ οἶμαι = ἀλλ' ὅμως βεβαίως δὲν νομίζω ὅτι ἐκεῖνος προτιμᾷ. — οὔτω, συναπτεόν τῷ πράττειν = νὰ ἐνεργῇ (= νὰ καταστρώσῃ τὰ σχέδιά του) οὔτως. — οὔτω προαιρεῖσθαι πράττειν, ὥστε τοὺς ἀνοητοτάτους τῶν παρατηρητέα ἢ ἐπισώρευσις τῶν πολλῶν τ. — οἱ λογοποιῶντες = οἱ λόγους πλάττοντες· οὗτοι δὲ εἶναι κατὰ τὰ ἐν τέλει τῆς § 48 λεχθέντα σχεδὸν πάντες οἱ Ἀθηναῖοι· διὰ τοῦτο καὶ ἐξακολουθεῖ ὁ Δημοσθ. ἐν τῷ πρώτῳ προσώπῳ («ἀλλ' ἂν ἀφέντες ταῦτα ἐκεῖν' εἰδῶμεν»).

§ 50.

ἂν ἀφέντες... εἰδῶμεν = ἂν ἀφήσωμεν... καὶ ἐνοήσωμεν. — ταῦτα = ταύτας τὰς ἀνοήτους φλυαρίας. — ἐκεῖν(α), ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν κατωτέρω ὅτι ἐχθρὸς κτλ. — ὅτι ἐχθρὸς ἄνθρωπος (= ὁ ἄνθρωπος [δηλ. ὁ Φίλιππος]), νοητέον τὸ ἔστι. — τὰ ἡμέτερο' ἡμᾶς ἀποστερεῖ = προσπαθεῖ νὰ μᾶς ἀποστερῇ τὰς ἰδικὰς μας κτήσεις· παρατηρητέα ἢ μετὰ διπλῆς αἰτιατικ. σύνταξις τοῦ ἀπο-

στερεῖν.—χρόνον πολὺν ὑβρικεν—ἐπὶ πολὺν χρόνον ἔχει προσε-
νεχθῆ (πρὸς ἡμᾶς) αὐθαδῶς.—καὶ ἅπανθ' . . . καθ' ἡμῶν εὐρηται,
δηλ. παραθέντα—καὶ (ὅτι) ἔλα εἰς τὸ τέλος ἔχουσι λάθει ἐκδᾶσιν
ἐναντίον ἡμῶν.—ὅσα π. ἡλπ. τινα . . . , ὑπὸ τὸ τινα ὁ Δημοσθ.
ἐννοεῖ τὸν Φίλιπ., τὸν Ὀνόμαρχον, τὸν Κερσοβλέπτην, τὸν Χαρί-
δημον κλπ.—ὑπὲρ ἡμῶν, καθ' ἡμῶν, ἢ ἐπανάληψις τῶν ἀντωνυ-
μιῶν κατὰ διάφορον ἔννοιαν δίδει χάριν καὶ ἔμφασιν εἰς τὸν λόγον.
—καὶ τὰ λοιπὰ ἐν αὐτοῖς ἡμῖν ἔστι—καὶ (ὅτι) τὰ μετὰ ταῦτα
ἐξαρτῶνται ἐξ ἡμῶν τῶν ἰδίων (καὶ οὐχὶ ἐξ ἄλλων).—κἄν=
καί, εἰάν· ὁ καὶ συναπτέος τῷ : ἐνθάδ' ἴσως ἀναγκασθ. τοῦτο
ποιεῖν—καὶ (ὅτι) ἐδῶ (δηλ. ἐν Ἀττικῇ) ἴσως θ' ἀναγκασθῶ-
μεν νὰ πράττωμεν τοῦτο (δηλ. νὰ πολεμῶμεν πρὸς τὸν Φίλιπ.)·
ὁ Δημοσθ., ἵνα ἐξεγείρῃ τοὺς Ἀθην. ἐκ τῆς ῥαθυμίας καὶ ἐμβάλλῃ
εἰς αὐτοὺς τὸν πρὸς τὸν Φίλιπ. φόβον, πολλάκις ὑπομιμνήσκει αὐτούς,
ὅτι ὁ Φίλιπ. θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἂν μὴ οἱ Ἀθην. προσθά-
λωσιν αὐτὸν ἐν Μακεδονίᾳ.—ἐκεῖ, δηλ. ἐν Μακεδονίᾳ.—ἂν ταῦτ'
(δηλ. τὰ ἀνωτέρω [τὸ ὅτι δηλ. ἐχθρὸς ἀνθρώπος κτλ.]) εἰδῶμεν,
ἐπαναλαμβάνει τὸν διὰ τῶν παρεμπιπτουσῶν προτάσεων διακο-
πέντα λόγον : ἂν ἀφέντες . . . εἰδῶμεν.—καὶ τὰ δ. ἐσόμεθ' ἐγνω-
κότες κτλ., ἢ ἀπόδοσις τῆς ὑποθ. προτάσεως ἂν ἀφέντες εἰδῶ-
μεν (ἤτις ἐπαναλαμβάνεται καὶ διὰ τοῦ ἂν . . . εἰδῶμεν) = (τότε)
καὶ πᾶν ὅ,τι πρέπει νὰ πράξωμεν θὰ ἐννοήσωμεν καὶ θ' ἀπαλλα-
γῶμεν ματαίων λόγων (οὓς οἱ λογοποιοῦντες πλάττουσι).—οὐ γὰρ,
ἄττα (=ἄτινα) ποτ' ἔσται, δεῖ σκοπεῖν—διότι δὲν πρέπει νὰ ἐξε-
τάζητε—καθὼς νῦν πράττουσιν οἱ λογοποιοῦντες (§ 48)—ποῖα
ἄρ' αὖ γὰρ θὰ εἶναι (τὰ μέλλοντα)· τὸ δὲ ἄττα ποτ' διὰ τῆς παρηχί-
σεως ἀποτελεῖ ζωηρὰν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ὅτι.—ἀλλ' ὅτι φαῦλα . . .
εὔ εἰδέναι=ἀλλὰ δεῖ εὔ εἰδέναι, ὅτι φαῦλα ἔσται=ἀλλὰ πρέπει
καλῶς νὰ γνωρίζητε (=πρέπει νὰ εἰσθε πεπεισμένοι) ὅτι ταῦτα—
τὰ μέλλοντα—θὰ εἶναι ἄθλια (=ἢ μέλλουσα κατὰστασις θὰ εἶναι
ἄθλια)· τὸ εὔ εἰδέναι ἐτέθη ἐν τέλει πρὸς ἐξαρσιν τῆς ἐννοίας
αὐτοῦ.

§ 51.

ἐγὼ μὲν οὖν, διὰ τούτων μεταβαίνει ὁ ῥήτωρ εἰς τὸν ἐπίλογον.
—οὐτ' ἄλλοτε πώποτε . . . νῦν θ' (=τε) . . .—καθὼς οὐδέποτε ἔως

τώρα ἄλλοτε . . . οὕτω καὶ τώρα . . . ὁ Δημοσθ. πρὸ τοῦ παρόντος λόγου, ὅστις ἐξεφωνήθη τῷ 351, ἐξεφωνήσῃ καὶ τοὺς ἐξῆς πολιτικούς λόγους : τὸν περὶ συμμοριῶν (τῷ 354) καὶ τὸν ὑπὲρ Μεγαλοπολιτῶν (τῷ 352). — πρὸς χάριν . . . λέγειν = νὰ ὀμιλῶ πρὸς τοὺς ἀκρατάς μου ὅπως εὐχαριστοῦνται (=θέλουσι)· ἐπομένως=νὰ ὀμιλῶ κολακευτικῶς (πρὸβλ. § 38). — εἰλόμην, σχεδὸν=προειλόμην =διενοήθην. — ὅ,τι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν (δηλ. ὑμῖν) π. ᾧ=(περί τινος), ἐὰν δὲν εἶμαι πεπεισμένος ὅτι τοῦτο καὶ θὰ σᾶς ὠφελήσῃ.— πάνθ' . . . πεπαρορησίασμαι=βλα ἔχω εἶπει ἐλευθέρως. — ἀπλῶς=μὲ γυμνὴν τὴν ἀλήθειαν, ἄνευ συγκαλύψεως αὐτῆς. — οὐδὲν ὑποστειλάμενος=χωρὶς οὐδὲν ἔκ φόβου νὰ συσταλῶ τὸ ὑποστέλλεσθαι κυρίως λέγεται ἐπὶ τῶν ναυτῶν, οἵτινες φοβούμενοι ἐπικειμένην καταγίδα καταθιβάξουσι τὰ ἱστία. — ὥσπερ ὅτι ὑμῖν . . .=ὥσπερ οἶδα ὅτι συμφέρει ὑμῖν (τὸ) τὰ βέλτιστα ἀκούειν.—οὕτως εἰδέναι (ἐκ τοῦ ἐβουλόμην ἂν=θὰ ἤθελον) συνοῖσον (=ὅτι συνοίσει, δηλ. τὸ τὰ βέλτιστα εἰπεῖν, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ : τὰ βέλτ. ἀκούειν) καὶ τῷ τὰ β. εἰπόντι=οὕτω νὰ γνωρίζω ὅτι ἡ ἀρίστη γνώμη θὰ ὠφελήσῃ καὶ τὸν εἰπόντα αὐτήν.—πολλῶ ἂν ἴδιον εἶχον=(τότε—ἐὰν δηλ. ἐγνώριζον κτλ.—) θὰ ἤμην πολὺ περισσότερον ἠὲχαριστημένος.—ἐπ' ἀδήλοισ οὔσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμ. γενησομένοις=παρὰ πᾶσαν τὴν ἀβεβαιότητα τῶν ἀποτελεσμάτων, ἅτινα θὰ προκύψωσιν εἰς ἐμὲ ἐκ τούτων (δηλ. τῶν συμβουλῶν μου) = ἂν καὶ ἀδέβαιον εἶναι τί ἐκ τούτων θὰ μοι συμβῇ.—ἐπὶ τῷ συνοίσειν κτλ., ὑπερβατὸν=αἰροῦμαι λέγειν ἐπὶ τῷ πεπεῖσθαι ταῦτα συνοίσειν ὑμῖν, ἂν πράξετε=λαμβάνω τὸν λόγον, διότι εἶμαι πεπεισμένος ὅτι θὰ σᾶς ὠφελήσωσιν αὐταὶ (αἱ συμβουλαὶ μου), ἐὰν τὰς ἐκτελέσητε.— νικῶν ὅ,τι πᾶσιν μέλλει συνοίσειν=εἴθε νὰ ἐπικρατήσῃ πᾶν ὅ,τι (=ἡ γνώμη ἐκείνη, ἥτις) μέλλει νὰ ὠφελήσῃ πάντας· σκοπίμως ὁ ῥήτωρ τελειώνει τὸν λόγον τοῦ μὲ εὐχὴν τινα καὶ μὲ εὐοίωνιστον λέξιν (συνοίσειν).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

§ 1-2.

ὄρῳ μὲν . . . , ἡ ἀντίθεσις κατωτέρῳ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς § 3 «οὐ μὴν ἀλλὰ». — τὰ παρ. πράγμ. πολλὴν δυσκολίαν ἔχ. καὶ ταραχὴν = ἔστι ἡ παροῦσα κατάστασις τῶν πραγμάτων εἶναι πολὺ δυσχερῆς καὶ τεταραγμένη, ἀνώμαλος (διὰ τὸν θέλοντα σήμερον νὰ συμβουλευέσῃ) παρατηρητέα ἡ συνωνυμία: δυσκολίαν . . . καὶ ταραχὴν· οὕτω καὶ κατωτέρω: «δυσκόλου καὶ χαλεποῦ». — οὐ μόνον τῷ πολλὰ προεῖσθαι (πρῆμ. τοῦ ῥ. προῖμαι), ἢ δοσκ. τῷ . . . προεῖσθαι—ὡς καὶ αἱ κατωτέρω «τῷ . . . ἠγεῖσθαι», (τῷ) εἶναι, (τῷ) δοκεῖν—δηλοῖ τὸ αἴτιον (πρβλ. καὶ § 21)—ἔχι μόνον διὰ τοῦτο, διότι πολλὰ (ἐξ ἀμελείας ἡμῶν) ἔχουσι ἀπολεσθῆ· οἱ Ἰσθμ. διὰ τὴν ῥαθυμίαν καὶ ἀμέλειαν αὐτῶν εἶχον χάσει ἔχι μόνον τὴν Ἀμφίπολιν, τὴν Πύδναν, τὴν Μεθώνην, τὴν Ποτεΐδειαν, ἀλλὰ καὶ πλείστας ἄλλας πόλεις (πρβλ. Α' κατὰ Φιλ. § 4—Β' κατὰ Φιλ. § 7). — καὶ μηδὲν εἶναι προῦργου (κατὰ κράσιν ἀντὶ τοῦ: πρὸ ἔργου) περὶ αὐτῶν (δηλ. τῶν προειμένων) εὔ λέγειν = καὶ (διότι) οὐδόπως ὠφελεῖ νὰ ὀμιλή τις μετὰ δεινότητος περὶ αὐτῶν (τῶν ἐξ ἀμελείας ἀπολεσθέντων). — ἀλλὰ καὶ τῷ περὶ τῶν ὑπολοίπων (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: τῷ πολλὰ προεῖσθαι) κατὰ ταῦτά κτλ. = ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο, διότι ὡς πρὸς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀκόμη ὑπολείπονται εἰς ἡμᾶς, οὐδὲ εἰς ἐν σημεῖον ἔχουσι πάντες τὴν αὐτὴν γνώμην περὶ τοῦτο, ὅπερ ὠφελεῖ, ἀλλ' ἄλλοι μὲν ἔχουσι ταύτην (τὴν γνώμην), ἄλλοι δ' ἐκείνην· κατ' ἔγνωσαν = ἀλλὰ καὶ διότι ὡς πρὸς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀκόμη ὑπολείπονται εἰς ἡμᾶς, αἱ γνώμαι εἶναι οὕτω διηρημένα, ὥστε εἰς τοῦτον μὲν νὰ φαίνηται τοῦτο ὠφέλιμον, εἰς ἄλλον δὲ ἐκεῖνο. — δυσκόλου δ' ὄντος φ. καὶ χαλεποῦ τοῦ β. = ἐν ᾧ δὲ (αὐτὸ) καθ' ἑαυτὸ τὸ βουλευέσθαι (= τὸ νὰ δίδῃ τις συμβουλήν) εἶναι δυσχερὲς καὶ δύσκολον. — αὐτό, δηλ.; — πρὸ τῶν πραγμάτων (= πρὸ τῶν γεγονότων, πρὶν δηλ. γείνωσι τὰ πράγματα) . . . μετὰ τὰ προ-

γματα, τὴν αὐτὴν γνώμην καὶ ἀλλαχοῦ ἐκφράζει ὁ ῥήτωρ (πρβλ. Α' κατὰ Φιλ. § 39 καὶ § 41).—χορῆσθαι τῷ βουλευέσθαι, ἐμφαντικώτερον τοῦτο τοῦ ἀπλοῦ «βουλευέσθαι» = νὰ συσκέπτονται.—ἐκ δὲ τούτου συμβαίνει . . . τὸν μὲν οἷς κτλ. (=τὸν μὲν ἐπιτιμῶντα τούτοις, ἃ ἂν ἁμάρτητε, εὐδοκιμεῖν καὶ . . .)=τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τούτου (τίνος;) εἶναι ὅτι . . . ὁ μὲν ἐλέγχων (ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ) τὰ σφάλματά σας τυγχάνει ἐπιδοκιμασίας (παρ' ὑμῶν) καὶ θεωρεῖται δεινὸς ῥήτωρ. —παρὰ πάντα τὸν χρόνον = καθ' ὅλον τὸν χρόνον. —ὄν οἶδ' ἐγώ, κατ' ἔννοιαν=ἐφ' ὅσον ἐγὼ ἐνθυμοῦμαι. —τὰ δὲ πρ. καὶ περὶ ὧν (=καὶ ταῦτα, περὶ ὧν) βουλ. ἐκφεύγειν ὑμᾶς, τὸ ἀπρμφ. ἐκφεύγειν ἐκ τοῦ συμβαίνει=τὰ δὲ πράγματα, τὰ ζητήματα, περὶ ὧν ἐκάστοτε ἢ σκέψεις, χάνονται, δὲν δύνασθε δηλ. μὴδὲν περὶ αὐτῶν μέτρον νὰ λαμβάνητε (πρὸς ἐπανάρθωσιν).

§ 3.

οὐ μὴν ἀλλὰ=ἀλλ' ὅμως, ἐν τούτοις. —καίπερ τούτων οὕτως ἐχόντων=ἂν καὶ ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων εἶναι τοιαύτη (δηλ. δυσχερῆς)· κατ' ἔννοιαν =παρὰ ταύτην τὴν δυσχερῆ κατάστασιν τῶν πραγμάτων. —οἴομαι, ἐνταῦθα, ἔνθα ὁ ῥήτωρ πρόκειται νὰ προτείνῃ γνώμην ἀπάδουσαν πρὸς τὴν μέχρι τοῦδε πολιτικὴν του —ἣτις πρόγραμμα εἶχε τὴν καταπολέμησιν τοῦ Φιλίππου—καὶ ἀπαρέσχουσιν εἰς τοὺς πολλούς, δὲν ἤρκει μόνον τὸ οἴομαι· δι' αὐτὸ πρὸς ἐνίσχυσιν τούτου ἐπιφέρει τό: «καὶ πεπεικῶς ἐμαυτὸν» =νομίζω καὶ ὧν πεπεισμένος (=μετὰ ταύτης τῆς πεπειθῆσεως)· ἐκ τούτων ἐξαρτᾶται τὸ ἔξειν=. . . ὅτι . . . θὰ δυνήθῃ.—ἀνέστηκα=ἔχω ἐγερθῆ (διὰ νὰ ὁμιλήσω)=ἔχω ἀναβῆ εἰς τὸ βῆμα· οἱ ἀγορευόντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνίσταντο, ἐν ᾧ οἱ λοιποὶ παρευρισκόμενοι Ἀθηναῖοι ἐκάθηντο· φράσεις δὲ συνήθεις περὶ τῶν ἀγορευόντων ῥητόρων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἶναι αἱ ἐξῆς: ἀνίστασθαι, παριέναι, παρεῖναι ἐπὶ τὸ βῆμα, πρόσοδον ἢ πάροδον ποιεῖσθαι, ἀναβαίνειν εἰς τὸ πλῆθος.—ἂν ἐθελήσητε, ἐκ τούτου ἐξαρτᾶται τὸ ἀπρμφ. ἀκούειν.—τοῦ θ. καὶ φ. ἀποστάντες=ἄνευ θορύβου (ἀποδοκιμαστικοῦ [ἦτοι ἄνευ ψιθυρισμῶν, συριγμῶν, φωνασιῶν κ.τ.τ.]) καὶ φιλονικιών· οἱ Ἀθην. καθ' ὑπερβολὴν ἠρέσκοντο ν' ἀκούωσιν ἀντεγκλήσεις καὶ ἀμοιβαίας λοιδορίας τῶν ῥητόρων

(πρβλ. Β' κατὰ Φιλ. § 32). — ὡς ὑπὲρ πόλεως κτλ. = καθὼς ἀρμόζει εἰς πολίτας, οἵτινες συσκέπτονται περὶ τοῦ συμφέροντος τῆς πολιτείας καὶ περὶ τόσῳ σπουδαίων ὑποθέσεων. — καὶ λέγειν καὶ συμβουλ., τὰ ἀπαρμφ. ἐκ τοῦ ἔξειν = εἶτι . . . θὰ δυνηθῶ καὶ νὰ προτείνω καὶ νὰ συμβουλεύω. — δι' ὧν καὶ τὰ παρόντ' (δηλ. πράγματα) ἔσται βελτίω = ἐκεῖνα, δι' ὧν (= διὰ τίνων μέσων) καὶ ἡ παροῦσα κατάστασις τῶν πραγμάτων θὰ βελτιωθῇ. — καὶ τὰ προειμένα σωθήσεται (= ἀνασωθήσεται [πρβλ. Β' κατὰ Φιλ. § 15]) = καὶ τὰ (ἐξ ἀμελείας σας) ἀπολεσθέντα θ' ἀνακτηθῶσιν. — Ἐν τῷ προοίμῳ, ἕπερ περιέχεται ἐν τοῖς § 1-3, ὁ ῥήτωρ ζητεῖ νὰ ἐγείρῃ α') τὴν εὐνοίαν τῶν ἀκροατῶν ὑπὲρ ἑαυτοῦ δηλῶν τὴν δυσχέριαν τῆς παρούσης καταστάσεως καὶ β') τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν ὑποσχόμενος ὅτι θὰ ὑποδείξῃ τὰ μέσα, δι' ὧν ἡ παροῦσα κατάσταση τῶν πραγμάτων θὰ βελτιωθῇ.

§ 4.

ἀκριβῶς εἰδῶς κτλ., ἡ μετχ. εἰδῶς ἐνδοκ. ἐκ ταύτης ἔξαρτ. ἡ κατηγρητκ. μετχ. ὄν, ἧς ὑποκμ. : τὸ λέγειν, κτηρμ. δὲ τό: τῶν πάνυ λυσιτελούντων = ἄν καὶ πολὺ καλῶς γνωρίζω, ὧ ἄνδρες Ἄθην., ὅτι τὸ νὰ λέγῃ τις περὶ ὅσων ὁ ἴδιος (πρότερόν ποτε) εἶπε πρὸς ὑμᾶς καὶ περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του εἶναι πάντοτε πολὺ ὠφέλιμον πρᾶγμα (= φέρει μεγάλας ὠφελείας) εἰς τούτους, οἵτινες τολμῶσι (τοῦτο [δηλ. τὸ λέγειν περὶ ὧν κτλ.]). — τοῖς τολμῶσι, κατὰ πληθυντκ. ἀριθμόν, διότι τὸ τίς, εἰς ὃ ἀναφέρεται, ἔχει ἔννοιαν περιληπτικὴν (πρβλ. κατωτέρω § 19). — οὕτως ἠγοῦμαι φορτικὸν καὶ ἐπαχθές (= [ἕμω] νομίζω τοῦτο [δηλ. τὸ λέγειν περὶ ὧν κτλ.] τόσῳ ὀχληρὸν καὶ δυσάρεστον), καὶ αὐταὶ αἱ λέξεις, ἀπεικονίζουσαι τὴν ἀποστροφὴν τοῦ ῥήτορος πρὸς τὸ περιαιτολογεῖν, ἐξέρχονται δυσκόλως ἐκ τοῦ στόματός αὐτοῦ ἐν τούτοις ἕμωσιν οἱ πολιτικοὶ τῆς ἀρχαιότητος ὄφειλον πολλάκις νὰ περιαιτολογῶσι καὶ αὐτὸς ὁ Δημοσθ. πράττει τοῦτο (πρβλ. Α' κατὰ Φιλ. § 1 καὶ § 51, Β' κατὰ Φιλ. § 20 καὶ § 30), ἀλλὰ πανταχοῦ ἀναγκαζόμενος ὑπὸ τῶν πραγμάτων καὶ μακρὰν πάσης κενοδοξίας. — φορτικὸν καὶ ἐπαχθές, συνωνυμία. — ἀνάγκην οὔσαν ὁρῶν = ἄν καὶ βλέπω ὅτι ὑπάρχει ἀνάγκη (τούτου, δηλ. τοῦ νὰ περιαιτολογῶ). — ἀποκινῶ

= διατάζω (να πράξω τοῦτο [δηλ. :]). — ἀμεινον ἂν ὑμᾶς. . . κρίναι = ὅτι ὀρθότερον σεῖς ἠθέλετε κρίνει. — περὶ ὧν = περὶ τούτων, ἅ.—μικρὰ τῶν πρότερόν κτλ. = ἐὰν ἠθέλετε ἐνθυμηθῆ ὀλίγα ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια πρότερόν ποτε ἐλέχθησαν ὑπ' ἑμοῦ διὰ τοῦ μικρὰ προλαμβάνων ὁ ῥήτωρ διορθοῖ τὸ δυνάμενον νὰ κάμῃ κακίην ἐντύπωσιν ὡς μακρὸν καὶ ἐκτενές· σχῆμα προδιορθώσεως.—νομίζω δ' ἀμεινον κτλ., κατ' ἔννοιαν = ἐν τούτοις ἐγὼ θὰ σᾶς ὑπενθυμίσω ὀλίγα ἐξ ὧσων πρότερόν ποτε εἶπον, διότι νομίζω, ὅτι οὕτω θὰ δυνηθῆτε νὰ κρίνητε ὀρθότερον περὶ τούτων, τὰ ὅποια τώρα θὰ εἶπω.

§ 5.

γάρο, διασαφητικός.—πρῶτον μὲν, ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω ἐν § 6 «πάλιν τοίνυν».—ἐπειθόν (=προσεπάθουν νὰ πείσωσι) τινες, νοεῖται ὁ Μειδίας μετὰ τῶν περὶ αὐτόν, φίλος τοῦ ἐν Ἐρετρίᾳ τῆς Εὐβοίας τυράννου Πλουτάρχου. — τῶν ἐν Εὐβοίᾳ πραγμ. ταῦρα. (=κατὰ τὰς ἐν Εὐβοίᾳ [πολιτικὰς] ταραχὰς) βοηθεῖν Πλουτάρχῳ κτλ., ὁ ἐν Ἐρετρίᾳ τῆς Εὐβοίας τυραννῶν Πλούταρχος μὴ δυνάμενος ν' ἀντιταχθῆ διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ δυνάμεων πρὸς τὴν ἀντίθετον τῶν Ἐρετριέων φατρίαν, ἧς προῖστατο ὁ Κλείταρχος, ἐξήτησε τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων· οὗτοι τῇ προτροπῇ τοῦ Μειδίου, πιστοῦ φίλου τοῦ Πλουτάρχου, καὶ παρὰ τὴν γνώμην τοῦ Δημοσθ. ἀπέστειλαν (τῷ 350 π. Χ.) τὸν Φωκίωνα μετὰ στρατοῦ εἰς Ἐρέτριαν· ὁ Φωκίων κατ' ἀρχὰς παρὰ τὰς Ταμύνας (τὸ σημερινὸν Ἀλιθέριον) προσβληθεὶς ὑπὸ τῶν ἐναντίων περιήλθεν εἰς μέγιστον κίνδυνον, κατώρθωσε δ' ὅμως εἶτα νὰ ὀδηγήσῃ νικηφόρος τὸν στρατόν του εἰς Ἐρέτριαν καὶ ν' ἀσφαλίσῃ τὴν κυριαρχίαν τοῦ τυράννου. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ὁ Πλούταρχος, ἀμνήμων τῆς εὐεργεσίας αὐτῆς, τῆς παρασχεθείσης αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἀθην., κατὰ τινα στάσις τῶν μισθοφόρων, τῶν ὑπηρετούντων ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ στρατῷ, τῷ διαμένοντι ἐν Εὐβοίᾳ, προσείλκυσε αὐτοὺς πρὸς ἑαυτόν, τοὺς Ἀθηναίους πολίτας συνέλαβε μετὰ τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν Μολοσσοῦ, τοῦ διαδεχθέντος τὸν Φωκίωνα, καὶ τοὺς ἀπληθεύρωσε τότε, ὅτε οἱ Ἀθην. ἐπλήρωσαν αὐτῷ πεντήκοντα τάλαντα, ἧτοι τριακοσίας χιλιάδας δραχμῶν (ὧν ὀκταπλασία περίπου εἶναι ἡ ἀνάλογος σημερινῇ ἀξία)· ἕκτοτε δὲ πᾶσα ἡ

Εὐβοία ἀπεχωρίσθη τῶν Ἀθηῶν καὶ ἐστράφη πρὸς τὸν Φίλιπ.—βοηθεῖν, τὸ ἀπρμφ. τοῦτο — καθὼς καὶ τὸ ἐπόμενον ἄρασθαι (=ν^ο ἀναλάβητε)—ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἔπειθον.—ἄδοξον καὶ δαπανηρόν, ὁ Δημοσθ. καλεῖ τὸν ἐν Εὐβοίᾳ πόλεμον ἄδοξον μὲν διὰ τὴν ἔκβασιν αὐτοῦ καὶ διότι ἐπεχειρήθη οὗτος πρὸς ὑποστήριξιν τυράννου ἀνταγωνιζομένου πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πόλιν· δαπανηρὸν δὲ διὰ τὴν δαπάνην τὴν ἀπαιτηθεῖσαν πρὸς διεξαγωγὴν αὐτοῦ καὶ διὰ τὰ πενήκοντα τάλαντα, ἅτινα ἐπληρώθησαν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐν Εὐβοίᾳ αἰχμαλωτισθέντων Ἀθηναίων.—πρῶτος καὶ μόνος παρελθὼν ἀντείπον, κατ' ἔννοιαν=ἡμῶν ὁ πρῶτος, ὅστις ἀνέβην εἰς τὸ βῆμα διὰ νὰ ἀντείπω (κατ' ἐκείνων, οἵτινες συνεδούλευον ὑμᾶς ν^ο ἀναλάβητε τὴν εἰς Εὐβοίαν στρατείαν) καὶ ἔμεινα ὁ μόνος (διότι οὐδεὶς ἄλλος ἀντείπε)· περὶ τοῦ παριέναι, καθὼς καὶ περὶ τῶν ἄλλων φράσεων τῶν συνήθων διὰ τοὺς ἀγορεύοντας ῥήτορας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, βλ. § 3.—καὶ μόνον οὐ διεσπᾶσθην=καὶ (διὰ τοῦτο) ὀλίγον ἔλειψε νὰ διασπασθῶ (=νὰ καταξεσχισθῶ).—ὑπὸ τῶν ἐπὶ μικροῖς λήμμασι κτλ., ὁ προσδιορισμὸς ἐπὶ μικροῖς λήμμασι συναπτόεος (οὐχὶ τῷ ἀμαρτάνειν, ἀλλὰ) τῷ πεισάντων=ὑπὸ τούτων, οἵτινες ἔνεκα ἀσημάντου κέρδους ἔπεισαν ὑμᾶς νὰ διαπράττητε πολλὰ καὶ μεγάλα σφάλματα (=παρέσυραν ὑμᾶς εἰς πολλὰ καὶ . . . [δηλ. εἰς τὴν ὑποστήριξιν τυράννου ἀνταγωνιζομένου πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πόλιν, ἕπερ ἀντίκειται εἰς τὰς παραδόσεις ὑμῶν, καθ' ἃς ὀφείλετε νὰ δράττησθε τῶν ἔπλων μόνον χάριν ἐθνικῶν σκοπῶν καὶ χάριν τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων]).—χρόνου βρ. διελθόντος=μετὰ πάροδον ὀλίγου χρόνου.—μετὰ τοῦ προσοφλεῖν (τοῦ ῥ. προσοφλισκάνω) αἰσχ. καὶ (μετὰ τοῦ) παθεῖν . . . =ἐκτὸς τοῦ ὅτι προσήψατε εἰς τὸν ἑαυτὸν σας κατασχύνην (=ἐμείνατε κατησχυμμένοι) καὶ ἐπάθατε . . . περὶ τοῦ πράγματος βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 97.—οἷα τῶν ὄντων ἀνθρ. οὐδένες . . . =ταῦτα, ὅποια οὐδένες ἐξ ἄλλων τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων (=οὐδεὶς λαὸς ἐν τῇ ἀνθρωπότητι) . . . —πάντες, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ περιωρισμένον νοῦν ἔχοντες· προετάχθη μετ' ἐμφάσεως.—τὴν . . . κακίαν=τὴν μηδαμινότητα.—τὴν τε τῶν τότε ταῦτα, παρήχησις.—ταῦτα, δηλ. ; —τὰ βέλτιστ' εἰρηκότ' (μετχ. κτηγμτκ. ἐκ τοῦ ἔγνωτε) ἐμὲ (=ὅτι ἐγὼ συνεδούλευσα [τότε] τὰ ὠφελιμώτατα), ἢ κανονικὴ ἀντίθεσις εἰς τό : τὴν τότε τῶν πει-

σάντων κακίαν θά ἦτο : τὴν τοῦ ἀντειπόντος ἀρετὴν ἐμοῦ· ἀλλ' ὁ Δημοσθ. μετριοφρόνως μετασχήματιζοι τὴν ἀντίθεσιν ταύτην οὕτως, ὥστε ἐπιφυλάττει ἑαυτῷ μόνον τὸν ἔπαινον μιᾶς μόνης πράξεως (δηλ. τοῦ «εἰρηκέναι τὰ βέλτιστα»)· πρὸς τούτοις ἀρκετὴ ἔμφασις προσδίδεται εἰς τὸ ἐν τέλει τῆς προτάσεως τεθὲν «ἐμέ».

§ 6-8.

παῖλιν τοίνυν (=πρὸς τούτοις πάλιν), ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς § 5 «πρῶτον μὲν». — Νεοπτόλεμον τὸν ὑποκριτὴν, οὗτος ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς τέχνης του μετέβη μετ' ἄλλων ἠθοποιῶν, τοῦ Ἀριστοδήμου καὶ τοῦ Κτησιφῶντος, εἰς Μακεδονίαν πρὸς τὸν Φίλιππον· δεκασθεὶς δὲ παρ' αὐτοῦ διὰ χρημάτων καὶ ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας ὑπεστήριξε τὰ συμφέροντα τοῦ Φιλίπ. καὶ ἐνήργησε παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις νὰ σταλῇ πρὸς αὐτὸν πρεσβεῖα περὶ εἰρήνης. — τῷ τῆς τέχνης προσχήματι = ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς τέχνης του = προφασίζόμενος ὅτι θέλει νὰ ἐξασκήσῃ τὴν τέχνην του (δηλ. :). — τυγχάνοντ' ἀδείας (δηλ. τοῦ ἰέναι, ὅποι βούλοιο), ἢ μετχ. τυγχάνοντα — ὡς καὶ αἱ ἐπόμενα ἐργαζόμενον... διοικοῦντα καὶ πρυτανεύοντα — κτηγρμικὴ ἐξαρταμένη ἐκ τοῦ κατιδῶν· ἐν τῇ μεταφράσει ὅμως ἄς ληφθῇ ὡς ἐπιθετικὴ = ἀφ' οὗ παρετήρησα ὅτι ὁ Νεοπτόλεμος ὁ ἠθοποιός, ὅστις... ἐλάμβανε πλήρη ἐλευθερίαν (νὰ ταξειδεύσῃ ὅπου ἤθελε [καὶ εἰς ἐμπολέμους ἀκόμη χώρας]), διέπραττε τὰ μέγιστα κτλ.· οἱ ἠθοποιοὶ ἠδύναντο νὰ ταξειδεύσιν ἐλευθέρως καὶ ἀφόβως ὅπου ἤθελον καὶ εἰς αὐτὰς ἀκόμη τὰς χώρας τῶν πολεμίων. — καὶ τὰ παρ' ὑμῶν (δηλ. πράγματα) διοικοῦντα Φιλ. καὶ πρυτανεύοντα = καὶ (ἔτι) τὰς ὑποθέσεις ὑμῶν διεχειρίζετο καὶ ἐκανόνιζε πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Φιλ.· παρατηρητέα ἢ συνωνυμία : διοικοῦντα καὶ πρυτανεύοντα· τὸ δὲ πρυτανεύω κυρίως = εἶμαι πρῦτανις ἢ πρόεδρος· εἶτα = διευθύνω, κανονίζω. — παρελθὼν εἶπον εἰς ὑμᾶς = (τότε) ἀνέβην εἰς τὸ βῆμα καὶ ἐξέθηκα εἰς ὑμᾶς (τοῦτο [ἔτι; δηλ. ὁ Νεοπτ. διεχειρίζετο τὰς ὑποθέσεις ὑμῶν πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Φιλίπ.]). — οὐδεμιᾶς ἰδίας κτλ. = οὐχί ἐκ προσωπικῆς ἔχθρας ἢ συκοφαντίας. — ὡς ἐκ τῶν μετὰ κτλ. = καθὼς σαφῶς ἀπέδειξαν (τοῦτο) τὰ

μετὰ ταῦτα συμβάντα.—οὐκέτ'... αἰτιάσομαι=δὲν θὰ κατηγορήσω πλέον (ὡς κατηγορήσα ἀνωτέρω ἐν § 5, ἔνθα κατηγορήσα οὐχὶ πάντας ὑμᾶς, ἀλλὰ τοὺς συνηγόρους τοῦ Πλουτάρχου, τοὺς ἀγωνισθέντας νὰ πείσωσιν ὑμᾶς ν' ἀναλάβητε τὴν εἰς Εὐβοϊαν στρατείαν).—ἐν τούτοις (γέν. οὐδετ.)=ἐν τούτῳ τῷ γεγονότι (δηλ. ἐν τῇ προδοσίᾳ τοῦ Νεοπτολέμου)· κατ' ἔννοιαν=ἐνταῦθα.—τοὺς ὑπὲρ Νεοπτ. λέγοντας=τοὺς ῥήτορας, οἵτινες ἔλεγον ὑπὲρ τοῦ Νεοπτ.=τοὺς συνηγόρους τοῦ Νεοπτ.—οὐδὲ εἷς γὰρ ἦν, παρενθετική αἰτιολογία τοῦ «οὐκέτ' αἰτιάσομαι»=διότι οὐδὲ εἷς ὑπῆρχε (τοιούτος, δηλ. συνήγορος [καθ' ὅσον πᾶσα ἡ ἐκκλησία ἦτο ὑπὲρ τοῦ Νεοπτολέμου καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ ὑπεράσπισις αὐτοῦ ὑπὸ συνηγόνων καθίστατο περιττή]).—ἐν Διονύσου, δηλ. ἱερῶ=ἐν τῷ θεάτρῳ.—τραγῳδοὺς, μετωνυμικῶς ἀντί: τραγῳδίας.—ἀλλὰ μὴ περὶ κτλ.=καὶ δὲν ἦτο ἡ συζήτησις (=δὲν συνεζητεῖτο) περὶ σωτηρίας καὶ περὶ κοινῶν συμφερόντων (τῆς πολιτείας).—οὐκ ἂν οὕτως οὐτ' κτλ., διὰ τούτων ὁ ῥήτωρ ἐλέγχει μετὰ δριμύτητος τὴν κουφότητα τῶν Ἀθην.=οὔτε ἐκεῖνον θὰ ἠκούετε μετὰ τόσης εὐμενείας (μεθ' ὅσης ἠκούσατε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ) οὔτε ἐμὲ μετὰ τόσης δυσμενείας (μεθ' ὅσης ἠκούσατε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ)· ἡ ἔννοια: τὸν μὲν Νεοπτόλεμον ἀπολογούμενον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου ἠκούσατε μετὰ τόσης εὐμενείας, μεθ' ὅσης δὲν θὰ ἠκούετε αὐτὸν ἐν τῷ θεάτρῳ ὑποκρινόμενον· ἐμὲ δὲ κατηγοροῦντα τὸν Νεοπτ. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀπεδοκιμάσατε οὕτως, ὡς δὲν θὰ ἀπεδοκιμάζετε, ἐὰν ὑπεκρινόμενον ἐν τῷ θεάτρῳ ἔργον τι.—καίτοι=καὶ ὅμως.—τοῦτό γ' =τοῦτο βεβαίως ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: ὅτι τὴν τότε κτλ.—ἠσθηθῆσθαι, ὅτι... ἐποιήσαθ', τὸ νόημα διευτυπώθη χαλαρῶς πως· διότι ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον νῦν ὀφείλουσιν οἱ Ἀθην. νὰ γνωρίζωσι, δηλοῦται ἐν τῇ ἐπομένῃ προτάσει «καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ... οἴχεται»· πρβλ. Α' κατὰ Φιλ., § 23 «πολίτας δὲ παρεῖναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι καὶ...», ἔνθα ἡ κυρία αἰτία, δι' ἣν ὁ ῥήτωρ προτείνει νὰ συστρατεύωνται μετὰ τῶν ξένων καὶ πολῖται, δηλοῦται ἐν τῇ ἐπομένῃ προτάσει «οἶδ' ὅτι...».—ὅτι τὴν τότε ἄφιξιν εἰς τοὺς πολ. ἐποιήσαι(ο)=ὅτι τὰ τότε ταξίδια εἰς τὴν χώραν τῶν πολεμίων (δηλ. τοῦ Φιλ.) ἐπεχείρησε.—ὑπὲρ τοῦ τᾶκεῖ κτλ., ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: ὑπὲρ τοῦ λειτουργεῖν κομίσας, ὡς ἔφη, δεῦρο τᾶκεῖ ὀφειλόμενα (δηλ. αὐτῶ) χρήματα, κατ' ἔννοιαν=ἐπὶ τῷ

σκοπῶ νὰ εἰσπράξῃ, καθὼς ἔλεγε, τὰ ἐκεῖ (δηλ. ἐν Μακεδονίᾳ) ὀφειλόμενα αὐτῷ χρήματα καὶ ἀφ' οὗ κομίση αὐτὰ ἐδῶ (δηλ. εἰς Ἀθήνας) ἀναλαμβάνη δι' αὐτῶν λειτουργίας· λειτουργίαι δὲ ἐν Ἀθήναις ἐκαλοῦντο αἱ δημόσiai ὑπηρεσίαι, ἄς οἱ πλουσιώτεροι τῶν πολιτῶν ἐπετέλουν ἰδίαις δαπάναις· τοιαῦται ἦσαν ἡ χορηγία, ἡ γυμνασιαρχία, ἡ τριηραρχία καὶ ἄλλ.—τὰκεῖ χρήματ' ὀφειλόμενα, ἢ τοιαύτη θέσις τῆς μετοχῆς (ἀντί: τὰκεῖ ὀφειλόμενα χρήματα) διὰ τὴν εὐρυθμίαν καὶ τὴν ἀποφυγὴν τῆς χασμωδίας.—καὶ τοῦτω . . . οἴχεται, ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ὅτι.—τούτω τῷ λόγῳ πλείστῳ χρῆσ.—πολλάκις ἐπαναλαβὼν τὸν ἐπόμενον λόγον.—ὡς δεινόν (ἔστι) εἴ τις . . . , ἐπεξήγησις τοῦ τούτω τῷ λόγῳ—ἔτι δηλ. εἶναι ἀνήκουστον (πράγμα) ἐάν τις κατηγορῇ τοὺς κομίζοντας ἀπὸ ἐκεῖ (δηλ. ἐκ Μακεδονίας) ἐδῶ (δηλ. εἰς Ἀθήνας) τὰ πλοῦτη των· ἐνταῦθα ἐπαναλαμβάνονται σκωπτικῶς αἱ ἴδιαι λέξεις τοῦ Νεοπτολέμου, εἰς ἄς εἶτα ἀντιπαράτιθενται οὕτω τὰ ὑπὸ τοῦ ῥήτορος ἐκτιθέμενα, ὥστε πρὸς τὸ «ἐκεῖθεν ἐνθάδε» νὰ κείται κατὰ χιαστὸν σχῆμα τὸ «ἐνθάδε . . . πρὸς ἐκεῖνον», τὸ δὲ ἕλον νὰ κατακλείηται σκωπτικῶς διὰ τοῦ «οἴχεται».—ἐπειδὴ διὰ τὴν εἰρήνην ἀδείας ἔτυχεν (δηλ. ἐξαργυρίσαντα οἴχεσθαι)=εὐθὺς ὡς ἔνεκα τῆς (συνωμολογημένης [Φιλοκρατείου]) εἰρήνης ἠδυνήθη ἄνευ ζημίας καὶ κατακρίσεως νὰ πράξῃ τοῦτο (δηλ. νὰ ἐξαργυρώσῃ . . . καὶ ν' ἀπέλθῃ). Ὁ Νεοπτ. διαρκοῦντος τοῦ πρὸς Φιλ. πολέμου καὶ εἰς οὐχὶ καλὴν τιμὴν θὰ ἐπώλει καὶ θὰ κατεκρίνετο ὡς λησμονήσας τὰς ὑποσχέσεις του (ὑπὲρ τοῦ τὰκεῖ ὀφειλόμενα χρήματα . . . λειτουργεῖν).—οὐσίαν φανεράν, ἤτοι τὴν κτηματικὴν περιουσίαν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν χρηματικὴν, δηλ. τὴν ἀφανῆ.—ταύτην ἐξαργ. πρὸς ἐκεῖνον ἀπ. οἴχεται (ἱστορικ. ἐνεστώδης=ᾤχετο)=ταύτην ἐξηργύρωσε (=μετέβαλεν εἰς χρήματα) καὶ λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τὰ (ἐκ τῆς ἐξαργυρώσεως τῆς κτηματικῆς περιουσίας του) χρήματα ἀπῆλθε πρὸς ἐκεῖνον (δηλ. τὸν Φίλιππον).

§ 9-10.

δύο μὲν δὴ κτλ. = λοιπὸν τὰ μὲν δύο ταῦτα γεγονότα (δηλ. ἢ εἰς Εὐβοίαν στρατεία καὶ ἢ προδοσία τοῦ Νεοπτολέμου) ἐκ τούτων (=μεταξὺ τούτων), εἰς ἃ ἐγὼ ἔκαμα πρόρρησιν, παρέχουσι

τὴν μαρτυρίαν εἰς τοὺς (τότε) λόγους μου, ὅτι ἀπεκαλύφθησαν ὀρθῶς καὶ δικαίως τοιαῦτα, ὅποια πράγματι ἦσαν· ἡ ἔννοια· ἡ ἔκθεσις τῶν δύο τούτων γεγονότων ἀπέδειξε τὴν ἀλήθειαν τῶν τότε (περὶ αὐτῶν τῶν γεγονότων) λόγων μου.—τὸ τρίτον δέ, ἀνήκει εἰς τὸ ἐν § 10 «φανήσομαι... προειπών», ὡς ἀνωτέρω τὸ ἐν § 5 «πρῶτον μὲν» εἰς τὸ «παρελθὼν ἀντεῖπον» καὶ τὸ ἐν § 6 «πάλιν τοίνυν» εἰς τὸ «παρελθὼν εἶπον». —καὶ μόνον ἐν τοῦτ' κτλ., προδιόρθωσις (πρβλ. ἀνωτέρω § 4 «μικρὰ... μνημονεύσαντας» καὶ κατωτέρω § 15 «καὶ μοι μὴ θορυβήση...») = καὶ μόνον ἐν τούτῳ ἀφ' οὗ ἀκόμη εἶπω, εὐθὺς (=καὶ δὴ) θὰ ὀμιλήσω περὶ τούτων, δι' ἃ ἔχω ἀναβῆ εἰς τὸ βῆμα (=εὐθὺς θὰ μεταβῶ εἰς τὸ κύριον θέμα τοῦ λόγου μου).—ἤνίκα τοὺς ὄρκους κτλ. = ὅτε ἡμεῖς οἱ πρέσβεις μετὰ τὴν ἀποδοχὴν τῶν περὶ τῆς εἰρήνης ὅρκων ἐπανήλθομεν (δηλ. ἐκ Μακεδονίας εἰς Ἀθήνας [κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 346])· ἐνταῦθα νοοῦνται οἱ πρέσβεις τῆς β' πρεσβείας, τῆς σταλείσης εἰς Μακεδονίαν πρὸς ἐπικύρωσιν τῆς εἰρήνης διὰ τῆς ὀρκωμοσίας τοῦ βασιλέως· τῆς β' ταύτης πρεσβείας μετέσχε καὶ ὁ Δημοσθένης· οὗτος μετέσχε καὶ τῆς α', τῆς σταλείσης εἰς τὸν Φίλιπ., ἵνα παρασκευάσῃ τὰ πράγματα πρὸς συνομολόγησιν εἰρήνης καὶ συμμαχίας μετ' αὐτοῦ (πρβλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 28 καὶ Β' κατὰ Φιλ. § 29).—Θεσπιάς καὶ Πλ., καὶ τοὺς μὲν Φωκ... τὴν δὲ Θηβ. πόλιν... καὶ τὸν Ὀρωπὸν καὶ τὴν Εὐβοίαν, πάντα τὰ ἀντικείμενα τῶν ὑποσχέσεων τῶν φιλιππιζόντων ῥητόρων προτάσσονται ἐν ἀρχῇ, ἐν μακρᾷ σειρᾷ λαμπρῶν ἐλπίδων (ὡς καὶ ἐν Β' κατὰ Φιλ., § 30), ἅτινα διὰ τοῦ ἐν τέλει «καὶ τοιαύτας ἐλπίδας καὶ φενακισμοὺς» χαρακτηρίζονται, ὅποια πράγματι εἶναι.—Θεσπιάς καὶ Πλαταιάς, πόλεις ἐν Βοιωτίᾳ· ἡ α' παρὰ τὸν Ἑλικῶνα, 4 ὥρας μακρὰν τῶν Θηβῶν, ἡ β' παρὰ τὴν Β. ὑπώρειαν τοῦ Κιθαιρῶνος 2-3 ὥρας νοτίως αὐτῶν· ἀμφότεραι κατεσκάφησαν ὑπὸ τῶν Θηβαίων ἐν ἔτει 373· ἡ ἀνοικοδόμησις τούτων ὑπὸ τοῦ Φιλίπ. θὰ ἠὺχαρίσται τοὺς Ἀθηναίους, τρέφοντας ἄσπονδον μῖσος κατὰ τῶν Θηβ. (πρβλ. Β' κατὰ Φιλ., § 30).—τινων... ὑπισχνουμένων = ὅτε τινὲς ὑπισχνούντο· ὑπονοεῖ ὁ Δημοσθ. μέλη τινὰ τῆς β' πρεσβείας, ἰδίᾳ τὸν Διοσκήνην, ὅστις ἐν τῇ πρώτῃ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου, τῇ συνελθούσῃ μετὰ τὴν ἐκ Μακεδονίας ἐπάνοδον τῶν πρέσβων τῆς β' πρεσβείας, παρέστησε τὸν Φίλ. εὐνούστατον εἰς τοὺς Ἀθηγ. καὶ παρέσχεν εἰς

αὐτοὺς τὰς ἐν τοῖς ἐπομένοις ἀναφερομένας ὑποσχέσεις καὶ ἐλπίδας (πρὸλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 29 καὶ Β' κατὰ Φιλ., § 30, § 35).—οἰκισθῆσθαι (δηλ. ὑπὸ τοῦ Φιλίππου), τὸ ἀπρμφ. τοῦτο—καθὼς καὶ τὰ ἐπόμενα σώσειν, διοικεῖν, ὑπάρξειν, ἀποδοθῆσθαι—ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὑπισχνουμένων.—τοὺς Φωκέας τὸν Φίλ. . . σώσειν=(ἔτι) ὁ Φίλιπ. τοὺς Φωκεῖς—ὧν σύμμαχοι ἦσαν οἱ Ἄθην.—θὰ διασώσῃ (ἀπὸ τῆς ἐπαπειλούσης αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἱεροῦ πολέμου καταστροφῆς)· πρὸλ. κατωτέρω § 18.—ἂν γένηται κύριος, δηλ. τῶν πραγμάτων=ἂν ἀναλάβῃ τὴν ἐξουσίαν νὰ κανονίσῃ τὰ ἐν Φωκίδι πράγματα (=νὰ διευθετήσῃ τὸν ἱερὸν πόλεμον [πρὸλ. Β' κατὰ Φιλ., § 7]).—τὴν Θηβ. πόλ. διοικεῖν=(ἔτι) τοὺς Θηβαίους θὰ διασκορπίσῃ κατὰ κώμας (=θὰ ἀναγκάσῃ νὰ κατοικῶσι χωριστὰ κατὰ κώμας)· ἐπομένως=(ἔτι) τὴν πόλιν τῶν Θηβ. θὰ ἐξαφανίσῃ· τοῦτο δὲ καθ' ὑπερβολὴν θὰ ἠδυχάρισται τοὺς Ἀθηναίους· διατί;—τὸν Ὄρ. ὑμῖν ὑπάρξειν=(ἔτι) ὁ Ὄρωπος θὰ γείνη ὀριστικῶς κτῆμα ὑμῶν (διὰ τῆς ὑποστηρίξεως—ἐννοεῖται—τοῦ Φιλίπ.)· ὁ δὲ Ὄρωπος, πόλις κειμένη μεταξὺ Βοιωτίας καὶ Ἀττικῆς, ὅπου ἀκριβῶς νῦν κεῖται τὸ χωρίον τῆς Ἀττικῆς Ὄρωπος (βλ. γεωγρ. πίν.)· ἢ πόλις αὕτη ἀνῆκε πρότερον εἰς τοὺς Ἀθηναίους· εἶτα δὲ ἐν ἔτει 365 ὑπετάχθη ὑπὸ τῶν Θηβαίων καὶ ἔκτοτε οὗτοι κατεῖχον αὐτήν· πρὸλ. κατωτέρω § 16 καὶ Β' κατὰ Φιλ., § 30.—τὴν Εὐβοίαν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ἀποδ., ἢ Εὐβοία κατεῖχετο τότε ὑπὸ τυράννων, οὓς εἶχεν ἐγκαταστήσει ὁ Φίλιπ., καὶ ὑπὸ μακεδονικῆς φρουρᾶς· ἢ δὲ Ἀμφίπολις—πόλις τῆς Μακεδονίας οὐ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Στρυμόνος, νῦν Νεοχωρί (βλ. γεωγρ. πίν.)—κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης εἶχεν ἀναγνωρισθῆ ὑπὸ τῶν Ἄθην. ὡς κτῆσις τοῦ Φιλίπ.· πρὸλ. Β' κατὰ Φιλ., § 30.—καὶ τοιαύτας ἐλπίδας καὶ φανακισμούς, ἐν διὰ δυσὶν=καὶ τοιαύτας ἀπατηλὰς ἐλπίδας· ἢ αἰτιατκ. ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὑπισχνουμένων, ὅπερ κατὰ ζεῦγμα πρέπει νὰ ἐκληφθῇ κατ' ἄλλην σημασίαν=καὶ (ἐν φ) παρεῖχον τοιαύτας. . . παρατηρητέα δὲ ἡ μεταβολὴ τῆς συντάξεως ἐκ τῆς αὐτῆς μετοχῆς: ὑπισχνουμένων ἐξαρτῶνται 1) ἀπρμφ. (ποῖα:), καὶ 2) οὐσιαστικὰ (ἐλπίδας καὶ φανακισμούς).—οἷς ὑπαχθέντες=ὑπὸ τῶν ὁποίων ἀπατηθέντες.—οὔτε συμφόρως οὔτ' ἴσως καλῶς προεῖσθε (ἀόρ. τοῦ προῖεμα) Φωκέας=ἐναντίον τοῦ συμφέροντός σας καὶ ἴσως οὐχὶ πρὸς τιμὴν σας ἀφήκατε εἰς τὴν τύχην των τοὺς Φωκεῖς· ἐπὶ

πολλὰ ἔτη οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν σύμμαχοι τῶν Φωκέων· ἀλλὰ κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης ἀπεκλείσθησαν οὗτοι ταύτης καὶ κατελείφθησαν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Φιλίππου· πρὸς τούτοις οὗτος μετὰ τὴν ἀπόλεμον παράδοσιν τῶν Φωκέων ἐγένετο κύριος τῶν Θερμοπυλῶν, ὁπόθεν ἠδυνήθη μετ' ὀλίγον νὰ εἰσβάλλῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἑλλάδος· ὥστε πολὺ ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ ῥήτωρ ὅτι ἡ τιμὴ καὶ τὸ συμφέρον τῶν Ἀθηνῶν ἐπέβαλλε ν' ἀντισταθῶσιν οἱ Ἀθῆναι. κατὰ τῆς καταστροφῆς τῶν συμμάχων τῶν Φωκέων. — οὐδέν, ἀντικτμ τῶν μετοχῶν ἐξαπατήσας καὶ σιγήσας, αἵτινες, ὡς καὶ ἡ ἐπομένη προειπὼν, ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ φανήσομαι κατ' ἔννοιαν = (ὅτε — λέγω — τινὲς ὑπισχοῦντο εἰς ὑμᾶς πάντα ταῦτα) ἐγὼ, καθὼς δύναται ν' ἀποδειχθῇ, οὔτε εἰς ταύτας τὰς ἀπάτας ἔλαθον μέρος οὔτε ἀπεσιώπησα ταύτας, ἀλλὰ προεῖπον εἰς ὑμᾶς... περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. Β' κατὰ Φιλ., § 29, § 30. — ὡς οἶδ' ὅτι μνημι. = καθὼς βεβαίως ἐνθυμεῖσθε· περὶ τῆς ἐπιρρηματικῆς ἐκφράσεως οἶδ' ὅτι πρβλ. καὶ Β' κατὰ Φιλ., § 29, § 30. — ταῦτα, ἅτινα δηλ. ὑπισχοῦντο ἐκεῖνοι. — προσδοκῶ=ἐλπίζω (νὰ πραγματοποιηθῶσι). — νομίζω δὲ τὸν λ. κτλ.=ἀλλὰ θεωρῶ τοῦτον, ὅστις λέγει ταῦτα, μωρολόγον (=φρενοδραβῆ).

§ 11 - 12.

φαίνομαι... προορῶν=προφανῶς προβλέπω. — οὐδ' εἰς μίαν (ἐμφαντικώτερον τοῦ: εἰς οὐδεμίαν)... οὔτε δεινότητ' οὔτ' ἀλαζ. ἐπανοίσω=δὲν θ' ἀποδώσω εἰς οὐδεμίαν ἀπολύτως οὔτε ἐπιτηδειότητα (ἰδιαίτεραν ὀξυδέρκειαν) οὔτε εἰς (ἄλλην) ἱκανότητα (ἦν ἀποδίδει τις εἰς ἑαυτὸν ἐξ ἀλαζονείας). — οὐδὲ προσποιήσομαι κτλ.= οὐδὲ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν θὰ ἀποδώσω εἰς τὸν ἑαυτὸν μου νοημοσύνην καὶ προορατικότητα — πλὴν δι' ἂν (=ἂ ἂν) ὑμῖν εἴπω δύο, ἢ ὑποκτ. μετὰ τοῦ ἂν εἶναι ἐνταῦθα λεπτοτέρα τις ἔκφρασις τοῦ ἐρῶ (ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν μετριωτέραν ἔκφρασιν εἴποιμι ἂν=ἐρῶ)=εἰ μὴ μόνον διὰ δύο αἰτίας, ἀς θὰ εἴπω, οἰκιδήποτε καὶ ἂν εἶναι αὐταί. — ἔν μὲν... ἕτερον δὲ, πρὸ τούτων νοητέα ἢ πρόθεσις διὰ=δι' ἔν μὲν... δι' ἕτερον δὲ=διὰ μίαν μὲν αἰτίαν... δι' ἄλλην δέ· κατ' ἔννοιαν = πρῶτον μὲν... δεῦτερον δέ. — δι' εὐτυχίαν=διὰ τὴν καλὴν μου τύχην=διότι εἶμαι τυχερός. — ἦν συμπά-

σης κλπ. = ἤτις — τύχη —, καθὼς βλέπω, ἐπικρατεῖ πάσης ἀνθρω-
 πίνης ἱκανότητος καὶ σοφίας (πρὸς βλ. καὶ Β' Ὀλυμπ., § 22
 «μεγάλη ἔσθι, μάλλον δ' ὄλον ἢ τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν
 ἀνθρώπων πράγματα»). — προῖκα... , παρατηρητέα ἢ μετάδοσις εἰς
 εὐθὺν λόγον, ἀντί: ὅτι προῖκα... = (διότι) δωρεάν, χωρὶς νὰ δεκά-
 ζωμαι διὰ χρημάτων (ὡς ὁ Αἰσχίνης, ὁ Φιλοκράτης καὶ οἱ ἄλλοι
 φιλιππίζοντες ῥήτορες)... — κρίνω καὶ λογίζομαι (= ὑπολογίζω),
 συνωνυμία. — καὶ οὐδὲν λῆμμ' ἂν κτλ., ἢ συντακτικὴ σειρὰ τῶν λέ-
 ξων: καὶ οὐδεὶς ἂν ἔχοι δεῖξαι οὐδὲν λῆμμα προσορητημένον
 πρὸς οἷς (= πρὸς τούτοις, ἅ) ἐγὼ πεπολίτευμαι καὶ λέγω = καὶ
 οὐδεὶς θὰ ἠδύνατο ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἔχει προσαρητηθῆ κέρδος τι
 εἰς τὰς πολιτικὰς μου πράξεις καὶ λόγους (= ὅτι αἱ πολιτικαὶ μου
 πράξεις καὶ λόγοι ἔχουσιν ἐξαρτηθῆ ἐξ οἰουδήποτε κέρδους). —
 ἔν μὲν... ἕτερον δὲ κτλ., ὁ Δημοσθ. καλυτέρας αἰτίας τῆς πολιτικῆς
 του νοημοσύνης καὶ προσρατικότητος δὲν ἠδύνατο ν' ἀναφέρῃ ἢ
 ταύτας: οὕτως ἐκλείπει ὁ φθόνος καὶ διὰ τὴν προκειμένην περίστα-
 σιν ἢ πεποίθησις ἐνισχύεται: διότι εἰς τίνα μᾶλλον θὰ ἐνεπιστευέτο
 τις ἢ εἰς ἄνδρα εὐτυχῆ — ὅπερ μετὰ λεπτότητος ὁ ῥήτωρ προτάσσει
 — καὶ ἔχοντα χαρακτῆρα ἀδωροδόκητον: — ὀρθὸν (κτγρμν. τοῦ: τὸ
 συμφέρον) οὖν κτλ. = λοιπὸν τὸ (κοινὸν) συμφέρον, ὅπερ (= ἐφ'
 ὅσον) προκύπτει ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων (= κεῖται ἐν αὐτοῖς τοῖς
 πράγμασι), μοὶ φαίνεται ὀρθόν: τὸ ὀρθὸν ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἀκο-
 λουθοῦσαν παραβολὴν πρὸς τὴν τρυτάνην = ἀμετακίνητον, ἀσάλευ-
 τον, μὴ κλίνον δηλ. δεξιᾶ ἢ ἀριστερᾶ: κατ' ἔννοιαν = ἀληθές, πρα-
 γματικόν. — ὅταν δ' ἐπὶ θάτερο(α) κτλ. = ὅταν δὲ εἰς τὸ ἓν ἐκ τῶν
 δύο (τ. ἔ. τοῦ κοινοῦ συμφέροντος καὶ τοῦ λογισμοῦ) μέρος (δηλ.
 εἰς τὸν λογισμὸν) ὡς εἰς ζυγαριὰν προσθέσης χρήματα, (τὸ μέρος,
 ἐν ᾧ τὰ χρήματα) καταβαίνει φέρον τὸν λογισμὸν καὶ συμπαρα-
 σύρει αὐτὸν (τὸν λογισμὸν) πρὸς ἑαυτό. — καὶ οὐκ ἂν ἔτ' ὀρθῶς οὐδ'
 ὑγιῶς κτλ. = καὶ ὁ πράξας τοῦτο (δηλ.;) περὶ οὐδενὸς δύναται πλεόν
 νὰ σκεφθῆ ὀρθῶς καὶ ἀμερολήπτως.

§ 13 - 14 πρὸς ἡμᾶς.

ἔν μὲν κτλ., εἰσέρχεται ἤδη ὁ ῥήτωρ εἰς τὴν κυρίαν ὑπόθεσιν
 τοῦ λόγου του: ταύτην προπαρασκευάσει διὰ τῶν ἐν § § 4 - 12
 λεχθέντων, δι' ὧν ἐπεδίωξε νὰ ἐνισχύσῃ τὴν εἰς ἑαυτὸν πεποίθησιν

τῶν ἀκρατῶν του.— ἔν μὲν οὖν ἔγωγε πρῶτον (ἐπίρρ.) ὑπ. φημί δεῖν = λοιπὸν ἔν κατὰ πρῶτον πρέπει κατὰ τὴν γνώμην μου νὰ εἶναι ὡς βάσις (τῶν περαιτέρω σκέψεων ἡμῶν). — ὅπως . . . τοῦτο ποιήσει, πλαγία ἐρωτικ. πρότασις ἐξακρωμένη ἐξ ἐννοουμένης λέξεως σημαντικῆς φροντίδος καὶ χρησιμεύουσα ὡς ἐπεξήγησις τοῦ ἔν=δηλ. (ἢ πρόνοια, ἢ φροντίς) πῶς νὰ κατορθώσῃ τοῦτο.— συμμάχους, ὡς τοὺς Λακεδ. (πρὸλ. § 18). — σύνταξις = περισσότερα) εἰσοδήματα, προσόδους (παρὰ τῶν [μέχρι τοῦδε καὶ τῶν ἐν τῷ μέλλοντι προσκτηθησομένων] συμμάχων)· τὰ χρήματα, ἅτινα ἐτέλουν οἱ σύμμαχοι εἰς τοὺς Ἰθην. πρὸς συντήρησιν τῆς συμμαχίας, ἐκαλοῦντο κατ' ἀρχάς — κατὰ τὴν πρώτην ἀθηναϊκὴν συμμαχίαν, τὴν ἰδρυθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου (476)—φόροι· εἶτα δὲ — ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς 6' ἀθηναϊκῆς συμμαχίας (378|7)—κατ' εὐφημισμὸν συντάξεις· ἢ τότε—ἐν ἔτει 355 — χορημάτων σύνταξις ἀνήροχοτο μόνον εἰς 45 τάλαντα (κατὰ τὸν Δημοσθ. ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου, § 234).—ἄλλο τι = ἄλλην τινα ὠφέλειαν. — κατασκευάζειν τῇ πόλει=νὰ παρέχῃ εἰς τὴν πόλιν (= νὰ κάμνῃ ὥστε ἡ πόλις νὰ ἔχῃ).—τὴν ὑπ. εἰρήνην μὴ λύων=χωρὶς νὰ διαλύῃ τὴν ὑπάρχουσαν (μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ Φιλίπ.) εἰρήνην. — οὐχ ὡς θ. κτλ.=οὐχὶ διότι αὕτη—ἡ εἰρήνη — εἶναι ἀξιοθαύμαστος οὐδ' ἀξία ἡμῶν. — ἀλλ' ὅποια τίς κτλ., διὰ τοῦ τις καὶ ποτε ἐξαιρεται ἢ ἀοριστία, ἢ ἐνυπάρχουσα ἐν τῷ «ὅποια» = ἀλλ' ὅποιαδήποτε καὶ ἂν εἶναι αὕτη.—μὴ γεν. μᾶλλον κτλ., ἢ συντακτικὴ σειρά τῶν λέξεων: (ἡ εἰρήνη) εἶχε καιρὸν τοῖς πράγμασι μᾶλλον (= ἐπικαιροτέρα ἦν τοῖς [ἡμετέροις] πράγμασι [=τῇ πόλει]) μὴ γενέσθαι ἢ γεγ. λυθῆναι νῦν δι' ἡμᾶς = ὠφελιμώτερον διὰ τὴν πόλιν ἦτο νὰ μὴ γείνη ἡ εἰρήνη παρὰ τῶρα, ἀφ' οὗ ἔχει γείνει, νὰ λυθῇ ἐξ αἰτίας ἡμῶν.—πολλὰ γὰρ προείμεθα (πρσμ. τοῦ ῥ. προίεμαι) . . . , αἰτιολογεῖ τὸ μὴ γενέσθαι . . . = διότι πολλὰ (δι' αὐτῆς—τῆς εἰρήνης—) ἔχομεν ἀπολέσει· περὶ τοῦ πράγμ. βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 28. — ὧν ὑπαρχόντων=ἂ εἰ ὑπῆρχε (ἡμῖν)=τὰ ὅποια ἐὰν εἶχομεν.—τότε ἐπαναλαμβάνει — ὡς καὶ τὰ ἐπίρρ. οὕτως, ἔπειτα κ.τ.τ. — τὴν ἐν τῇ μετοχῇ ὑπάρχουσαν ἐννοίαν καὶ βραχέως συγκεφαλαιῶσά αὐτὴν =τότε, ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει (ἐὰν δηλ.εἶχομεν ἔσα ἐχάσαμεν).— ἂν ἢ νῦν κτλ.=θὰ ἐπολεμοῦμεν ἡμεῖς ἀσφαλέστερον καὶ εὐκολώτερον ἢ τῶρα.—δεύτερον δ', δηλ. φημί δεῖν. — ὅπως μὴ προαξό-

μεθ(α)... εἰς ἀνάγκην καὶ πρόφασιν (σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν),
 πλαγία ἐρωτητικ. πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ὀρθῶν=γὰ προσέ-
 χωμεν πῶς γὰ μὴ ὠθήσωμεν εἰς φαινομενικὴν (τινα) ἀνάγκην.—
 τοὺς συνελληλυθότας τοὺς καὶ φάσκοντας Ἄμφ. νῦν εἶναι
 =τούτους, οἵτινες ἔχουσι συνέλθει καὶ ἰσχυρίζονται τώρα ὅτι εἶναι
 Ἄμφικτυόνες· διὰ τούτων, ἅτινα μετὰ τινος καταφρονήσεως ἔχουσι
 λεχθῆ—ὡς φαίνεται ἐκ τῶν λέξεων τούτους καὶ φάσκοντας—ὑπο-
 δηλοῖ ὁ ῥήτωρ ὅτι δὲν ἀναγνωρίζει τὸ δικαίωμα τῆς τελευταίας
 τῶν Ἄμφικτυόνων συνελεύσεως τῆς συγκληθείσης ὑπὸ τοῦ Φιλίπ.
 καὶ τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς· ἦτο δὲ παράνομος ἢ συνέλευσις αὕτη,
 καθ' ὅσον ἀφ' ἐνὸς μὲν δὲν παρίσταντο ἐν αὐτῇ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ
 ἄλλοι δικαιοῦμενοι γὰ παραστῶσιν, ἀφ' ἐτέρου δὲ παρευρίσκοντο
 οἱ Θεσσαλοί, οἵτινες εἶχον ἀποκλεισθῆ ποτε ἀπὸ τοῦ ἀμφικτυονι-
 κοῦ συνεδρίου ὑπὸ τῶν Φωκέων (πρβλ. Β' κατὰ Φιλ., § 22), καὶ
 προήδρευεν ἐν τῇ συνελεύσει βάρβαρος, ὁ Φίλιπ· Ἄμφικτυόνες
 δ' ἐκαλοῦντο οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν πόλεων, ὅσοι ἦσαν συνδεδεμένοι
 εἰς ἀμφικτυονίαν ἢ ἀμφικτυονικὴν ὁμοσπονδίαν· αὕτη συνήδρευε
 δις τοῦ ἔτους τὸ μὲν ἕαρ ἐν Δελφοῖς, τὸ δὲ φθινόπωρον ἐν Ἀθηναῖς
 παρὰ τὰς Θερμοπύλας (πρβλ. κατωτέρω § 23)· τὸ δὲ συνέδριον τῶν
 Ἄμφικτυόνων—ἀμφικτυονικὸν καλούμενον—σκοπὸν τὸ πάλαι εἶχε
 τὴν προστασίαν τῶν κοινῶν συμφερόντων τῶν μετεχουσῶν πόλεων·
 ἀλλ' εἰς μεταγενεστέρους χρόνους κατήντησεν ἀπλοῦν ὄργανον ἐν
 ταῖς χερσὶ τῶν ἰσχυροτέρων πολιτειῶν «ἢ ἐν Δελφοῖς σικιά» (πρβλ.
 κατωτέρω ἐν § 25).—κοινοῦ πολέμου=Ἄμφικτυονικοῦ πολέμου·
 Ἄμφικτυονικὸς δὲ=κηρυχθῆσόμενος ὑπὸ τοῦ ἀμφικτυονικοῦ συνε-
 δρίου· τούτου δὲ τοῦ πολέμου θὰ μετάσχῃσι πάντες οἱ λαοὶ οἱ
 συνδεδεμένοι διὰ τοῦ ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου· ἐπομένως οἱ Ἀθην.,
 ἂν λύσωσι τὴν εἰρήνην, θὰ ἀναλάβωσι τὸν πόλεμον οὐχὶ καθ' ἐνὸς
 ἐκάστου λαοῦ χωριστὰ οὐδὲ κατὰ τοῦ Φιλίππου μόνου, ἀλλὰ κατὰ
 πάντων ὁμοῦ. — πρὸς ἡμᾶς = καθ' ἡμῶν.

§ 14 ἐγὼ - 15.

εἰ γένοιθ' ἡμῖν... πάλιν πόλ. = ἐὰν ἡμεῖς ἠθέλομεν ἀναλάβει
 πάλιν πόλεμον· ἢ ἀπόδοσις τῆς ὑποθκ. προτάσεως κατωτέρω·
 «οὐκ ἂν ἡμῖν...».— ἢ (διά) τι τοιοῦτον ἔγκλ. ἴδιον=ἢ διὰ παρο-

μοίαν τινὰ ἀμφισβήτησιν ἀφορῶσαν ἡμᾶς μόνον καὶ τὸν Φίλιπ.— οὐ μὴ μετέχουσι=ἤς (ἀμφισβήτησεως) δὲν μετέχουσιν· ἡ ἄρνησις ἐτέθη μὴ—καὶ ὄχι οὐ—διότι ἢ πρότασις εἶναι ἀναφορικὴ ὑποθετικὴ.—οὐκ ἂν ἡμῖν οἶομαι κτλ., ὁ ἂν συναπτεὸς τῷ πολεμῆσαι =νομίζω ὅτι οὐδεὶς ἐκ τούτων (δηλ. :) ἤθελε πολεμήσει καθ' ἡμῶν, καὶ ἥκιστα πάντων. . . οἱ Θηβαῖοι.—καὶ μοι (δοκ. ἠθικὴ) μὴ θορυβήσῃ μ.—καὶ παρακαλῶ, κανεὶς ἄς μὴ θορυβήσῃ· ὁ ῥήτωρ προτιθέμενος νὰ εἴπῃ παράδοξόν τι καὶ ἀπίθανον, ὅτι δηλ. οἱ Θηβαῖοι, οἱ θανάσιμοι ἐχθροὶ τῶν Ἰσθμίων, δὲν θὰ πολεμήσωσι μετὰ τοῦ Φιλ., παρ' οὐ ἔχουσιν εὐεργετηθῆ, κατ' αὐτῶν, προλαμβάνει τὴν ἐκ τούτου δυναμένην νὰ προσέλθῃ κακὴν ἐντύπωσιν παρακαλῶν τοὺς Ἰσθμίων. ν' ἀκούσωσιν αὐτὸν ἄνευ θορύβου· σχῆμα προδιοριστέως.—πρὶν ἀκοῦσαι (=προτοῦ με ἀκούσῃ), τὸ πρῖν, ἀφ' οὗ ἢ κυρία πρότασις (καὶ . . . μὴ θορυβήσῃ . . .) εἶναι ἀρνητικὴ, πῶς ἔπρεπε κανονικῶς νὰ συνταχθῆ;—οὐκ ὡς ἡδέως ἔχουσιν ἡμῖν=οὐχὶ διότι (τάχα) εὐνοοῦσιν ἡμᾶς (=εἶναι φίλοι ἡμῶν)· οἱ Ἰσθμῖοι καὶ οἱ Θηβ. ἀνέκαθεν ἔτρεφον ἄσπονδον μῖσος πρὸς ἀλλήλους (πρβλ. § 18).—οὐδ' ὡς οὐκ ἂν χαρίζοντο Φιλ. (δηλ. εἰ πόλεμος γένοιτο)=οὐδὲ διότι δὲν θὰ ἤθελον νὰ εὐχαριστήσωσι τὸν Φίλ. (καθ' ἡμῶν πολεμοῦντες)· οἱ Θηβ. εἶχον πολλαπλῶς εὐεργετηθῆ ὑπὸ τοῦ Φιλ. (πρβλ. § 21).—ἀλλ' (ὡς) ἴσασι=ἀλλὰ διότι γνωρίζουσιν.—εἰ καὶ . . . ἐνδοτικὴ πρότασις.—πάνυ . . . αὐτοῦς (δηλ. τοὺς Θηβ.) ἀναισθητοὺς (=μωροὺς, ἀνοήτους) εἶναι, ἢ ἡλιθιότης καὶ μωρία τῶν Βοιωτῶν ἦτο παροιμιώδης (πρβλ. καὶ Β' κατὰ Φιλ., § 19).—ὅτι . . ., ἐκ τοῦ ἴσασι.—εἰ γενήσεται πόλ. πρὸς ἡμᾶς αὐτοῖς=ἐὰν αὐτοὶ θὰ περιπλακῶσιν εἰς πόλεμον καθ' ἡμῶν (διὰ τὴν Ἀμφίπολιν ἢ διὰ παρομοίαν τινὰ ἀμφισβήτησιν ἀφορῶσαν τοὺς Ἰσθμίων μόνον καὶ τὸν Φίλ.).—τὰ μὲν κακὰ πάνθ' (δηλ. τὰ ἐκ τοῦ πολέμου) ἔξ. αὐτοῖς=ἔλα μὲν τὰ βάρη τοῦ πολέμου θ' ἀναλάβωσιν αὐτοί.—αὐτοί, ἢ ἐξέχουσα ἐν τέλει θέσις τῆς ἀντωνυμίας προσεκλήθη ὑπὸ τῆς ὡσαύτως ἐν τέλει τεθείσης ἀντωνυμίας αὐτοῖς καὶ ἔτι μᾶλλον ἐξαίρεται διὰ τῆς ἐμφάσεως. τῆς κειμένης ἐν τῇ ἐπαναλήψει (πρβλ. § 20, § 23).—τοῖς δ' ἀγαθοῖς ἐφεδρεῦον ἕτερος καθεδεῖται (μέλλ. τοῦ καθέξομαι)=ἐπὶ δὲ τῶν ἀγαθῶν τῆς νίκης θὰ καθίσῃ, θὰ καρπωθῆ τὰ ἀγαθὰ τῆς νίκης (κοινῶς : θὰ στρωθῆ στὸ τραπέζι) ἄλλος (δηλ. ὁ Φίλ.) ἀναμένων δίκην ἐφέδρου τὸ

ἀποτέλεσμα τοῦ ἀγῶνος. Ἡ ἔννοια : ἐὰν τυχὸν ἡμεῖς ἀναλάβω-
 μέν ποτε, δι' Ἀμφίπολιν π. χ., πόλεμον πρὸς Φίλ., οἱ Θηβαῖοι
 δὲν θὰ θεωρήσωσιν εὐκαιρίαν νὰ πολεμήσωσι καθ' ἡμῶν (ἀμέσως
 μὲν χάριν ἰδίων σκοπῶν, ἐμμέσως δὲ χάριν τοῦ Φίλ., ὡς σύμμα-
 χοι ὄντες), διότι γνωρίζουσιν ὅτι καὶ νικῶντας αὐτοὺς ὁ Φίλ. δὲν
 θ' ἀφίση ν' ἀποκομίσωσιν ὅσας ἤλπιζον ὠφελείας ἐκ τοῦ πρὸς ἡμᾶς
 πολέμου, ἀλλ' αὐτὸς θὰ καρπωθῆ καὶ ταύτας. Ἡ παρομοίωσις
 πρὸς ἔφεδρον ἀθλητὴν (δηλ. πρὸς ἀθλητὴν, ὅστις, ἐν ᾧ δύο ἀγω-
 νίζονται, κἀθῆται περιμένων τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος, ἵνα ἔπειτα μὲ
 ἀκμαίας τὰς δυνάμεις ἀγωνισθῆ πρὸς τὸν καταπεπονημένον νικη-
 τήν) δὲν εἶναι τελεία κατὰ τοῦτο, ὅτι δηλ. ὁ Φίλ. ἐπισκοπεῖ τὸν
 ἀγῶνα Θηβαίων καὶ Ἀθηναίων οὐχὶ ἵνα καὶ αὐτὸς ὡς ὁ ἔφεδρος
 συμμετάσχη, ἀλλ' ἵνα καρπωθῆ τὰς ὠφελείας ἐν τέλει. — οὐκ οὖν
 πρόοι(ν)τ(ο) ἂν αὐτοὺς εἰς τοῦτο (δηλ. εἰς τὸ πολεμῆσαι ἡμῖν)
 = λοιπὸν (οὔτοι — οἱ Θηβ.) δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ῥίψωσιν ἑαυ-
 τοὺς (= νὰ ἐμπέσωσιν) εἰς τοιοῦτον σφάλμα (δηλ. νὰ πολεμήσωσι
 καθ' ἡμῶν) τὸ δὲ πρόοι(ν)τ(ο) (ἀόρ. τοῦ προίεμαι) ἔχει σχηματισθῆ
 κατὰ τὰ βαρύτερα πῶς θὰ ἦτο, ἐὰν ἐσχηματίζετο κατὰ τὰ εἰς
 μὴ ; — μὴ . . . οὔσης, ὑποθῆκ. μετοχή, ἐν ἣ περιέχεται τὸ ἡγούμε-
 νον τοῦ ὑποθῆκ. λόγου = εἰ μὴ, . . . εἴη (ἢ ἀπόδοσις : οὐκ οὖν πρόοι(ν)τ'
 ἂν . . .) = ἂν δὲν εἶναι κοινὴ ἢ ἀρχὴ καὶ ἢ αἰτία τοῦ πολέμου.

§ 16-17 οὐδὲ εἷς.

οὐδέ γε, ὁ γε ἐνισχύει τὴν ἔννοιαν τοῦ οὐδέ· ἐν τῇ νέᾳ δὲν ἀπο-
 δίδεται. — δι' Ὠρωπόν, πρβλ. § 10. — ἢ (διὰ) τι τῶν ἰδίων (δηλ.
 ἐγκλημάτων) = ἢ δι' ἄλλην τινὰ ἀφορμὴν ἐνδιαφέρουσαν ἡμᾶς
 μόνον καὶ τοὺς Θηβαίους. — καὶ γὰρ ἡμῖν κἀκ. τοὺς βοηθοῦντας
 (= εἴ τινες βοηθοῖεν) ἂν οἶμαι . . . βοηθεῖν = διότι νομίζω ὅτι οἱ
 μέλλοντες σύμμαχοι καὶ ἡμῶν καὶ ἐκείνων (δηλ. τῶν Θηβ.) ἤθελον
 βοηθεῖ. — εἰς τὴν οἰκείαν (δηλ. χώραν) εἴ τις ἐμβ., ὁ ῥήτωρ
 θέλων νὰ ἐξάρη τὸ : εἰς τὴν οἰκείαν, ἐν ᾧ περιέχεται ἢ κυριώτερα
 ἔννοια τῆς προτάσεως, θέτει μετὰ τοῦτο — καὶ οὐχὶ πρὸ τούτου —
 τὸν ὑποθῆκ. σύνδεσμον εἰ = ἐν μόνῃ τῇ περιπτώσει, καθ' ἣν ἤθελέ
 τις εἰσβάλλει εἰς τὴν ἰδικήν μας χώραν (δηλ. εἰς τὴν χώραν ἡμῶν
 ἢ τῶν Θηβ.). — οὐ συνεπιστρατεύσειν οὐδ., ἀσύνδετον ἐν βρα-

χείαις ἀντιθέσειν ὁ τόνος ὁ προσδιδόμενος εἰς τὸ οὐ (οὐχί, μὴ) ἀναπληροῖ πολλάκις τὸν σύνδεσμον = ἀλλ' οὐ συνεπιστρατεύσειν οὐδ'. τὸ δὲ συνεπιστρατεύσειν — μετὰ βεβαιότητος λεγόμενον — ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ οἶμαι, ἐξ οὗ καὶ τὸ ἄν... βοηθεῖν = ἀλλ' (ἔτι) δὲν θὰ ἐκστρατεύσῃ με κανένα ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς δύο (δηλ. οὔτε με τοὺς Ἀθην. οὔτε με τοὺς Θηβ.) ἐναντίον ἄλλης χώρας· ἢ ἔννοια: οἱ μέλλοντες σύμμαχοι ἡμῶν καὶ ἐκείνων θὰ λάβῃσι μέρος μόνον εἰς ἀμυντικούς πολέμους, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς ἐπιθετικούς. — καὶ γὰρ... = διότι ἀκριβῶς, διότι πράγματι... — τοῦτον... τὸν τροπικόν (= τὸν χαρακτηῖρα)... τοιοῦτον, αἱ ἀντωνυμίαι οὗτος καὶ τοιοῦτος ἀναφέρονται εἰς τὰ ἐπόμενα: «οὐκ ἄχρῃ τῆς κτλ.».— ὦν καὶ φροντίσειεν ἄν τις, διὰ τῆς προτάσεως ταύτης περιορίζεται ἢ ἔννοια τῆς προηγούμενης λέξεως: αἱ συμμαχίαι· κατ' ἔννοιαν = τοῦλάχιστον ἐκεῖναι (αἱ συμμαχίαι), ἃς δύναται τις νὰ λάβῃ ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν (= αἱ σπουδαῖαι, αἱ ἄξιοι προσοχῆς [καὶ οὐχὶ αἱ ἀσήμαντοι, αἱ ἀσθενεῖς, αἵτινες ἀναγκάζονται πολλάκις δι' ἀσθενεῖαν νὰ προσχωρῶσιν εἰς πόλεις ἄνευ ὄρων καὶ οὕτω λαμβάνουσι μέρος καὶ εἰς ἐπιθετικούς πολέμους]). — οὐκ ἄχρῃ τῆς ἴσης (δηλ. μοίρας [= ἐξ ἴσου, ὁμοίως]) ἕκαστος κτλ., ἀσύνδετον ὡς ἐπεξηγήσεις τοῦ τοῦτον καὶ τοιοῦτον· τὰ δ' ἀπρμφ. σῶς εἶναι (δηλ. ἀμφοτέρους) καὶ κρατεῖν δηλοῦσι τὸ κατὰ τι, ἀναφορὰν κατ' ἔννοιαν = δηλ. ἢ πρὸς ἡμᾶς ἢ τοὺς Θηβ. εὔνοια ἐκάστου τῶν συμμάχων δὲν παραμένει ἢ αὐτῇ προκειμένου νὰ εἴμεθα μὲν ἡμεῖς οἱ δύο — δηλ. οἱ Ἀθην. καὶ οἱ Θηβ. — ἀβλαβεῖς καὶ ν' ἄρχωμεν τῶν ἄλλων. — ἀλλὰ σῶς μὲν κτλ. = ἀλλὰ νὰ εἴμεθα ἡμεῖς οἱ δύο ἀβλαβεῖς πάντες οἱ σύμμαχοι θὰ ἐπεθύμουν ἔνεκα τῶν ἰδίων συμφερόντων (ἵνα μὴ δηλ. ἡμῶν καταστρεφομένων γείνωσι καὶ αὐτοὶ λεία τοῦ νικητοῦ). — κρατήσαντας δὲ τοὺς ἑτέρους δ. ὑπ. αὐτῶν δηλ. τῶν βοηθησάντων)... οὐδὲ εἷς (δηλ. ἄν βούλοιο) = νὰ ὑπερισχύσωσι δ' ὅμως οἱ μὲν ἢ οἱ δὲ (δηλ. οἱ Ἀθην. ἢ οἱ Θηβ.) καὶ (οὕτω) νὰ γείνωσι κύριοι αὐτῶν — τῶν (πρότερον) συμμάχων — οὐδὲ εἷς θὰ ἐπεθύμει.

§ 17 τὶ οὖν - 19.

τὶ οὖν..., ῥητορικὴ ἐρώτησις — ἢ πρώτη ἀπαντῶσα ἐν τῷ παρόντι λόγῳ —, δι' ἧς ὁ ῥήτωρ ἐπιδιώκει νὰ διεγείρῃ τὴν προσο-

χὴν τῶν ἀκροατῶν. — τί . . . φοβερόν, τὸ α' ἀντικμ., τὸ β' κατηγρημ. — τί φυλ. δεῖν ἡμᾶς; ; τὸ ἀπαρημφ. φυλάξασθαι ἐξαρτάται ἐκ τοῦ δεῖν, τοῦτο δὲ ἐκ τοῦ ἠγοῦμαι = ἀπὸ τί (νομίζω ὅτι) πρέπει νὰ προσφυλαχθῶμεν; — μὴ κοινὴν . . . , πλαγία ἐρωτηματικ. πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ φοβερόν καὶ φυλάξασθαι. — κοινὴν πρόφασιν καὶ κοινὸν ἔγκλ., ὁ διπλασιασμός τῆς ἐννοίας γίνεται πρὸς ἔξαρσιν τῆς μεγάλῃν σπουδαιότητα ἐχούσης καὶ ἐν ἀρχῇ τεθείσης λέξεως κοινός. — ὁ μέλλων πόλεμος, πρόκειται περὶ τοῦ ἀπειλούμενου νῦν δὴ πολέμου, ἂν μὴ οἱ Ἄθην. ἐγκρίνωσι τὴν εἰρήνην, περὶ τῆς ὁ λόγος ἐκφωνεῖται ὥστε μέλλων = ὁ ἀπειλούμενος, ἂν μὴ προλάβωμεν. — πρὸς ἅπαντας, κοινός προσδιορισμός τοῦ «κοινὴν πρόφασιν» καὶ «κοινὸν ἔγκλημα» ἐνισχύων τὴν ἐννοίαν τοῦ κοινὴν καὶ κοινόν· διὰ τῆς ἐν τῷ μεταξὺ δὲ θέσεως τοῦ ὑποκμ. (ὁ μ. πόλεμος) καὶ τοῦ οὕτω γιγνομένου ἀποχωρισμοῦ τοῦ προσδιορισμοῦ (πρὸς ἅπαντας) λαμβάνει ὁ προσδιορισμός αὐτὸς ἔτι μεγαλύτεραν ἔμφασιν. — μὴ κοινὴν πρόφασιν κτλ. = μήπως ὁ ἀπειλούμενος πόλεμος λάβῃ κοινὴν πρόφασιν καὶ κοινὴν ἀφορμὴν ἀφορῶσαν ὅλους ὁμοῦ (τοὺς Ἑλλ.). Ἡ ἐννοία: μήπως μὴ ἀποδεχόμενοι τὴν εἰρήνην δώσωμεν εἰς πάντας (Φίλιππον καὶ Ἀμφικτύονας καὶ ἄλλους, Ἀργεῖους κλπ.) ἀφορμὴν κοινὴν κοινοῦ πολέμου καθ' ἡμῶν. — εἰ γὰρ Ἀργεῖοι . . . , οἱ ἐνταῦθα ἀναφερόμενοι λαοὶ ἀπειλούμενοι νὰ στερηθῶσι τῆς ἀνεξαρτησίας των ὑπὸ τῶν Λακεδ., οἵτινες ἐπωφελοῦμενοι ἐκ τῆς ἀπασχολήσεως τῶν Θηβαίων εἰς τὸν Φωκικὸν πόλεμον ἐπεζήτησαν ν' ἄρξωσι πάλιν τῆς Πελοποννήσου, πολλὰ ἠλπίζον παρὰ τοῦ Φιλίπ., ὃν ἐθεώρουν ὡς προστάτην τῶν συμφερόντων αὐτῶν. — καὶ . . . καὶ . . . καί, πολυσύνδετον· διὰ τοῦ σχήματος τούτου ὁ λόγος λαμβάνει δύναμιν καὶ μεγαλοπρέπειαν. — Μεγαλοπολίται, οἱ κάτοικοι τῆς Μεγαλοπόλεως, πόλεως ἐν Ἀρκαδίᾳ, ἰδρυθείσης ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου μετὰ τὴν ἐν Δεῦκτροις νίκην, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς κέντρον μᾶλλον κατάλληλον πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς φιλαρχίας τῶν Λακεδ. — ὅσοι ταῦτά τούτοις (δηλ. τοῖς Ἀργεῖοις καὶ Μεσ. καὶ Μεγ. καὶ τισι . . .) φρονοῦσι = ὅσοι ἔχουσι τὰ αὐτὰ (πολιτικά) φρονήματα μετ' αὐτούς (νὰ ὑποστηρίξωσι δηλ. ἀντὶ πάσης θυσίας τὴν ὑπὸ τῶν Λακεδ. ἀπειλουμένην ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν). — διὰ τὴν πρὸς Λακεδ. . . ἐπιχρηστικίαν = διὰ τὰς πρὸς τοὺς Λακεδ. διαπραγματεύσεις (ἡμῶν) ἴσως ἐννοοῦνται

αἱ διαπραγματεύσεις, ἃς διεξήγον τότε οἱ Ἰθην. μετὰ τῶν Λακεδ. περὶ συμμαχίας αὐτῶν κατὰ τοῦ Φιλίπ. καὶ τῶν ἐν Πελοπον. φίλων αὐτοῦ. — ἡμῖν, ἀνήκει τῷ ἐχθρῶς σχήσουσι (= θὰ διατεθῶσιν ἐχθρικῶς πρὸς ἡμᾶς), ἐτέθη δὲ μετὰ τὸ Λακεδ. καὶ οὐχὶ μετὰ τὸ ἐχθρῶς, τὸ μὲν ἵνα ἀποχωρίσῃ τὰς δύο ἐξασυλλάβους λέξεις (Λακεδ. — ἐπικηρικίαν), τὸ δὲ ἵνα ἐξάρῃ τὸ Λακεδ. — καὶ (διὰ) τὸ δοκεῖν = καὶ διότι ὑπάρχει ἰδέα (περὶ ἡμῶν). — ἐκδέχεσθαι τι τῶν ἐκείνοις (ποιητ. αἷτιον) πεπο. = ὅτι ἐπιδοκιμάζομεν τινὰς ἐκ τῶν πολιτικῶν πράξεων ἐκείνων (δηλ. τῶν Λακεδ.) = ὅτι ἐπιδοκιμάζομεν τὴν πολιτικὴν ἐκείνων (τὴν ἀποσκοποῦσαν εἰς τὴν ἀνάληψιν τῆς ἡγεμονίας ἐν Πελοπ.). — Θηβ. δέ, ἐξακολουθεῖ ἢ ὑποθετ. πρότασις ἢ ἀρξαμένη διὰ τοῦ «εἰ γὰρ ἸΑργεῖοι . . .». — ἔχουσι . . . ἀπεχθῶς (=διάκεινται ἐχθρικῶς [καθ' ἡμῶν]), διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς αὐτῆς ἐννοίας καὶ διὰ τῆς παρηχίσεως (ἐχθρῶς σχήσουσι . . . ἔχουσι ἀπεχθῶς . . . ἐχθροτέρως σχήσουσι) ἐπιζητεῖ ὁ ῥήτωρ νὰ προκαλέσῃ τὸν φόβον τῶν Ἰθην. — ὡς λέγουσιν, (οὐχὶ οἱ Θηβ., ἀλλ') οἱ ἄνθρωποι = καθὼς λέγεται. — ἔτι δ' ἐχθροτέρως (ἀντί: ἔχθιον) σχήσουσι = θὰ γίνωσι δ' ἔτι θανασιμώτεροι ἐχθροὶ ἡμῶν. — ὅτι, αἰτλγκ. — τοὺς παρ' ἐκείνων (δηλ. τῶν Θηβ.) φεύγοντας σφζ. = παρέχομεν ἄσυλον εἰς τοὺς φυγάδας ἐκείνων· νοοῦνται οἱ κάτοικοι τῶν ὑπὸ τῶν Θηβ. καταστραφεισῶν πόλεων Θεσπιῶν καὶ Πλαταιῶν (§ 10), ὡς καὶ οἱ κάτοικοι τῶν παραδοθεισῶν τοῖς Θηβ. πόλεων ἸΟρχομενοῦ καὶ Κορωνείας (§ 22). — καὶ πάντα το. τὴν δυσμ. ἐνδ. αὐτοῖς = καὶ παντοιοτρόπως δεικνύομεν πρὸς αὐτοὺς τὰ ἐχθρικά μας φρονήματα. — Θετταλοὶ δὲ . . . Φίλιπ. δέ, ἐξακολουθεῖ ἢ ἐκ τοῦ εἰ ἐξάρτησις· ποῖα ῥ. ἐννοοῦνται; — ὅτι τοὺς Φωκ. φυγάδας σφζ. = διότι δεχόμεθα τοὺς φυγάδας ἐκ τῶν Φωκέων (παρὰ τὴν ἀπόφασιν τῶν ἸΑμφικτυόνων, καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ ἐκδιώκωνται ὅπου καὶ ἂν εὕρισκοντο «οἱ πεφευγότες τῶν Φωκέων καὶ τῶν ἄλλων τῶν μετεσχηκότων τῆς ἱεροσυλίας»); οἱ δὲ Θεσσαλοὶ ἦσαν οἱ θανασιμώτατοι ἐχθροὶ τῶν Φωκέων. — καλύομεν αὐτὸν κ. τῆς ἀμφικτυονίας = ἐμποδίζομεν αὐτὸν νὰ μετέχῃ τοῦ ἀμφικτυονικοῦ συνδέσμου· ὑπερηφάνως ἐναυθὰ ἐκφράζεται ὁ ῥήτωρ· διότι τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι οἱ Ἰθην. δὲν ἐκώλυον τὸν Φίλ. τῆς ἀμφικτυονίας, ἀλλὰ δὲν ἤθελον ν' ἀναγνώρισωσιν αὐτὸν ὡς μέλος τοῦ ἀμφικτυονικοῦ συνδέσμου· περὶ τῆς ἀμφικτυονίας,

καθὼς καὶ περὶ τοῦ ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου, πρβλ. ἀνωτέρω § 14.—φοβοῦμαι μὴ . . . , ἢ ἀπόδοσις τῆς ὑποθκ. προτάσεως (εἰ Ἄργειοι . . . Θηβ. δὲ . . . Θεττ. δὲ . . . Φίλ. δὲ . . .).—περὶ τῶν ἰδίων ἕκαστος ὄργ.=ἕκαστος ὀργιζόμενος δι' ἰδίας αἰτίας.—κοινόν, κτγρμ. τοῦ «τὸν πόλεμον».—ἔφ' ἢ. ἀγάγωσι = ἐπιφέρωσι καθ' ἡμῶν.—τὰ τῶν Ἄμφ. δόγματα προστησάμενοι = προβαλόντες ὡς πρόφασις (ἐν ᾧ ὡς ἀληθῆς αἰτία ἦτο ἡ κοινὴ ἀγανάκτησις αὐτῶν κατὰ τῶν Ἄθην.) τὰς ἀποφάσεις τῶν Ἀμφικτυόνων (τὰς ληφθείσας μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Φωκέων ὡς πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ μαντείου καὶ τὰλλα πάντα τὰ πρὸς εὐσέθειαν καὶ κοινὴν εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν τῶν Ἑλλήνων ἀνήκοντα). — εἴτ' ἐπισπασθῶσιν (ἐκ τοῦ φοβοῦμαι μὴ) . . . ἡμῖν πολ.=καὶ ἔπειτα (ἂφ' οὗ ἀπαξ ἀρχίσῃ ὁ πόλεμος) παρασυρθῶσι νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν πόλεμον καθ' ἡμῶν.—πέρα τοῦ συμφέρο. ἑαυτοῖς (=παρὰ τὸ συμφέρον των), τὸ συμφέρον αὐτῶν ἀπῆτει νὰ μὴ καταστραφῶσιν αἱ Ἄθηναι, διότι διὰ τῆς καταστροφῆς τῶν Ἄθηνῶν ὁ Φίλ. θὰ καθίστατο ἰσχυρὸς καὶ διὰ πάντας αὐτοὺς λίαν ἐπικίνδυνος.—ὥσπερ καὶ περὶ Φωκ., δηλ. γέγονε ἢ ἐπεσπιάσθησαν πέρα τοῦ συμφ. πολεμῆσαι, κατ' ἔννοιαν=καθὼς συνέβη καὶ ἐν τῷ (πρὸ ὀλίγου ἀποπερατωθέντι) Φωκιῷ πολέμῳ (καθ' ὃν οἱ Θηβ., ὁ Φίλ. καὶ οἱ Θεσσαλοὶ παρεσύρθησαν—ὡς ἀποδεικνύεται ἐν τοῖς ἐπομένοις (§ 20-23)—πέραν τῶν συμφερόντων αὐτῶν).

§ 20-23.

δήπου=καθὼς νομίζω.—ταῦτά . . . ταῦτά, ἢ ἐμφαντικὴ ἐν ἀρχῇ θέσις τοῦ α' ταῦτά προκαλεῖ τὴν ὡσαύτως ἐμφαντικὴν ἐν ἀρχῇ θέσιν τοῦ β' (πρβλ. § 15 «αὐτοῖς . . . αὐτοῖς»). — οὐχὶ ταῦθ' ἔκ. κτλ., ἢ μετχ. ἐσπουδακότες εἶναι ἐνδοτικὴ, τὸ δὲ μάλιστα προσδιορίζει τὸ ταῦθ' (=ταῦτά)=ἐν ᾧ δὲν εἶχον ἐπιδιώξει τὰ αὐτὰ (ὡς ἔγγιστα) ἀκριβῶς συμφέροντα ἕκαστοι (δηλ. Θηβ. καὶ Φίλιπ. καὶ Θεσσαλοὶ).—ταῦτά πάντες ἐπρ.= (ἐν τούτοις ὅμως) πάντες τὰ αὐτὰ ἔπραξαν (=κατέληξαν εἰς τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα [ἦτοι εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν Φωκέων]).—οἶον=οὕτω π. χ. — τὸν μὲν Φίλ., ἢ ἀντίθεσις κεῖται κατωτέρω (§ 21) ὑπὸ ἄλλην μορφήν ἐν ταῖς λέξεσι: «τὸν Ὀρχομενὸν καὶ τὴν Κορ. λαβεῖν» (ἀντί: τὸν δ'

᾽Ορχομενὸν καὶ τὴν Κορ. λαβεῖν ἐπεθύμουν».— παρελθεῖν (δηλ. εἶσω Πυλῶν) καὶ λαβεῖν τὰς παρόδους (= τὰς Πύλας) = νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰς Θερμοπύλας καὶ νὰ καταλάβῃ αὐτάς· Θερμοπύλαι δὲ ἢ Πύλαι, ἢ γνωστὴ στενωπός, ἢ σχηματιζομένη μεταξὺ τοῦ ὄρους Καλλιδρόμου καὶ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου· ἢ στενωπὸς αὕτη ἦτο ἢ μόνη ἀπὸ Θεσσαλίας ἄγουσα ὁδὸς εἰς Φωκίδα καὶ εἶχεν ὡς ἐκ τούτου μεγάλην στρατηγικὴν σημασίαν.— οὐδὲ γε (δηλ. ἐδύναντο κωλύσασθαι) τῶν αὐτοῖς (ποιητικ. αἷτιον) πεπ. ὕστατον ἐλθόντα (ἐνδοκ. μετχ.) τὴν δ. ἔχειν = οὐδὲ ἠδύναντο νὰ ἐμποδίσωσιν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ ἔχῃ τὴν δόξαν δι' ὅσα αὐτοὶ εἶχον κοπιάσει (= τὴν δόξαν, τὴν ἀρμόζουσαν εἰς αὐτοὺς διὰ τοὺς [ἐν τῷ πολέμῳ — τῷ Φωκικῷ —] κόπους των), ἐν ᾧ αὐτὸς ἦλθε τελευταῖος (= ἀνέμιχθη εἰς τὸν πόλεμον ἐλθὼν τελευταῖος). Ὁ Φίλιπ. ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ μόνος ἀποπερατώσας τὸν Φωκικὸν πόλεμον, ὡς ἀπελευθερώσας τὸν ἐν Δελφοῖς ναὸν καὶ ὡς ἀποκαταστήσας τὴν παλαιὰν λατρείαν τοῦ Ἀπόλλωνος.— Θηβ. πρὸς μὲν τὸ τὴν χώραν κτλ. = διὰ τοὺς Θηβαίους ὡς πρὸς μὲν τὴν ἀνάκτησιν τῆς ὑπ' αὐτῶν διαφιλονικουμένης χώρας (δηλ. τῶν Βοιωτικῶν πόλεων, ᾽Ορχομενοῦ καὶ Κορωνείας, ἄς κατὰ τὸν Φωκικὸν πόλεμον κατεῖχον οἱ Φωκεῖς [§ 22]) ἔχει κατορθωθῆ τι.— πρὸς δὲ τιμὴν καὶ δ. αἴσχ., δηλ. πέπρακται = ὡς πρὸς δὲ τὴν τιμὴν καὶ δόξαν τὸ ἀποτέλεσμα δι' αὐτοὺς (τοὺς Θηβ.) εἶναι λίαν ἐπονεϊδιστον.— εἰ... μὴ παρήλθε (δηλ. εἶσω Πυλῶν [§ 20]) = ἐὰν δὲν εἰσῆρχετο (τότε) εἰς τὰς Θερμοπύλας.— οὐδὲν ἂν αὐτοῖς δ. εἶναι = φαίνεται ὅτι τίποτε δὲν θὰ εἶχον αὐτοὶ (ἐξ ὅσων δηλ. ἐπεθύμουν)· ἐπομένως τὰ πάντα οὗτοι ὤφειλον εἰς τὸν Φίλιπ.— ταῦτα δ' οὐκ ἔβ., δηλ. Φίλιππον λαβεῖν τὰς παρόδους καὶ τὴν δόξαν τῶν αὐτοῖς πεπονημένων ἔχειν.— ἀλλὰ τῷ (τὸ ἄρθρον συναπτόεν τῷ: ἐπιθυμεῖν [πρβλ. § 1, § 6]) τὸν ᾽Ορχ. κτλ. = ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπεθύμουν νὰ λάβωσι τὸν ᾽Ορχομενὸν καὶ τὴν Κορ., δὲν ἠδύναντο ὅμως νὰ κατορθώσωσι (τοῦτο), ἠνέχθησαν πάντα ταῦτα (δηλ. ;): ὁ δὲ ᾽Ορχομενὸς καὶ ἡ Κορώνεια Βοιωτικαὶ πόλεις, κατεχόμεναι κατὰ τὸν Φωκικὸν πόλεμον ὑπὸ τῶν Φωκέων· ταύτας μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου παρέδωκεν ὁ Φίλιπ. τοῖς Θηβαίοις (πρβλ. § 22 καὶ Β' κατὰ Φιλ., § 13).— Φίλιππον τοίνυν... τὸ ὑποκμ. τῆς δευτερευούσης προτάσεως (ὡς οὐδ' ἐβούλετο...) ἐτέθη κατὰ πρόληψιν ὡς ἀντικείμενον τῆς κυρίας ἐν ἀρχῇ καὶ οὕτως ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰ ὡσαύ-

τως ἐν ἀρχῇ τεθέντα: Θηβαίοις (§ 21) καὶ Θετταλοῖς (§ 23) = ὁ Φίλιππος λοιπὸν κατὰ μὲν τοὺς δισχυρισμοὺς ἀνθρώπων τινῶν τολμηρῶν βεβαίως (δηλ. τῶν φιλιππιζόντων) οὐδὲ ἤθελε... — ἀλλ' ἠναγκάσθη (εἰς τοῦτο, εἰς τὸ νὰ παραδώσῃ δηλ. τὸν Ὀρχ. καὶ τὴν Κορ. [πρὸβλ. Β' κατὰ Φιλ., § 14 «ἀλλ' ἐβιάσθη νῆ Διά...»]), ὁ Δημοσθ. θὰ ἠδύνατο νὰ υἱοθετήσῃ τὴν γνώμην ταύτην, ἣτις προφανῶς θὰ συνεφώνει πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ζητεῖ ν' ἀποδείξῃ, ὅτι δηλ. πᾶς τις, ἐπομένως καὶ ὁ Φίλιπ., ἐν τῷ πολέμῳ παρασύρεται πέραν τοῦ ἀρχικοῦ του σκοποῦ· ἀλλ' οὕτω θὰ ὑπεστήριξε τὸν δισχυρισμὸν τῶν ἀντιπάλων του, ὅτι ὁ Φίλιπ. διάκειται ἐχθρικῶς πρὸς τοὺς Θηβ. δι' αὐτὸ λοιπὸν οὗτος παραλαβὼν τὸν δισχυρισμὸν τῶν φιλιππιζόντων, ὅτι δηλ. ὁ Φίλιπ. ἀναγκασθεὶς παρέδωκε τοῖς Θηβ. τὰς πόλεις Ὀρχ. καὶ Κορ., ἀπορρίπτει αὐτὸν σκωπτικῶς διὰ τῶν λέξεων ἐγὼ δὲ τούτοις μὲν ἐροῦσθαι (τοῦ ῥ. ῥῶννυμαι) λέγω (ἕπερ κυρίως = ἐγὼ δὲ εἰς τούτους μὲν λέγω νὰ χαίρωσιν· εἶτα = ἐγὼ δὲ τούτους μὲν ἀφίνω νὰ λέγωσιν ὅ,τι θέλουσι). — ὅτι οὐ μᾶλλον γε ταῦτ' ἔμελεν αὐτῷ ἢ... ἐβούλετο = ὅτι κύριον μέλημα αὐτοῦ δὲν ἦτο τόσον τοῦτο (δηλ. ἢ εἰς τοὺς Θηβ. παράδοσις τοῦ Ὀρχομενοῦ καὶ τῆς Κορωνείας), ἔσον ἢ ἐπιθυμία... — καὶ τὴν δόξαν τοῦ πολ., δηλ. λαβεῖν ἐβούλετο = καὶ (ἢ ἐπιθυμία) ν' ἀποκτήσῃ πολεμικὴν δόξαν. — τοῦ δοκεῖν (δηλ. τὸν πόλεμον) δι' αὐτὸν κρ. εἰληφ., ἐπεξηγεῖ τό: «δόξαν τοῦ πολέμου» = δηλ. νὰ φαίνεται ὅτι ὁ (Φωκικὸς) πόλεμος ἔχει λάθει κρίσιμον τροπήν ἐξ αἰτίας αὐτοῦ. — καὶ τὰ Πύθια θεῖναι δι' αὐτοῦ, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ ἐβούλετο = καὶ (ἢ ἐπιθυμία) νὰ διευθύνῃ αὐτὸς τὰ Πύθια· τὸ δικαίωμα τοῦτο — ἀνήκον μέχρι τοῦδε εἰς τοὺς Ἀμφικτύονας — ἀνετέθη εἰς τὸν Φίλιπ. δι' ἀποφάσεως τῶν Ἀμφικτύονων τῶν συνελθόντων ἐπὶ τῇ προσκλήσει αὐτοῦ ἐν Δελφοῖς μετὰ τὴν ἀπόλεμον παράδοσιν τῶν Φωκίων (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. (29)· τὰ δὲ Πύθια ἦσαν μία τῶν τεσσάρων μεγάλων ἐθνικῶν ἑορτῶν τῶν Ἑλλήνων τελουμένη κατὰ πᾶν τέταρτον ἔτος πρὸς τιμὴν τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος παρὰ τοὺς Δελφοὺς ἐπὶ τοῦ Κρισσαίου πεδίου. — δι' αὐτὸν... δι' αὐτοῦ, περὶ τῆς ἐμφαντικωτάτης ταύτης ἐπαναλήψεως πρὸβλ. § 15 καὶ § 20. — ὦν... ἐγλίχετο = τὰ ὅποια... διακαῶς ἐπιθύμει. — δὲ γ' = ἀφ' ἑτέρου. — οὐδέτερο(α)... τούτων = οὐδὲν ἐκ τούτων τῶν δύο. — οὔτε Θηβ. οὔτε

τὸν Φίλ. μ. γίγν., ἐπεξήγησις τοῦ «οὐδέτερον τούτων»=δηλ. οὔτε τὴν αὐξησιν τῶν δυνάμεων τῶν Θηβ. οὔτε τὴν αὐξησιν τῶν δυνάμεων τοῦ Φιλίπ.—ταῦτα πάντ' ἐφ' ἑ. (δηλ. εἶναι) ἡγοῦντο=ταῦτα πάντα (δηλ. τὴν αὐξησιν τῶν δυνάμεων τῶν Θηβ. καὶ τοῦ Φιλίπ.) ἐθεώρουσαν ἐπικίνδυνα δι' αὐτούς.—τῆς πυλαίας . . . καὶ τῶν ἐν Δελφοῖς . . . κύριοι γενέσθαι, ἀμφοτέραι αἱ γενκ. ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ κύριοι=να τύχῃσι τοῦ δικαιώματος τῆς συμμετοχῆς ἐν τῷ ἀμφιφικτυονικῷ συνεδρίῳ καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς διαχειρίσεως τῶν θησαυρῶν τοῦ ἐν Δελφοῖς ναοῦ τῶν δικαιωμάτων τούτων οἱ Θεσσαλοὶ εἶχον στερηθῆ ποτε ὑπὸ τῶν Φωκέων (πρβλ. Β' κατὰ Φιλ. § 22, ἔνθα βλ. καὶ περὶ τῆς πυλαίας).—πλεονεκτημάτων δυοῖν, παράθεσις=τὰ ὅποια (δηλ. ἡ πυλαία καὶ τὰ ἐν Δελφοῖς) εἶναι δύο πλεονεκτήματα· παρατηρητέα ἢ—συνήθης παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς—σύνδεσις τοῦ δύο μετὰ ὀνόματος πληθυντκ. ἀριθμοῦ.—τῷ . . . γλίχασθαι, ἢ δοτκ. δηλοῖ τὸ αἷτιον (πρβλ. ἀνωτέρω : § 21 «τῷ . . . ἐπιθυμεῖν»)=ἐπειδὴ διακαῶς ἐπεθύμουν.—τάδε συγκατέπραξαν=συνέπραξαν εἰς ταῦτα, τὰ ὅποια τώρα ἔγειναν (ἦτοι εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν Φωκέων, ἐξ ἧς ἠύξησαν αἱ δυνάμεις τοῦ Φιλίπ. καὶ τῶν Θηβαίων).—τῶν τοίνυν κτλ., ἡ συντακτικὴ σειρά τῶν λέξεων : εὐρήσετε τοίνυν ἕκαστον προηγμένον προᾶξι πολλά, ὧν οὐδὲν ἐβούλετο (προᾶξι), ἔνεκα τῶν ἰδίων=(οὕτω) λοιπὸν θὰ εὐρήτε ὅτι ἕκαστος ἔχει παρασυσθῆ ναὶ πράξῃ πολλὰ παρὰ τὴν ἀρχικὴν του ἐπιθυμίαν ἔνεκα τῶν ἰδίων του συμφερόντων.—οὐδὲν ἐβούλετο, παρατηρητέον τὸ κατ' ἐπανάληψιν τιθέμενον οὐκ (οὐδ', οὐδέτερον, οὐδὲν) ἐβούλοντο, ἕπερ ἐνιαχοῦ ἐναλλάσσεται μὲ τὸ ἐπιθυμεῖν καὶ γλίχασθαι.—τοῦτο (αἰτιατκ.) μ. τοῦτ' (αἰτιατκ.) ἐστὶ φυλακτέον ἡμῖν (=δεῖ ἡμᾶς φυλάξασθαι [§ 17 τέλος]) = ἀπὸ τοῦτο ὅμως, ναὶ ἀπὸ τοῦτο πρέπει (νῦν) ἡμεῖς ναὶ προφυλαχθῶμεν (δηλ. μὴ ἕκαστοι πολλὰ προαχθῶσι προᾶξι κτλ.).

§ 24 - 25.

τὰ κελευόμενα . . . ἀφ' οὗ διὰ τῆς ἀνωτέρω (ἐν § 20-23) σαφοῦς, ἀλλ' ἄνευ πάθους ἀποδείξεως ἀρχοῦντως ἀνένηψαν οἱ ἀχροαταί, ὁ Δημοσθ. εἰσάγει νῦν κατὰ τὸ ῥητορικὸν σχῆμα τῆς ὑποφορᾶς ἐνδεχομένην ἔνστασιν θέτων εἰς τὸ στόμα τῶν πολιτικῶν του ἀντι-

πάλων τὴν μισητὴν λέξιν—τὴν συμβολικὴν ἔκφρασιν, καθὼς φαίνεται, πολιτικῆς δουλείας—ὑπὸ τύπον χιασμοῦ : τὰ κελεύόμενα ἡμᾶς . . . ; σὺ ταῦτα κελεύεις ; Ἡ δ' ἀπόκρισις τοῦ ῥήτορος εἶναι λίαν διπλωματικὴ· διότι, χωρὶς ἀπ' εὐθείας νὰ εἶπῃ «ναί», δηλοῖ σαφῶς ὅτι οἱ Ἰσθμιοὶ ὀφείλουσι ν' ἀποδεχθῶσιν ὅ,τι δὲν δύνανται οὗτοι νῦν νὰ μεταβάλωσι.—τὰ κελεύομεν' (δηλ. ὑπὸ τοῦ Φιλ. καὶ τῶν Ἀμφικτυόνων) ἡμᾶς ἄρα δεῖ π.=λοιπὸν τὰς διαταγὰς τοῦ Φιλ. καὶ τῶν Ἀμφικτυόνων πρέπει ἡμεῖς νὰ ἐκτελώμεν· ὁ Φίλ. διὰ πρέσβων, οὓς—συγκατανεύοντων τῶν Ἀμφικτυόνων—ἀπέστειλεν εἰς Ἀθήνας, ἡξίου παρὰ τῶν Ἀθηναίων ν' ἀναγνωρίσωσιν αὐτὸν ὡς μέλος τοῦ ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου.—ταῦτα φοβουμένους=ἐκ φόβου πρὸς ταῦτα (ἦτοι πρὸς τὸν πρὸ ὀλίγου ὑποδηλωθέντα κίνδυνον κοινῆς πολέμου).—καὶ σὺ . . . =καὶ ἀκριβῶς σὺ, Δημόσθενες . . . (παρ' οὗ ἦκιστα θὰ περιέμενέ τις τοῦτο [διατί ;]).—ταῦτα=τοῦτο (δηλ. τὸ ποιεῖν τὰ κελεύόμενα).—πολλοῦ γε καὶ δέω, συνήθης Δημοσθένειος ἔκφρασις—ἀπαντῶσα καὶ ἀπροσώπως «πολλοῦ γε καὶ δεῖ»—τιθεμένη πρὸς ἐμφαντικὴν ἄρνησιν προηγουμένου τινὸς δισχυρισμοῦ ἢ—ὅπως ἐνταῦθα—προηγουμένης ἐρωτήσεως=ὄχι, πολὺ ἀπέχω ἀπὸ τούτου (ἀπὸ τοῦ νὰ ἀπαίτῃ δηλ. παρ' ὑμῶν τοῦτο).—ἀλλ' ὡς κτλ., ἢ σύνταξις : ἀλλ' οἶμαι δεῖν (ἡμᾶς) ποιεῖν τοῦτο, ὡς οὔτε πράξομεν κτλ.=ἀλλὰ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ πράττωμεν τοῦτο, πῶς (=τίνι τρόπῳ) δηλ. οὔτε θὰ πράξωμεν οὐδὲν ἀνάξιον ἡμῶν αὐτῶν οὔτε πόλεμος θὰ γείνη, ἀλλὰ (πῶς) θὰ φανῶμεν εἰς πάντας ὅτι εἴμεθα συνετοὶ καὶ ὅτι λέγομεν τὰ δίκαια (=ὅτι τὸ δίκαιον εἶναι ὑπὲρ ἡμῶν). Ἐὐ μὲν οὐδὲν ἀνάξιον πράξομεν ἔχει ἀντίστοιχον καταφατικὴν ἐκφορὰν κατὰ χιασμὸν τὸ τὰ δίκαια λέγειν δόξομεν, ἐννοεῖται δὲ δι' ἀμφοτέρων ἀξιοπρεπῆς τις καὶ δικαία διαμαρτυρία, οὐχὶ δουλικὴ ἀποδοχὴ· τὸ δὲ οὐδ' ἔσται πόλεμος ἔχει ἀντίστοιχον τὸ νοῦν δὲ δόξομεν ἔχειν=οὐχὶ πόλεμος, ἔπερ ἀφροσύνη, ἀλλὰ φρόνησις, ἔπερ ἀποδοχὴ τῶν τετελεσμένων.—πρὸς δὲ τοὺς θρασέως ὀτιοῦν κτλ.=ὡς πρὸς ἐκείνους δέ, οἵτινες μετὰ θράσους νομίζουσιν, ὅτι πρέπει νὰ ἐκτεθῶμεν εἰς πάντα κίνδυνον καὶ δὲν λαμβάνουσι πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν (ἄφρευκτον) πόλεμον, ταύτην τὴν σκέψιν ἐπιθυμῶ νὰ κάμω, νὰ ἀντιτάξω.—ἐκεῖνα, ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐπόμενα : «ἡμεῖς Θηβ. . . » (πρβλ. § 8 «τοῦτο γε. . . » καὶ § 16 «τοῦτον

τὸν τρόπον... τοιοῦτόν ἐστι»).—ἡμεῖς Θηβ... , ἀσύνδετον ὡς ἐπεξήγησις τοῦ ἐκεῖνα· ὁ ῥήτωρ ἐπεφύλαξεν ἐν τέλει διὰ τοὺς φιλοπολέμους ῥήτορας ταύτην τὴν σαφειστάτην ἀπόδειξιν, ὅτι οἱ Ἰθην. ἐν πολλαῖς παρομοίαις περιστάσεσιν οὕτως ἀκριβῶς πράττουσιν, ὡς ὁ Δημοσθ. νῦν ἀξιοῖ παρ' αὐτῶν, δηλ. ἀνέχονται μικράν τινα ἀδικίαν, ἵνα ἀποφεύγωσι τὸ μέγα κακὸν τοῦ πολέμου. — Ὄρωπόν, πρβλ. § 10.—εἴ τις ἔροιθ'... , ἡ ἀπόδοσις κατωτέρω: φαῖμεν ἂν τίνος εἶδους εἶναι ὁ ὑποθκ. λόγος;—κελεύσας = μετὰ τῆς προτροπῆς.—διὰ τί (δηλ. ἐῷμεν Θηβ. ἔχειν Ὄρ.);, ἐκ τοῦ ἔροιτο. — Φιλίππω... Ἀμφιπόλεως παρακεχωρ., παρατηρητέα ἡ μετὰ δοκ. καὶ γενκ. σύνταξις τοῦ παραχωρεῖν = ἔχομεν παραχωρήσει τὴν Ἀμφίπολιν εἰς τὸν Φίλ.· περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ § 10 καὶ βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. (28).—κατὰ τὰς συνθήκας, ἐννοεῖ τὴν πρὸ ὀλίγου συνομολογηθεῖσαν μεταξὺ Ἰθην. καὶ Φιλίπ. εἰρήνην (346), τῆς ἡ βάσις ἦτο ὁ ὅρος τῆς παρ' ἑκατέρου τῶν συμβαλλομένων τηρήσεως τῶν ὑπαρχουσῶν κτήσεων· ὡς ἐκ τούτου καὶ ἡ Ἀμφίπολις ὡς κατεχομένη ὑπὸ τοῦ Φιλίπ., καθ' ὃν χρόνον συνωμολογεῖτο ἡ εἰρήνη, ἀνεγνωρίσθη ὡς κτῆσις αὐτοῦ.—Καρδιανούς ἐῷμεν ἔξω κτλ. = ἀφίνομεν τοὺς κατοίκους τῆς Καρδίας νὰ εἶναι ἀποκεχωρισμένοι ἀπὸ τῶν λοιπῶν κατοίκων τῆς Θρακικῆς Χερρονήσου (= νὰ μὴ ἔχωσιν ἀπέναντι ἡμῶν τὴν αὐτὴν θέσιν, ἣν ἔχουσιν οἱ λοιποὶ κάτοικοι τῆς Χερ.)· ἡ Καρδία, πόλις τῆς Θρακικῆς Χερρονήσου κειμένη κατὰ τὸν ἰσθμὸν τὸν ἐνοῦντα αὐτὴν μετὰ τῆς ἠπείρου (βλ. γεωγρ. πίν.), ἦτο ἡ μόνη ἐκ τῶν ἐν Χερρονήσῳ πόλεων, ἣτις δὲν ἤθελε ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν ἐπὶ τῆς Χερρονήσου κυριαρχίαν τῶν Ἰθην., ἀλλ' ἐφρόνει τὰ τοῦ Φιλίπ.—τὸν Κᾶρα, μετωνυμία = τῶν Καρῶν βασιλέα· ἐννοεῖται ὁ Ἰδριεύς, ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τῆς Καρίας Μουσώλου, ἀναβάς εἰς τὸν θρόνον τῆς Καρίας μετὰ τὴν Ἀρτεμισίαν τῷ 350· ἡ μετωνυμία ἐνταῦθα ἔχει λεχθῆ μετὰ περιφρονήσεως καὶ ὑπενθυμίζει τὴν παροιμίαν «ἐν Καρὶ τὸν κίνδυνον», ἣτις λέγεται περὶ ἐκείνου, ὅστις βάλλει ἄλλον νὰ κινδυνεύσῃ δι' αὐτόν· καθ' ὅσον οἱ Κᾶρες ἐμισθοῦντο ὡς μισθοφόροι· ὡς τοιοῦτοι δ' ἐχρησιμοποιοῦντο κατὰ τὰς μάχας ἐν ἀπογνώσει πραγμάτων, ὅπως μὴ ἀπολεσθῶσιν οἱ ἐκ τῶν πολιτῶν στρατιῶται.—καταλαμβάνειν, τὸ ἀπρμφ. τοῦτο—ὡς καὶ τὸ κατάγειν—ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἐῷμεν.—Χίον καὶ Κῶν καὶ Ῥόδον, τὰς νήσους ταύτας —

καθὼς καὶ τὸ Βυζάντιον — εἶχον ἀναγκασθῆ οἱ Ἀθην. νῦ ἀφήσωσιν ἐλευθέρας μετὰ τὸν συμμαχικὸν πόλεμον (358-355), ὃν οὗτοι εἶχον ἐγείρει κατὰ τῶν νήσων αὐτῶν καὶ τοῦ Βυζαντίου. — κατὰ-γειν τὰ πλοῖα = νὰ σύρωσιν εἰς τὸν λιμένα των τὰ (ἐκ τοῦ Πόντου) καταπλέοντα (ἀθηναϊκὰ) σιταγωγικὰ πλοῖα (ἢ διὰ νὰ εἰσπράττωσι τέλη ἢ διὰ νὰ λαφυραγωγῶσιν αὐτά): οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἀναγκαιοῦντα αὐτοῖς σίτον μετεκόμιζον ἰδίᾳ ἐκ τοῦ Πόντου. — δῆλον ὅτι = βεβαίως, προφανῶς. — νομιζόντες, μετχ. αἰτλγκ. — ἢ τὸ προσκο. καὶ φ., β' ὅρος τῆς συγκρίσεως = παρὰ τὸ νὰ ἐρχώμεθα εἰς σύγκρουσιν καὶ νὰ φιλονικῶμεν. — περὶ τούτων, δηλ.: — οὐκοῦν εὐήθεις καὶ κ. σχέτλ. (δηλ. ἐστὶ) = λοιπὸν μωρὸν καὶ ἐντελῶς ἀδικαιολόγητον εἶναι. — πρὸς ἐκάστους καθ' ἓνα, πλεονασμὸς = πρὸς ἓνα ἕκαστον (τῶν ἐχθρῶν) χωριστά. — οὕτω προσ. = ἀφ' οὗ ἔχομεν οὕτω — ὡς ἀνωτέρω ἐδηλώθη — προσενεχθῆ. — περὶ τῶν οἰκ. καὶ ἀναγκ. = (προκειμένου περὶ πραγμάτων ἀνηκόντων εἰς ἡμᾶς (ἰδικῶν μας [᾿Ωρωποῦ, ᾿Αμφιπόλεως]) καὶ ἀποτελούντων δι' ἡμᾶς ζήτημα ζωῆς (ὡς εἶναι ὁ ἐλεύθερος διάπλους τῶν σιταγωγῶν μας πλοίων διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τοῦ Βοσπόρου, ὅστις παρακωλύεται ὑπὸ τῶν Βυζαντίων, ἢ κατάληψις τῆς Χίου, Κῶ, Ῥόδου ὑπὸ τοῦ Ἰδριεύς κ.τ.ἄ.). — πρὸς πάντας (= καθ' ἑλῶν ἑμοῦ), συναπτόεν τῇ πολεμῆσιν' κεῖται δὲ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: «πρὸς ἐκάστους καθ' ἓνα», ὡς τὸ κατωτέρω: «περὶ τῆς ἐν Δελφοῖς σκιᾶς» πρὸς τό: «περὶ τῶν οἰκειῶν καὶ ἀναγκαιοτάτων». — περὶ τῆς ἐν Δελφοῖς σκιᾶς, δηλ. περὶ πράγματος ὅλων ἀναξίου λόγου (οἷον εἶναι τὸ ὑπὸ τῶν Ἀμφικτυόνων παραχωρηθὲν τῷ Φιλίπ. δικαίωμα νὰ μετέχη οὗτος τοῦ ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου): σαρκαστικὴ παραποίησης ὑπὸ τοῦ ῥήτορος τῆς γνωστῆς παροιμίας: «μάχεσθαι περὶ ὄνου σκιᾶς», ἣτις λέγεται περὶ ἐκείνων, οἵτινες μάχονται διὰ πράγματα ἀνάξια λόγου. — πολεμῆσαι = ν' ἀναλάβωμεν πόλεμον' σκοπίμως ὁ ῥήτωρ ἔθηκεν ἐν τέλει τῆς περιόδου τὴν σπουδαιοτέραν λέξιν αὐτῆς.

Περὰ τὸν λόγον τοῦ ὁ Δημοσθ. παρέδωκε τῇ γραμματεῖ πρὸς ἀνάγνωσιν τὸ σχέδιον τῆς ἀποκρίσεως, ἣν ὤφειλον οἱ Ἀθην. νὰ δώσωσιν εἰς τοὺς πρέσβεις τοῦ Φιλίππου (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. (30): τοῦτο λείπει ἐν τῷ λόγῳ' κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἢ ἀπόκρισις θὰ εἶχεν ὡς ἐξῆς: «οἱ Ἀθηναῖοι δὲν σκοποῦσι ν' ἀντιτάξωσιν ἀντιρρήσεις περὶ τῆς διατάξεως τῶν κατὰ τὴν ἀμφικτυονίαν καὶ μέλλουσι νὰ στέλλωσιν εἰς τὸ ἐξῆς ἀντιπροσώπους εἰς τὰ Πύθια».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ Β' ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

§ 1-2.

δταν . . . λόγοι γίνονται = δσάκις εκφωνοῦνται λόγοι. — λόγοι . . .
λόγους . . . λέγειν, επανάληψις, δι' ἧς ἐπιζητεῖ ὁ ῥήτωρ νά χλευάσῃ
τοὺς Ἀθην., περισιζόμενους πάντοτε εἰς λόγους μόνον. — περὶ ὧν
= περὶ τούτων, ἄ. — πρῶττει καὶ βιάζεται, ἐν διὰ δυοῖν = πρῶττει
βιαζόμενος (ἢ βία). — παρὰ τὴν εἰρήνην, δηλ. τὴν Φιλοκράτειον,
τὴν γενομένην τῷ 346' περὶ ταύτης τῆς εἰρήνης βλ. εἰσαγ. ἐν σελ.
280 29. — αἰεὶ τοὺς ὑπὲρ ἡ. λόγους καὶ δικ. καὶ φ. . . φαινομένους,
ἢ μετχ. φαινομένους — ὡς καὶ αἱ ἐπόμενα δοκοῦντας. . . γιγνόμενον
— κατηγορητκ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ὁρῶ = βλέπω πάντοτε ὅτι οἱ
λόγοι, δι' ὧν υπερασπίζονται αἱ ὑποθέσεις ἡμῶν, φαίνονται καὶ
δίκαιοι καὶ φιλόανθρωποι: δίκαιοι μὲν, διότι δι' αὐτῶν υπερασπίζονται
τὰ δίκαια τῶν Ἀθηναίων κατὰ τοῦ Φιλίππου, φιλόανθρωποι
δέ, διότι δι' αὐτῶν υπερασπίζονται οὐ μόνον τὰ συμφέροντα
τῶν Ἀθην., ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων, τῶν ὑπὸ τοῦ Φιλίπ.
καταπιεζομένων. — δοκοῦντας μὲν λέγειν . . . γιγνόμενον δ', ἀντίθεσις.
— καὶ λέγειν μὲν. . . Φιλίππου, ἢ σύνταξις: καὶ (ὁρῶ) τοὺς Φιλίππου
κατηγοροῦντας ἅπαντας δοκοῦντας μὲν λέγειν αἰεὶ τὰ δέοντα
(= ἄ δεῖ λέγειν κατὰ Φιλίπ.) = καὶ (βλέπω) ὅτι ὅλοι ἀνεξαιρέτως
ἐκεῖνοι, οἵτινες κατηγοροῦσι τὸν Φίλ., φαίνονται μὲν ὅτι λέγουσι
πάντοτε ἐκεῖνα, τὰ ὅποια πρέπει νά λέγῃσι κατὰ τοῦ Φιλίπ. —
οὐδὲν . . . τῶν δεόντων = οὐδὲν τούτων, ἄ δεῖ γίνεσθαι. — ὡς ἔπος
εἶπεῖν (= ἔνα οὕτως εἶπω = σχεδόν), μετριάξει τὸ οὐδέν. — οὐδ' ὧν
(= τούτων, ὧν) ἔνεκα . . . ἄξιον = οὐδὲ ἐκ τούτων, χάριν τῶν ὁποίων
ἀξίζει καὶ ν' ἀκροᾶταί τις (ὧν ἢ ἐκτέλεσις δηλ. θὰ ἐδικαιολόγει
τὸν δαπανώμενον εἰς τὴν ἀκρόασιν χρόνον). — εἰς τοῦτ' ἤδη κτλ.,
μετὰ μεγάλης πικρίας λέγει ταῦτα ὁ ῥήτωρ = εἰς τοιοῦτον σημεῖον
ἔχουσι περιέλθει τώρα πλέον ὅλοι αἱ ὑποθέσεις τῆς πόλεως ἡμῶν.
— ὅσθ', συναπτόεν τῷ χαλεπώτερον εἶναι. — μᾶλλον = ἐντονώτερον.

— παραβαίνοντα καὶ . . . ἐπιβουλεύοντα, μετχ. κατγρμ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐξελέγχη ὡς δεικτικῶ. — τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην = τὴν εἰρήνην, τὴν συναφθεῖσαν μεθ' ὑμῶν (πότες). — τὸ τί χρῆ π. συμβ., ὑπερβατὸν = τὸ συμβουλευσαί τί χρῆ ποιεῖν (δηλ. ὑμᾶς) = τὸ νὰ συμβουλεύσῃ τις τί πρέπει νὰ πράττῃτε.

§ 3.

αἴτιον τούτων, δηλ. ἐστί. — πάντας, ἡ γενικὴ αὕτη ἔννοια μερίζεται κατωτέρω εἰς δύο : 1) πρῶτον μὲν ἡμεῖς οἱ παριόντες . . . 2) ἔπειθ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι. — πάντας τοὺς πλεονεκτεῖν κτλ., ἡ σύνταξις : δέον (αἰτιατκ. ἀπόλυτος) πάντας (ἡμᾶς) κωλύειν ἔργῳ καὶ πράξεσιν, οὐχὶ λόγοις τοὺς ζητοῦντας πλεονεκτεῖν = ἐν ᾧ ἔπρεπε πάντες ἡμεῖς νὰ ἐμποδίζωμεν μὲ ἔργα καὶ πράξεις, οὐχὶ μὲ λόγους τοὺς ζητοῦντας νὰ πλεονεκτῶσιν (ὡς τὸν Φίλ.). — ἔργῳ καὶ πράξεσιν, συνωνυμία πρὸς ἐντονωτέραν παράστασιν τῆς ἐννοίας. — ἔργῳ καὶ πράξεσιν, οὐχὶ λόγοις, ἀντίθεσις : πρβλ. καὶ κατωτέρω § 4 «ἐκεῖνῳ μὲν αἱ πράξεις, ὑμῖν δ' οἱ λόγοι». — οἱ παριόντες, δηλ. ἐπὶ τὸ βῆμα = οἱ ῥήτορες. — τούτων ἀφέσταμεν καὶ γο. καὶ συμβ. = ἀπέχομεν ἀπὸ ταῦτα, δηλ. ἀπὸ τὸ νὰ προτείνωμεν ἐγγράφως καὶ νὰ συμβουλεύωμεν (ταῦτα, δι' ὧν θὰ κωλύσωμεν κτλ.). — τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθ. ὀκνοῦντες = διότι φοβοῦμεθα τὸ καθ' ἡμῶν μίσός σας (= μὴ ἐπισύρωμεν καθ' ἡμῶν τὸ μίσός σας [ὡς μὴ λέγοντες τὰ ἀρέσκοντα]). — οἷα ποιεῖ δέ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό : τούτων μὲν ἀφέσταμεν : ὁ δὲ ἔπρεπε νὰ τεθῆ μετὰ τὸ οἷα πρὸς ἔξαρσιν δ' ὁμοῦ τῆς ἐννοίας τοῦ ποιεῖν ἐτέθη μετὰ τοῦτο. — οἷα ποιεῖ κτλ., ἡ σύνταξις : διεξεροχόμεθα οἷα ποιεῖ, ὡς δεινὰ καὶ . . . = διεκτραγωδοῦμεν τίνα πράγματα κάμνει, ὅτι δηλ. εἶναι φοβερὰ καὶ ἀπειλητικὰ καὶ παρόμοια : διὰ τούτων δεικτικῶς σκώπτει ὁ ῥήτωρ τοὺς Ἀθην. — ἔπειθ', ἄνευ τοῦ δὲ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ πρῶτον μὲν (πρβλ. Ἀ' κατὰ Φιλ., § 3). — οἱ καθήμενοι, δηλ. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ = οἱ ἀχροαταὶ (πρβλ. § 5 «τοῖς ἀκούουσι»). — ὡς μὲν ἂν εἴποιτε. . . ὡς δὲ κωλύσαιτ' ἂν . . . , ἀντίθεσις. — ὡς μὲν ἂν εἴποιτε κτλ., πλαγία ἐρωτηματκ. πρότασις ἔξαρτωμένη ἐκ τοῦ παρεσκευάσθε = τίνι μὲν τρόπῳ ἠθέλετε εἶπει δικαίους λόγους καὶ ἠθέλετε ἐγνοῆσαι ἄλλον ὁμιλοῦντα : δίκαιοι δὲ λόγοι, τίνες καλοῦνται ; (βλ. ἀνωτέρω ἐν § 1). — ἄμεινον Φιλίπ. παρεσκευάσθε = (κατὰ τοῦτο)

εἶσθε καλύτερον ἀπὸ τὸν Φίλιπ. ἤτοιμασμένοι, γεγυμνασμένοι.— ὡς δὲ κωλ. κτλ., πλαγία ἐρωτημητκ. πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἀργῶς ἔχετε=τίνι δὲ τρόπῳ ἠθέλετε ἐμποδίσει ἐκεῖνον ἀπὸ τοῦ νὰ πράττῃ ταῦτα.—ἐφ' ᾧν ἔστι νῦν=εἰς τὰ ὁποῖα τώρα ἀσχολεῖται (δηλ. εἰς τὸ παραβαίνειν τὴν εἰρήνην καὶ εἰς τὸ ἐπιβουλεύειν πᾶσι τοῖς Ἑλλησι).—παντελῶς ἀργῶς ἔχετε=(πρὸς τοῦτο) εἶσθε παντελῶς νωθροί.

§ 4.

συμβαίνει δὴ πράγμ' ἀναγκ. . . καὶ ἴσως εἰκός, κατ' ἔννοιαν =λοιπὸν τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἀναγκαῖον, ἴσως καὶ δίκαιον.— ἐν οἷς ἑκάτεροι κτλ., ἀσύνδετον ὡς ἐπεξήγησις=εἰς ὅσα δηλ. ἀμφότεροι (ἡμεῖς καὶ ὁ Φίλ.) κατατρίβετε τὸν χρόνον σας καὶ περὶ ὅσα προθύμως ἀσχολεῖσθε.— ταῦτα (ὑποκμ.) ἄμεινον ἕκατ. ἔχει κτλ.=εἰς ταῦτα εὐδοκιμεῖτε ἀμφότεροι, δηλ. ἐκεῖνος μὲν εἰς τὰς πράξεις, σεῖς δὲ εἰς τοὺς λόγους.

§ 5.

εἰ μὲν οὖν. . . εἰ δ' ὅπως. . . , ἀντίθεσις.—καὶ νῦν λέγειν δικαιοτέρα(α) ὑμῖν ἔξαρκεῖ = καὶ τώρα ἀκόμη (ὡς μέχρι τοῦδε) εἶναι ἀρκετὸν εἰς ὑμᾶς νὰ ἐκφωνῆτε (μόνον) λόγους, δι' ᾧν νὰ ὑποστηρίξητε ὅτι σεῖς ἔχετε περισσότερον δίκαιον παρὰ ὁ Φίλιππος.— ὁμόδιόν (ἔστι) καὶ πόνος οὐδεὶς, ἢ αὐτὴ ἔννοια πρὸς περισσοτέραν ἔξαρσιν αὐτῆς δηλοῦται καὶ καταφατικῶς καὶ ἀποφατικῶς σχῆμα ἐκ παραλλήλου (πρβλ. § 31 «ἐρῶ καὶ οὐκ ἀποκρύβομαι»).—πρόσεσι τῷ πράγματι=ὑπάρχει εἰς αὐτὸ τὸ πράγμα (δηλ. εἰς τὸ λέγειν δικαιοτέρα).—εἰ δ' ὅπως κτλ., ἢ σύνταξις: εἰ δὲ δεῖ σκοπεῖν, ὅπως τὰ π. ἐπανορθωθήσεται καὶ (ὅπως) μὴ πάντα προελθόντα (μετχ. κατγρμητκ. ἐκ τοῦ λήσει) ἔτι ποροωτέρω ἡμᾶς λήσει (μέλλ. τοῦ ῥ. λανθάνειν) μηδ' ἐπιστήσεται (ἀμτβ.). . . =ἐάν δὲ πρέπει νὰ σκεπτώμεθα πῶς ἢ παροῦσα (ἀθλία) κατάστασις τῶν πραγμάτων νὰ διορθωθῇ καὶ πῶς, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσωμεν, νὰ μὴ χειροτερεῦσῃ ἀκόμη περισσότερον καὶ πῶς νὰ μὴ ἐπέλθῃ αἰφνιδίως ἐναντίον ἡμῶν. . . —ἐπανορθωθήσεται, τὸ ῥ. ἐναυθθα μεταφορικῶς, κυριολεκτούμενον ἐπὶ τῶν πιπτόντων, οὕς στήνομεν ὀρθίους: ἢ παροῦσα κατάστασις τῶν πραγμάτων κατὰ τὴν § 2 εἶναι καταπε-

πτωκυῖα. Ὅμοιως μεταφορικῶς λέγονται καὶ τὰ β. ἐπιστήσεται . . . ἀντῶραι.—μέγεθος δυνάμεως=μεγάλη δύναμις· πολλῶς οἱ Ἕλληγες θέτουσιν οὐσιαστικὰ ἀντὶ ἐπιθέτων πρὸς ἕξαρσιν τῆς ἐννοίας (πρβλ. Α' κατὰ Φιλ., § 25 «γέλωσ ἔστι»=γελοῖόν ἐστι).—πρὸς ἣν οὐδ' ἀντῶραι (ἀμτστ.) δυν.=κατὰ τῆς ὁποίας οὐδὲ ν' ἀντισταθῶμεν θὰ δυνηθῶμεν.—οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος (δηλ. ἐστι), ὅσπερ πρότερον (δηλ. ἦν), τοῦ β., ἀπόδοσις τῆς ὑποθκ. προτάσεως εἰ δεῖ σκοπεῖν κτλ.=δὲν εἶναι (τώρα) ὁ αὐτὸς τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι, ὁ ὁποῖος ἦτο πρότερον.—ἀλλὰ καὶ τοῖς λ. ἅπασι καὶ τοῖς ἀκ. ὑμῖν . . . προαιρειέον (ἐστί)=ἀλλὰ καὶ τοὺς λέγοντας ἅπαντας καὶ τοὺς ἀκούοντας ὑμᾶς . . . δεῖ προαιρεῖσθαι=ἀλλὰ καὶ ἔλοι ἀνεξαιρέτως οἱ ῥήτορες καὶ σεῖς οἱ ἀκούοντες πρέπει νὰ προτιμᾶτε.—τὰ σώσοντα=τὰ δυνάμενα σῶσαι (πρβλ. λόγον περὶ τῆς εἰρ. § 3 «ἔστι βελτίω»—Α' κατὰ Φιλ., § 49 «τῶν κωλυσόντων».)—τῶν ῥάστων καὶ τῶν ἡδίστων, γενικαὶ συγκριτικαὶ εἰς τὸ προαιρειέον (ἐστί), διότι ἐν αὐτῷ περιέχεται συγκριτικὴ ἐννοια· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δέχονται τῆσάυτην γενικὴν καὶ τὰ β. προτιμᾶν, προκρίνειν καὶ τὸ ἀπλοῦν αἰρεῖσθαι.

§ 6.

εἴ τις . . . θαρρεῖ (=ἔχει θάρρος, δὲν φοβεῖται) κτλ., αἰτιλγκ. πρότασις ἕξαρτ. ἐκ τοῦ θαυμάζω· μετὰ τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ β. (χαίρειν, θαυμάζειν κλπ.) καὶ τὰς ταῦτοσήμεους ἀπροσώπους ἐκφράσεις (αἰσχροὺν ἐστί, θαυμαστόν ἐστί, ἄτοπόν ἐστί κτλ.) τὸ αἷτιον τοῦ ψυχικοῦ πάθους ἐκφέρεται ὄχι μόνον διὰ τοῦ ὅτι, ἀλλ' ὑπὸ τὸν τύπον ὑποθέσεως καὶ διὰ τοῦ εἰ, δι' οὗ πολλῶς ἐκ λεπτότητος ἀττικῆς ἐκφέρεται καὶ πραγματικὸν αἷτιον.—τίς (=τινές), ὑπονοοῦνται οὐ μόνον οἱ διεφθαρμένοι ῥήτορες, οἵτινες, ἵνα ἀπατώσι τὸν λαόν, παρίστανον τὴν δύναμιν τοῦ Φιλίππου οὐχὶ ἐπίφοβον, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες οὐδὲλως εἶχον κατανοήσει τοὺς δόλους καὶ τὰ σχέδια τοῦ Φιλίπ. — ὄρων, μετχ. ἐνδοτικῆ.—καὶ ὄσων κύριος, ἀκριβεστέρα διασάφησις τοῦ ἡλίκος=πόσον μέγας, δηλ. πόσων (χωρῶν) κύριος εἶναι.—τοῦτο, δηλ. τὸ εἶναι τηλικούτον τὸν Φίλ.—ἐφ' ὑμᾶς (=καθ' ὑμῶν), εὐφημισμὸς=εἰς τὸ καταδουλώσασθαι ὑμᾶς. Ὁ ῥήτωρ, δὲσάκις ἀναφέρει μέλλουσαν συμφορὰν τῶν Ἀθην., συνήθως ἐκφράζει αὐτὴν λίαν χαριέντως καὶ κομ-

ψῶς δι' ἡπιωτέρων ἐκφράσεων. — παρασκευάζεσθαι, δηλ. τὸν Φίλιππον. — θαυμάζω, τοῦτο ὅτε μὲν λέγεται ἐπὶ καλῆς σημασίας, ὅτε = θαυμάζω, ἐκτιμῶ, ὅτε δὲ ἐπὶ κακῆς — ὡς ἐνταῦθα — ὅτε = παραξενεύομαι. — δεηθῆναι πάντων ὁμοίως ὑμῶν β. = θέλω νὰ παρακαλέσω πάντας ὑμᾶς ἀδιακρίτως (= μέχρις ἑνός). ἐπομένως καὶ τοὺς φοβουμένους καὶ τοὺς θαρροῦντας· μετὰ τὸ πᾶς καὶ ἅπας τίθενται συνήθως τὰ ἐπιρρ. ὁμοίως, ἅμα, ὁμοῦ πρὸς ἕξαρσιν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐπιθέτου καὶ πρὸς διέγερσιν τῆς προσοχῆς τῶν ἀκροατῶν. — τοὺς λογισμοὺς = τὰς σκέψεις (μου) = τὰς αἰτίας. — διὰ βραχέων (= συντόμως), προδιόρθωσις· διὰ ταύτης ὁ ῥήτωρ προλαμβάνων διορθοῖ τὸ δυνάμενον νὰ κάμῃ κακὴν ἐντύπωσιν ὡς μακρὸν καὶ ἐκτενές. — δι' οὗς . . . δι' ὧν, ἐνταῦθα ἢ διὰ μετὰ διαφόρου πτώσεως πρὸς ἀποφυγὴν τῆς κακοφωνίας, ἥτις θὰ ἐγίνετο, ἐὰν καὶ ὁ ἀ' προσδιορισμὸς ἐτίθετο κατὰ γενικὴν (διὰ βραχέων, δι' ὧν) = δι' ἧς (αἰτίας) . . . ὁπὲ τῶν ὁποίων (αἰτιῶν [παρακινήθει]). — τὰναντί' ἐμοὶ παρέστηκε προσδοκᾶν (μέσῃ λέξι· ἐνταῦθα = φοβεῖσθαι) = μοῦ ἔχει ἔλθει εἰς τὸν νοῦν (= εὐρίσκομαι εἰς τὴν θέσιν) νὰ φοβῶμαι τὰ ἐναντία (δηλ.;). — βέλτιον, δηλ. τῶν θαρροῦντων. — προορᾶν, δηλ. τὰ μέλλοντα. — ἂν δ' οἱ θαρ. καὶ πεπ. αὐτῶ, δηλ. βέλτιον ἐμοῦ προορᾶν δοκῶσιν. — οἱ θαρροῦντες, ἀπολύτως ὡς καὶ ἀνωτέρω «εἴ τις θαρρεῖ». — πεπιστευκότες αὐτῶ = ἔχοντες (τυφλὴν) ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτὸν (τὸν Φίλ.). — τούτοις προσθήσθε, ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἴνα· τὸ δὲ προστίθεμαί τινα = συμφωνῶ μετὰ τινος.

§ 7-8.

λογίζομαι = σκέπτομαι, συλλογίζομαι — τίνων . . . κατέστη; Πυλῶν κτλ., ὁ ῥήτωρ ἐρωτᾷ αὐτὸς ἑαυτὸν καὶ ἀποκρίνεται· σχῆμα ὑποφορᾶς (πρβλ. καὶ κατωτέρω § 24 καὶ λόγον περὶ τῆς εἰρ. § 17). — μετὰ τὴν εἰρήνην, τὴν Φιλοκράτειον. — Πυλῶν (= Θεομοπυλῶν) καὶ τῶν ἐν Φωκεῦσι πραγμάτων (= καὶ τῶν ἐν Φωκίδι πραγμάτων = καὶ τῆς Φωκίδος), περὶ τοῦ πράγματος βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 29. — τί οὖν; πῶς τούτοις ἐχρήσατο; διὰ τῆς ἐρωτήσεως, ἣν συχναίς μεταχειρίζεται ὁ ῥήτωρ, ἐπιζητεῖ νὰ διεγείρῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν (πρβλ. κατωτέρω § 22, § 31—Α' κατὰ Φιλ. § 2, § 3—λόγον περὶ τῆς εἰρ. § 17). — πῶς τούτοις (δηλ. τοῖς πράγμασι) ἔχο·;

κατ' ἔννοιαν = πῶς ἐκανόνισε τὰ ἐν Φωκίδι; — ἃ Θηβ. συμφέροι καὶ οὐχ ἃ τῆ πόλει (δηλ. ἡμῶν) = τὰ συμφέροντα τῶν Θηβαίων καὶ οὐχὶ τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως ἡμῶν· ὁ Φιλ. γενόμενος κύριος τῶν Θερμοπυλῶν καὶ εἰσελάσας εἰς Φωκίδα κατέστρεψε τοὺς Φωκεῖς, ἀσπόνδους ἐχθροὺς τῶν Θηβαίων, καὶ παρέδωκε τοῖς Θηβ. τὰς Βοιωτικὰς πόλεις Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν. — τί δῆποτε; = διατί λοιπὸν (προετίμησε νὰ πράττῃ ταῦτα); — ὅτι... εἶδε = διότι ἐνόησε. — πρὸς πλεονεξίαν καὶ (πρὸς) τὸ πάνθ' ὑφ' αὐτ. π. τοὺς λ. ἐξετάζων = λογιζόμενος καὶ σκοπῶν πῶς ἂν πλεονεκτήσῃ καὶ πῶς ἂν πάνθ' ὑφ' αὐτῶ ποιήσαιτο = σκεπτόμενος καὶ ἐξετάζων πῶς δύναται νὰ πλεονεκτήσῃ καὶ νὰ ὑποτάξῃ τὰ πάντα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του. — καὶ οὐχὶ πρὸς εἰρήνην οὐδ' ἦσ. οὐδὲ δ. οὐδὲν, δηλ. τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων· κατ' ἔννοιαν = καὶ οὐχὶ πῶς δύναται νὰ ἔξῃ εἰρήνην καὶ ἡσυχίαν καὶ νὰ πράττῃ δίκαιόν τι. — ὅτι... οὐδὲν ἂν ἐνδείξαιτο... ἀλλὰ... ἐναντιώσεσθε, ἐπεξήγησις τοῦ τοῦτο· παρατηρητέα ἢ διάφορος ἔκφρασις τῶν δύο μελῶν τῆς εἰδικῆς προτάσεως· τὸ οὐδὲν ἂν ἐνδείξαιτο δυνατικῆ εὐκτικῆ ἔχουσα ὡς ὑπόθεσιν τό: «εἰ βούλοιο, εἰ πειρῶτο»· τὸ δὲ ἐναντιώσεσθε διὰ ποικιλίαν συντάξεως παρίσταται ὡς τι θεσφαίως γενησόμενον, ἄνευ ἀπὸ ἕρου τινὸς ἐξαρθήσεως (π. χ. εἰ βούλοιο). — τῆ μὲν ἡμετέρᾳ πόλει καὶ τοῖς ἡθεσὶ τοῖς ἡμετέροις, ἐν διὰ δυοῖν = τοῖς τῆς ἡμετέρας πόλεως ἡθεσὶ· διὰ τῆς συμπαρατάξεως δ' ὅμως τοῦ ὅλου καὶ μέρους (τῆ ἡμετ... καὶ τοῖς ...) ὁ ῥήτωρ ἐπιζητεῖ τὴν μετ' ἐμφάσεως ἐν ἀρχῇ πρόταξιν τῆς ἀντωνυμίας (τῆ ἡμετέρᾳ), πρὸς ἣν ἀντιτίθεται τὸ κατωτέρω τοὺς δὲ Θηβαίους (§ 9). — τοῖς ἡθεσὶ τοῖς ἡμ. = εἰς τὰ ἡθη ἡμῶν (οἷτινες φροντίζομεν πάντοτε περὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ σωτηρίας τῶν Ἑλλήνων). — οὐδὲν ἂν ἐνδείξαιτο τοσοῦτον οὐδὲ (ἂν) ποιήσαιεν = οὐδὲν τόσον μέγα πλεονέκτημα (= ὠφέλειαν) δύναται νὰ παρουσιάσῃ οὐδὲ νὰ παράσχῃ. — ὑμεῖς, παρατηρητέα ἢ μετὰδασίς τοῦ α' προσώπου (τῆ ἡμετέρᾳ) εἰς β' πρόσ. (ὑμεῖς)· τοιαῦται μεταβολαὶ προσώπων συνήθεις παρὰ τῷ ῥήτορι (πρβλ. Α' κατὰ Φιλ., § 11 «ὕμεις ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε· οὗτος ἐπηύξεται παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν»). — τῶν ἄλλων τινὰς Ἑλλ., τὸ τινὰς ἐτέθη μεταξὺ τῶν δύο γενικῶν ἀντὶ νὰ προταχθῇ τούτων (= τινὰς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων) τὸ μὲν δι' εὐφωνίαν, ἵνα ἀποχωρισθῶσι ἑλέξεις ὁμοίως καταλήγουσαι (ἄλλων Ἑλλήνων), τὸ δὲ

πρὸς ἕξαρσιν τῆς προηγουμένης λέξεως (τῶν ἄλλων). — ἐκείνω πρόοισθε (νοητέος ὁ ἄν) = ἠθέλετε ἐγκαταλείπει εἰς τὴν διάκρισιν ἐκείνου· τὸ πρόοισθε (ἀόριστος τοῦ προίεμαι) ἔχει σχηματισθῆ κατὰ τὰ βαρύτερα· πῶς θὰ ἦτο, ἐὰν ἐσχηματίζετο κατὰ τὰ εἰς -μι; — τοῦ δικαίου λόγον ποιούμενοι (= φροντίζοντες περὶ τοῦ δικαίου), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ περὶ Φιλίπ. λεχθέντα: «οὐχὶ πρὸς δίκαιον οὐδὲν τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων». — καὶ τὴν παροῦσαν κτλ., ὑπερβατὸν = τὴν προσοῦσαν τῷ πράγματι ἀδοξίαν = τὴν κατασχύνην τὴν ὑπάρχουσαν ἐν αὐτῷ τῷ πράγματι (δηλ. :). — ἃ προσήκει (δηλ. προσορᾶσθαι) προσορώμενοι = προβλέποντες ὅσα πρέπει νὰ προβλέπητε (ἔτι δηλ. ἢ ὑφ' ἡμῶν ἐγκατάλειψις τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ Φιλίπ. θὰ ἐπιφέρῃ τέλος καὶ τὴν ἰδικήν σας καταστροφήν). — τι τοιοῦτον . . . πράττειν, δηλ. νὰ καθυποτάττη τὰς ἑλλ. πόλεις. — ὥσπερ ἄν, δηλ. ἐναντιωθεῖητε. — εἰ πολ. τύχοιτε = ἐὰν κατὰ τύχην ἠθέλετε διεξάγει πόλεμον (κατ' αὐτοῦ [τοῦ Φιλ.]).

§ 9 - 10 εὖνοιαν.

τοὺς δὲ Θ. ἠγεῖτο . . . τὰ λοιπὰ εἰσεῖν, ὅπως β., πράττειν ἑαυτὸν = περὶ δὲ τῶν Θηβ. ἐνόμιζεν ὅτι θ' ἀφήσωσιν αὐτὸν νὰ κανονίζη τὰ λοιπὰ ζητήματα κατ' ἀρέσκειαν. — ὅπερ συνέβη (= ὅπερ καὶ πράγματι συνέβη), συχνάκις ὁ ῥήτωρ μεταχειρίζεται ἐν τοῖς λόγοις αὐτοῦ τοιαύτας μικρὰς παρεμβολάς· διὰ τούτων ὄχι μόνον κατορθοῖ ν' ἀποφεύγῃ τὴν διατύπωσιν προτάσεων τιῶν — ὡς ἐνταῦθα τῶν προτάσεων: καὶ ὅτι ὁ Φίλιππος ὀρθῶς ἔκρινεν εἰς τοῦτο, γνωρίζετε —, ἀλλὰ καὶ ἐπιζητεῖ νὰ προδιαθέτῃ τοὺς ἀκροατὰς εἰς τὴν εὐκολωτέραν ἀποδοχὴν τῆς ἐπομένης ἐννοίας, εἰς ἣν ἀποδίδει μεγάλην σπουδαιότητα. — ἀντὶ τῶν ἑαυτοῖς (δηλ. τοῖς Θηβ.) γιγνομένων = ἀπέναντι (εἰς ἀντάλλαγμα) τῶν ὠφελειῶν, αἱ ὁποῖαι παρέχονται (ὑπὸ τοῦ Φιλίπ.) εἰς αὐτούς. Ὁ ῥήτωρ ὑπαινίσσεται ἐνταῦθα ὡς ὠφελείας 1) τὴν ὑπὸ τοῦ Φιλίπ. καταστροφήν τῶν Φωκέων, τῶν ἀσπόνδων ἐχθρῶν τῶν Θηβ., καὶ 2) τὴν παράδοσιν εἰς τοὺς Θηβ. τῶν Βοιωτικῶν πόλεων Ὀρχομενοῦ καὶ Κορωνείας. — οὐχ ὅπως = οὐ μόνον οὐ . . . ἀλλὰ καί. — ἀντιπράξεις καὶ διακωλ . . . συστρατεύσειν, τὰ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ ἠγεῖτο· ὑποκείμ. δὲ τῶν ἀπρμφ.: τοὺς Θηβαίους. — ἄν αὐτούς κελεύῃ, δηλ. συστρατεύειν. — τοὺς Μεσσοῦ καὶ τοὺς Ἀργ. . . . εὖ ποιεῖ (= εὐεργετεῖ [ὑποστηρίζων αὐτούς

κατὰ τῶν Λακεδ.), περὶ τοῦ πράγματος πρὸς κατωτέρω § 15.—
ταῦθ' (=ταῦτά) ὑπειληφώς=ἔχων σχηματίζει (περὶ αὐτῶν) τὴν
αὐτὴν γνώμην (ἦν καὶ περὶ τῶν Θηβ. [δηλ.]).—ὁ καὶ=τοῦτο δὲ
ἀκριβῶς (τὸ ὅτι δηλ. ὁ Φίλ. οὕτως φρονεῖ).—καθ' (=περὶ, ὑπὲρ)
ὑμῶν=δι' ὑμᾶς.—ἐγκώμιον (=ἔπαινος), ἐξάιρεται ἢ λέξις ἐν τέλει
τιθεμένη.—κέκρισθε (δηλ. ὑπὸ Φιλίπ.) . . . μόνοι . . . ἄν . . . προσέσθαι
=κέκρικε (Φίλ.) . . . μόνους ὑμᾶς κτλ.=ὁ Φίλ., ὡς ἐξ αὐτῶν τῶν
ἔργων του (=ἐξ αὐτῆς τῆς διαγωγῆς του) φαίνεται, ἔχει σχημα-
τίζει γνώμην ὅτι μόνοι ὑμεῖς ἐξ ἄλλων τῶν ἀνθρώπων ἀντὶ οὐδενὸς
κέρδους (δὲν) ἠθέλετε θυσιάσει.—μηδενὸς κέρδους, γενκ. τοῦ τιμή-
ματος, ὡς καὶ αἱ κατωτέρω γενκ.: μηδεμιᾶς χάριτος μηδ' ὠφε-
λείας.—τὰ κοινὰ δίκαια τῶν Ἑλλ., δηλ. τὴν ἐλευθερίαν καὶ αὐτο-
νομίαν τῶν Ἑλλήνων.—μηδ' ἀνταλλάξασθαι (νοητέος ὁ ἄν) μηδ.
χάρι. μηδ' ὠφ.=καὶ ὅτι ἀντὶ οὐδεμιᾶς χάριτος καὶ ὠφελείας (δὲν)
ἠθέλετε ἀνταλλάξει.

§ 10 καὶ ταῦτα—11.

εἰκότως=δικαίως.—ὑπείληφε=φρονεῖ.—κατ' Ἀργ., ἢ κατὰ
καὶ ἐνταῦθα=περὶ.—ὡς ἑτέρως, τὸ ὡς ἐπιτατικόν=ὄλως δια-
φορετικά.—τὰ πρὸ τούτων=τὸ παρελθόν.—εὐρίσκει καὶ ἀκούει
=εὐρίσκει ὁ ἴδιος (ἐν βιβλίοις) καὶ ἀκούει παρ' ἄλλων (ἐκ παρα-
δόσεως ἀπὸ στόματος εἰς στόμα).—τοὺς μὲν ὑμετέρους προγό-
νους . . . τοὺς δὲ Θ. καὶ Ἀργ. προγόνους, ἀντίθεσις ἢ α' αἰτιατκ.
ὑποκμ. τῶν μετχ. ἀνασχομένους, προελομένους, ὑπομείναντας,
πράξαντας, αἵτινες εἶναι κατγρμκ. ἐξαρτώμεναι ἐκ τῶν ῥ. εὐρί-
σκει καὶ ἀκούει ἢ δὲ β' αἰτιατκ.: τοὺς δὲ Θηβ. καὶ Ἀργ. προγό-
νους ὑποκμ. τῶν μετχ. συστρατεύσαντας, ἐναντιωθέντας, αἵτινες
καὶ αὐταὶ εἶναι κτγρμκ. ἐξαρτώμεναι ἐκ τῶν αὐτῶν ῥ.—ἔξόν,
αἰτιατκ. ἀπόλυτος=ἐν ᾧ ἦτο δυνατόν.—ὥστ' (=ἔφ' ᾧ τε) αὐτοὺς
ὑπακ. β.=ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ εἶναι αὐτοὶ (οἱ Ἀθην.) ὑπήκοοι τοῦ
βασιλέως (τῶν Περσῶν).—οὐ μόνον οὐκ ἀνασχομένους τὸν λόγον
τ.=(ὅτι οἱ μὲν ἰδικοὶ μας πρόγονοι . . .) ὄχι μόνον δὲν ἠνέχθησαν
(=δὲν ἀπεδέχθησαν) τὴν πρότασιν ταύτην (τοῦ νὰ γίνωσι δηλ.
ἡγεμόνες τῶν Ἑλλ. ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ εἶναι αὐτοὶ—οἱ Ἀθην.—ὑπή-
κοοι τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν). Ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ θέλων νὰ
ἐξάρη ἔτι μᾶλλον τὰ λαμπρὰ ἦθη τῶν προγόνων ὁμιλεῖ ὑπερβο-

λικῶς· διότι ὁ Μαρδόνιος ὀλίγον πρὸ τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης (479) δὲν υπέβαλεν εἰς τοὺς Ἰσθμίου τοιαύτην πρότασιν—τὴν ἡγεμονίαν δηλ. τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῷ ὄρει νὰ εἶναι οἱ Ἰσθμίου. ὑπήκοοι τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν—, ἀλλὰ προέτεινεν αὐτοῖς—κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ἀφηγούμενον λεπτομερῶς (ἐν βιβλ. VIII, κεφ. 140 κ. ἐ.) τὰς πρὸς τοὺς Ἰσθμίου διαπραγματεύσεις τοῦ Μαρδονίου—συμμαχίαν, ἀντὶ τῆς ὁποίας ὑπισχνεῖτο τὴν ἀνοικοδόμησιν τῆς πόλεως καὶ τῶν ναῶν, τὴν ἐξασφάλισιν τῆς αὐτονομίας καὶ τῆς χώρας των, προσέτι δὲ καὶ τὴν παραχώρησιν ἄλλης πόλεως, οἷαν οὗτοι ἤθελον ἐκλέξει. Οἱ Ἰσθμίου τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ Μαρδ., τὴν διαβιβάσθησαν αὐτοῖς διὰ τοῦ βασιλέως τῶν Μακεδ. Ἀλεξάνδρου, ἀπέκρουσαν εἰπόντες τοὺς ἀξιωματημένους ἐκείνους λόγους, ὅτι, ἐφ' ὅσον ὁ ἥλιος πορεύεται τὴν αὐτὴν τροχίαν, ἣν τὰρ διατρέχει, οὐδέποτε θὰ συμμαχήσῃσι μετὰ τοῦ Ξέρξου, ἀλλὰ πεποιθότες εἰς τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἥρωας, ὧν ἐκεῖνος ἀσεβῶς ἐνέπρησε τοὺς ναοὺς καὶ τὰ ἀγάλματα, θὰ ἐπιμένωσιν ἀγωνίζομενοι ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των.—Ἀλέξανδρος, υἱὸς τοῦ Ἀμύντου, βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων, φίλος τῶν Ἰσθμίου ἐλθὼν ὀλίγον πρὸ τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης (479) ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ Μαρδονίου εἰς Ἰσθμίου προέτεινε τοῖς Ἰσθμίου τὴν μετὰ τῶν Περσῶν συμμαχίαν.—τούτων, δηλ. τῶν βασιλέων τῆς Μακεδονίας (ἐπομένως καὶ τοῦ Φιλ.)· περιφρονητικῶς ἔχει λεχθῆ ταῦτα.—περὶ τούτων—περὶ τούτου τοῦ λόγου—διὰ ταύτην τὴν πρότασιν ὡς ἐνταῦθα ἐπαναλαμβάνεται δις τό : τούτων, οὕτω καὶ ὀλίγον κατωτέρω τό : ταῦτα.—κῆρυξ, ὁ Δημοσθ. σκοπίμως μεταχειρίζεται τὴν περιφρονητικὴν ταύτην ἔκφρασιν ἀντὶ τοῦ : προεσβευτῆς : εἰς ὑπηρεσίας κήρυκος ἐχρησιμοποίει ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἕνα πρόγονον τοῦ Φιλίππου!—τὴν χώραν ἐκλιπεῖν, ὁ ῥήτωρ ἐννοεῖ τὴν β'—καὶ οὐχὶ τὴν α' (τὴν γενομένην πότε :) — μετανάστασιν τῶν Ἰσθμίου, ἣν οὗτοι ἀπεφάσισαν ὀλίγον πρὸ τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης (479), διότι δὲν ἠδύνατο ν' ἀντισταθῶσιν εἰς τὴν ὑπέρογκον δύναμιν τοῦ Μαρδονίου· οἱ Ἰσθμίου καταλιπόντες τὴν χώραν των διεπεραιώθησαν σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις εἰς Σαλαμίνα.—πράξαντες ταῦτα, ἐννοεῖ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην (479), ἐν ἣ οἱ Ἰσθμίου κατήγαγον περιφανῆ νίκην.—γλίχονται—διακαῶς ἐπιθυμοῦσι.—λέγειν . . . εἰπεῖν, διὰ τοῦ α' ὁ ῥήτωρ παριστᾷ τὴν πρᾶ-

ξιν τοῦ λέγειν ἐν τῇ διαρκείᾳ τῆς, διὰ τοῦ β' δηλοῖ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ λέγειν. — διόπερ=διὰ τοῦτο δὲ βεβαίως. — καὶ γὰρ παραλείψω, παράλειψις. — ἔστι γὰρ κτλ., ὁ ῥήτωρ ἀσμένως ὑπομιμνήσκει τοὺς Ἰθην. τὰ κατορθώματα τῶν προγόνων των, ἵνα παρορμήσῃ αὐτοὺς εἰς ἐπιτέλεσιν ὁμοίων πράξεων. — τὰ κείνων, τίνων; — ἢ ὡς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι, β' ἕρος τῆς συγκρίσεως=ἢ ὥστε τῷ λόγῳ (τινὰ) ἂν εἰπεῖν=ἢ ὥστε νὰ δύναται τις νὰ εἴπῃ δι' ἀξίου λόγου. — τοὺς δέ... προγόνους τοὺς μὲν... τοὺς δέ, παραθετικὸς ἐπιμερισμός· κατὰ τοῦτον τὸ ἔλον (τοὺς... προγόνους) ἀντὶ νὰ τεθῆ ὁμολώτερον κατὰ γενκ. μεριστικὴν τίθεται ὁμοιοπλάτως πρὸς τὰ ἐπιφερόμενα μέρη αὐτοῦ (τοὺς μὲν... τοὺς δέ) ἐν τῇ μεταφράσει ἄς ἀποδοθῆ οὕτως: ὡς πρὸς τοὺς προγόνους δ' ὅμως τῶν Θηβ. καὶ Ἀργ.—ἢ: περὶ τῶν προγόνων δ' ὅμως τῶν Θηβ. καὶ Ἀργ.— (εὐρίσκει καὶ ἀκούει ἔτι) ἐκεῖνοι μὲν... οὗτοι δέ.— τοὺς μὲν συστρατεύσαντας τῷ β., ἐννοεῖ τοὺς Θηβαίους· οὗτοι προσχωρήσαντες εἰς τὸν Ξέρξην μετὰ τὴν ἐν Θερμοπύλαις μάχην ὑπεστήριζον αὐτὸν εἰς τὰς ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος ἐπιχειρήσεις του· ἐν τῇ μάχῃ τῶν Πλαταιῶν κατεῖχον τὸ δεξιὸν κέρασ τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. — τοὺς δέ (δηλ. τοὺς Ἀργεῖους) οὐκ ἐναντιωθέντας (δηλ. αὐτῷ [τῷ βιοβάρῳ]), οἱ Ἀργεῖοι προσκληθέντες ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν συμμαχίαν αὐτῶν κατὰ τοῦ Ξέρξου ἠρνήθησαν νὰ πράξωσι τοῦτό, τὸ μὲν διότι τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον ἠμπέδισεν αὐτοὺς εἰς τοῦτο, τὸ δὲ διότι δὲν ἐδόθη αὐτοῖς ἡ ἡγεμονία τοῦ συμμαχικοῦ στρατοῦ, ἦν οὗτοι ἀπήτησαν.

§ 12.

ἀμφοτέρους (δηλ. τοὺς Θηβ. καὶ Ἀργ.), ἡ αἰτιατκ. ὑποκμ. τῶν μετχ. ἀγαπήσαντας... σκεψομένους, αἰτινες εἶναι κτηγρμκ. ἐξαρτώμενοι ἐκ τοῦ οἶδε ὡς ἀντικμ. τῆς α' εἶναι τό: τὸ ἴδιον λυσιτελοῦν, τῆς δὲ β' τό: ὅτι συνοίσει κοινῇ τοῖς Ἑλλ. = γνωρίζει ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι θὰ προτιμήσωσι τὸ ἴδιον αὐτῶν συμφέρον καὶ δὲν θὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν τὸ κοινὸν συμφέρον τῶν Ἑλλ.— ἴδιον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ κοινῇ ἢ ἀντίθεσις καθίσταται ἐμφαντικωτέρα διὰ τῆς θέσεως τοῦ ἴδιον πρὸ τοῦ: τὸ λυσιτελοῦν. — εἰ ὑμᾶς ἔλοιτο = ἐὰν προτιμήσῃ ὑμᾶς.— ἐπὶ τοῖς δικαίοις αἰρήσεσθαι, τὸ ἀπαρμφ.

ἐκ τοῦ ἡγεῖτο=ἐνόμιζεν ὅτι... θ' ἀποκτήσῃ φίλους ἐπὶ τῷ ὄρω
 νὰ πράττῃ τὰ δίκαια.— εἰ δ' ἐκείνοις πρόσθιοιτο (ἀβρ. τοῦ προστί-
 θεμαι ἐσχηματισμένους κατὰ τὰ βαρύτονα· πῶς θὰ ἦτο κατὰ τὰ εἰς
 -μι;)=ἐάν δὲ προστεθῇ εἰς ἐκείνους (δηλ. τοὺς Θηβ. καὶ Ἀργ.)
 =ἐάν δὲ κάμῃ ἐκείνους φίλους.—συνεργοὺς ἔξειν (ἐκ τοῦ ἡγεῖτο) τῆς
 αὐτοῦ πλ.= (ὅτι) θὰ ἔχῃ (αὐτοὺς) συμβοηθοὺς (πρὸς ἐκτέλεσιν)
 τῶν πλεονεκτικῶν του σχεδίων.—διὰ ταῦτ'=διὰ τοῦτο (δηλ. διὰ
 τὸ ἡγεῖσθαι τὸν Φίλ. ἐπὶ τοῖς δίκαιοις αἰρήσεσθαι ὑμᾶς φίλους
 κτλ.).—καὶ τότε καὶ νῦν αἰρεῖται, παρατηρητέον ὅτι τίθεται ἐνε-
 στῶς χρόνος μετ' ἐπιρρ. διαφόρου χρόνου.—καὶ τότε, ὅτε δηλ ἀνε-
 μίχθη οὗτος—ὁ Φίλ.—εἰς τὰ ἐν Φωκίδι.—καὶ νῦν, δηλ. μετὰ τὴν
 εἰρήνην, τὴν συνομολογηθεῖσαν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ὑμῶν.—διὰ
 ταῦτ'... αἰρεῖται οὐ γὰρ δὴ κτλ.=διὰ τοῦτο προτιμᾷ ἐκείνους
 ἀντὶ ὑμῶν καὶ τότε καὶ τώρα καὶ ὅχι βεβαίως διότι βλέπει ὅτι
 αὐτοὶ ἔχουσι περισσότερας τριήρεις ἀπὸ ὑμᾶς. Οἱ Ἀθην. τότε—
 κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Δημοσθ.—ἠδύναντο νὰ ἐξοπλίσωσι περὶ
 τὰς 300 τριήρεις.—οὐδ' ἐν μὲν τῇ μεσ... εὐσηκεν, τῆς δ(ἐ) ἐπὶ
 τῇ θ... ἀφέστηκεν, ἢ σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπότα-
 ξιν=οὐδ' ἐν τῇ μεσογειᾷ... εὐσηκῶς, τῆς ἐπὶ τῇ θ... ἀφέστηκεν
 =οὐδὲ διότι, ἐπειδὴ εὔρε (=ἀνεκάλυψε) σπουδαίαν τινα (=τιν')
 χερσαίαν δύναμιν, παραιτεῖται (=δὲν θέλει) τὴν κυριαρχίαν τῆς
 θαλάσσης καὶ τῶν ἐμπορικῶν λιμένων.—οὐδ' ἀμνημονεῖ τοὺς λ.
 οὐδὲ τὰς ὑπ.=οὐδὲ διότι λησμονεῖ τοὺς λόγους καὶ τὰς ὑποσχέ-
 σεις· αὐτὰς τὰς ὑποσχέσεις — ἅς εὐθὺς κατωτέρω ἀναφέρει ὁ
 Δημοσθ.—δὲν εἶχε δώσει ὁ Φίλιπ. εἰς τοὺς Ἀθην. κατὰ τὴν
 συνομολόγησιν τῆς μετ' αὐτῶν εἰρήνης — ὡς ὁ ἴδιος ὁ ῥήτωρ
 ὁμολογεῖ ἐν τῷ περὶ τῆς εἰρ. λόγῳ του § 10 «ταῦτ' οὔτ' οἶδα
 οὔτε προσδοκῶ» —, ἀλλὰ φίλοι τοῦ Φιλίπ. ἐξυπηρετοῦντες τοὺς
 σκοποὺς αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις. — ἐφ' αἷς (=δι' ὧν) τῆς εἰρήνης
 ἔτυχεν, ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ διαθρύπτει τὴν ὑπερηφάνειαν τῶν
 ἀκρατῶν του· παρουσιάζει οὗτος τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης
 ὡς πράγμα τι διακαῶς ὑπὸ τοῦ Φιλίπ. ποθοῦμενον (ἔτυχε), ἐν ᾧ
 — ὡς γνωστὸν — τὴν εἰρήνην ἐπεθύμησαν μᾶλλον οἱ Ἀθην.
 ἢ ὁ Φίλιππος.

§ 13.

ἀλλὰ νῆ Δία κτλ., ὁ ῥήτωρ εἰσάγει ἐνδεχομένην ἔνστασιν τινος καὶ ἀμέσως ταύτην ἀνασκευάζει (ἀλλὰ τοῦτον κτλ.)· σχῆμα ὑποφοῶς· πρβλ. καὶ κατωτέρω § 14 «ἀλλ' ἐβιάσθη κτλ.». — εἴποι τις ἄν=ἴσως εἶπη τις. — ὡς πάντα ταῦτ' εἰδῶς = ὡς ἐὰν ἐγνώριζεν ὅλα ταῦτα (δηλ. τὰ μυστικά σχέδια τοῦ Φιλίπ.). — οὐδ' ὦν ἐγὼ κατηγοῶ=οὐδὲ τούτων ἕνεκα, ἃ ἐγὼ (αὐτοῦ) κατηγοῶ=οὐδὲ δι' ὅσα κατηγοῶ ἐγὼ αὐτόν. — τότε, δηλ. μετὰ τὸ τέλος τοῦ Φωκικοῦ πολέμου. — ταῦτ' ἔπραξε, δηλ. ποῖα; — ἀλλὰ τῷ δικ. τοὺς Θηβ. ἢ ὑμᾶς ἄξ. = ἀλλὰ (διὰ τοῦτο), διότι οἱ Θηβ. ἀπήτουν δικαιοτέρα ἀπὸ σᾶς (= διότι αἱ ἀπαιτήσεις τῶν Θηβ. ἦσαν δικαιοτέρας ἀπὸ τὰς ἰδικὰς σᾶς). Οἱ Θηβ. ἀπήτουν ν' ἀποδοθῶσιν αὐτοῖς αἱ Βοιωτικαὶ πόλεις Ὀρχομενὸς καὶ Κορώνεια, ἃς κατὰ τὸν Φωκικὸν πόλεμον κατεῖχον οἱ Φωκεῖς (πρβλ. τὸν περὶ τῆς εἰρ. λόγον § 21 «τῷ τῶν Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν λαβεῖν ἐπιθυμεῖν κτλ.»). — ἀλλὰ τοῦτον καὶ μόνον πίντων τῶν λόγων = ἀλλ' ἀκριβῶς ταύτην μόνην τὴν δικαιολογίαν ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων (δικαιολογιῶν). — οὐκ ἔνεστιν αὐτῷ . . . εἰπεῖν = δὲν ἐπιτρέπεται αὐτὸς νὰ εἶπη. — νῦν, ὅτε δηλ. ὁ Φίλ. διατάττει τοὺς Λακεδ. ν' ἀφίνωσι τὴν Μεσσήνην αὐτόνομον. — ὁ γὰρ Μεσσ. κτλ. = πῶς γὰρ ἂν ὁ Μεσσ. Λακεδ. ἀφιέναι κελεύων σκῆπτται (τοῦ ῥ. σκῆπτται), Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν τότε Θηβ. παραδούς, πεποιημένα ταῦτα τῷ νομίζεν δίκαια (ταῦτα) εἶναι; = διότι πῶς δύναται ἐκεῖνος, ὅστις διατάττει τοὺς Λακεδ. ν' ἀφίνωσι τὴν Μεσσ. αὐτόνομον, νὰ προφασισθῆ ὅτι, ὅτε τότε παρέδωκεν εἰς τοὺς Θηβ. τὸν Ὀρχ. καὶ τὴν Κορ., ἔπραξε τοῦτο (τὴν πρᾶξιν δηλ. τοῦ Ὀρχ. καὶ τῆς Κορ.), διότι ἐνόμιζεν ὅτι αὕτη — ἢ παράδοσις — στηρίζεται ἐπὶ τοῦ δικαίου; Ἡ ἔννοια: ὁ Φίλ. ἀφ' ἑνὸς μὲν διατάττει τοὺς Λακεδ. ν' ἀφῆσσι τὴν Μεσσήνην αὐτόνομον, ἀφ' ἑτέρου δὲ παρέδωκε τὸν Ὀρχομενὸν καὶ τὴν Κορώνειαν εἰς τοὺς Θηβ. ἐπομένως δὲ δύναται νὰ λεχθῆ περὶ τοῦ Φιλίπ., ὅτι οὗτος ἐκ δικαιοσύνης παρέδωκε τὰς Βοιωτικὰς πόλεις, Ὀρχ. καὶ Κορ., διότι τότε ὤφειλε νὰ πράξῃ τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὴν Μεσσήνην, ν' ἀφῆσῃ δηλ. αὐτὴν εἰς τοὺς Λακεδ. καὶ νὰ μὴ ἀπαιτῆ τὴν αὐτονομίαν αὐτῆς. Πολὺ δὲ περισσώτερον ὤφειλε νὰ πράξῃ τοῦτο διὰ τὴν Μεσσήνην ἢ διὰ τὸν Ὀρχ. καὶ τὴν Κορ. καθ' ὅσον

ἡ μὲν Μεσσηνία ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν—ἀπὸ 400 περίπου—διετέλει ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Λακεδ. καὶ ὡς ἐκ τούτου οὗτοι εἶχον δικαιώματα ἐπ' αὐτῆς, αἱ δὲ Βοιωτικαὶ πόλεις, Ὀρχ. καὶ Κορ., ὑπῆρξαν πάντοτε ἀνεξάρτητοι καὶ ἐλεύθεροι καὶ ὡς ἐκ τούτου οὐδὲν δικαίωμα εἶχον ἐπ' αὐτῶν οἱ Θηβαῖοι.

§ 14 - 16.

ἀλλ' ἐβιάσθη (= ἐξηναγκάσθη) κτλ., ὑποφορά· πρβλ. § 13 «ἀλλὰ νῆ Δί'» κτλ.· περὶ τοῦ πράγματος πρβλ. λόγον περὶ τῆς εἰρ. § 22. — τοῦτο γὰρ ἐστ' ὑπόλοιπον=διότι τοῦτο (μόνον) ὑπολείπεται (ἀκόμη νὰ εἶπῃ τις). — παρὰ γνώμην=ἄκων (§ 16)=παρὰ τὴν θέλησίν του. — τῶν Θεστ. ἱπ. καὶ τῶν Θηβ. ὄπλ. ἐν μέσῳ ληφθεῖς = ἐπειδὴ εὐρέθη ἐν μέσῳ τῶν Θεσσ. ἱππέων καὶ τῶν Θηβ. ὀπλιτῶν· οἱ Θεσσαλοὶ καὶ Θηβ. ἦσαν σύμμαχοι τοῦ Φιλίπ. καὶ τῆ βοήθειά τούτων ἐπεράτωσεν οὗτος τὸν Φωκικὸν πόλεμον. — συνεχώρησε ταῦτα = παρεχώρησεν (εἰς αὐτοὺς—τοὺς Θηβ.) ταῦτα (δηλ. τὰς Βοιωτικὰς πόλεις Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν). — καλῶς = ὠραῖα! Εἰρωνικὴ ἀπόκρισις τοῦ ῥήτορος εἰς τὴν προσηγηθεῖσαν ἐνδεχομένην ἔνστασιν. — μέλλειν = ἔτι σκοπεύει. — πρὸς τοὺς Θ. αὐτὸν ὑπόπτως ἔχειν = τοὺς Θηβ. αὐτὸν ὑποπτεῦειν = γὰρ ὑποπτεῖται αὐτὸς τοὺς Θηβ. = γὰρ δυσπιστῆ πρὸς τοὺς Θηβ.· οἱ Ἀθην. καὶ οἱ Θηβ. ἔτρεφον πρὸς ἀλλήλους ἄσπονδον μῖσος (πρβλ. λόγον περὶ τῆς εἰρ. § 15 κ. ἐ.)· ἐπομένως ἂν οἱ Ἀθην. ἤκουον ὅτι οἱ Θηβ. θὰ πάθωσι κακὸν τι, πολὺ θὰ ἠδύχαριστοῦντο· διέδιδον ἕθεν τινὲς ὅτι ὁ Φίλ. σκοπεύει νὰ κακοποιήσῃ αὐτοὺς· τὰς τοιαύτας ἔμως διαδόσεις ἐνήργει αὐτὸς ὁ Φίλ. διὰ τῶν ἐμπίστων ὀργάνων αὐτοῦ θέλων ν' ἀπατά τούς Ἀθην. καὶ ν' ἀποσπᾷ τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἀπὸ τῶν μελετωμένων σχεδίων του (πρβλ. Α' κατὰ Φιλ., § 48 «ὑμῶν δ' οἱ μὲν περιούντες... φασὶ Φίλιππον πράττειν τὴν Θηβαίων κατάλυσιν...»). — λογοποιοῦσι περιούντες = περιερχόμενοι (ἀνὰ τὴν ἀγορὰν) διαδίδουσι. — τινὲς, ὑπαινίσσεται ῥήτορας φιλιππίζοντας. — ὡς Ἐλάτειαν τειχιεῖ, ἢ Ἐλάτεια ὀχυρὰ πόλις τῆς Φωκίδος παρὰ τὸν Κηφισόν, ἢ κλεις τῆς Βοιωτίας. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ Φωκικοῦ πολέμου — τῷ 346 — κατεσχάφη μετ' ἄλλων Βοιωτικῶν πόλεων κατ' ἀπόφασιν τοῦ ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου. Ἡ ἀνοικοδόμησις

καὶ ὀχύρωσις αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Φιλίπ. θὰ ἐθεωρεῖτο ὡς ἀπειλή κατὰ τῶν Θηβαίων. — ὁ δέ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ φασὶ μὲν. — μέλλει καὶ μελλήσει = ἔχει σκοπὸν καὶ δὲν θὰ παύσῃ νὰ ἔχῃ· εἰρωνικῶς = οὐδέποτε θὰ πράξῃ. — τοῖς Μεσσο. καὶ τοῖς Ἀργ. ἐπὶ τοὺς Λακ. συνεισβάλλειν = τοὺς Μεσσο. καὶ Ἀργείους νὰ βοηθῇ κατὰ τῶν Λακεδ. — ἀλλὰ καὶ ξένους (= ἀλλ' ἤδη καὶ ξένους [= μισθοφόρους]) . . . καὶ χρήματα . . . καὶ δύναμιν . . . , πολυσύνδετον, δι' οὗ δηλοῦται ἡ σπουδή, μεθ' ἧς πράττει ταῦτα ὁ Φίλ. — εἰσπέμπει καὶ . . . ἀποστέλλει, δηλ. εἰς τοὺς Μεσσηνίους καὶ Ἀργείους· περὶ τοῦ πράγματος πρβλ. § 9. — αὐτός ἐστι προσδόκιμος = αὐτὸς προσδοκᾶται (δηλ. ἦξιεν εἰς Πελοπόννησον) = αὐτὸς ἀναμένεται νὰ ἔλθῃ εἰς Πελοπόννησον. — τοὺς μὲν ὄντας κτλ., ἡ συνέπεια τῶν φημῶν τῶν λογοποιῶν ἐπιφέρεται ἀσυνδέτως καὶ συμπυκνοῦται ἐπιγραμματικῶς εἰς σαρκαστικὴν ἀντίθεσιν (τοὺς μὲν ὄντας . . . οὓς δ' ἀπόλεσεν . . .) (= λοιπὸν) τοὺς μὲν ζῶντας ἐχθροὺς τῶν Θηβ., τοὺς Λακεδ., διανοεῖται νὰ καταστρέψῃ (= ἀναιρεῖ), τούτους δέ, τοὺς ὁποίους ὁ Ἰδιος πρότερον κατέστρεψε, τοὺς Φωκεῖς, διανοεῖται τώρα ν' ἀνορθώσῃ (διὰ τῆς ἀνοικοδομήσεως δηλ. τῆς Ἐλατείας, ἧτις θὰ ἰσοδυναμῇ πρὸς πολιτικὴν ἀναζωογόνησιν τῶν Φωκῶν); Ἡ ἔννοια: ἐν ᾧ σκέπτεται νὰ καταστρέψῃ τοὺς ζῶντας ἐχθροὺς τῶν Θηβ., τοὺς Λακ., εἶναι δυνατὸν ποτε νὰ διανοῆται ν' ἀνορθώσῃ τοὺς Φωκεῖς, οὓς κατέστρεψε χάριν τῶν Θηβ.; — ἐγὼ μὲν γάρ. . . , ὁ μὲν ἐνταῦθα ἀνευ ἀνταποδοτικοῦ δέ· ὥστε = μὴν = βεβλῶς· ὁ δὲ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν ἐξῆς νοουμένην πρότασιν: ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω ταῦτα· διότι κτλ. . . — οὐκ ἂν ἠγοῦμαι κτλ., ὁ ἂν, ὅστις ἐπαναλαμβάνεται κατωτέρω (οὐτ' ἂν . . .), ἀποδοτέος τῷ ἐναντιοῦσθαι = φρονῶ δι (= κατὰ τὴν γνώμην μου) ὁ Φίλ., ἐὰν ἐξαναγκασθεὶς ἔπραξε παρὰ τὴν θέλησιν τὰ πρῶτα (δηλ. τὴν παράδοσιν εἰς τοὺς Θηβ. τοῦ Ὀρχομενοῦ καὶ τῆς Κορωνείας) ἢ ἐὰν τώρα ἐδυσπίσται πρὸς τοὺς Θηβαίους, δὲν θὰ ἠγναντιοῦτο συνεχῶς κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐκείνων (δηλ. κατὰ τῶν Λακ.). Ἡ ἔννοια: κατὰ τὴν γνώμην μου ὁ Φίλ. δὲν θὰ ἠγναντιοῦτο μετὰ τοσαύτης ἐπιμονῆς κατὰ τῶν Λακ., τῶν ἐχθρῶν τῶν Θηβ., ἐὰν κατ' ἀρχὰς ἐξαναγκασθεὶς παρέδωκεν εἰς τοὺς Θηβ. τὸν Ὀρχομενὸν καὶ τὴν Κορωνείαν· ὡσαύτως δὲν θὰ ἠγναντιοῦτο κατὰ τῶν Λακ., τῶν ἐχθρῶν τῶν Θηβ., καὶ ἐὰν τώρα οὗτος ἐδυσπίσται πρὸς αὐτούς. —

ἀφ' ὧν νῦν ποιεῖ= ἀπὸ τούτων, ἃ νῦν ποιεῖ. — κἀκεῖν' ἐκ προ-
 δῆλός ἐστι π. = εἶναι φανερός ὅτι καὶ ἐκεῖνα (δηλ. τὰ πρῶτα)
 ἔπραξεν ἐκουσίως καὶ ἀπὸ σκοποῦ.—ἐκ πάντων δ'... (δῆλός ἐστι)
 πάνθ', ἃ πραγμ. κτλ. = ἐξ ὅλων δὲ εἶναι φανερός ὅτι ὅλα, ὅσα
 πράττει καὶ ἐνεργεῖ, συστηματικῶς διευθύνει κατὰ τῆς ἡμετέρας
 πόλεως.—ἂν τις ὀρθῶς θεωρῇ (= παρατηρῇ, ἐξετάζη), ἢ μικρὰ
 αὕτη παρεμβολή (πρβλ. § 9) χρησιμεύει τὸ μὲν πρὸς διέγερσιν
 τῆς προσοχῆς τῶν ἀκροατῶν — διότι τίς ἀκροατὴς δὲν θὰ ἐπεθύ-
 μει νὰ θεωρῇ ὀρθῶς; — τὸ δὲ πρὸς ἀποχωρισμὸν καὶ ἔξαρσιν τῆς
 κυρίας ἐννοίας (πάντι... συντάττων), πρὸς ἣν ὁ ῥήτωρ θέλει νὰ
 στρέψῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν.

§ 17-19 προόψεσθαι.

καὶ τοῦτο (δηλ. τὸ συντάττειν πάντα κατὰ τῆς πόλεως) ἐξ
 ἀνάγκης κτλ., κατ' ἐννοίαν=καὶ εἰς τοῦτο αὐτὸς εἶναι τρόπον τινὰ
 ἠναγκασμένος τώρα δὲ τοῦλάχιστον (ὅτε δηλ. προσπαθῶν νὰ καθυ-
 ποτάξῃ ὑφ' ἑαυτὸν τὴν Ἑλλάδα μεγάλως ἔχει ἀδικήσῃ ἡμᾶς).
 Ἡ προσθήκη τρόπον τινὰ χρησιμεύει πρὸς μετρίασιν τῆς ἐκφρά-
 σεως ἐξ ἀνάγκης, καθ' ὅσον ἐναυῦθα δὲν πρόκειται περὶ ἀνάγκης
 ἐξωτερικῆς, ἀλλὰ περὶ ἐσωτερικῆς, λογικῆς ἀνάγκης· ἡ ἐννοία: ἐάν
 ὁ Φίλ. θέλῃ νὰ ἐνεργῇ συμφώνως πρὸς τὸν σκοπὸν του, ὀφείλει
 νὰ εἶναι ἐχθρὸς τῶν Ἀθηναίων. — λογίζεσθε (προσπκτκ.) γὰρ=διότι
 συλλογίσθητε, σκέφθητε (τὰ ἐξῆς). — ἄρχειν βούλεται... ἀδικεῖ
 κτλ., τὸ ἀσύνδετον ἀφ' ἑνὸς τῶν περιόδων, ἢ συντομία ἀφ' ἐτέρου
 καὶ ἀπλότης αὐτῶν, προσδίδουσιν εἰς τὸν λόγον ἔμφασιν, σαφήνειαν
 καὶ χάριν.—τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς μ. ὑπέληφεν ὑμᾶς=εἰς τοῦτο
 δὲ (δηλ. εἰς τὸ ἀρχεῖν) μόνον ὑμᾶς θεωρεῖ (= εὐρίσκει) ἀνταγωνι-
 στὰς.—ἀδικεῖ=(ὡς ἐκ τούτου) ἀδικεῖ (δηλ. ὑμᾶς, ὅπερ νοητέον ἐκ
 τοῦ ἐπομένου: οἷς γὰρ κτλ.).—πολὺν ἤδη χρόνον, ἤτοι ἀπὸ τοῦ ἔτους
 357, ὅτε προσέβαλε τὴν Ἀμφίπολιν μέχρι τοῦ 344, καθ' ὃ ἐξεφω-
 νήθη ὁ παρὼν λόγος.—καὶ τοῦτο, ὅτι δηλ. ἀδικεῖ ὑμᾶς ἐπὶ πολὺν
 ἤδη χρόνον.—αὐτὸς ἄρ. σύννοιδεν αὐτῶ=αὐτὸς πολὺ καλὰ συναί-
 σθάνεται.—οἷς γὰρ οὔσιν κτλ., ἔλξεις=τούτοις γὰρ, ἃ ὄντα ὑμέτερον
 ἔχει, πάντα κτλ.=διότι διὰ τούτων, τὰ ὅποια, ἂν καὶ ἦσαν ἰδικὰ σας,
 κατέχει, πάντα τὰ ἄλλα ἀσφαλῶς ἔχει εἰς τὴν κατοχὴν του. Ἡ

ἐννοια: αἱ ἀρπαγεῖσαι ἀπὸ σᾶς κτήσεις, ἢ Ἐμφίπολις δηλ., Ποτειδαία, Πύδνα, Μεθώνη καὶ ἄλλαι ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ πόλεις (πρβλ. Α' κατὰ Φιλ. § 4), ἐξασφαλίζουσι πάσας τὰς ὑπολοίπους κτήσεις του. — εἰ γὰρ... προεῖτο (ἀόρ. [ἄριστ. ἢ εὐκτ.;] τοῦ ῥ. προῖεμαι)... οὐδ' ἂν... ἤγεῖτο = διότι ἐὰν τὴν Ἐμφίπολιν καὶ Ποτειδαίαν ἄφινε (τότε, κατὰ τὴν συνομολόγησιν δηλ. τῆς Φιλοκρατείου εἰρήνης [ἐν ἔτει 346], ὅτε ὑπὸ τῶν Ἐθην. πρέσβεων προετάθη τῷ Φιλ. ν' ἀποδῶσθαι τοῖς Ἐθην. τὰς πόλεις αὐτάς) οὐδὲ ἐν τῇ πατρίδι του (δηλ. ἐν τῇ Μακεδονίᾳ) θὰ ἐθεώρει ἑαυτὸν ἀσφαλῆ (=θὰ ἠδύνατο νὰ μένῃ ἀσφαλῶς). — καὶ αὐτὸν ὅ. ἐπιβ. κτλ. ἐπεξήγησις τοῦ ἀμφοτέρου = καὶ ὅτι δηλ. αὐτὸς σᾶς ἐπιβουλεύεται καὶ ὅτι σεῖς ἐννοεῖτε τοῦτο· ἐπέθη δὲ ἢ α' μετχ. κατ' αἰτιατικ. ἀντὶ ὀνομαστ. (καὶ αὐτὸς... ἐπιβουλεύων) τὸ μὲν ἵνα καταστήσῃ ἐμφραντικωτέραν τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ὑμᾶς αἰσθανομένους, τὸ δὲ ἵνα συμφωνήσῃ κατὰ πῶσιν πρὸς τὴν ἐπομένῃν μετχ. (αἰσθανομένους). — εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων = ἐπειδὴ δὲ θεωρεῖ ὑμᾶς συνετούς. — δικαίως αὐτὸν μισεῖν (δηλ. ὑμᾶς) νομίζει = πολὺ ὀρθῶς νομίζει ὅτι σεῖς τὸν μισεῖτε· λοιπὸν καὶ αὐτὸς ὁ Φίλ. θὰ ἐθεώρει τοὺς Ἐθην. ἀνόητους, ἂν οὗτοι δὲν ἐμίσουν αὐτόν. — καὶ παρῶξινται (γ' ἐνικ. πρὸς. πρκμ. τοῦ παρῶξνομαι) = καὶ ὡς (ἐκ τούτου) εἶναι ἐξηρηθισμένοι, ἐξωργισμένοι (καθ' ὑμῶν). Ὁρθὴ ψυχολογικὴ παρατήρησις: ὁ παραμονεύων ἐξοργίζεται ἔτι περισσότερο κατὰ τοῦ θύματός του, ἐὰν τοῦτο ἐννοήσῃ τὴν ἐνέδραν λαμβάνῃ προφυλακτικὰ μέτρα. — πείσεσθαι τι (δηλ. ὑφ' ὑμῶν) προσδοκῶν, ἂν καιρὸν λάβητε = διότι περιμένει ἀπὸ σᾶς, ἂν εὕρητε εὐκαιρίαν, νὰ πάθῃ κακὸν τι. — ἂν μὴ φθίσῃ ποιήσας (τι [κακὸν]) πρότερος, τὸ πρότερος εἰς τὸ φθίσῃ πλεοναστικῶς = καθ' ἣν περίπτωσιν δὲν προλάβῃ αὐτὸς νὰ πράξῃ κακὸν τι εἰς σᾶς. — διὰ ταῦτα, ἵνα δηλ. μὴ πάθῃ αὐτὸς κακὸν τι, ἂν δὲν προλάβῃ. — ἐγογγόρεν, ἐφέστηκε, ἐπὶ τῇ π. θεραπεύει, τὸ ἀσύνδετον ἐνταῦθα πρὸς δήλωσιν τῆς ταραχῆς καὶ ἀνησυχίας, μεθ' ἧς ἐνεργεῖ ὁ Φίλ. = ἐπαγρυπνεῖ, παραμονεύει, περιποιεῖται πρὸς βλάβην τῆς (ἡμετέρας) πόλεως (= ἵνα χρησιμοποιήσῃ κατὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως). — Πελ. τοὺς ταῦτα βουλ. τούτοις (δηλ. τοῖς Θηβαίοις) = τοὺς θέλοντας ἐκ τῶν Πελοπ. τὰ ἴδια μὲ τούτους, τοὺς Θηβαίους (δηλ. τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Φιλίπ. πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἀτομικῶν του συμφερόντων). — οὗς

διὰ μὲν πλ. κτλ.—περὶ τῶν ὁποίων νομίζει ὅτι διὰ μὲν τὴν (ὑπ' αὐτοῦ ἐκανοποιηθεῖσαν) πλεονεξίαν τῶν θὰ μὲνωσιν εὐχαριστήμενοι μὲ τὴν παροῦσαν κατάστασιν. Τὴν πλεονεξίαν τῶν μὲν Θηβ. ἐκανοποίησεν ὁ Φίλ. διὰ τῆς παραδόσεως εἰς αὐτοὺς τοῦ Ὁρχομενοῦ, τῆς Κορωνείας καὶ ἄλλων Βοιωτικῶν πόλεων (πρβλ. λόγον περὶ τῆς εἰρ. § 21), τῶν δὲ ὁμοφρονούντων τοῖς Θηβ. Πελοποννησίων διὰ τῆς ὑποστηρίξεως, ἣν παρέχει εἰς αὐτοὺς κατὰ τῶν Λακεδ.—διὰ δὲ σκαιότητα τρ. κτλ.—διὰ δὲ τὴν ἡλιθιότητά των (ὅτι) οὐδὲν ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα συμβησομένων (ὅτι δηλ. καὶ αὐτοὶ θὰ ὑποταγῶσιν ὑπ' αὐτοῦ—τοῦ Φιλίπ.—) θὰ προῖδωσι. Περὶ τῆς ἡλιθιότητος τῶν Θηβαίων πρβλ. λόγον περὶ τῆς εἰρ. § 15.

§ 19 καίτοι . . .

καίτοι σωφρονοῦσί γε καὶ μετριῶς κτλ.—καὶ ὅμως ἄνθρωποι καὶ ὀλίγον μόνον νοῦν ἔχοντες δύνανται ν' ἀντιληφθῶσι σαφῆ παραδείγματα (τῶν μετὰ ταῦτα συμβησομένων, δηλ. τῶν συνεπειῶν, ἃς θὰ ἔχη ἢ μετὰ τοῦ Φιλ. συμμαχία).—καὶ μετριῶς, ὁ Δημοσθ. ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐπιρρ. διὰ τῆς θέσεως αὐτοῦ μετὰ τὸ σωφρονοῦσί γε, πρὸς δὲ τοῦτοις καὶ διὰ τοῦ ἐπιδοτικῆς συνδέσμου καί.—ἔμοιγ' εἰπεῖν συνέβη—τὸ ἔφερεν ἢ περίστασις νὰ εἶπω (ποτέ, ὅτε δηλ. μετ' ἄλλων πρέσβειων ἐστάλην—κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος ἔτους [ἤτοι τοῦ 344]—εἰς Πελοπ., ἵνα ἀποτρέψω τὰς πελοποννησιακὰς πόλεις ἀπὸ τῆς μετὰ τοῦ Φιλ. συμμαχίας· βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 37.—βέλτιον δ' ἴσως κτλ., ὡς β' ὅρος τῆς συγκρίσεως νοητέον τό: ἢ μὴ εἰρηῆσθαι· κατ' ἔννοιαν—καὶ τὰ ὁποῖα (παραδείγματα) ἴσως καλὸν (ὠφέλιμον) εἶναι νὰ ἔχῃσι λεχθῆ καὶ πρὸς ὑμᾶς.

§ 20-21.

πῶς γὰρ κτλ., σχῆμα ἀποστροφῆς, καθ' ὃ ὁ ῥήτωρ ἀποστρέφει τὸν λόγον ἀπὸ τῶν ἀκρατῶν του πρὸς ἄλλα πρόσωπα· τὸ γὰρ ἐπεξηγηματικὸν συναπτέον κατ' ἔννοιαν τῶ ἔφην, τὸ δὲ πῶς τῶ ἐπιρρ. δυσχερῶς—εἶπον δηλαδὴ (τότε): «ὦ ἄνδρες Μεσσήνιοι, μὲ πόσῃν δυσἀρέσκειαν, νομίζετε, (ὅτι) οἱ Ὀλύμπιοι ἤκουον...;»

κατ' ἔννοιαν=μέ πολὺ μεγάλην δυσἀρέσκειαν ἤκουον... οἱ δ' Ὀλύμπιοι κάτοικοι τῆς Ὀλύμπου, πόλεως τῆς Χαλκιδικῆς ἐπὶ τῆς ΒΔ πλευρᾶς τοῦ Τορωναίου κόλπου (βλ. γεωγρ. πίν.). — εἴ τις τι λέγει = δσάκις ἔλεγέ τις τι. — Ἀνθεμοῦντα, πόλιν ἐν Μακεδονίᾳ οὐ μακρὰν τῆς Ὀλύμπου (βλ. γεωγρ. πίν.) ταύτην παρεχώρησεν ὁ Φίλ. τοῖς Ὀλυμπίοις τῷ 357, θέλων νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν οὐδετερότητα αὐτῶν ἐν τῷ ἀγῶνι, ὃν οὗτος ἀνέλαθε κατὰ τῆς Ἀμφιπόλεως — αὐτοῖς ἀφίει (πρτκ. τοῦ ἀφίημι) = ἄφινεν εἰς αὐτοὺς (διαμφισβητοῦντας αὐτὸν—τὸν Ἀνθεμοῦντα — ἀπὸ πολλοῦ πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας). — οὗ... ἀντεποιοῦντο = ἐφ' οὗ ἤγειρον ἀξιώσεις. — οἱ πρότερον Μακ. β. = οἱ πρότεροι βασιλεῖς τῆς Μακεδ. — Ποτειδαίαν, ἡ πόλις αὕτη παρεδόθη ὑπὸ τοῦ Φιλ. εἰς τοὺς Ὀλυμπίους ἐν ἔτος μετὰ τὴν εἰς αὐτοὺς παραχώρησιν τοῦ Ἀνθεμοῦντος, ἦτοι τῷ 356. — ἐκβάλλον, δηλ. ἐκ Ποτειδαίας. — καὶ τὴν μὲν ἔχθραν κτλ., ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ὅτε=καὶ (ἔτε οὕτω [διὰ τῆς ἐκδιώξεως δηλ. ἐκ τῆς Ποτειδαίας τῶν ἀποίκων Ἀθην.]) τὴν μὲν ἐκ μέρους ἡμῶν ἔχθραν (=τὸ μῖσος ἡμῶν) αὐτὸς εἶχεν ἐπισύρει κατ' ἑαυτοῦ. — καρποῦσθαι, καθαρῶς τελκ. ἀπρμφ.=ἵνα καρπῶνται. — ἄρα προσδοκᾷν αὐτούς, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ οἴεσθε= ἄρά γε, νομίζετε, (ἔτι) αὐτοὶ (δηλ. οἱ Ὀλύμπιοι) ἀνέμενον. — τοιαῦτα πείσεσθαι=νὰ πάθωσι τοιαῦτα (ὅποια δηλ. ἔπαθον ἀργότερον, ἦτοι νὰ καταστραφῇ ἡ χώρα των, καὶ αὐτοὶ νὰ πωληθῶσιν ὡς δοῦλοι [πρβλ. κατωτέρω § 21]). — ἢ λέγοντος ἂν τινος πιστεῦσαι οἴεσθε; , τὸ ἂν ἀποδοτέον τῷ πιστεῦσαι, ἢ δὲ μετ. ὑποθετκ. (=εἰ ἔλεγέ τις)=ἦ, νομίζετε, (ἔτι), ἐάν τις ἔλεγεν (εἰς αὐτοὺς τοῦτο), ἦθελον πιστεύσει; (ὄχι βεβαίως). — ἀλλ' ὅμως=καὶ ὅμως. — μικρὸν χρόνον—πολὺν, τὴν ἄλλοτρίαν—τῆς αὐτῶν, ἀντιθέσεις. — μικρὸν χρόνον = ἐπ' ὀλίγον (χρόνον). — τὴν ἄλλοτρίαν, δηλ. χώραν ἢ γῆν (ἦτοι τὴν Ποτειδαίαν, τὴν ἀφαιρεθεῖσαν ἀπὸ τοῦς Ἀθην. [§ 20]). — καρπωσάμενοι, μετχ. χρόνκ.=ἄφ' οὗ ἐκαρπώθησαν= ἄφ' οὗ ὑπῆρξαν κύριοι. — πολὺν (=ἐπὶ πολὺν χρόνον), ὁ Δημοσθ. δὲν λέγει πάντα (χρόνον [=διὰ παντός]), διότι δὲν θέλει νὰ παραστήσῃ τὴν δυστυχίαν τῶν Ὀλυμπ. ὡς ἀνεπανόρθωτον (καὶ οὕτω τὴν δύναμιν τοῦ Φιλίπ. ὡς ἀκατάβλητον). — στέρ., αἰσχροῦς ἐμπεσόντες... κρατηθέντες... πραθέντες, τὸ φοβερὸν τοῦ πράγματος

εἰκονίζεται ἔχι μόνον διὰ τοῦ ὁμοιοπτώτου, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐπι-
σωρεύσεως καὶ ἐπαναλήψεως τραχειῶν λέξεων καὶ δυσπροφέ-
ρων.—αἰσχροῦς ἐκπεσόντες, δηλ. ὑπὸ τοῦ Φιλ.—διότι κατὰ τρό-
πον αἰσχρὸν ἐξεδιώχθησαν (ἐκ ταύτης—τῆς χώρας των)—τὸ
αἰσχροῦς ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν ἐπομένων μετχ.—οὐ κρατηθέντες
(=νικηθέντες), δηλ. ὑπὸ Φιλίπ.—προδοθέντες ὑπ' ἄλ., ἡ Ὀλυν-
θος ἔπεσε διὰ προδοσίας δύο αὐτῆς πολιτῶν, τοῦ Εὐθυκράτους καὶ
τοῦ Λασθένους, δεκασθέντων διὰ μακεδονικοῦ χρήματος (ἐν ἔτει
348.—καὶ προθέντες (=πωληθέντες), καὶ εἰς ταύτην τὴν μετχ.
ἀποδοτέον τό: ὑπ' ἀλλήλων· μετὰ τὴν ἄλωσην τῆς Ὀλύνθου ὁ
Εὐθυκράτης ἐγένετο τιμητῆς (=ᾤρισε τὴν τιμὴν) τῶν αἰχμαλώ-
των.—οὐ γὰρ κτλ., γνώμη τοῦ Δημοσθ.—διότι οὐδέποτε εἶναι
ἀκίνδουνοι εἰς τὰς ἐλευθέρας πολιτείας (=εἰς τὰς δημοκρατίας) αὐταὶ
αἱ πολὺ στεναὶ σχέσεις αὐτῶν μὲ τοὺς τυράννους. Τὴν αὐτὴν γνώ-
μην ἐκφράζει ὁ ῥήτωρ καὶ ἐν τῷ Α' Ὀλυμπιακῷ § 5 «ὅλως ἄπι-
στον, οἶμαι, ταῖς πολιτείαις ἢ τυραννίς».—αὐταί, ἄς δηλ. καὶ
σεῖς, ὦ Μεσσοί, τῶρα θέλετε νὰ συνάψητε.

§ 22.

τί δ' οἱ Θετταλοὶ (δηλ. ἔπαυον), κατ' ἔννοιαν—τί δὲ συνέθη
μὲ τοὺς Θεσσαλοὺς; —ὄτ'=(οὐχὶ ὄτι, ἀλλ') ὄτε.—αὐτοῖς, δοτκ.
χαριστική.—τοὺς τυράννους (δηλ. τῶν Φερῶν) ἐξέβαλλε, τὸ 356
καὶ αὐθις τὸ 352.—καὶ πάλιν, δηλ. ὄτε.—Νίκαιαν, φρούριον τῶν
Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν εἰς τὰς ὑπωρείας τῆς Οἴτης καὶ πλησίον
τῶν Θερμοπυλῶν (βλ. γεωγρ. πίν.)· τοῦτο, ἔχον ὡς ἐκ τῆς ὀχυρᾶς
αὐτοῦ θέσεως σπουδαίαν στρατηγικὴν σημασίαν, ἔδωκεν ὁ Φίλ. εἰς
τοὺς Θεσσαλοὺς—ἐν ἔτει 346—θέλων νὰ δεῖξῃ εἰς αὐτοὺς τὴν
ἀκράδαντον πεποιθήσιν, ἣν οὗτος ἔχει εἰς τὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν
αὐτῶν.—Μαγνησίαν, χώραν τῆς Θεσσαλίας περιλαμβάνουσαν τὴν
περιοχὴν τῶν ὀρέων Ὀσσης καὶ Πηλίου (βλ. γεωγρ. πίν.)· καὶ
ταύτην—ὡς καὶ τὴν Νίκαιαν—ἔδωκεν ὁ Φίλ. τῷ 346 εἰς τοὺς
Θεσσαλοὺς, ἀφ' ὧν αὕτη εἶχεν ἀποστατήσει.—προσδοκάν, ἐκ
τοῦ οἴεσθε· ὡς ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. νοητέα ἢ αἰτιατκ. αὐτοὺς (δηλ.
τοὺς Θεσσαλοὺς)=νομίζετε ὅτι αὐτοὶ ἀνέμενον.—τὴν καθεστῶ-
σαν νῦν δεκαδαρχίαν ἔσσεσθαι παρ' αὐτοῖς=νὰ ἐγκαθιδρυθῇ—τῷ

344—παρ' αὐτοῖς ἢ νῦν ὑπάρχουσα δεκαρχία (=κυβέρνησις ἀποτελουμένη ἐκ δέκα ἀρχόντων). Ὁ Φίλ κατέστησε ὡς φαίνεται ἄλλοθεν [ἐκ τοῦ Γ' κατὰ Φιλ. § 26]—παρὰ τοῖς Θεσσαλοῖς οὐχὶ δεκαδιορχίαν, ἀλλὰ τετραορχίαν· ὁ ῥήτωρ ὅμως ἀγορεύων πρὸ τῶν Μεσσ., παρ' οἷς εἰ Λακεδ. ἄλλοτε εἶχον ἐγκαθηδύσει δεκαδιορχίαν, σκοπίμως μετεχειρίσθη ἐνταῦθα τὴν παρὰ τοῖς Μεσσηνίοις—καθὼς καὶ παρὰ πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς τῆς Σπάρτης—πολὺ γνωστὴν καὶ μισητὴν λέξιν (δεκαδιορχίαν), ἵνα σαφεστέραν καταστήσῃ τὴν υποδούλωσιν τῶν Θεσσαλῶν, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἵνα υποδείξῃ τοῖς Μεσσ., ὅτι καὶ αὐτοὶ τὰ αὐτὰ θὰ ὑποστῶσι νῦν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου—ὅποια καὶ πρότερον ὑπέστησαν ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων—ἐὰν δώσωσι πίστιν εἰς τὰς ὑποσχέσεις αὐτοῦ.—ἢ τὸν τὴν πηλαιάν ἀπ. κτλ., πηλαιά ἐνταῦθα=(οὐχὶ ἢ φθινοπωρινῆ συνεδρία τῶν Ἀμφικτυόνων ἐν Ἀνθήλῃ παρὰ τὰς Πύλας. ἀλλὰ) τὸ δικαίωμα τῆς συμμετοχῆς ἐν τῷ ἀμφικτυονικῷ συνεδρίῳ· τὸ δὲ ἀπρμφ. παραιρήσεται ἔξαρτ. ἐκ τοῦ προσδοκᾶν, ὅπερ ἐκ τοῦ οἴεσθε=ἦ (ζήμενον) αὐτός, ὅστις ἀπέδωκεν εἰς αὐτοὺς—ἐν ἔτει 346—τὸ δικαίωμα τῆς συμμετοχῆς αὐτῶν ἐν τῷ ἀμφικτυονικῷ συνεδρίῳ, αὐτὸς ὁ ἴδιος ν' ἀφαιρέσῃ—βραδύτερον—τὰς ἰδίας αὐτῶν προσόδους (ἦτοι τοὺς φόρους τοὺς προερχομένους ἐκ τῶν λιμένων καὶ ἀγορῶν); Οἱ Θεσσαλοὶ ἀπὸ πολλοῦ—ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἀμφικτυονίας, τοῦ θρησκευτικοῦ δηλ. καὶ πολιτικοῦ συνδέσμου τῶν περὶ τὴν Οἴτην οἰκούντων λαῶν—εἶχον ἔδραν καὶ ψῆφον ἐν τῷ ἀμφικτυονικῷ συνεδρίῳ· τῶν προνομίων ὅμως τούτων ἐστερήθησαν βραδύτερον ὑπὸ τῶν Φωκῶν καὶ πρὸς ἐπανάκτησιν αὐτῶν συνεμάχησαν μετὰ τοῦ Φιλίπ. πρὸς πόλεμον κατὰ τῶν γειτόνων τῶν πρβλ. λόγον περὶ τῆς εἰρ. § 23.—οὐκ ἔστι ταῦτα, κατ' ἔννοιαν=ὄχι, βεβαίως ὄχι.—ἀλλὰ μὴν = ἀλλ' ὅμως (§ 21).—καὶ πᾶσιν ἔστιν εἰδέναι, κατ' ἔννοιαν=καθὼς πᾶς τις δύναται νὰ μάθῃ.

§ 23-25.

ὁμοῖς δὲ... διδόντα κτλ., παρατηρητέα ἐν ταύτῃ τῇ περιόδῳ α') ἢ ἀντίθεσις διδόντα μὲν... ἐξηπατηκότα δέ... , καὶ β') ἢ συνωνυμία ἐξηπατηκότα καὶ παρακεκρουμένον (τοῦ ῥ. παρακρούου-

μαι, ὅπερ κυρίως = κτυπῶ ὀλίγον τὴν ζυγαριὰ ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος [πλῆγίως] καὶ οὕτως ἐξαπατῶ εἰς τὸ ζύγι· εἶτα = ἀποπλανῶ, ἐξαπατῶ) αἱ μετχ. διδόντα καὶ ὑπισχνούμενον κτηρμτκ. ἐξαρτῶμεναι ἐκ τοῦ θεωρεῖτε, ὅπερ προστακτικῆς ἐγκλίσεως· ὡσαύτως καὶ αἱ μετχ. ἐξηπατηκότια καὶ παρακεκρουμένον, αἵτινες ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ ἰδεῖν· τοῦτο δὲ ἐκ τοῦ ἀπεύχεσθε, ὅπερ προστακτ. ἐγκλίσεως· κατ' ἔννοιαν = σεῖς δὲ τὰς μὲν δωρεὰς καὶ ὑποσχέσεις τοῦ Φιλίπ. (ἄς δηλ. παρέχει εἰς ὑμᾶς νῦν ὁ Φίλ. [πρβλ. § 15]) πκρατηρεῖτε, εὐχεσθε δὲ ἦδη, ἂν εἰσθε συνετοί, νὰ μὴ ἴδητε τὰς δολιότητας καὶ τὰς ἀπάτας αὐτοῦ. — ἔστι τοίνυν κτλ, παρατηρητέον ὅτι ὁ ῥήτωρ τὴν κυρίαν ἔννοιαν· λοιπὸν σεῖς κατὰ τῆς δολιότητος καὶ ἀπάτης τοῦ Φιλίπ. ὀχυρώθητε διὰ τῆς ἀπιστίας (= τῆς δυσπιστίας), δὲν ἐπιφέρει· εὐθύς, ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον καταλήγει εἰς αὐτήν· κατὰ πρῶτον ὀνομάζει ἄλλα φυλακτήρια καὶ χαρακτηρίζει αὐτὰ κατόπιν ἀναφέρει τὰ πλεονεκτήματα, τὰ ὅποια ἔχει ἐν κοινὸν φυλακτήριον, καὶ μετὰ τὴν ἐρώτησιν· τί οὖν ἔστι τοῦτο ὀνομάζει τέλος αὐτό· ἀπιστία. Οὕτω διατυπώσας τὴν κυρίαν ἔννοιαν καταρθοῖ ὁ ῥήτωρ τὸ μὲν ν' ἀναπτύξῃ αὐτὴν ἐκτενῶς καὶ ἐμφαντικῶς, τὸ δὲ νὰ κρατήσῃ ἀδιάπτωτον τὴν προσοχὴν τῶν ἀκρατῶν εἰς αὐτήν. — ἔστι τοίνυν... παντοδαπὰ εὐρημένα (= εὐρήματα) ταῖς πόλεσι πρὸς φυλ. καὶ σωτ. = λοιπὸν ὑπάρχουσι παντὸς εἴδους ἐπινοήματα πρὸς προστασίαν καὶ ἄμυναν τῶν πόλεων. — οἶον = παραδείγματος χάριν. — καὶ τᾶλλ', ὅσα τοιαῦτα (δηλ. ἐστί), κατ' ἔννοιαν = καὶ ἄλλα παρόμοια. — καὶ ταῦτα μὲν ἔστιν ἅπαντα χειροποίητα, παρατηρητέος ὁ ὀμαλὸς καὶ γλυκύς ἦχος τῶν λέξεων. — χειροποίητα = κατεσκευασμένα δι' ἀνθρωπίνης χειρὸς (καὶ ὡς τούτου φθαρτά)· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἠφύσις. — καὶ δαπάνης προσδεῖται = καὶ ἀπαιτοῦσι προσέτι (ἐκτὸς δηλ. τοῦ ὅτι εἶναι ἔργα ἀνθρώπινα) δαπάνην. — ἐν δέ τι = ἐν δὲ μοναδικόν. — κοινόν, οὕτως ὥστε πᾶς νὰ δύναται νὰ ἔχη αὐτό, καὶ μάλιστα ἄνευ δαπάνης· ἀντιτίθεται πρὸς τὸ δαπάνης προσδεῖται. — ἠ φύσις τῶν εὐφροονούντων ἐν αὐτῇ κέκτ. = οἱ συνετοὶ ἄνθρωποι ἐκ φύσεως ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς. — φυλακτήριον, ἢ ἐν τέλει τῆς προτάσεως θέσις τῆς λέξεως ἐξάγει τὴν ἔννοιαν αὐτῆς. — ἀγαθὸν = ὠφέλιμον. — τοῖς πλήθεσι πρὸς τοὺς τυρ. = εἰς τοὺς ἐλευθέρους λαοὺς ἀπέναντι τῶν τυράννων. — τί οὖν ἔστι τοῦτο;

πρβλ. ἀνωτέρω § 7. — τὰ ὑτὴν φυλάττετε, τὰ ὑτῆς ἀντέχεσθε (= ἀπὸ ταύτης [ὡς ἀπὸ ἀγκύρας σωτηρίας] στερρῶς νὰ κρατήσθε = μὲ ταύτην νὰ προφυλάττησθε)· ἂν τὰ ὑτὴν σφίζετε (= διαφυλάττητε), καθὼς ἐμφαντικῶς ἀνεπτύχθη ἡ προηγουμένη ἔννοια: ἀπιστία, οὕτω καὶ ἡ μετὰ ταύτης συνημμένη ἔννοια τῶν προτροπῶν ἐξαίρεται διὰ τῆς ἐπισωρεύσεως τῶν τριῶν συνωνύμων, διὰ τῆς ἐπαναφορᾶς καὶ τοῦ πολυπλώτου, ἦτοι διὰ τῆς ἐπαναλήψεως κατὰ διάφορον πῶσιν τῆς ἀντωνυμίας, τῆς ἀντικαθιστώσεως τὴν κυρίαν ἔννοιαν (ἀπιστία), καὶ διὰ τοῦ ἀσυνδέτου. — οὐδὲν μὴ δεινὸν πάθητε = οὐ (φόβος ἐστί) μὴ δεινὸν τι πάθητε, κατ' ἔννοιαν = οὐδὲν κακὸν θὰ πάθητε. — ζητεῖτε, ἔφην, τοῦτο τὸ ἔφην ἢ ἔφην ἐγὼ ὁ Δημοσθ. ἐπαναλαμβάνει ἐν ταύτῃ τῇ σχετικῶς βραχεῖα περικοπῇ τοῦ πρὸς τοὺς Πελοποννησίους λόγου του (§ 20 25) ἐπτάκις, καὶ δὴ πεντάκις μετὰ τὰς λέξεις οἴεσθε, ὑμεῖς, ζητεῖτε, φυλάξεσθε, τὸ μὲν ἵνα ἀποφύγῃ ἐνταῦθα πᾶσαν ἀμφισβολίαν, δυναμένην νὰ προκύψῃ ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα, πρὸς ἃ ἀπευθύνεται ὁ ῥήτωρ, ἵνα μὴ δηλ. νομισθῇ ὅτι διὰ τῶν λέξεων οἴεσθε, ὑμεῖς κτλ. ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, — ἐν ᾧ δι' αὐτῶν ἀπευθύνεται πρὸς τίνας; — τὸ δὲ καὶ ἵνα ἐξάρῃ ταύτας τὰς λέξεις. — εἶτα, ἐν ἀρχῇ ἐρωτήσεως πρὸς δῆλωσην θαυμασμοῦ, ἀγανακτήσεως καὶ τῶν ὁμοίων = καὶ ἔπειτα . . . ; = καὶ λοιπὸν . . . ; = πῶς . . . ; — Φίλ. ἄλλοτο. ταύτη (δηλ. τῇ ἐλευθερίᾳ) καὶ τὰς προσηγορίας ἔχ., κατ' ἔννοιαν = ὅτι (ὄχι μόνον τὰ φρονήματα, ἀλλὰ) καὶ οἱ τίτλοι τοῦ Φιλ. (βασιλεὺς — τύραννος) ὄλως ἀντίκειται πρὸς ταύτην (τὴν ἐλευθερίαν). — βασιλεὺς καὶ τύραννος κτλ., ἐκάστη ἔννοια ταύτης τῆς γνώμης ἐκφέρεται διὰ δύο λέξεων (βασιλεὺς — τύραννος, ἐχθρὸς — ἐναντίος, ἐλευθερία — νόμοις). — ἅπας = πᾶς ἀνεξαιρέτως· ἐν τῇ μεταφράσει ἄς προταχθῇ τοῦ βασιλεὺς . . . — νόμοις, τοῖς ὑπάρχουσι μόνον ἐν ἐλευθέραις πολιτείαις· ὁ τύραννος οὐδένα τοιοῦτον νόμον ἀναγνωρίζει· ἡ θέλησίς του μόνον εἶναι νόμος. — οὐ φυλάξεσθ' . . . ;, ἐντονωτέρα ἢ προτροπὴ γίνεται ἐκφραζομένη οὕτω παρὰ ἂν ἐξεφράζετο διὰ προστακτικῆς: φυλάξασθε οἶν. — ὅπως . . . μὴ εὕρητε τύραννον. — πολέμου ζητοῦντες ἀπαλ. = μὲ τὸ νὰ ζητῆτε ν' ἀπαλλαγῆτε ἐνὸς πολέμου· πόλεμον δ' ἔννοεῖ ἐνταῦθα τὸν κατὰ τῶν Λακεδ., δι' ὃν καὶ ἐπιζητοῦσιν οἱ Μεσσοὶ καὶ Ἀργ. τὴν μετὰ τοῦ Φιλ. συμμαχίαν.

§ 26 - 27.

ἀκούσαντες μετχ. ἐνδοκ. — καὶ θορυβοῦντες, ἡ μετχ. αὕτη προσδιορίζει τροπικῶς τὴν προηγουμένην = καὶ μάλιστα μὲ θορυβῶδη ἐπιδοκιμαστικὴν δήλωσιν. — ὡς ὀρθῶς λέγεται (δηλ. ὑπ' ἐμοῦ), ἐκ τοῦ θορυβοῦντες, ἐν ᾧ περιέχεται ἔννοια λεκτικῆ. — καὶ πολλοὺς ἐτέρους λόγους, δηλ. ἀκούσαντες. — παρὰ τῶν προέσβειων, δηλ. τῶν μετὰ τοῦ Δημοσθ. σταλέντων εἰς Πελοπ. — καὶ παρόντος ἐμοῦ = καὶ ὅτε ἐγὼ ἤμην παρῶν = καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ μου. — καὶ πάλιν ὕστερον, μετὰ τὴν ἐκ Μεσσηνίας δηλ. ἀναχώρησιν τοῦ Δημοσθ., ὅστις τότε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μετέβη καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Πελοπον. διὰ τὸν αὐτὸν σκοπόν, ἵνα δηλ. ἀποτρέψῃ αὐτὰς ἀπὸ τῆς μετὰ τοῦ Φιλ. συμμαχίας. ὡς ἔοικεν, οὐδὲν μᾶλλον κτλ., τὸ ὡς ἔοικεν συναπτέον τῷ ἀποσχίσονται· τὸ δὲ οὐδὲν μᾶλλον, κυρίως = οὐδόλως περισσότερον (παρὰ ἂν δὲν ἤκουον ταῦτα): εἶτα κατ' ἔννοιαν = ὅμως δὲν (ὡς ἀπόδοσις τοῦ: [καίπερ] ἀκούσαντες) . . . = ὅμως, καθὼς φαίνεται, δὲν θὰ ἀπομακρυνθῶσιν ἀπὸ τῆς φιλίας τοῦ Φιλ. . . = δὲν θὰ ἀποκρούσωσι τὴν φιλίαν τοῦ Φιλ. καὶ τὰς ὑποσχέσεις αὐτοῦ. — ἄτοπον = παράδοξον· τὸ μετὰ τοῦτο εἰ σχεδόν = ὅτι πρὸ βλ. § 6 «εἴ τις . . . θαρροῖ . . . θ α υ μ ἰ ζ ω». — παρ' αἰ (= παρὰ ταῦτα, αἰ) τῷ λογ. βέλτισθ' ὀρθῶσι = παρὰ ταῦτα, τὰ ὅποια, ὅταν σκέπτονται (= τῷ λογισμῷ), ἀναγνωρίζουσιν ὡς ἄριστα. — ἀλλ' ὑμεῖς . . . λύσετε, καταλείπει ὁ ῥήτωρ τὴν διὰ τοῦ ἄτοπον εἰ ἀρξαμένην σύνταξιν, ἵνα ἀπ' εὐθείας ἀποταθῇ πρὸς τοὺς Ἄθην. — οἱ καὶ συνιέντες (τοῦ ῥ. συνίημι) αὐτοὶ καὶ τῶν λεγόντων ἀκούοντες ἡμῶν = οἵτινες καὶ ἐξ ἑαυτῶν (= ἐξ ἰδίας πείρας) γνωρίζετε καὶ ἀκούετε ἡμᾶς — τοὺς ῥήτορας —, οἵτινες (σᾶς) λέγομεν. — ὡς ἐπιβουλεύεσθε (παθτικ.) = ὅτι ἀπειλείσθε (ὑπὸ τίνος);. — ὡς περιστοιχίσεσθε = ὅτι περικυκλώσεσθε ὡς διὰ δικτύων ἢ μεταφορὰ ἐκ τῶν κυνηγῶν, οἵτινες στήνουσι κύκλω ξύλα (στοίχους) κατὰ σειρὰν, ἐφ' ὧν ἐξαπλοῦσι τὰ δίχτυα, ἵνα ἐμπίπτωσιν ἐν αὐτοῖς τὰ θηρία· ἢ μεταφορὰ καθιστᾷ σαφεστέραν τὴν ἔννοιαν τοῦ προηγουμένου ἐπιβουλεύεσθε. — ἐκ τοῦ μηδὲν ἤδη ποιεῖν = ὅτι (= διότι) οὐδὲν ἤδη ποιεῖτε = ἐνεκὰ τῆς νῦν ἀπραξίας σας. — λήσεθ' (τοῦ ῥ. λανθάνω) . . . πάνθ' ὑπομείναντες = χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσητε θὰ ὑπομείνητε τὰ πάντα, δηλ. τὰ αἰσχίστα. — καὶ οὐ τοῦτ' ἔστιν ἄτοπον

... πίνθ' υπομείναντες, ἢ ἔννοια : δὲν εἶναι παράδοξον, ἂν οἱ Μεσο-
σῆγιοι καὶ τινες τῶν Πελοπ. καίπερ ἀναγνωρίζοντες τὴν ὀρθότητα
τῶν λόγων μου δὲν ἀποκρούσωσι τὴν φιλίαν καὶ τὰς ὑποσχέσεις
τοῦ Φιλ.· διότι οὗτοι δὲν γνωρίζουσιν ἐξ ἰδίας πείρας τὴν δολίαν
πολιτικὴν αὐτοῦ· τὴν μανθάνουσι παρ' ἑμοῦ· παράδοξον ἕμῳ εἶναι,
ἂν σεῖς, ὦ Ἄθην., οἷτινες γνωρίζετε καλῶς αὐτὴν καὶ ἐξ ἰδίας
πείρας καὶ παρ' ἡμῶν τῶν ῥητόρων, δὲν θελήσητε νὰ ὀχυρωθῆτε
κατὰ τῶν μηχανορραφῶν τοῦ Φιλ.—οὕτως ἢ παρῖουτίχ' κτλ =
τόσῳ μεγαλυτέραν ἰσχὺν (=τόσῳ περισσότερον θέλγητρον) ἔχει ἢ
παροῦσα στιγμιαία ἡδονὴ καὶ ἀνάπαυσις ἀπὸ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον
ὑστερόν ποτε (=ἐν βραδυτέρῳ μέλλοντι) μέλλει νὰ ὠφελήσῃ.

§ 28—λέξω.

περὶ . . . τῶν ὑμῖν πρακτέων = περὶ τούτων, ἃ ὑμῖν πρακτέα ἐστὶ
= περὶ τούτων, τὰ ὅποια σεῖς πρέπει νὰ πράξητε = περὶ τῶν μέ-
τρων, τὰ ὅποια σεῖς πρέπει νὰ λάβῃτε (κατὰ τοῦ Φιλίπ.). — καὶ
ὑμᾶς αὐτοὺς ὑστερον βουλευσεσθε = μόνοι σας θὰ σκεφθῆτε ὑστε-
ρον (δηλ. μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἀποχώρησιν ἢ—πιθανώτε-
ρον—μετὰ τὴν ἐξ Ἄθηνων ἀναχώρησιν τῶν πρέσβειων τοῦ Φιλίπ.
καὶ τῶν Πελοπον.). — ἃ δὲ νῦν ἀποκρινάμενοι, τὰ δέοντ' ἂν εἴητ'
ἐῖπ. = ποῖα δὲ νῦν, ἐὰν ἀποκριθῆτε, ὀρθῶς ἠθέλετε ἀποφασίσει·
κατ' ἔννοιαν = ποῖαν δὲ ἀπόκρισιν τῶρα ὀφείλετε νὰ δώσῃτε (εἰς
τοὺς πρέσβεις), ἵνα φαίνησθε ὅτι ὀρθῶς ἀπεφασίσατε· ἢ = ποῖαν προ-
σῆκουσαν ἀπόκρισιν τῶρα ὀφείλετε νὰ ἀποφασίσῃτε. — ταῦτ' ἤδη
λέξω = εὐθὺς θὰ σᾶς εἴπω.

§ 28 ἦν μὲν - 29 τὰ τότε λεγόμενα.

ἦν μὲν οὖν δίκαιον . . . καλεῖν (δηλ. ὑμᾶς) = βεβαίως ἦτο δίκαιον
νὰ καλῆτε (διὰ νὰ εἴπωσιν εἰς ὑμᾶς, τί πρέπει ν' ἀπαντήσητε εἰς
τοὺς πρέσβεις τοῦ Φιλίπ.)· ἐνταῦθα ὁ παρατκ. τῆς ἀπροσώπου
ἐκφράσεως δίκαιον ἦν μετ' ἀπρμφ. (καλεῖν) δηλοῖ ὡς ἀπραγματο-
ποίητον τὴν διὰ τοῦ ἀπρμφ. ἐκδηλουμένην πράξιν· ἂν ὁ παρατκ.
(δίκαιον ἦν) ἦτο μετὰ τοῦ ἂν, τί θὰ ἐδήλου ; — τοὺς ἐνεγκόντας
τὰς ὑποσχ. = τοὺς κομίσαντας τὰς ὑποσχέσεις (τοῦ Φιλίπ.)· νοοῦν-

ται οἱ ὑποκριταὶ Ἀριστόδημος καὶ Νεοπτόλεμος, ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Κτησιφῶν, οἵτινες ἐκόμισαν παρὰ τοῦ Φιλίππου πρὸς τοὺς Ἀθην. τὰς πρώτας φιλικὰς διαθεβαιώσεις αὐτοῦ καὶ ἐνήργησαν παρ' αὐτοῖς νὰ σταλῆ πρὸς τὸν Φίλιπ. πρεσβεία περὶ εἰρήνης (πρβλ. λόγον περὶ τῆς εἰρ. § 6 καὶ εἰσαγ. ἐν σελ. 27. — ἐφ' αἷς = δι' ὧν (πρβλ. § 15). — τὴν εἰρήνην = τὴν γνωστὴν εἰρήνην (δηλ. :). — οὔτε γὰρ κτλ. = διότι οὔτε ἐγὼ αὐτὸς θὰ ἐδεχόμην ποτὲ ν' ἀποτελέσω μέλος τῶν (πρὸς τὸν Φίλιπ.) πρεσβειῶν (εἰ δηλ. τοιαῦτα πράξειν τυχόντ' εἰρήνης Φίλιπ. ῥόμην) πρὸς τὸν Φίλιπ. ἀπεστάλησαν δύο πρεσβεῖαι τῶν Ἀθηναίων· ἡ πρώτη τούτων ἐστάλη, ἵνα παρασκευάσῃ τὰ πράγματα πρὸς συνομολόγησιν εἰρήνης καὶ συμμαχίας μετὰ τοῦ Φιλίπ., ἡ δὲ δευτέρα, ἵνα ἐπικυρωθῆ ἡ συνθήκη διὰ τῆς ὀρκωμοσίας τοῦ βασιλέως· εἰς ἀμφοτέρας τὰς πρεσβεῖας ἔλαβε μέρος ὁ Δημοσθ. — οὔτ' ἂν ὑμεῖς... ἐπαύσασθε πολ. = οὔτε σεῖς θὰ ἐπαύετε (ποτὲ) τὸν (κατὰ τοῦ Φιλίπ.) πόλεμον. — οἶδ' ὅτι = βεβαίως· τὴν αὐτὴν σημασίαν ἔχει καὶ κατωτέρω § 30. — τοιαῦτα, ὅποια δηλ. βλέπετε ἐπὶ τῶν ἡμερῶν σας. — πράξειν, ἐκ τοῦ ῥεσθε. — τυχόντ(α) εἰρήνης = μετὰ τὴν παρασχεθεῖσαν εἰς αὐτὸν εἰρήνην (περὶ τῆς ἐκφράσεως πρβλ. § 12 «τῆς εἰρήνης ἔτυχεν»). — ἦν πολὺ κτλ. = ἄ τότε (δηλ. πότε ;) ἐλέγετο, πολὺ ἀφειστηκότα ἦν (= πολὺ ἀφειστήκει [= ἦσαν ἐντελῶς διάφορα]) τούτων (δηλ. τῶν νῦν πρᾶττομένων [ὑπὸ τοῦ Φιλίπ.]).

§ 29 καὶ πάλιν - 31 ὑπήχθητε.

καὶ πάλιν γ' ἐτέρους καλεῖν, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ δίκαιον ἦν = ἀκόμη καὶ ἄλλους πρὸς τούτοις ἦτο δίκαιον νὰ καλῆτε (πρὸς τίνα σκοπὸν ;). — τοὺς, ὅτ' ἐγὼ κτλ., τὸ ἄρθρον (τοὺς) συναπτέον τῷ λέγοντι (σχῆμα ὑπερβατὸν) = ἐκείνους, οἵτινες, ὅτε ἐγὼ μετὰ τὴν συνομολόγησιν πλέον τῆς εἰρήνης ἐπέστρεψα ἐκ τῆς δευτέρας πρεσβεῖας, τῆς σταλείσης πρὸς ἀποδοχὴν τοῦ ὄρκου (τοῦ βασιλέως), καὶ ἐνόησας, ὅτι ἡ πόλις ἡμῶν ἐξηπατάτο, προέλεγον καὶ ἐνόρκως διεβεβαίουν (τοῦτο [δηλ. ;]) . . . , ἔλεγον· ἐννοοῦνται οἱ συμπρεσβεῦται τοῦ Δημοσθ., ἰδίᾳ ὁ Αἰσχίνης καὶ ὁ Φιλοκράτης (πρβλ. καὶ προηγούμενον λόγον § 10). — ἀπὸ τῆς ὑστέρας πρεσβεῖας . . . , περὶ τῶν δύο πρεσβειῶν τῶν σταλεισῶν πρὸς Φίλιπ.

βλ. ἀνωτέρω. — οὐκ εἶων, πρακτ. ἀποπειρακτ. = προσεπάθουν
 ν^ο ἀποτρέψω (ὕμᾱς). — προσέσθαι Πύλας οὐδὲ Φωκ. = (ἀπὸ
 τοῦ) νὰ ἐγκαταλίπητε τὰς Θερμοπόλας καὶ τοὺς Φωκεῖς. —
 ὡς ἐγὼ μὲν ὕδωρ πίνων κτλ., ἀντικείμε. τοῦ λέγοντας = ὅτι ἐγὼ
 μὲν ὡς ὑδροπότης φυσικὰ εἶμαι ἄνθρωπος κάπως (= τίς) δύστρο-
 πος καὶ ἰδιότροπος· τὴν νηφαλιότητα τοῦ Δημοσθ. ἐπαινεῖ καὶ ὁ
 Πλούταρχος καὶ ὁ Λουκιανός· οἱ παλαιοὶ δ^ο ὅμως τοὺς ῥήτορας
 καὶ ποιητάς, τοὺς μὴ ἐξεγείροντας τὴν φαντασίαν αὐτῶν διὰ τοῦ
 οἴνου, ἐθεώρουν ἀμβλεῖς τὸν νοῦν καὶ ἀνοήτους· πρβλ. Ἰ. Ἀθην. I,
 44, α· ἔνιοι δὲ ὕδωρ πίνοντες εἴσ^ο ἀβέλτεροι—τὸ ἀρχαῖον λόγιον
 τοῦ ποιητοῦ Κρατίνου· ὕδωρ πίνων χρηστὸν οὐδὲν ἂν τέκοις —
 Horat. Epist. I, 19, 2 :

Nulla placere diu nec vivere carmina possunt,
 quae scribuntur aquae potoribus.—

Φίλιππος δ^ο κτλ., ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ὡς = ὁ δὲ Φίλ.
 ὅτι, εὐθὺς ὡς διέληθ (διὰ τῶν Θερμοπυλῶν), θὰ ἐκπληρώσῃ ὅλας
 τὰς εὐχὰς σας.—καὶ...καὶ... δὲ...δὲ...δὲ... καὶ, πολυσύνδετον.—
 Θεσπιάς καὶ Πλαταιᾶς τειχιεῖ (= θὰ περιβάλλῃ διὰ τειχῶν), ἀμφό-
 τεραι αὐταὶ αἱ πόλεις ἀποστατήσασαι ἀπὸ τῶν Θηβ. ἐτιμωρήθη-
 σαν ὑπ^ο αὐτῶν καὶ κατεστράφησαν ἐν ἔτει 373· ἢ ἀνοικοδόμησις
 καὶ οὐχύρωσις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Φιλίπ. θὰ ἐθεωρεῖτο ὡς ἐχθρότης
 αὐτοῦ κατὰ τῶν Θηβ. (πρβλ. προηγούμενον λόγον § 10). — Θηβ.
 παύσει τῆς ὕβρεως (= τῆς ὑπεροψίας), πρβλ. προηγούμενον λόγον
 § 10. — Χερρόνησον... διορίξει, ἢ Θρακικὴ Χερρόνησος (βλ.
 γεωγρ. πίν.) συνδέεται μετὰ τῆς στερεᾶς δι^ο Ἰσθμοῦ· ὡς ἐκ τού-
 του οἱ Θρᾶκες συχνάκις εἰσέβαλλον εἰς τὴν Χερρόνησον καὶ ἔβλα-
 πτον τοὺς ἐν αὐτῇ οἰκοῦντας Ἀθηναίους ἀποίκους· πρὸς ἐξασφάλι-
 σιν τῶν Ἀθην. ἀποίκων ἀπὸ τοιούτων εἰσβολῶν ὁ Φίλ. — κατὰ τοὺς
 λόγους τῶν πρέσβειων — ὑπεσχέθη νὰ κατασκευάσῃ ἰδίᾳ δαπάνῃ
 διώρυχα, ἵνα ἀποχωρισθῇ ἡ Χερρόνησος ἀπὸ τῆς ἠπείρου· τότε
 δὲ οἱ Θρᾶκες, ὡς μὴ ἔχοντες ναῦς, δὲν θὰ ἠδύναντο τοῦ λοι-
 ποῦ νὰ εἰσβάλλωσιν εἰς τὴν Χερρόνησον καὶ νὰ βλάπτωσι τοὺς
 ἐν αὐτῇ Ἀθηναίους. — τοῖς αὐτοῦ τέλεσι = ἰδίᾳ δαπάνῃ. —
 Εὐβιοιαν καὶ τὸν Ὠρωπὸν... ἀποδώσει, περὶ τοῦ πράγματος πρβλ.
 προηγούμενον λόγον § 10. — μνημονεύετ(ε),... ὀθηθέντα = ἐνθυ-
 κ. ΚΟΣΜΑ—ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ λόγοι. *Ἐκδ. ζ

μεῖσθε ὅτι ἐλέχθησαν. — οἶδ' ὅτι, πρβλ. ἀνωτέρω § 29. — καίπερ ὄντες οὐ δεινοὶ κτλ. = ἂν καὶ δὲν εἴσθε ἱκανοὶ νὰ ἐνθυμησθε . . . = ἂν καὶ πολὺ εὐκόλως λησμονήτε ἐκείνους, οἵτινες σᾶς ἀδικοῦσι. — καὶ τὸ πάντων αἰσχιστον, προεξαγγελτικὴ παράθεσις = καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὅποσον εἶναι τὸ αἰσχιστον ἀπὸ ὅλα. — καὶ τοῖς ἐκγόνοις κτλ. = βασιζόμενοι εἰς τὰς (κενὰς) ἐλπίδας (ἃς ἐνέβαλον εἰς ὑμᾶς οἱ πρέσβεις περὶ τούτων τῶν ἐκ τῆς εἰρήνης ἀγαθῶν) ἐψηφίσατε νὰ ἰσχύη (= νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὴ) ἢ ἴδια ἀκριβῶς εἰρήνη καὶ διὰ τοὺς ἀπογόνους σας. — οὕτω τελέως ὑπήχθητε (τοῦ ῥ. ὑπάγω) = τόσῳ τελείως ἐξηπατήθητε.

§ 31 τί δὴ - 34.

τί δὴ (= διατί λοιπὸν) κτλ., ἐρώτησις· πρβλ. § 7 καὶ λόγον περὶ τῆς εἰρ. § 17. — καλεῖν . . . δεῖν (δηλ. ὑμᾶς [πρβλ. § 2 «τὸ τί χοῖ ποιεῖν . . . »]) = ὅτι ἔπρεπε νὰ καλῆτε (πρὸς τίνα σκοπὸν; [πρβλ. ἀνωτέρω: ἦν οὖν δίκαιον . . . καλεῖν]). — τούτους, δηλ. ; — μετὰ παρορησίας = εὐθαρσῶς, ἐλευθέρως. — ἐρῶ . . . καὶ οὐκ ἀποκρούομαι, ἢ αὐτὴ ἔννοια πρὸς περισσοτέραν ἔξαρσιν αὐτῆς δηλοῦται καὶ καταφατικῶς καὶ ἀποφατικῶς· σχῆμα ἐκ παραλλήλου (πρβλ. § 5 «ῥᾶδιον καὶ πόνος οὐδεὶς»). — οὐχ ἴν' (= οὐ λέγω ταῦτα, ἵνα) . . . οὐδ' ἴν' (= οὐδὲ λέγω ταῦτα, ἵνα) . . . ἀλλ' . . . , ἔνθα πολλαὶ ἐκδοχαὶ εἶναι δυναταί, ὁ ῥήτωρ πάντοτε προτάσσει τὰς μὴ παραδεκτὰς τῶν ὀρθῶν, ἃς εἶτα διὰ πολλῶν ἀναπτύσσει συνήθως δ' ἐπινοεῖ τοιαύτας σκοπίμως, ἵνα διὰ τῆς ἀντιθέσεως ἐξάρη τὴν πραγματικὴν. — οὐχ ἴν' εἰς λοιδορίαν κτλ., κατ' ἔννοιαν = δὲν λέγω ταῦτα, ἵνα ἀρχίσας νὰ λοιδορῶ αὐτοὺς (= ἵνα διὰ τῶν λοιδοριῶν μου κατορθώσω νὰ ἐπιτύχω ὁμοίως (καθὼς οἱ ἀντίπαλοί μου) παρ' ὑμῶν ἀκράσιν· οἱ Ἀθην., ὡς γνωστὸν, καθ' ὑπερβολὴν ἠρέσκοντο ν' ἀκούωσιν ἀντεγκλήσεις καὶ λοιδορίας ἀμοιβαίως τῶν ῥητόρων (πρβλ. προηγούμενον λόγον § 3 καὶ Α' κατὰ Φιλ. § 44 «ἂν καθώμεθα οἴκοι, λοιδοροῦμένων ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόντων»). — εἰς λοιδορίαν ἐμπεσῶν, τοῦτο εἶναι ζωηρότερα ἔκφρασις τοῦ λοιδορησάμενος· διότι τὸ ἐμπεσῶν δηλοῖ τὴν πρὸς τὸ πρᾶγμα ἀποδοκιμασίαν τοῦ Δημοσθ., καθ' ὅσον ἐμπίπτει τις εἰς κακὸν τι. — ἐξ ἴσου, δηλ. ἐκείνοις (τοῖς ἀντιπάλοις μου). — τοῖς δ' ἐμοὶ προσκρούσασιν ἐξ ἀρχῆς = εἰς ἐκείνους δέ, οἵτινες ἀνέκα-

θεν ἦσαν ἀντίπαλοί μου. — καὶ νῦν, συναπτόεν τῷ παρόσχῳ, πλεοναστικῶς ἐπαναλαμβάνομενον διὰ τοῦ πάλιν. — τι, δηλ. χρήματα καὶ δῶρα. — ὡς ἄλλως, κυρίως = ἕλως διαφορητικὰ ἢ ὡς ἔπρεπε (πρβλ. § 10 «ὡς ἑτέρως»)· εἶτα = μάτην. — ἀδολεσχῶ = φλυαρῶ. — ἀλλ' οἶομαι = ἀλλ' ὅτι (= διότι) οἶομαι. — ἃ Φίλ. πρᾶττει, ὑποκμ. τοῦ λυπήσειν = ὅτι αἱ ἐπιχειρήσεις τοῦ Φιλ. θὰ σᾶς λυπήσωσι. — ποθ' ... μᾶλλον ἢ τὰ νυνὶ (= ἢ νῦν) = περισσότερον ἄλλοτέ ποτε (δηλ. ἐν προσεχεῖ μέλλοντι) παρὰ τώρα (= παρ' ὅ,τι σᾶς λυποῦσι τώρα). — τὸ πρᾶγμ'... προβαῖνον (= ὅ,τι τὸ πρᾶγμα προχωρεῖ) ... , ὁ ῥήτωρ ἀποφεύγει νὰ ἐκφράσῃ σαφῶς τὸν ἀπειλοῦντα τοὺς Ἰσθμίων. κίνδυνον (ἦτοι τὴν προέλασιν τοῦ Φιλ. εἰς αὐτὴν τὴν Ἰσθμίων καὶ τὴν ὑποδοῦλῳσιν τῶν Ἰσθμίων) καὶ ὀνομάζει αὐτὸν ἐνταῦθα «τὸ πρᾶγμα (= ἃ Φίλ. πρᾶττει) καὶ εὐθὺς κατωτέρω «τοῦτο» (ἔγγυς ἢ τοῦτ' ἦδη)· ἢ συγκάλυψις δὲ αὕτη ἐνέχει τρόμον καὶ ἐκπληξιν. — οὐχὶ βουλ. ἂν εἶκ. ὀρθῶς = δὲν θὰ ἠθελον ἢ εἰκασία μου νὰ εἶναι ὀρθή. — ἦδη, ἢ ἐν τέλει θέσις τοῦ ἐπιρρ. πρὸς ἔξαρσιν. — ὅταν μνηκέθ' ὑμῖν ἀμελεῖν ἔξουσία γίγνηται (= ἀμελεῖν ἔξῃ) τῶν συμβ. = ὅταν δὲν εἶναι δυνατὸν πλέον σεῖς νὰ βλέπητε ἀδιαφόρως τὰ συμβαίνοντα. — μηδ' ἀκούητε, ἐννοητέον τὸ ἔτι ἐκ τῶν ἡγουμένων: μνηκέθ' ὑμῖν. — ὅτι ταῦτ' (δηλ. ἃ Φίλ. πρᾶττει) ἐφ' ὑμᾶς ἐστί = ὅτι αὐταὶ αἱ ἐπιχειρήσεις (τοῦ Φιλ.) διευθύνονται καθ' ὑμῶν. — μηδὲ τοῦ δεῖνος (= μηδὲ παρ' ἄλλου τινὸς [ἐκ τῶν ὁμοφρόνων μου]), ὁ ῥήτωρ προσέθηκε τοῦτο, ἵνα μὴ νομισθῇ ὅτι μόνος αὐτὸς προβλέπει καὶ προλέγει τὸν μέλλοντα κίνδυνον. — ὄρατε καὶ εὖ εἰδῆτε, δηλ. ὅτι ἐφ' ἡμᾶς ἦν. — ὄργ. καὶ τρ. ὑμᾶς ἔσεσθαι νομίζω = (τότε) δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι σεῖς θὰ ἐκσπάσῃτε εἰς ὄργην καὶ ἀγανάκτησιν (= θὰ ὀργισθῆτε καὶ θὰ ἀγανακτῆσθε). — μή... τοῖς ἐπανορθοῦν κτλ., ἢ συντακτικὴ σειρά τῶν λέξεων: μή... συμβῆ τοῖς περρωμένοις ἐπανορθοῦν τι τῶν διὰ τούτους (δηλ. τοὺς πρέσβεις) ἀπολωλότων περιπεσεῖν τῇ παρ' ὑμῶν ὄργῃ = μήπως... συμβῆ νὰ περιπέσωσιν εἰς τὴν ὄργην σας οὗτοι (= μήπως σεῖς ὀργισθῆτε κατὰ τούτων), οἵτινες προσπαθοῦσι νὰ ἐπανορθώσωσι τι ἐκ τούτων, τὰ ὅποια ἐξ αἰτίας ἐκείνων — τῶν πρέσβων — ἔχουσι καταστραφῆ. — τῶν πρέσβων σεσιωπ. κτλ. = ἐπειδὴ οἱ πρέσβεις ἔχουσι ἀποσιωπήσει ταῦτα, δι' ἃ, καθὼς αὐτοὶ καλῶς γνωρίζουσι, ἔχουσι δωροδοκηθῆ· ἐννοοῦνται οἱ πρέσβεις

οἱ ἀποσταλέντες εἰς Φίλ. τῆ 346 διὰ τὴν εἰρήνην, ἰδίᾳ ὁ Αἰσχίνης καὶ ὁ Φιλοκράτης (πρβλ. § 29)· οὗτοι πράγματι ἐδωροδοκῆθησαν παρὰ τοῦ Φιλ., ἵνα ἀποκρῦψωσιν ἀπὸ τοῦ Ἰθνηναίου τὰ σχέδια τούτου.—δεδοροδοκηκότες (τοῦ ῥ. δωροδοκῶ=δέχομαι δῶρα), μετχ. κατηγρημική ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ συνίσασσι· κατὰ ποίαν ἄλλην πτώσιν ἠδύνατο νὰ τεθῆ αὕτη; — ὡς τὰ πόλλ' ἐνίους (=ὑμᾶς) οὐκ κτλ.—ἔτι σεῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ (=συνήθως) ἐκχέετε τὴν ὀργήν σας (=ὀργίζεσθε) οὐκὶ κατὰ τῶν αἰτίων, ἀλλὰ πρὸ πάντων κατὰ τούτων, οὓς ἔχετε εἰς τὴν ἐξουσίαν σας (δηλ. κατὰ τῶν τελευταίων ὀμηλησάντων).

§ 35-36.

ἕως ἔτι μέλλει καὶ συνίστ. τὰ πράγμα.—ἐφ' ὅσον ἀκόμη τὰ πράγματα προπαρασκευάζονται καὶ εἶναι ἐν τῇ γίγνεσθαι· προφανῶς, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἐκφράσεως συνίσταται καὶ ἐκ τοῦ ἐπομένου κατακούομεν ἀλλήλων, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Δημοσθ. παρίσταται ἢ εἰκῶν θυέλλης, συναγειρομένης ὑπεράνω τοῦ πολιτικοῦ σκάφους τῶν Ἰθνηνῶν ἐν εἰκονικῇ φράσει μεταφραζόμενον τὸ ἕως ἔτι μέλλει καὶ κτλ. ἔχει ὡς ἐξῆς: ἐφ' ὅσον ἀκόμη τὰ νέφη συσσωρεύονται... — κατακούομεν ἀλλήλων=ἀκούομεν ἀλλήλων κατηγορούντων (ἀλλήλων)· τοῦτο δὲ δὲν θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ κάμνωμεν μετὰ τὴν ἐκρηξίν τῆς θυέλλης· διατί; —καίπερ ἀκριβῶς εἰδῶτα =μολοντί ἀκριβῶς γνωρίζει. — ἐπαναμῆσαι = ὑπομῆσαι=νὰ ὑπενθυμίω.—τίς ὁ Φωκ. κτλ., ἢ σύνταξις: τίς (δηλ ἐστὶ) ὁ πείσας ὑμᾶς προέσθαι Φωκέας καὶ Πύλας = τίς εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ἐπεισεν ὑμᾶς νὰ ἐγκαταλίπητε τοὺς Φωκεῖς καὶ τὰς Πύλας· ὁ Δημοσθ. ὑπονοεῖ ἰδίᾳ τὸν Αἰσχίνην, ὅστις ἀντεῖπε κατὰ τῆς προτάσεως αὐτοῦ ὑπὲρ ἀμύνης τῶν Θερμοπυλῶν καὶ τῶν Φωκέων ἐν τῇ πρώτῃ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου, τῇ συνελθούσῃ μετὰ τὴν ἐκ Μακεδονίας ἐπάνοδον τῶν πρέσβειων, τῶν ἀποσταλέντων πρὸς τὸν Φίλ. διὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς εἰρήνης, καὶ παρέστησε τὸν Φίλ. εὐνοῦστατον εἰς τοὺς Ἰθνηναίους καὶ προθυμότετον νὰ ἐκπληρώσῃ πάσας τὰς εὐχὰς αὐτῶν (πρβλ. § 30).—ὦν (Πυλῶν) κατ. ἐκεῖνος κύριος τῆς ἐπὶ τὴν Ἄττ. ὁδοῦ καὶ τῆς εἰς Πελ. κτλ., κατ' ἔννοιαν =διὰ τῆς κατοχῆς τῶν ὁπίων ἐκεῖνος ἔχει γίνεαι κύριος τῆς ὁδοῦ τῆς φεροῦσης εἰς τὴν Ἰθνην καὶ εἰς τὴν Πελοπόν. (εἰς ἣν θέλει νὰ πορευθῆ, ἵνα ὑποστηρίξῃ τοὺς Ἀργεῖους καὶ Μεσσηνίους ἐναν-

τίον τῶν Λακεδ.) παρατηρητέα ἢ ποικιλία τῶν προθέσεων ἐπί, εἰς· οὕτω καὶ κατωτέρω περὶ, ὑπέρ· τοιαύτας ποικιλίας θηρεύει ὁ ῥήτωρ δι' εὐρυθμίαν καὶ εὐφωνίαν. — καὶ (τίς) πεποίηχ' ὑμῖν μή... εἶναι τὴν βουλήν=καὶ τίς ἔχει φέρει ὑμᾶς εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ σκέπτησθε ὄχι... — περὶ τῶν δικαίων, ἐνταῦθα δίκαια ἐννοοῦνται οὐχὶ τὰ ἑλληνικὰ δίκαια, ἀλλὰ τὰ τῶν Ἀθηναίων, ἦτοι τὰ δικαιοῦματα, ἅτινα ἔχουσιν οἱ Ἀθην. ἐπὶ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ κτήσεων αὐτῶν· τοῦτο δ' ἐξάγεται ἐκ τῆς ἀντιθέσεως: «ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ» καὶ ἐκ τοῦ ἀκριβεστεροῦ προσδιορισμοῦ «ὑπὲρ τῶν ἔξω πραγμάτων». — ὑπὲρ τῶν ἔξω πραγμ... , ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ χ. κτλ.=διὰ τὰ ἐξωτερικὰ συμφέροντα ἡμῶν... ἀλλὰ διὰ τὰ ἐσωτερικὰ καὶ διὰ τὸν κατὰ τῆς Ἀττικῆς πόλεμον. — ἐπειδὴν παροῦν=ὅταν ἐκραγῇ.—γέγονε δ' =πράγματι δ' ὅμως (οὗτος) ἔχει ἐκραγῇ.— ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν δηλ. ἐπανεληθοῦσα ἢ β' πρεσβεία, ἢ ἐπὶ τοὺς ὄρκους (πρβλ. § 29), ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς, ἦτοι τῇ 16 Σκιροφοριῶνος (=τῇ 10 Ἰουλίου) τοῦ 346. — εἰ μή... παρεκρούσθητε τόθ' = ἐὰν τότε (δηλ. ;) δὲν ἠπατάσθε (ὑπὸ τίνων;) περὶ τοῦ παρακρούεσθαι βλ. § 23. — οὐδὲν ἂν ἦν τῇ π. πρᾶγμα (=δυσχέρεια), κατ' ἔννοιαν=ἡ πόλις (τώρα) δὲν θὰ εὐρίσκετο ἐν δυσχερεὶ θέσει.— οὔτε γὰρ ναυσὶ κτλ.=διότι βεβαίως ὁ Φίλ. οὔτε ὑπερισχύσας (ἡμῶν) κατὰ τὰς ναῦς θὰ ἤρχετό (=οὔτε θὰ ὑπερίσχυε... καὶ θὰ ἤρχετό) ποτε μετὰ στόλου εἰς τὴν Ἀττικὴν· ὁ Φίλ. ἂν καὶ εἶχε στόλον (πρβλ. Α' κατὰ Φιλ. § 22) καὶ ἐπεχείρει δι' αὐτοῦ τολμηρὰς τινὰς προσβολὰς, ὑστέρει ὅμως ἀκόμη τῶν Ἀθην. κατὰ θάλασσαν.—οὔτε πεζῇ (=διὰ ξηρᾶς [μετὰ στρατοῦ]) βιαδ. ὑπὲρ τὰς Πύλας καὶ Φωκίας (=πέραν τῶν Θερμοπυλῶν καὶ τῆς Φωκίδος), δηλ. ἤλθεν ἂν εἰς τὴν Ἀττικὴν. — τὴν εἰρήνην ἄγων =τηρῶν τὴν συνομολογηθεῖσαν εἰρήνην. — ἡσυχίαν εἶχεν, νοητέος καὶ ἐνταῦθα ὁ ἄν.—δι' ὃν, βραχυλογία=οἷος ἐκεῖνος ἦν, δι' ὃν... (δηλ. ὀλέθριος διὰ τὸν Φίλ., καθ' ὅσον τὰ παράλια τῶν κτήσεων αὐτοῦ ἐβλάπτοντο ὑπὸ τῶν Ἀθην.).

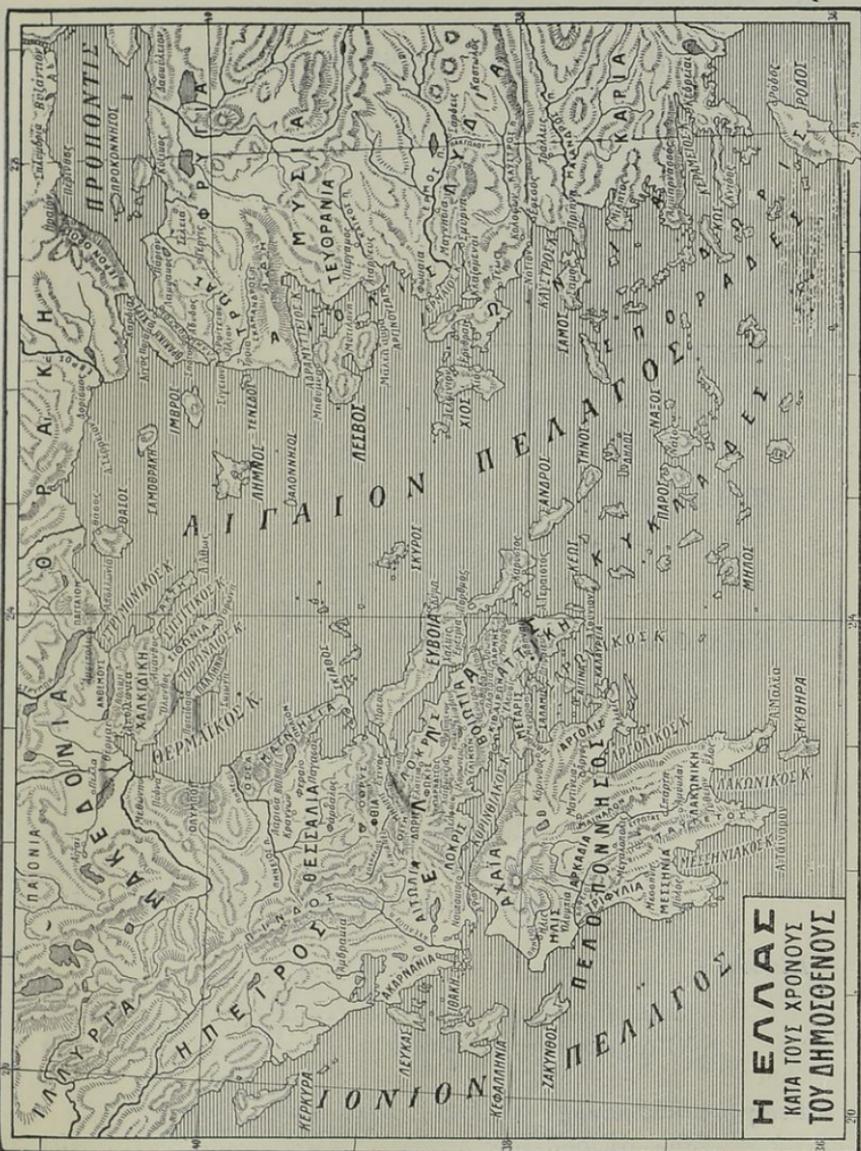
§ 37.

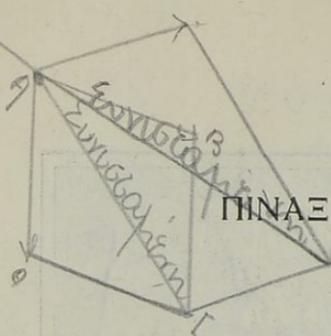
ταῦτ'... ν ὕν ἱκανῶς εἴρηται, κατ' ἔννοιαν=ταῦτα (ὅσα δηλ. εἶπον περὶ τῶν προδοτῶν) ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶναι ἀρκετά· τὸ ν ὕν

μετὰ τόνου ἀπαγγέλλει ὁ ῥήτωρ ὑποδηλῶν οὕτως ὅτι ἀλλαχοῦ διεξοδικώτερον θὰ ἐμιλήσῃ περὶ τῶν προδοτῶν· καὶ πράγματι ὀλίγῳ ὕστερον μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ παρόντος λόγου ἀπήγγειλε τὸν περὶ τῆς παρομοιωσείας, ἐν ᾧ διὰ μακρῶν κατηγορεῖ τοῦ Αἰσχίνου. — ὡς ὑπομνήσαι, τὸ ἀπρμφ. μετὰ τοῦ ὧς ἐτέθη ἀπολύτως καὶ ἀνεξαρτήτως = πρὸς ὑπόμνησιν (πρβλ. § 1 «ὡς ἔπος εἰπεῖν»). — ὡς δ' ἂν ἐξεασθεῖη (τελκ. πρότασις τεθεῖσα ἀντὶ τελκ. ἀπρμφ.) μ. ἀκριβῶς, μὴ γένοιτο = εἴθε δ' ὅμως νὰ μὴ συμβῇ ν' ἀποδειχθῶσι (ταῦτα [ἔσα δηλ. εἶπον περὶ τῶν προδοτῶν]) ἀκριβέστατα (= εἴθε νὰ μὴ συμβῇ νὰ ἐπαληθεύσῃσι)· τοῦτο εὐχεται ὁ ῥήτωρ μὲ ἀληθῆ ψυχικὴν ἀγωνίαν· διότι ἡ ἐπαλήθευσις τῶν περὶ τῶν προδοτῶν λόγων του θὰ ἐπέφερε μὲν τὴν ἀπώλειαν τῶν προδοτῶν, ἀλλὰ μετ' αὐτῆς καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς πατρίδος, ἣν καθ' ὑπερβολὴν ἠγάπησεν ὁ ῥήτωρ. — οὐδένα γὰρ β. ἔγωγ' ἂν (= οὐ γὰρ βουλοίμην ἐγ. ἂν τινα) ... δίκην ὑποσχεῖν = διότι ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν θὰ ἐπεθύμουν νὰ τιμωρηθῇ τις. — οὐδ' εἰ δίκαιός ἐστ' ἀπ., κατ' ἔννοιαν = οὐδὲ ἂν εἶναι ἄξιος ἀπωλείας. — πάντων (ἡμῶν [= τῆς πατρίδος]), ἀναφέρεται εἰς ἀμφότερα τὰ οὐσιαστικά· τοῦ κινδύνου καὶ τῆς ζημίας.

Περὰ τὸν λόγον του ὁ Δημοσθ. παρέδωκε τῷ γραμματεῖ πρὸς ἀνάγνωσιν ἢ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἀνέγνωσε τὸ σχέδιον τῆς ἀποκρίσεως, ἣν ὄφειλον οἱ Ἄθην. νὰ δώσωσιν εἰς τοὺς πρέσβεις (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. (38)· τοῦτο λείπει ἐν τῷ λόγῳ· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ ἀπόκρισις θὰ εἶχεν ὡς ἑξῆς: «οἱ Ἄθην. θεωροῦσι καθήκον των νὰ προστατεύσωσι τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν πάντων τῶν Ἑλλήνων καὶ ν' ἀποκρούσωσιν ἐνόπλιως πᾶσαν ξένην ἀνάμιξιν. Ἐὰν δὲ ὁ Φίλιπ. παραπονῆται, ὅτι οἱ Ἄθηναῖοι κατηγοροῦσιν αὐτὸν εἰς τοὺς Ἑλληνας ὡς μὴ ἐκτελέσαντα τὰς ὑποσχέσεις του τὰς δοθείσας κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης, ἀδίκως παραπονεῖται· τὰ παράπονά του ὀφείλει νὰ στρέψῃ οὗτος κατ' ἐκείνων, οἵτινες ἐκόμισαν τὰς ὑποσχέσεις καὶ ἔπεισαν δι' αὐτῶν τὸν δῆμον νὰ δεχθῇ τὴν εἰρήνην.

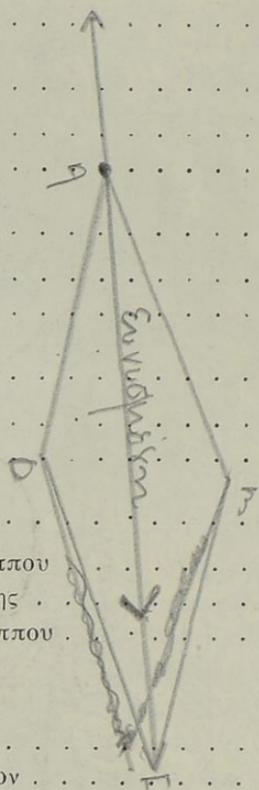
Φιλιππου

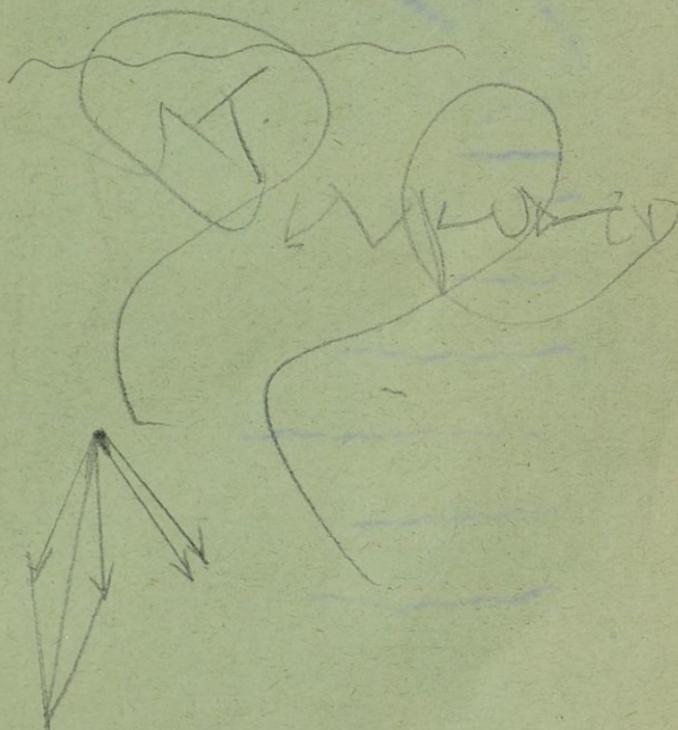
ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
Εισαγωγή	9
1. Βίος Δημοσθένους	9
2. Λόγοι Δημοσθένους	11
1. Κατά Φιλίππου Α	13
Εισαγωγή	13
Κείμενον	14
2. Περὶ τῆς εἰρήνης	27
Εισαγωγή	27
Κείμενον	30
3. Κατά Φιλίππου Β	37
Εισαγωγή	37
Κείμενον	38
Σημειώσεις	51
Εἰς τὸν Α΄ κατὰ Φιλίππου	51
Εἰς τὸν περὶ τῆς εἰρήνης	94
Εἰς τὸν Β΄ κατὰ Φιλίππου	120
Εἰκόνες :	
1. Δημοσθένης	3
2. Ὁ Δημοσθένης ἀγορεύων	5
Γεωγραφικὸς πίναξ: Ἡ Ἑλλάς κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Δημοσθένους	151

Μισθός

Προβλεπόμενη
φορο
έκταση
σημείον εφαρμογής

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΥΠΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ἐκλογαὶ ἐκ τῆς Κύρου Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος διὰ τὰ ἡμιγυμνάσια καὶ τὴν Α' καὶ Β' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων. Ἐκδοσις πρώτη.

Ἐκλογαὶ ἐκ τῆς Ἀναβάσεως τοῦ Ἀρριανοῦ καὶ ἐκ τῶν Περικῶν Διαλόγων τοῦ Δουκιανοῦ διὰ τὴν Β' τάξιν τῶν ἡμιγυμνασίων καὶ τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων. Ἐκδοσις πρώτη.

Λατινικὸν Ἀναγλωσμάτιον διὰ τὴν Γ' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων. Ἐκδοσις δωδεκάτη.

Ἀρριανοῦ Ἀνάβασις Ἀλεξάνδρου διὰ τὴν Γ' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων. Ἐκδοσις δεκάτη.

Ἡρόδοτος διὰ τὴν Γ' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων. Ἐκδοσις δεκάτη.
Δυσίου λόγοι διὰ τὴν Γ' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων. Ἐκδοσις δωδεκάτη.

Θουκυδίδου τὸ πρῶτον βιβλίον διὰ τὴν Δ' καὶ Ε' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων. Ἐκδοσις ἑνάτη.

Θουκυδίδου τὸ δεύτερον βιβλίον διὰ τὴν Δ', Ε' καὶ Στ' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων. Ἐκδοσις ἑνάτη.

Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα διὰ τὴν Δ' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων. Ἐκδοσις τετάρτη.

Δημοσθένους οἱ τρεῖς Ὀλυμπιακοὶ διὰ τὴν Δ' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων. Ἐκδοσις ἑβδόμη.

Δημοσθένους ὁ Α' καὶ ὁ Β' κατὰ Φιλίππου καὶ ὁ περὶ τῆς εἰρήνης διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων. Ἐκδοσις ἑβδόμη.

Πωλοῦνται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» Ἰω. Δ. Κολλάρου & Σ^α

Ἐν Ἀθήναις, ἐν ὁδῷ Περσματζόγλου 8^α

Μ. Μ.
Σ. Χ.

Πουγαλάκης
Ε. Χ. Κ.

Handwritten text in blue ink, possibly a signature or a set of initials, located in the upper left quadrant of the page. The text is partially obscured by a horizontal line and some staining.